

SUOMEN AMMATTIJÄRJESTÖN

Toimintakertomus

vuodelta 1927

HELSINKI 1928
TYÖVÄEN KIRJAPAINO

S. Ammattijärjestö.

Vuosi 1927.

Kulunut vuosi voidaan ammatillisten järjestöjemme toiminnassa merkitä työn ja taistelun vuodeksi. S. Ammattijärjestö kykeni, saatuaan edellisenä vuotena pidetyssä historiallisessa kongressissaan oikeaan osuvan suunnan itselleen, antautumaan hedelmälliseen ja eheään työhön kaikilla rintamilla, joissa järjestyneen työväestön ja koko työväenluokan edut vaativat joukkojärjestön esiintymistä. Ennenkaikea on muistettava, ettei tämä sisäinen eheyttämistyö S. Ammattijärjestössä ollut niin helposti toteutettavissa käytännössä. Ammattijärjestö joutui kiinnittämään huomionsa ja voimansa kahdelle taholle: järjestön sisäiseen lujittamiseen sekä suurkapitalistien taholta esille viritettyjen ansojen ja hyökkäyksien torjumiseen. Siinä suhteessa on kulunut vuosi ollut sangen merkityksellinen. Emme tietenkään tämän kirjoituksen yhteydessä voi ryhtyä kuvaamaan keskusjärjestömme toimintaa kokonaisuudessaan, vaan tyydymme alleviivaamaan eräitä tosiseikkoja, jotka todistavat, että Suomen Ammattijärjestö on kuluneena vuotena elänyt todellisen luomistyön merkeissä. Ammattijärjestön jäsenmäärä on suunnilleen noussut samassa määrässä kuin vuonna 1926, jolloin kokonaislisäys pii 11,186 jäsentä eli noin 22.3 prosenttia, päättyen IV:n nelj. lopussa 62,058 jäseneseen. Uusien jäsenten virtaus keskusjärjestöömme ja liittyminen ammatillisiin osastoihin kävi normaaliseksi. Ammattijärjestön jäsenmäärä on jatkuvasti kasvanut. Ammattijärjestön jäsenmäärä oli v. 1927 lopussa 75,846. Kokonaislisäys oli 13,788 eli prosenteissa 22.2. Ilman kerskailua saammekin olla varmoja siitä, ettei se päivä, jolloin Ammattijärjestön jäsenmäärä on 100,000, ole niin kaukana. Tämä on pidettävä erikoisena hyvänä saavutuksena maassa, jossa Ammatilliset järjestöt joutuvat lakkaamatta käymään taistelua oikeudellisen ja periaatteellisen tunnustamisensa puolesta, sillä kuten tunnettua, on Suomen taantumuksellinen työnantajisto tottunut teolliseen terroriyliherruuteen, eivätkä halua luopua vanhoillisesta käsityskannastaan Ammattijärjestöön ja sen alaisiin perusjärjestöihin nähden. Joskaan ei jäsenmäärä ole vielä tyydyttävä, joskaan ammatillisesti järjestyjieitten lukumäärä verrattuna keskusjärjestömme ulkopuolella olevien työläisten lukumäärään, joka on noin 500,000 (palkkatyöväkeä on maassa noin 600,000 ja teolhsuustyöväestöä noin 150,000) osoittaa heikonpuolistia yleistä järjestäytymisprosenttia, niin on Ammattijärjestö sit-

tenkin siihen kuuluvan aktiivisen valiojoukkonsa avulla kertomusvuotena melkein kokonaan murtanut Suomen työnantajiston monina vuosikymmeninä ylläpidettyä periaatteellista vastustusta, joka nyt kohta kuuluu vain historian menneisiin tapauksiin. Ammattijärjestö ja sen alaiset järjestöt ovat valloittaneet itselleen aseman tulevaisuuden näyttämöllä, jossa kamppailu pääomaa vastaan ratkaistaan, ja kykenevät nyt, luottaen alati kasvavaan voimaansa, kuten muissakin sivistysmaissa olemaan työläisten täysintunnustettuina edustajina sekä sopimuskumppaneina työehto- ja palkkakysymyksistä neuvoteltaessa. Tällaiseen asemaan ei ole päästy ilman tarmokasta työtä. Elävä elämä on opettanut Suomen työväestölle, että vain yhteenliitetyn voiman avulla rakennamme jotakin pysyväistä ja luomme joukkojärjestön, joka on sekä kehitys- että taistelukykyinen.

Mihin me sitten olemme pystyneet vuonna 1927? Työväki on tunnustanut S. Ammattijärjestön omaksi joukkojärjestöksi, jonka antamia tunnuslauseita ja kehoituksia se on seurannut jokapäiväisessä elämässään ja monissa vaikeissa tilanteissa, joita meillä on ollut kuluneena vuotena. Iloksenne olemme havainneet, että työläisten vappujuhlat muodostuivat viime vuonna valtaviksi tilaisuuksiksi, joihin kerääntyi kymmeniä tuhansia raatajia julkituomaan tahtonsa parempien palkkojen ja työolojen sekä proletaaristen kansainvälisten vaatimusten puolesta. Ammatillinen valistusviikko, metallisulkulaisten viikko, Työn juhlat ja Sacco-Vanzetti-mielenosoitukset vaikuttivat samoin elvyttävästi ammatillisten järjestöjen sisäiseen elämään ja virkeyteen. Ammattijärjestön valistustoiminta on ollut myöskin tuloksellista. Valistustyöntekijöitten määrää on lisätty. Perusjärjestöt sekä liitot ovat kiitettävässä määrässä uhranneet varoja organisoimis- ja valistustyöhön kertomusvuotena.

Seurauksena kaikesta tästä on ollut, että ammatillisesti järjestynyt työväki oli tullut taistelukuntöiseksi ja oli valmis torjumaan kaikkien kapitalistien hyökkäykset Ammattijärjestöä ja sen liittoja vastaan. Ammattijärjestö seiso nyt jäsenriikkaampana, sisäisesti voimistuneempana, kansainvälisten järjestöjen tukemana, lujalla pohjalla, kun ensin paperiherrat ja sittemmin metalliparoonit ryhtyivät suuryrinnistykseen ammattiyhdistysliikkeen nujertamiseksi Suomessa. Eheämpänä kun koskaan ennen, lukuunottamatta poikkeuksellista vuotta 1917, ryhmittyi Suomen työväki porvarillisen fanaattisen työläisvihan ja nurinkurisen talouspolitiikan esineeksi joutuneitten metallisulkulaisten ympärille. Ammattijärjestön ja Metalliteollisuustyöntekijäin liiton kehoituksia noudattaen alkoi melkein salaman nopeudella sellainen vapaaehtoinen varojen keräys metallityöläisten hyväksi, ettei moista ennen ole kuultu eikä nähty Suomessa. Yksistään Ammattijärjestön välityksellä kerättiin vapaaehtoisia avustuksia yli 2 miljoonaa markkaa. Tämäkin on oivallinen esimerkki työtätekevien yhteenkuuluvaisuudesta, solidarisuudesta ja toimintatarmosta. Se oli

ammattillisten järjestöjen yhteenliittymisen ja miehuuden voimannäyte, voimannäyte, jonka vaikutus joukkojen tietoisuuden kohottamiseksi on ollut ja tulee olemaan äärettömän suuresta merkityksestä. Kymmenentuhatta metallityöläistä kesti urhokkaasti yli seitsemän kuukautta sulkuherrojen näännyttämisyrityksen joka oli suunnattu metalliteollisuustyöntekijäin liittoa, S. Ammattijärjestöä ja koko Suomen järjestynyttä työväestöä vastaan. Merimiesten, joiden huonot työ- ja palkkaolot ovat tulleet surullisen kuuluisaksi yli maailman, keväällä aikaansaatu työehtosopimus sekä metallityöläisten voitto työnantajastaan ikäänkuin viitoittavat tien vastaisuudessa laajemmalle toiminnalle Suomen ammattiyhdistyspolitiikassa.

S. Ammattijärjestö on kuluneena vuonna kansallisesti eheytynyt, voimistunut ja jääväämättömästi osoittanut olevansa syvien rivien etuvartiojärjestö, joka johdonmukaisella ammattiyhdistyspolitiikallaan on saanut tunnustuksen muilta kansainvälisiltä veljesjärjestöiltäkin. Kuluneena vuotena ovat lukuisat ulkomaiden ammatillisten järjestöjen edustajat olleet tilaisuudessa tutustumaan Ammattijärjestöömme ja Suomen ammattiyhdistysliikkeeseen. Vuorovaikutus S. Ammattijärjestön ja muiden maiden järjestöjen välillä on käynyt yhä kiinteämmäksi. Tästä olemme hyötäneet aatteellisesti ja aineellisesti. S. Ammattijärjestön taloudellinen asema on joka tapauksessa muutenkin varmistunut. Vaikeuksia on tietenkin vielä olemassa ja suuri työ odottaa meitä, mutta linnoituksemme perusteet ovat nyt kalliolle rakennetut. Eteenpäin pyrkiessämme kestämmme helpommin edessä olevia, kenties suurikin työtaistelulta ja muita koettelemuksia kun me tiedämme, että olemme saavuttaneet yhden tärkeän osan päämäärästämme: sisäisen kansallisen eheyden ammatillisessa liikkeessä. Luottaen myös kansainvälisen ammatillisen eheyttämisen toteuttamismahdollisuuteen voimme täydellä syyllä myöntää, että kulunut vuosi on kaikessa suhteessa ollut tulosrikas maan ammattiyhdistysliikkeelle.

Toivorikkain mielin lähdemme taivaltamaan kohti tulevaisuutta, joka, Suomen järjestyneen työväestön yhteisponnistuksilla tulee, sitä mukaa kun työväki entistä runsaslukuisammin liittyy taistelujärjestöihinsä, muuttumaan hyödyllisen työn tasavallaksi.

Är 1927.

Det gångna verksamhetsåret för vår fackliga centralorganisation kan benämnas arbetets, energins, uthållighetens, det centraliserade och befästade stridsverksamhetens år. F. Fackorganisation kunde, efter att ha erhållit å sin historiska och föregående år avhållna kongress den rätta riktlinjen, begynna bedriva ett fruktbart och enhälligt arbete å alla de fronter, varest den organiserade arbetarkårens intressen fordrade ett framträdande av arbetarklassens

massorganisation. Men framförallt bör ihågkommas, att detta inre sammansmältningsarbete icke var så lätt genomförd i praktiken. Fackorganisationen måste rikta sina blickar åt två håll; den inre förstärkningen av organisationen samt å tillbakaslåendet av de från storkapitalistiskt håll utlagda försåten och -anfallen. I detta avseende har det gångna året varit ganska märkligt. Vi kunna naturligtvis ej inom ramen av denna uppsats beskriva centralorganisationens hela verksamhet, utan nöja oss med att understryka vissa fakta, vilka bevisa, att Finlands Fackorganisation under det gångna året levat i det skapande arbetets tecken. Medlemsantalet har jämfört med föregående år stigit i ungefär samma grad som år 1926, då hela medlemsökningen utgjorde 11,586 nya medlemmar eller i procent 22.3, utgörande hela medlemsantalet vid det IV kvartalets slut 62,058. Tillströmningen av nya medlemmar till centralorganisationen och anslutningen till de fackliga avdelningarna började följa normala spår. Fackorganisationens medlemsantal har ständigt ökat. Fackorganisationens medlemsantal var vid slutet av år 1927 75,846. Totaltillskottet var 13,788 eller i procent 22.2. Utan att upphäva oss kan vi vara förvissade om, att den dagen icke är så avlägsen, då Fackorganisationen har 100,000 medlemmar.

Detta är ett utmärkt resultat i ett land, varest de fackliga organisationerna ständigt måste föra en kamp för sitt principiella och juridiciella erkännande ty, som bekant är, har Finlands reaktionära arbetsgivarkår vant sig vid det industriella terroröverbäldet och är icke mån om att överge sin reaktionära uppfattning med avseende å Fackorganisationen och dess underorganisationer. Ehuru medlemsantalet icke ännu är tillfredsställande, ehuru de organiserades antal jämfört med dem, som stå utanför organisationen, vilkas antal är omkring 500,000 (lönearbetarens antal i hela landet är c. 600,000 och industriarbetarnas c. 150,000), uppvisar en mera svag allmän organisationsprocent. Detta till trots har Fackorganisationen med sin aktiva stamtrupp under berättelseåret nästan helt och hållet brutit arbetsgivarens principiella motstånd, som numera tillhöra ett avslutat historiskt skede. Fackorganisationen med sina underavdelningar har erövrat åt sig en fast ställning å den arenan, varest striden mot kapitalet avgöres och fackorganisationerna de förmå nu, förlitande sig på sin ständiga tillväxt såsom brukligt är i andra civiliserade länder, uppträda som arbetarnas fullt erkända befullmäktigade och avtalspart vid löne- och arbetsvillkorsöverenskommelser. En sådan ställning har icke erhållits på annat sätt än genom energiskt arbete. Det levande livet har lärt den finländska arbetarklassen att blott genom att sammansluta våra krafter uppbygges något hållbart och en massorganisation, som äger utvecklingsmöjligheter samt är stridsduglig.

Vad har vi då åstadkommit år 1927? Arbetarna hava erkänt F. Fackorganisation som sin massorganisation, vars paroller och

uppmaningar de följt i det dagliga livet och i många svåra situationer, vilka under året förekommit. Med glädje ha vi konstaterat, att arbetarnas 1 :sta maj fester senaste år utvecklades till festtillfällen, vilka samlade arbetarna i åter och åter tiotusental för att manifestera sina internationella proletariska fordringar samt fordringarna om bättre lön och arbetsvillkor. Den fackliga propagandaveckan, Arbetets fester och Sacco-Vanzetti-demonstrationerna upplivade även organisationernas inre liv. Fackorganisationens upplysningsarbete har även varit framgångsrikt. Funktionärerna å detta område har ökats. Grundorganisationerna och förbunden har på ett tacknämligt sätt uppförat medel till upplysningsarbetet under det gångna året.

Som en följd av allt detta var, att de organiserade arbetarna blevo stridsdugliga och voro redo att tillbakaslå alla anslag mot Fackorganisationen och dess förbund. Fackorganisationen stod nu mera rik på medlemmar, stark i sin inre byggnad och på ett lyckligt sätt stödd av sina internationella relationer, på en fast grund då pappersherrarna och metallbaronerna begynte sitt anfall för nedsläendet av de fackliga organisationerna. Enigare än någonsin, om vi borträknar undantagsåret 1917, församlade sig arbetarna kring de lockoutade metallarbetarna, som hamnat ut för den fanatiska och borgerliga opp- och nedvända ekonomiska politiken. På uppmaning av Fackorganisationen och Finlands Metallindustriarbetarförbund igångsattes med blixstens snabbhet en sådan frivillig insamling av medel för de lockoutade att man icke har hört eller sett något liknande hos oss. Detta är ett lysande exempel på arbetarnas samhörighet, ^ solidaritet och verksamhetskraft. Det var de fackliga organisationernas manlighetsprov, vars verkningar för höjandet av arbetarnas klassmedvetenhet var och kommer att vara av stor betydelse. Tiotusen metallarbetare red ut en konflikt, som räckte i över sju månader och motstodo hjältemodigt lockoutherrarnas utmattningsförsök, som var riktad emot F. Fackorganisation, Metallindustriarbetarförbundet och mot hela Finlands arbetarklass. Sjömannens, vars dåliga löne- och arbetsvillkor har blivit kända över hela världen, på våren erhållna kollektivarbetsavtal, metallarbetarnas seger över sina arbetsgivare så att säga utstakade vägen för det framtida arbetet i Finlands fackföreningspolitik.

F. Fackorganisation har under det gångna året nationellt förenats och vuxit till i krafter samt ofrånkomligt bevisat, att den är de djupa ledernas avantgardesorganisation, som genom den rätta linjens fackliga politik har erhållit erkännande av övriga internationella organisationer. Under det framfarna året har flera utländska broderorganisationer genom sina representanter varit i tillfälle att å ort och ställe studera Fackorganisationens verksamhet. Förbindelserna mellan F. Fackorganisation och övriga länders motsvarande organisationer har blivit allt fastare. Detta utgjorde både en idéell och materiell fördel. F. Fackorganisations

ekonomiska ställning har dessutom i alla händelser stabiliserats. Svårigheter yppa sig och ett stort arbete förestår oss, men vår fästnings grundvalar äro byggda på hälleberget. Då vi sträva framåt mot större vidder, utstå vi lättare kanhända i uppsegling varande kanske stora strider och prövningar, emedan vi äro medvetna om att vi uppnått en del av vårt mål: den inre enhetligheten inom den fackliga rörelsen. I förlitande på uppnåendet av den internationella fackliga enheten och dess utförbarhet, kan vi med skäl medge att det gångana året i alla avseenden varit ett fruktbart år i den fackliga rörelsen.

Med gott mod tager vi emot framtiden, vars former beror på huru Finlands organiserade arbetare genom gemensamma ansträngningar lyckas få alla övriga arbetare att allt talrikare ansluta sig till de blivande hundraprocentiga stridsorganisationerna; ja, en framtid, som hägrar för oss som det samhällsnyttiga arbetets republik.

Ammattijärjestön johto.

Toimikunta ja Toimeenpaneva valiokunta.

Ammattijärjestön toimikuntaan ovat v. 1927 ajalla kuuluneet v. 1926 edustajakokouksessa seuraavista liitoista valitut allamainitut henkilöt:

Metalliteollisuustyöntekijäin liitosta: *Y. Lehtinen, A. Pakarinen* ja *V. Uurtamo* vakinaisina sekä varalta *E. Tuomi, H. Kunelius* ja */. Sillfors*.

Rakennustyöväen liitosta: *U. Nurminen, K. Karila* ja *A. Allila* vakinaisina sekä varalta *K. Soisalo, N. Kalso* ja *E. Ekholm*.

Puuteollisuustyöväen liitosta: *A. Niemistö, L. Salomaa* ja *J. Virtanen* vakinaisina sekä varalta *A. Vahlroos, M. Rinne* ja *M. Liikola*.

Ravinto- ja Nautintoainetyöväen liitosta: *Heikki Joki* vakinaisena sekä varalta *Sofia Varvi*.

Vaatetustyöntekijäin liitosta: *Elmi Peltolehto* vakinaisena sekä varalta *Antti Luostarinen*.

Nahkateollisuustyöntekijäin liitosta: *Aug. Raatikainen* vakinaisena ja *Juho Alanne* varalta.

Kuljetustyöläisten liitosta: *E. Jokela* ja *R. Kopra* vakinaisina sekä varalta */. Holopainen* ja *J. V. Simolin*.

Maatyöväen liitosta: *O. J. Rantanen* vakinaisena ja *A. Lindegren* varalta.

Sukeltajain liitosta: *K. Raitanen* vakinaisena ja *O. Ylönen* varalta.

Muurarien liitosta: *E. Härmä* vakinaisena ja *E. Nyqvist* varalta.

Kirjatyöntekijäin liitosta: *O. A. Nyman* vakinaisena ja *L. Lindqvist* varalta.

Liiketyöntekijäin liitosta: *K. Fagerholm* vakinaisena ja *K. Järvinen* varalta.

Kutomoteollisuustyöväen liitosta: *V. Kanto* vakinaisena ja */. Tunturi* varalta.

Paperiteollisuustyöväen liitosta: *S. /. Mäkinen* vakinaisena sekä varalta *E. Lindlors*.

Lasiteollisuustyöntekijäin liitosta: *Otto Turunen* vakinaisena sekä varalta *K. Vesiluoma*.

Jalometallityöntekijäin liitosta: *V. Virtanen* vakinaisena sekä varalta *V. Tamminen*.

Rautatientyöntekijäin liitosta: *K. Kaipio* ja *O. Saarinen* vakinaisina sekä varalta *H. Haapasalmi* ja *A. Kaijanen*.

Naisten edustajana toimikunnassa on ollut: *Olga Kajander* vakinaisena ja *Hilma Karvinen* varalta.

Ruotsalaisten työläisten edustajana: *A. Åkerman* vakinaisena ja *V. Längholm* varalta.

Edustajakokouksen valitsemina yleisinä jäseninä *E. Huttunen*, *L. Hulkkonen* ja *E. Pekkala* vakinaisina sekä varalta *E. Lähde*, *H. Mäkinen* ja *Sandra Lehtinen*.

Toimikunta on kuluneen vuoden aikana kokoontunut 3 kertaa ja on se käsitellyt paitsi sääntöjen ja edustajakokouksen päätösten sille erikoisesti määräämät asiat suurempia palkkaliikkeitä y.m. kauaskantoisempia ja suurimerkityksellisempiä asioita, joista ei toimeenpaneva valiokunta ole katsonut voivansa yksin päättää.

Toimeenpaneva valiokuntaan ovat v. 1927 ajan kuuluneet: *E. Jokela*, *E. Härmä*, *E. Huttunen*, *K. Fagerholm*, *Y. Lehtinen*, *L. Hulkkonen*, *U. Nurminen* ja *A. Tuominen* vakinaisina sekä varalta *E. Pekkala*, *A. Raatikainen*, ja *J. Virtanen*.

Toimeenpaneva valiokunta on kokoontunut 37 kertaa ja on sen kokouksissa merkitty pöytäkirjaan 301 pykälää.

Valiokunnan jäsenet ovat käyneet kokouksissa: *E. Jokela* 35 kertaa, *A. Tuominen* 35 kertaa, *K. A. Fagerholm* 33 kertaa, *E. Härmä* 33 kertaa, *Y. Lehtinen* 32 kertaa, *U. Nurminen* 31 kertaa, *E. Pekkala* 25 kertaa, *L. Hulkkonen* 22 kertaa, *E. Huttunen* 17 kertaa, *A. Raatikainen* 17 kertaa, *J. Virtanen* 17 kertaa. Sen lisäksi on Ammattijärjestön taloudenhoitaja ollut läsnä 35 kokouksessa.

Ammattijärjestön toimitsijat.

Kun Ammattijärjestön vakinainen puheenjohtaja *Matti Paasivuori* v. 1926 joulukuussa joutui hallituksen jäseneksi, pyysi hän silloin vapautusta Ammattijärjestön puheenjohtajan toimesta siksi ajaksi kun hän on maan hallituksessa. Vuoden 1927 aikana ei puheenjohtaja Paasivuori siis ottanut ensinkään osaa Ammattijärjestön toimintaan, koska hän vapautui hallituksesta vasta aivan vuoden lopulla ja astui toimeensa A.J. puheenjohtajaksi v. 1928 alusta. Ammattijärjestön puheenjohtajan tehtäviä on hoitanut v. 1927 ajan A. J. varapuheenjohtaja *E. Jokela* sivutoimena, oman vakinaisen toimensa Kuljetustyöläisten liiton puheenjohtajatoimen ohella. Ammattijärjestön sihteerinä on edelleen toiminut v. 1926 edustajakokouksen valitsemana *Arvo Tuominen* sekä taloudenhoitajana edelleen *Aatu Halme*.

Ammattijärjestö-lehden toimittajana y.m. kirjallisissa tehtävissä on toiminut edelleen *Edvard Valpas*.

Toimistonhoitajana on kuluneena vuotena edelleen ollut *Tyyne Leivo* ja toimistoapulaisena *Sally Luoto*.

S. Ämmattjärjestö v. 1927.

Ammattijärjestön kokoonpano.

Liitot.

S. Ammattijärjestön kokoonpanossa ei vuonna 1927 ole tapahtunut sanottavampia muutoksia. Ainoastaan Suomen Rautatie-
läisten Ammattiliitto lopetti toimintansa ja liittyi entiseen S. V. R.
Konepajojen työläisten liittoon, joka yhdistetty liitto otti kertomus-
vuoden alussa nimekseen Suomen Rautatientyöntekijäin liitto.
Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen lukumäärä on siis vähenty-
nyt yhdellä, ollen nyt 17. Liittojen nimetkin on säilytetty ennallaan
lukuunottamatta S. Muurarien, Rapparien ja Uunintekijäin liittoa,
joka toukokuussa pitämässään kokouksessa lyhensi nimensä, joka
on nyt yksinomaan S. Muurarien liitto.

Vuoden 1927 aikana kuuluivat S. Ammattijärjestöön seuraavat
koko maata käsittävät liitot: Suomen Rakennustyöväen liitto,
Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin liitto, Suomen Puuteollisuus-
työväen liitto, Suomen Kuijetustyöläisten liitto, Suomen Kutoma-
teollisuustyöväen liitto, Suomen Paperiteollisuustyöväen hitto,
Suomen Kirjatyöntekijäin liitto, Suomen Ravinto- ja Nautinto-
ainetyöntekijäin liitto, Suomen Nahkateollisuustyöväen liitto,
Suomen Liiketyöntekijäin liitto, Suomen Muurarien liitto, Suomen
Vaatetustyöntekijäin liitto, Suomen Maatyöväen liitto, Suomen
Rautatientyöntekijäin liitto, Suomen Lasiteollisuustyöntekijäin
liitto, Suomeil Jalometallityöntekijäin liitto ja Suomen Sukelta-
jain liitto. Yhteensä 17 liittoa.

Liittojen toiminta on yleensä ollut säännöllistä ja tuloksellista.
Mitään erimielisyyksiä ei myöskään liittojen ja Ammattijärjestön
välillä ole ilmennyt. Päinvastoin on yhteistoiminta ja yhteis-
ymmärrys ollut koko vuoden ajan mitä parhain. Samoin on liitto-
jen keskinäinen yhteistyö ja otteet joka suhteessa olleet tyydyttäviä.
Aikaisemmin esiintyneet n.s. rajariidatkaan eivät kuluneen vuoden
aikana ole sanottavastikaan yhteisymmärrystä häirinneet eivätkä
yhteistoimintaa vaikeuttaneet.

Piirijärjestöt.

Ammattijärjestön viime edustajakokouksessa päätettiin säilyttää
kaksi piirijärjestöä, nimitt. Satakunnan ja Pohjolan Ammatillinen
Piirijärjestö. Näistä on Satakunnan piirijärjestö ollut kokonaan
kuolleessa tilassa, eikä sen »toiminnasta» niin ollen ole mitään

sanottavaa. Sensijaan on Pohjolan piirijärjestö osoittautunut elinvoimaiseksi ja toimintakykyiseksi järjestöksi, joka laajassa Pohjolassa on ollut sikäläisten ammatillisten osastojen yhdyssiteenä ja ja harjoittanut tarmokasta ja tuloksellista valistustyötä.

Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön asioita on hoitanut piirikokouksessa valittu piiritoimikunta, jonka toimipaikka on Oulu. Piirijärjestön palkattuna sihteerinä on edelleen toiminut Isak *Heikka*, joka samalla on ollut asioiden esittelijänä piirineuvostossa ja sen valitsemassa toimeenpaneovassa valiokunnassa. Ammattijärjestö on tukenut Pohjolan Ammatillista Piirijärjestöä palkkaamalla sihteerin sekä olemalla läheisessä kosketuksessa piirin johdon kanssa valistus- ynnä muiden ammatillisten kysymysten järjestämisessä. (Piirin toimintakertomus julaistaan erikseen.)

Ammatilliset keskusneuvostot.

Ammattijärjestölle tehtyjen ilmoitusten mukaan oli Ammatillisia keskusneuvostoja vuoden lopulla seuraavilla paikkakunnilla: Enso, Forssa, Hanko, Harlu, Heinola, Helsinki, Hyvinkää, Hämeenlinna, Ii ja Haukipudas, Iisalmi, Joensuu, Joutseno, Jyväskylä, Kajaani, Kemi, Kokkola, Kotka, Kuopio, Kuusankoski, Lahti, Lappeenranta, Loimaa, Lohja, Karhula, Kerava, Kouvola, Käksä, Mikkeli, Mänttä, Tainionkoski, Nokia, Oulu, Parainen, Pietarsaari, Pori, Porvoo, Raahel, Rauma, Riihimäki, Salo, Savonlinna, Seinäjoki, Sortavala, Suolahti, Tampere, Turku, Vaajakoski, Vaasa, Valkeakoski, Varkaus, Viipuri, Uraa ja Äänekoski. Yhteensä oli keskusneuvostoja 53 paikkakunnalla. Lisäys vuoteen 1926 verrattuna 9. V. 1926 edustajakokouksessa keskusteltiin laajasti ammatillisten keskusneuvostojen toiminnasta ja merkityksestä. Silloin myöskin laadittiin keskusneuvostoillem uudet säännöt ja muutenkin viitoitettiin niiden toimintalinja ja määrättiin lähemmät tehtävät. Näiden päätösten ja ohjeiden mukaisesti toimintaa sittemmin onkin ohjattu. Epäluulot ja harhakäsitykset keskusneuvostojen toimintaan nähden eivät suinkaan ole vielä kokonaan poistuneet, mutta ovat kuitenkin suuresti hälvenneet. Niiden toiminta ammatillisen liikkeen valistustyössä on joka tapauksessa saanut entistä suuremman kantavuuden.

S. Ammattijärjestön alaiset erikoisjaostot.

Naisjaosto.

Naistyöntekijöiden ammatillinen järjestäytyminen on meillä yleensä heikkoa. Naiset työskentelevät kuitenkin suuressa määrässä eräillä teollisuusaloilla, kuten kutoma-, saha- ja paperiteollisuudessa. Tietoisena tästä tosiasiasta on Ammattijärjestö kiinnittänyt huomiota asiaan asettamalla erikoisen naisjaoston, joka kuluneenkin vuoden ajan on ponnistellut herättääkseen naistyöläiset suuremmin joukoin huomaamaan järjestäytymisen merkityksen.

Kokoonpanoltaan on jaosto ollut sama kuin edellisenäkin vuonna, nimittäin puheenjohtajana t. p. valiokunnan määräämänä V. Uurtamo, sihteerinä Katri Järvinen, rahastonhoitajana Sofia Lindfors, varapuheenjohtajana Hilma Karvinen, varasihteerinä Edith Konttinen, sekä jaoston jäsenenä Aino Huovelin, varajäseninä Ida Reijonen, Ellen Toivonen ja Lyyli Rainio. Niinkuin edellisenä vuotenakin tiedusteli jaosto eri ammattiliitoilta ja keskusneuvostoilta millä kannalla on naisten järjestäytyneisyys ja työ- ja palkkausolot eri liitoissa ja paikkakunnilla, ja miltei poikkeuksetta jokaisen liiton vastauksessa m. m. toivottiin Ammattijärjestön Naisjaoston apua ja toimenpiteitä naistyöläisten luokkatietoisuuden herättämiseksi ja heidän mukaan vetämiseen ammatillisen työväen riveihin. Heti alusta vuoden ryhtyikin jaosto suunnittelemaan, millä tavalla se voisi vaikuttaa naistyöläisten mukaan saamiseksi ja päätettiin yrittää kaikkia mahdollisia menettelytapoja. Helmikuun puolivälissä antoi jaosto kehoituksen että kansainvälisen naistenpäivien juhlien yhteydessä selostettaisiin myöskin naisten ammatillisen järjestäytymisen merkitystä. Julistus jätettiin jaoston puolesta kaikille työväenlehdille julaistavaksi.

Jaosto oli tullut kaikista yrityksistään huolimatta siihen käsitykseen että pelkän kirjeenvaihdon ja sanomalehtijulistusten avulla ei kyetä saamaan niitä suuria naisjoukkoja liikkeelle, jotka vielä ovat kaiken järjestötoiminnan ulkopuolella. Tämän johdosta päätti jaosto pyytää Ammattijärjestön t. p. valiokunnalta naisjärjestäjää joksikin ajaksi, tekemään työtä itse joukkojen keskuudessa. Uskottiin siten saatavan edes jonkun verran naistyöläisten mielenkiinto kohdistettua heidän omaan taloudelliseen asemaansa ja sitä tietä etsimään apua ammatillisista järjestöistä. Tähän jaoston pyyntöön Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta suostuikin ja palkkasi naisjärjestäjän, joksi tuli valittua

naisjaoston sihteeri Katri Järvinen yhden ja puolen kuukauden ajaksi. Josko tuosta naisjärjestäjän matkasta oli ajateltua hyötyä, voi jokainen itse havaita, tarkastamalla miten paljon Ammattijärjestön jäsenluku on naisten kohdalta viimeisen vuoden aikana noussut.

Neuvosto-Venäjällä käyneessä valtuuskunnassa oli jaoston edustajana Saima Raunio Helsingistä. Yleisenä naisten edustajana Kreta Hiltunen, Oulusta. Ammatillisella valistusviikolla julkaisi jaosto 15,000 kpl. lentolehtisiä ja lentokirjasia, jotka keskusneuvostojen välityksellä jaettiin ilmaiseksi naistyöläisille ympäri maata. Tällä toimintavuodella on jaosto kokoontunut 8 kokoukseen ja on niistä pöytäkirjaan merkitty 34 pykälää. Jaoston jäsenet ovat kokouksissa käyneet seuraavasti: V. Uurtamo, Hilma Karvinen ja Sofia Lindfors 8 kertaa, Edith Konttinen ja Katri Järvinen 7 kertaa, Aino Huovelin 5 kertaa, Ida Reijonen 3 kertaa, Ellen Toivonen 2 kertaa.

Ammattijärjestön ruotsalainen sihteeristö.

Monista syistä on valistustyön suorittaminen ruotsinkielisten työläisten keskuudessa vaikeata. Monissa liitoissa on ruotsalainen työväestö joutunut lapsipuolen asemaan. Ettei työskentely ruotsinkielisten työläisten liittämiseksi ammattiyhdistysliikkeeseen ole mikään turha asia todistaa se seikka, että S. Kuljetustyöläistenliittoon kuuluva S. Merimies- ja Lämmittäjäin Unioni teki laivanvarustajain kanssa verrattain edullisen joukkosopimuksen, nojautumalla ruotsinkieliseen jäsenemistöönsä. Ruotsinkieliseen valistustyöhön olisi sentähden jatkuvasti kiinnitettävä huomiota. Ammattijärjestön aatteellisenä muonittajana ja käytännöllisenä neuvonantajana on tässä suhteessa ollut Ammattijärjestön ruotsalainen sihteeristö, jonka toiminta ei kuitenkaan ole vielä vakiintunut. Ammattijärjestö toivookin, että ruotsalainen sihteeristö yhä enemmän ryhtyisi suunnitelmalliseen herätystyöhön ruotsinkielisten työläisten keskuudessa.

Några erinringar om den svenska fackföreningsrörelsen.

Fackföreningsrörelsen i Finland har under de närmast gångna åren gått framåt med snabba och säkra steg. Medlemsantalet för de olika förbunden har oavbrutet stigit. Denna stegring har givit rörelsen ökad styrka och möjliggjort många lyckade framstötter för ernående av högre löner och bättre arbetsvillkor för arbetarna.

Denna uppmarsch är naturligtvis ägnad att väcka glädje i organiserade arbetarkretsar och särskilt bland den äldre generationen, som nu äntligen ser att ansträngningarna börjar krönas med framgång. Och säkert har vi numera hos oss kommit över den osäkerhetsperiod, med ömsom stigande och fallande medlemsantal, som var utmärkande för rörelsen ännu för några år sedan. Framgångarna

säga oss att arbetarna fått en fördjupad blick för den fackliga saken.

Men om vi numera också kommit ett stycke på väg i den fackliga rörelsens utveckling hos oss, så återstår det ännu ofantligt mycket att göra. Våra sjuttiofemtusen organiserade utgör inte ens en fjärdedel av landets hela arbetarkår. Det står kvar många trakter att erövra av fackföreningsrörelsen och de hör säkerligen till de svåraste. Till dessa trakter kunna vi också räkna de med svensktalande arbetare och småfolk.

Här bjuder emellertid den svenska borgarklassen fackföreningsrörelsen ett synnerligen aktivt motstånd. Den bevakar arbetarnas förehavanden med argusögon och använder argument som vanligen har avsedd verkan. Här kan som bevis anföras ett fall av jämförelsevis färskt datum. I april månad i fjol beslöt arbetarna vid Forsby såg i Pernå socken bilda en fackförening. Omkring sjuttio antecknade sig genast utan den ringaste påtryckning som medlemmar. Om två veckor fick org. Henriksson i uppdrag att komma till ett nytt möte. Under tiden hade emellertid den mäktiga arbetsgivaren fått veta vad som var fråga om och därför låtit arbetarna förstå vad som väntade ifall att de fullföljde beslutet att organisera sig fackligt. Från mötet avlägsnade man sig smått skamsna, resignerande. Man ville heller inte bli utsparkad så tidigt på våren.

Den vaknande klasskänslan bland arbetarna i svenska trakter och vid företag med blandade svensk- och finsktalande arbetare, har dock under de senare åren börjat taga ut sin rätt. Ett ganska stort antal svensktalande har under senare år inträtt i de fackliga organisationerna. Sjömän t. ex. från kusttrakterna kring Helsingfors, Åboland, och till och med från Åland, har inträtt som medlemmar av sin Sjömans- och Eldarunion.

Till denna lyckliga vändning av förhållandena har naturligtvis den fackliga upplysningsverksamheten bidragit. De svenska arbetarnas ställning har beaktats av några fackförbund, liksom av landsorganisationen, och har de därför anställt funktionärer som kunnat verka bland dem. Landsorganisationens svenska upplysningsverksamhet har tidvis varit regelbunden, under senaste år sex månader. Denna tid beredde dock möjlighet för organisatorn att komma i kontakt med omkring fyratusen arbetare, fördelade på ett hundratal andraganden å ett tjugutal olika orter. Dessutom var för Arbetets fest mobiliserade ett tiotal svenska talare; ungefär lika många ryckte ut under propagandaveckan i november.

Kursverksamheten har heller icke förbigåtts av landsorganisationen för svenskarna. Två sådana har tillsvidare hållits, i Billnäs och Ekenäs. Kursen i Billnäs blev särdeles lyckad och pågick i två veckor för varje kväll. Programmet omfattade föreläsningar och bokföreläsning, samt praktiska tal- och diskussionsövningar. Som föreläsare medverkade red. Karl-A. Fagerholm, red. A. Forsman och landsorg. sv. organisator K. Henriksson. Bokföreläsare var libristen F. Sundqvist. I bokföreläsningen deltog tjuguen personer.

Som man ser så har den svenska fackliga propagandan och upplysningsverksamheten icke blivit alldeles försummad. Den kommer otvivelaktigt att i sinom tid bära riklig frukt, i trots av att jorden är karg och hård.

S. Ammattijärjestön edustus.

Kotimainen: S. Muurarien liiton edustajakokouksessa 2. 5.—5. 5. —27 edusti Ammattijärjestöä Arvo Tuominen.

S. Rakennustyöväenliiton kokouksessa 3. 5.—7. 5. —27 edusti Ammattijärjestöä Arvo Tuominen.

S. Kuljetustyöläistenliiton edustajakokouksessa 11. 6.—15. 6. —27 edusti Ammattijärjestöä Arvo Tuominen.

S. Puuteollisuustyöväen edustajakokouksessa 26. 9.—1. 10. —27 edusti Ammattijärjestöä Arvo Tuominen.

5. Liiketyöntekijäin liiton edustajakokouksessa 27. 5.—29. 5. —27 edusti Ammattijärjestöä Arvo Tuominen.

5. Kirjatyöntekijäinliiton edustajakokouksessa 29. 6.—1. 7. —27 edusti Ammattijärjestöä Erkki Härmä.

Ulkomainen: Karjalan Ammatiliittojen yleiskarjalaisessa kokouksessa 26. 9. edusti S. Ammattijärjestöä Erkki Härmä.

Norjan Ammattijärjestön kongressissa 4. 12.—15. 12. edusti S. Ammattijärjestöä Arvo Tuominen.

Palkkaliikkeet ja työehtosopimukset.

Kertomusvuotena ovat monet liitot käyneet menestyksellisiä * taisteluita parempien työehtojen ja palkkojen puolesta. Palkka- ja työehtosopimuksia on ajettu lävitse sangen lukuisasti, joukossa muutamia laajakantoisiakin. Allaolevassa teemme lyhyesti selkoa eri hittojen palkkaliikkeistä ja hyväksytyistä työehtosopimuksista asianomaisilta liitoilta saamiemme tietojen mukaisesti.

Palkkaliikkeet Puuteollisuustyöväen liiton alueella.

Osaksi jo vuoden 1926 lopulla, mutta varsinaisesti viime keväänä, ryhdyttiin Puuteollisuustyöväen liiton toimesta vakavasti valmistelemaan kuluneen vuoden palkkaliikkeitä. Yleisenä käsityksenä oli, että vuotena 1927 olisi mahdollisuus koroittaa työläisten palkkoja ja pakoittaa työnantajat hyväksymään ja yhdessä työväenjärjestöjen kanssa aliekirjoittamaan työehtosopimuksia. Tämä käsitys perustui siihen, että työtilanne sahateollisuudessa oli muodostumassa sangen hyväksi, paremmaksi kuin milloinkaan ennen.

Huhti- ja toukokuulla näyttikin palkkaliiketilanne työläisille edulliselta. Varsinkin sahateollisuustyöläisten taloudellinen taistelutoiminta oli muodostumassa valtavaksi ja menestykselliseksi. Toiselta puolen kylläkin tiedettiin, että työnantajat olivat uuden työnantajaliiton perustamisella varustautuneet paremmin kuin edellisenä vuotena, mutta tämä ei aiheuttanut epävarmuutta työläisten keskuudessa. Oltiin vakuutettuja siitä, että saha- ja lautatarhatyöläisten suunnitellut suuret palkkaliikkeet tulevat päätty-mään työläisten voitolla. Sama käsitys oh myöskin työnantajilla ja uudella työnantajaliitolla, jota m.m. osoittaa se, että työnantajat vielä toukokuulla olivat valmiit neuvotteluihin työväenjärjestöjen valitsemien edustajien kanssa.

Palkankorotus- ja työehtosopimusesityksiä tehtiin kevätkuu-kausina runsaasti, käsittäen kaikkiaan noin 12—14,000 työläistä.

F. D. Juselius O.Y:n Raahen sahan lakko, joka alkoi sulun muodossa syysk. 30 p:nä 1926 ja lokakuun 3 p:nä pidetyssä työläisten kokouksessa 134 äänellä 10 ääntä vastaan, päätettiin julistaa edellä mainittu saha lakkotilaan. Kokouksesta oh poissa vain muutamia työläisiä. Lakko aiheutui palkkojen alentamisen johdosta.

Lakon lopettamiseksi tehtiin useita sovittelutarjouksia, mutta ne raukesivat työnantajan härkäpäisyyden takia. Vasta kesäkuussa päästiin niin pitkälle, että lakko voitiin lopettaa kesäkuun 15 p:nä molemmin puolin allekirjoitetulla sopimuksella. Palkat

koroittuivat 5—15 prosentilla. Sopimus on voimassa marraskuun 1 päivään 1928.

Työselkkaus Pulp Wood O.Y:n lautatarhassa Maksлахdessa. Viime tammik. 1 p:nä sanoi Maksлахdessa oleva toiminimi Pulp Wood O.Y. Puuteollisuustyöväen liiton Römpötin os. N:o 166 kanssa viime kesäk. 31 p:nä tekemänsä työehtosopimuksen irti, esittäen samalla uuden palkkahinnoittelun. Tässä uudessa hinnoittelussa olivat urakkapalkat alennetut 20—25 % ja tuntipalkat, jotka edellisessä sopimuksessa olivat 5—6 mk. nyt 4—5 mk.

Lopputilin saaneita työläisiä oli noin 40, suurin osa järjestyneitä.

Työläisten puolesta julistettiin edellä mainittu työpaikka saarron alaiseksi ja oli se saarronalaisena aina tämän vuoden alkuun asti, jolloin se työntekijäin taholta lopetettiin. Kaikki lopputilin saaneet työläiset ovat saaneet työtä muualta.

Kaskö Wood O.Y:n lautatarhassa Kaskisissa alennettiin palkkoja viime tammikuun 16 päivästä alkaen. Palkkoja alennettiin keskimäärin 25 %:lla. Palkkojen alentamisen vastapainoksi esittivät työläiset 10 % palkankorotusvaatimuksen. Syntyi pitkäaikainen ja sitkeä taistelu.

Heti lakon puhjettua ryhtyi työnantaja haalimaan rikkureita, onnistuenkin siinä niin, että työt saatiin käyntiin.

Lakossa olevat työläiset ovat kaikki työssä toisilla työnantajilla.

A.B. Uleå O.Y:n Korkeasaaren, Toppilan, Pateniemen ja Varjakan sahojen työläiset ryhtyivät jo viime vuoden lopulla toimenpiteisiin mainittujen sahojen työläisten palkkojen koroittamiseksi. Nämä toimenpiteet johtivat siihen, että yhtiö koroitti kaikki urakkapalkat keskimäärin 10 % helmikuun 28 päivästä alkaen. Tämä taas puolestaan aiheutti sen, että työläiset jättivät asian tämän tuloksen varaan. Enemmät toimenpiteet palkkojen koroittamiseksi ja työehtosopimuksen aikaansaamiseksi raukesivat myöhemmin keväällä.

Kemin O.Y:n Karihaaran, Laitakarin ja Röytän sahojen palkkakysymys. Maaliskuun 15 p:nä sanoivat karihaaran, Laitakarin ja Röytän S. Puuteollisuust. 1. osastot liittonsa ja Ammattijärjestön toimikunnan myöntämällä luvalla, vuotena 1926 solmitut Karihaaran, Laitakarin ja Röytän sahoja käsittävät palkkatariffit ja työehtosopimukset irti kesäkuun 15 päivään mennessä. Irtisanominen johtui siitä syystä, kun palkkatariffeihin oli jäänyt useita epäedullisia kohtia ja kun v. 1926 solmittu sopimus olisi ollut voimassa vain kuluvan vuoden syyskuun 1 päivään asti. Samalla nämä osastot esittivät Kemi O.Y:lle uusitut palkkatariffi- ja työehtosopimusehdotukset, joiden johdosta sitten käytiin neuvotteluja huhtik. 16, 25 ja 26 p:nä.

Neuvotteluissa tarkkailtiin palkkahinnoitteluesitykset sekä työnantajain vastaehdotukset. Palkkahinnoitteluihin työnantaja myönsi joitakin pikkumyönnytyksiä, mutta työehtosopimuksen solmimisesta työnantaja kieltäytyi.

Tämän jälkeen ryhdyttiin työläisten ja työväenjärjestöjen taholta

vakaviin työtaisteluvälistäisiin. Tarkoituksena oli ajaa täydellinen työehtosopimus läpi, sillä työtilanne tällaiselle toimenpiteelle oli mitä edullisin. Muutoksen tässä suhteessa kuitenkin aiheutti työnsulku metalliteollisuudessa, joka alkoi 21 p:nä toukokuuta. Sen jälkeen, kun noin 10,000 metallityöläistä oli joutunut työnsulkuun, jonka pikaisesta päättämisestä ei ollut toiveitakaan, oli Ammattijärjestön toimikunnan ryhdyttävä käsittelemään kysymystä, voidaanko ja missä määrin ottaa metallisulun lisäksi uusia työtaisteluja vastaan.

Tämä johtikin siihen, että Karihaaran, Laitakarin ja Röytän sahojen työläiset kesäkuun 19 p:nä pitämässään kokouksissa päättivät luopua työehtosopimuksen ajamisesta, joka samalla edellytti että lakkotaisteluun ei tällä kertaa mennä. Päätös tehtiin äänestyksen jälkeen. Voimakas vähemmistö oli työtaisteluun lähtemisen kannalla.

Lahden sahalaisten palkkauskysymys. Huhtikuun alkupäivinä jättivät Lahden sahan työläiset sikäläisen S. Puuteollisuustyöväen liiton osaston N:o 44 välityksellä sahan omistajalle palkankorotusvaatimuksen, jossa vaadittiin työntekijäin tuntipalkkoja korotettavaksi 10—20% sekä erinäisistä urakkatöistä lisäkorvausta, kuten sahureille satsin teosta y.m. pienempiä korjauksia. Työnantaja antoi aluksi kieltävän vastauksen johtaen tämä siihen, että työntekijät ryhtyivät vakavasti käsittelemään vaatimustensa toteuttamista lakon avulla, esittäen työnantajalle uhkavaatimuksen. Tämä aiheuttikin neuvottelujen aloittamisen, joiden tuloksena oh, että Lahden Saha O.Y:n ja osasto N:o 44 välillä allekirjoitettiin työehtosopimus toukok. 10 p:nä.

Sopimus on voimassa elok. 1 p:ään 1928 ja jatkuu vuoden kerrallaan, ellei sitä viimeistään kunkin vuoden heinäkuun 1 p:ään mennessä jommaltakummalta puolen irtisanota.

Kouran sahan työläisten palkkauskysymys. Toukokuun alussa jätti S. Puuteollisuust. 1. Kouran os. N:o 170 Kouran sahan isännistölle esityksen palkkojen koroittamiseksi sekä ehdotuksen työehtosopimukseksi. Esityksen johdosta antoi sahan isännistö toukokuun 13 p:nä suullisen vastauksen, josta kävi selville, että mitään kohtaa esitetystä työehtosopimuksesta ei voida hyväksyä, eikä myöskään osaston laatimaa ja työläisten yksimielisesti hyväksymää palkkatariffia.

Kun palkat ovat olleet todellisia nälkäpalkkoja, ei isännistön vastaus tyydyttänyt työläisiä. Sahan työläisillä oli kokous toukokuun 14 p:nä, jossa suljetulla lippuäänestyksellä yksimielisesti hylättiin isännistön röyhkeässä mielessä tehty tarjous ja päätettiin edelleen pysyä aikaisemmin tehtyjen esitysten kannalla, jonka mukaan työkykyisten miesten tuntiansio nousisi 4—4: 50.

Isännistö ryhtyi häikäilemättömiin vastatoimenpiteisiin ja työläisten rintama murtui.

Metsänomistajain Metsäkeskus O.Y:n Kotkan työläisten palkkauskysymys. Metsäkeskuksen Kotkassa sijaitsevan lautatarhan työ-

läiset päättivät viime maalisk. 25 p:nä pitämässään kokouksessa sanoa edellisenä vuotena solmitun palkkasopimuksen irti, ja esittää työnantajalle ehdotuksen uudeksi sopimukseksi. Enemmät toimenpiteet jätti kokous Puuteollisuustyöväen liiton Kotkan osastolle N:o 74, joka ryhtyikin kokouksen päättämiin toimenpiteisiin, sanomalla sopimuksen irti maaliskuun viimeisenä päivänä, sekä esittämällä uuden sopimusehdotuksen.

Tähän Metsäkeskus antoi kielteisen vastauksen.

Työnantajain vastaus oli käsiteltävänä työläisten kokouksessa toukokuun 6 p:nä, jossa tuli yksimieliseksi päätökseksi, että aikaisemmin esitetystä kannasta ei luovuta. Työnantajalle ilmoitettiin, että ellei neuvotteluja aloiteta viimeistään toukokuun 16 p:nä ryhdytään ankarampiin toimenpiteisiin.

Tällä kertaa ei kuitenkaan ryhdytty vakavimpiin toimenpiteisiin, johtuen tästä siitä, että työtilanne ei ollut edullinen. Neuvotteluja palkkatariffin uudistamiseksi käytiin heinäkuun 22 ja 23 p:nä. Tariffeihin saatiinkin useita parannuksia, mutta työehtosopimusta ei saatu aikaan. Merkille pantavaa tässä asiassa oli se, että työnantaja vaati työehtosopimusta, mutta toisten työnantajain painostuksen pelossa, ei suostunut solmiamaan sitä asianomaisen työväenjärjestön kanssa.

Veitsiluodon sahan työläisten palkkauskysymys. Veitsiluodossa sijaitsevan *valtion sahan* työläisten palkkausolojen järjestämistä koskeviin toimenpiteisiin ryhdyttiin jo vuoden 1926 aikana. Silloin ei kuitenkaan päästy niin pitkälle, että olisi voitu tehdä asianmukainen esitys sahan johdolle. Kuluvan vuoden helmikuulla otettiin asia uudelleen käsiteltäväksi. Asiassa päästiinkin niin pitkälle, että palkkaustariffi- ja työehtosopimusehdotukset jätettiin sahan johdolle toukokuun alkupäivinä. Vastausta pyydettiin toukokuun 20 päivään mennessä. Esitysten johdosta sai Puuteollisuust.l:n Veitsiluodon osaston valitsema neuvottelutoimikunta kutsun saapua toukokuun 18 p:nä alustaviin neuvotteluihin. Nämä neuvottelut eivät johtaneet lopullisiin tuloksiin. Työnantajien taholta väitettiin, että Veitsiluodossa jo ennestään maksetaan parempia palkkoja kuin esim. Kemi-yhtiön työmailla. Työehtosopimuksen hyväksymistä ei työnantaja myöskään pitänyt tarpeellisena. Tässä neuvottelutilaisuudessa sovittiin vain siitä, että työnantajan puolesta jätetään työntekijäin edustajille työehtosopimuksesta ja palkkahinnoinnittelusta vastaehdotus toukokuun 24 päivään mennessä ja että neuvotteluja jatketaan saman viikon loppupuolella.

Seuraava neuvottelutilaisuus oli 27 p:nä toukokuuta. Nämäkin neuvottelut eivät johtaneet vielä työläisiä tyydyttäviin tuloksiin. Tämän vuoksi neuvottelutoimikunnan kokouksessa päätettiin tehdä esitys niistä kohdista, joihin ehdottomasti on saatava korjauksia. Myöhemmin käytiin neuvotteluja Helsingissä ja Veitsiluodossa, viimeksi mainitussa paikassa kesäkuun 18 p:nä. Nämä neuvottelut johtivatkin lopullisiin tuloksiin. Urakka- ja tuntipalkkoja korotettiin melkoisessa määrässä.

Sopimus kirjoitettiin Puuteollisuustyöväenliiton Veitsiluodon osaston ja Metsähallituksen puolesta 25 päivänä kesäkuuta ja kestää se kesäkuun 1 päivään 1929 ja jatkuu vuoden kerrallaan, ellei sitä jommaltakummalta puolelta kuukautta ennen sen päättymisaikaa irtisanota. Saavutuksia on pidettävä verrattain hyvinä.

Kemin Mansikkaniemen sahan työläisten palkkauskysymys. Huhtikuun 15 p:nä jätettiin Kemin Mansikkaniemen sahan isännistölle ehdotus uudeksi palkkatariffiksi ja työehtosopimukseksi. Ehdotukset aiheuttivat neuvotteluja. Niiden tuloksena oli, että palkoista päästiin yksimielisyyteen, jotka sovittiin varmennettaviksi samanlaisella työehtosopimuksella, kuin Veitsiluodossakin. Lopulliset neuvottelut pidettiin kesäk. 20 p:nä.

Liiton Kuusiluodon osasto N:o 28 esitti kesäkuun 2 p:nä sikäläisen sahan isännistölle uusitun palkkatariffiehdotuksen, sekä ehdotuksen työehtosopimukseksi. Vastausta pyydettiin saman kuun 17 päivään mennessä. Kesäkuun 14 p:nä ilmoitti työnantaja, yhtiön isännöitsijä Kurtin välityksellä, että työpalkoista aloitetaan neuvottelut vasta sen jälkeen, kun luovutaan työehtosopimusvaatimuksesta. Toimitetussa äänestyksessä oli lakon kannalle tullut vain 2 äänen enemmistö. Tämän perusteella oli työehtosopimuksesta luovuttava.

S. P. liiton Koiviston osasto N:o 108 päätti kokouksessaan maaliskuun 27 p:nä sanoa irti v. 1926 keväällä A.B. Diesen Wood C:n kanssa solmitun, mainitun toiminimen Koivistolla sijaitsevaa lautatarhaa koskevan työpalkkahinnoittelun. Samalla kokous päätti esittää uuden koroitettun palkkahinnoittelun sekä työehtosopimuksen. Palkkoihin päätettiin esittää 15 % koroitusta erinäisillä poikkeuksilla. Vastausta päätettiin pyytää huhtikuun 15 päivään mennessä.

Työnantaja yritti ensin saada työläisten toimenpiteet entisen hinnoittelun irtisanomiseen nähden laittomiksi, siinä kuitenkin onnistumatta. Kun työnantajan tämä toimenpide epäonnistui, ryhtyi se neuvotteluihin työväen edustajain kanssa. Huhtikuun 14 p:nä pidetyssä neuvottelussa saavutettiin niin paljon tuloksia, että oh syytä pitää työläisten yleinen kokous. Siinä päätettiin jatkaa edelleen neuvotteluja. Neuvotteluissa huhtikuun 19 p:nä saavutettiin yksimielisyys, jossa tilaisuudessa tehtiin pöytäkirja, johon merkittiin aikaisemmin voimassa olevaan palkkahinnoitteluun tehtävät korjaukset. Samalla pöytäkirja laadittiin sopimusluontoiseksi, joka pysyy voimassa 15 päivään maaliskuuta 1928 ja jatkuu automaattisesti edelleen vuoden kerrallaan, ellei sitä jommaltakummalta puolen irti sanota 1—15 päivien maaliskuuta välisenä aikana.

S. P. liiton Martinniemen osasto N:o 66 esitti liittotoimikuntansa luvalla kesäk. 18 p:nä sikäläisen sahan omistajalle Raahe O.Y. isännistölle palkkatariffi- ja työehtosopimusehdotukset. Palkkoja esitettiin koroitettavaksi: sahauksessa 20 %, lastauksessa 10 % ja tuntipalkat 20 %:lla. Neuvotteluteitse päästiin verrattain hyviin tuloksiin.

Verkkosaaren sahalaisten palkkauskysymys. Verkkosaaren sahalaisten työhuonekunta jätti toukok. 2 p:nä Sörnäs A.B:n isännistölle palkankorotusvaatimuksensa, vaatien vastausta toukok. 10 p:ään mennessä. Vastaus oli kielteinen.

Neuvottelujen kautta päästiin osittaiseen palkkojen korottamiseen.

Forssan sahalaisten palkkauskysymys. Maaliskuussa ryhtyivät Forssan sahalaiset toimenpiteisiin palkkojen parantamiseksi. Esiitys johti osittaiseen palkkojen korottamiseen.

Sörnäisten laatikkotehtaan höyläämön lautatarhan työläisten palkkauskysymys. Maaliskuun alkupäivinä annettiin Sörnäisten laatikkotehtaan höyläämöllä lautatarhapuolella työskenteleville miehille uusi palkkahinnoittelu, jossa entinen standarttilaskutapa oli muutettu juoksujalkamaksuperusteelle. Tässä muutoksessa olivat hinnat laskeneet niin, että se olisi tietänyt eräille lajeille lähes parinkymmenen prosentin hinnan alennusta aikaisemmin voimassa olleisiin hintoihin. Työntekijät eivät suostuneet tähän, vaan vaativat urakkahintoja koroitettavaksi. Kun työnantaja ei suostunut työntekijäin ehdotukseen, lopettivat työntekijät työnsä maaliskuun 4 päivänä. Neuvotteluja käytiin sitten parina päivänä tuloksella, että maaliskuun 23 päivänä saatiin sovinto aikaan. Työnantaja suostui korottamaan taaplaajien palkkoja määrättyssä muodossa. Tähän työnantajan tarjoukseen suostuivat työläiset ja työriita katsottiin päättyneeksi ja työt aloitettiin maaliskuun 24 päivän aamulla.

Kotkan ja sen lähiympäristön puuteollisuustyöläisten palkkaliike. Sen johdosta kun puuteollisuustyöläisten palkat Kotkassa ja sen lähiympäristössä ovat olleet alhaiset ja epätasaiset ryhtyivät, Kotkan ja sen lähiympäristön puuteollisuustyöläiset jo vuoden 1926 lopulla toimenpiteisiin yhteisen palkka- ja työehtosopimusliikkeen aikaansaamiseksi. Nämä toimenpiteet johtivatkin siihen, että S. Prliiton osastot N:o 24, 49, 62, 101 ja 161 sekä Kotkan ja lähiympäristön Teollisuusneuvosto jätti toukokuun 20 p:nä Gutzeit Ö.Yrille, Halla O.Y:lle, Sörnäs O.Y:lle, Saastamoinen O.Yrille, Gutzeitin laatikkotehtaalte ja Metsähallitukselle ehdotukset uusiksi palkkatariffeiksi, käsittäen ne kaikki mainittujen yhtiöiden omistamat työpaikat Kotkassa ja lähiseuduilla. Esityksissä ehdotettiin keskimäärin 20 % korotusta voimassa olleisiin palkkoihin. Palkkatariffien mukaan esitettiin myös ehdotukset työehtosopimuksiksi.

Työnantajat antoivat vastauksensa määräpäivään mennessä. Ne olivat kaikki kielteisiä työehtosopimukseen ja yleiseen palkkojen korottamiseen nähden. Niissä vain sanottiin, että »yksityisten työryhmien palkkoihin nähden olemme nyt, kuten ennenkin, valmiit tekemään mahdolliseksi havaitsemiamme korjauksia, milloin urakka- tai tuntipalkkojen huomaamme sitä vaativan».

Vastausten johdosta oli työläisillä kokouksia kesäkuun 5 ja 6 päivinä. Niitä pidettiin Kotkassa, Popinniemiessä, Tiutisessa, Jumalniemiessä ja Kymissä. Kaikissa kokouksissa paheksuttiin

työnantajain kielteistä kantaa, ja päätettiin, että ellei tyydyttävämpää vastausta saada kesäkuun 17 päivään mennessä, niin ryhdytään viemään asiaa eteenpäin, jopa lakonkin avulla.

~ Kun palkkaliikkeeseen oli ryhdytty, oh työnsulku metalliteollisuudessa alkanut ja se saanut uhkaavan luonteen, niin jätettiin lakkoon lähtemisestä päättäminen Ammattijärjestön toimikunnalle ja asianomaiselle liitolle ja siitä riippuvaksi alkaako kuljetustyöläisten suurtaistelu tahi ei.

Tämä päätös johti siihen, että työtaistelusta toistaiseksi luovuttiin ja ryhdyttiin tukemaan sulkuun joutuneita metalliteollisuustyöläisiä.

Kotkan ja lähiympäristön palkkaliike ei kuitenkaan mennyt kokonaan seurauksitta. Kun työnantajat antoivat kielteisen vastauksen, puhkesi lakko Gutzeit O.Y:n omistamassa n.s. *Keisarinsataman lautatarhassa* kesäkuun 1 p:nä. Tämä lakko alkoi ilman järjestöjen lupaa. Heinäkuun 17 p:nä lopetettiin tämä työtaistelu ja työhön palattiin 20 p:nä.

Saastamoisen lautatarhan työläisten palkoista neuvoteltiin kesäkuun 20 p:nä. Palkkoihin saatiin muutamia parannuksia. Työehtosopimusta ei työnantaja hyväksynyt.

Jumalniemen sahan lautatarhassa puhkesi lakko heinäkuun 8 p:nä, kun työnantajan taholta kieltäydettiin antamasta vastausta taaplaajien esittämään palkankorotuspyyntöön. Työnantaja ryhtyi hankkimaan rikkureita, onnistuenkin tässä. Lakkolaisten yhteisessä kokouksessa heinäk. 16 p:nä päätettiin lopettaa lakko ehdolla, että työntekijät pääsevät takaisin työhönsä, eikä lakon johdosta harjoiteta boikoteerausta työntekijöitä kohtaan. Työnantajan puolelta suostuttiin esitettyyn ehdotukseen, joten työt aloitettiin heinäk. 18 päivän aamulla. Lakko käsitti 17 työntekijää.

Reposaaren sahan työläisten palkkaliike. Reposaaren sahan työläiset jättivät jo toukokuulla isännistölleen palkankorotuspyynnön. Isännistön vastauksessa luvattiin vähäisiä korotuksia, mutta ei läheskään työläisten pyytämiä, vaikka nekin olivat vaatimattomia. Neuvottelemalla sahan Helsingissä olevan ylijohdon kanssa aikaansaatiin, että palkkoja suostuttiin korottamaan jonkun verran enemmän kuin mitä alkuaan olivat halukkaita. Työntekijät tämän jälkeen pitämässään kokouksessa päättivät tällä kertalla tyytyä näin saavutettuihin korotuksiin, ryhtymättä jyrkempiin toimenpiteisiin.

Reposaaren sahalla työskentelee noin 400 työntekijää, joista 150 järjestynyttä.

Särkisalmen S. P:liiton osasto N:o 31 onnistui keväällä jonkun verran koroittamaan Juseliuksen sahan työläisten palkkoja. Tulokset eivät olleet täysin tyydyttäviä, mutta kun järjestäytyminen oli heikkoa, ei katsottu soveliaaksi ryhtyä vakavampiin toimenpiteisiin.

Pihlavan sahatyöläisten palkkataistelu A. Ahlström O.Y:n omistamalla sahalla Pihlavassa puhkesi lakko kesäkuun 9 p:nä sen

johdosta, että sanottu yhtiö ei suvainnut edes vastata työläisten osastonsa kautta 27 p:nä toukokuuta esittämään palkankorotuspyyntöön eikä 6 p:nä kesäkuuta uudistettuun vaatimukseen, vaan naulasi sahan seinälle julistuksen, jossa todisteli mitenkä hyvät palkat Pihlavan sahan työläisillä muka on ja että palkankorotusvaatimus on vaan joidenkin »nuorten kiillottajien» aikaansaama homma, sekä kehottaa työläisiä luopumaan tuollaisesta hommasta. Paikallisen osaston ja S. P. liiton puolesta asetuttiin aluksi kielteiselle kannalle lakkoon nähden, järjestyneisyys kun sanotulla sahall ei ole kyllin voimakas kyseessä olevaa, mahtavaa työnantajaa vastaan. Kun kuitenkin lakko sääliittävän kurjien palkkojen ja työnantajan edellämainitun röyhkeän menettelyn takia puhkesi, oli luonnollista, että asianomainen liitto ryhtyi lakkoa tukemaan. Työnantaja ryhtyi heti häätämään lakkolaisia sahan asunnoista, antaen heille häätöhaasteen Ulvilan välikäräjille. Työnantaja tilasi erikoiset välikäräjät, kun häätötuomioilla oli kiire ja varsinaiset käräjät olivat vasta syksyllä. Samoin ryhtyi työnantaja haalimaan rikkureita, onnistuenkin tässä verrattain hyvin. Toiminimen lukuisilta maataloilta siirrettiin orjuutettuja raukkoja rikkureiksi, sekä värvättiin joutilaita talollisten poikia y. m. »yhteiskunnan suojeliöitä», niin että saatiin heti aluksi työt osittaiseen käyntiin. Myös saatiin pelottelemalla ja houkuttelemalla huomattava osa lakkoon yhtyneitä palaamaan takaisin työhön.

Lakko jatkui sitten useita viikkoja ilman, että päästiin edes keskusteluihin työnantajan kanssa, joka röyhkeästi hylkäsi neuvottelutarjoukset. Lopulta kävi tilanne työläisille niin kestäämättömäksi, että lakkolaiset kokouksissaan heinäk. 22—23 p:nä, asiaa tarkoin harkittuaan, yksimielisesti päättivät lopettaa lakon ja palata työhön heinäkuun 25 päivän aamulla, josta lähetystön kautta ilmoitettiin työnantajalle. Lakko siis päättyi työntekijäin häviöllä tällä kerralla, ja käsitti se n. 900 työläistä, joista noin 60 % asui yhtiön omistamissa asunnoissa.

Lamposaaren sahan työläisten palkkataistelu alkoi kesäk. 16 p:nä syystä, että sahan isännistö antoi jyrkän kielteisen vastauksen työläisten aikaisemmin esittämään ja kesäkuun 13 p:nä uudistettuun palkankorotusvaatimukseen. Lakkopäätös tehtiin kesäkuun 12 p:nä 75 äänellä 18 ääntä vastaan. Ennen lakon puhkeamista koetettiin saada neuvotteluja aikaan, kuitenkin onnistumatta. Sahan isännistö asettui röyhkeästi sille kannalle, että sahan omistaja on se, joka määrää palkoista.

Lakon puhjettua ryhtyi työnantaja haalimaan rikkurityövoimaa lastaustöihin. Sahaa ei yritetty käyntiin rikkurityövoimalla. Rikkureita onnistui työnantaja saamaan noin 20, joista 5 lakkopettureita. Kun siis töiden käyntiin saaminen rikkurityövoimalla näytti tuloksettomalta, naulasi työnantaja 30/6—27 rakennuksen seinille julistuksen, jossa ilmoitettiin, että koska työntekijät lakkoon lähtiessään ovat rikkoneet työsopimuksensa, menettävät he myös luontaisetunsa, asuntonsa, joten kaikki tehtaan huoneissa asuvat

sanotaan asunnoistaan irti 14 vuorokauden kuluessa, lukien 1 /7—27. Samana päivänä toimitti poliisi irtisanomisen. Tämä, kuten luonnollista, aiheutti levottomuutta lakkolaisten keskuudessa.

Lakkolaisten kokouksessa 1 /7—27, kun sitä ennen oli työnantajalta saatu vakuutus siitä, että neuvottelut palkoista aloitetaan heti lakon lopettamisen jälkeen ja että boikoteerausta ei harjoiteta, päätettiin 45 äänellä 31 ääntä vastaan jättää lakkotoimikunnalle täydet valtuudet sopia ja päättää lakon lopettamisesta. Tämän päätöksen perusteella aloitettiin työt seuraavana päivänä, mutta kävikin niin, että sahan isännistö ei pysynytäkään lupauksissaan. Lakkotoimikunnan jäseniä ei otettukaan työhön. Tämä aiheutti sen, että työläiset ryhtyivät uudelleen lakkoon.

Lakko päättyi valtion välittäjän myötävaikutuksella vasta heinäkuun 14 p:nä. Työhön paluu tapahtui 15 p:nä. Tässä taistelussa joutuivat työläiset tappiolle, johtuen tämä siitä, että lakkolaisten rintama alkoi murtua. Lakkotoimikunnan jäseniä ja osaston toimihenkilöitä ei otettu töihin.

Lappeenrannan Pikisaaren sahan lakko alkoi kesäkuun 17 p:nä. Mainitun sahan omistaa Kojonen & K:i O/Y. Lakko puhkesi senvuoksi, kun sahan isännistö ei antanut työläisten esittämiin palkankorotus- ja työehtosopimuksiin vastausta, vaikka mainitut vaatimukset uudistettiin uhkavaatimuksen muodossa kesäkuun 13 p:nä. Lakkoon osallistuivat myös Uuraan lastaustyöläiset.

Lakko päättyi heinäk. 15 p:nä, jolloin työnantajan ja työntekijäin edustajat allekirjoittivat valtion välitysmiehen tuomari M. Gummeruksen esittämän töihin palaamissopimuksen, joka samalla on n. k. villi työehtosopimus, koska sitä ei asianomainen ammattiosasto allekirjoittanut. Sopimus on voimassa 1 päivään toukokuuta 1928 ja siitä edelleen yhden vuoden kerrallaan, ellei sitä kuukautta ennen kummaltakaan puolelta irtisanota. Järjestöjen käsiä ei tämä sopimus sido. Uuraan työläisten kannatuslakko päättyi 25 p:nä heinäkuuta.

Saimaan Saha OjY:n Lappeenrannassa sijaitsevan sahan lakko alkoi kesäkuun 17 p:nä. Lakko puhkesi samoista syistä kuin Pikisaassaakin.

Lakko päättyi heinäkuun 24 p:nä valtion välitysmiehen tuomari M. Gummeruksen esittämän »villin» työehtosopimuksen allekirjoituksella.

Lauritsalan S. P:liiton osasto N:o 3, joka viime keväänä ryhtyi toimenpiteisiin palkkausolojen parantamiseksi Lauritsalan sahall, jossa työskentelee noin 700 työläistä, onnistui kirjeellisesti! ja suullisesti asiasta neuvottelemalla korottamaan työläisten palkkoja. Aluksi ei työnantaja suostunut neuvottelemaan osaston edustajan kanssa, mutta pitämällä asiaa vireillä, saatiin tulokselliset neuvottelut aikaan.

Muutamien työryhmien palkkoihin myönnettiin korotusta aina 40 %:iin asti.

Korpilahden S. P. liiton osasto N:o 154 onnistui jonkunverran koroittamaan Ilmoniemen sahan työläisten palkkoja.

Vartsalan osasto 24:ssä onnistuttiin sitkeiden neuvottelujen jälkeen koroittamaan sahan työläisten palkkoja. Neuvottelujen väliaikana sattui 3 päivää kestänyt lakkokin.

Lieksan S. P.-liiton osasto n:o 122 on ollut menestyksellisessä toiminnassa valtion Kevätniemen sahan työläisten palkkojen korottamiseksi. Palkkoja on jo korotettukin, mutta tästä huolimatta on asia vielä toistaiseksi avoinna. Tarkoituksena on saada työehtosopimus. Metsähallituksen kanssa on neuvotteltu asiasta.

Pölläkkälän S. P.-liiton osasto n:o 30 on myös työskennellyt siellä olevien A. Ahlström O/Y:n sahojen työläisten palkkojen parantamiseksi, kuitenkin siinä onnistumatta. A. Ahlström O/Y:n taholta annettiin palkankorotuspyyntöön tavallista häikäilemättömämpi vastaus.

Pölläkkälän sahojen työläiset, joita on alun toistatuhatta, ovat huonosti järjestyneitä, joten palkkakysymyksen voimakeinoin eteenpäin viemiseen on pienet mahdollisuudet.

Metsähallituksen Kotkassa sijaitsevan lautatarhan työläisten lakko alkoi kesäk. 1 p:nä syystä, kun työläisten palkankorotusesitykseen annettiin jyrkästi kielteinen vastaus. Lakko päättyi heinäkuun alussa työläisten voitolla.

Edellä selostettujen sahalaisten palkkaliikkeiden lisäksi on palkankorotusesityksiä tehty ja palkkaliikkeitä ollut monilla muilla paikkakunnilla, joista mainittakoon Ruukki, Ykspihlaja, Haloseniemi, Suolahti ja Uuraa, Kasku, Sortavala ja Tolkkis.

Uittotyöläisten palkankorotusesityksiä

tehtiin Perä-Pohjolassa ja Suomussalmella.

Perä-Pohjolassa tehdyt esitykset eivät johtaneet vakavampiin toimenpiteisiin. Sen sijaan Suomussalmella puhkesi lakko toukuun 19 p:nä klo 6 aamulla. Lakkoon joutui noin 1,500 työläistä. Lakko käsitti seuraavat työnantajat: A/B. Uleå O/Y:n, Raahe O/Y:n, Kajaanin Puutavara O/Y:n, Kymi O/Y:n, Rauma Woodin, Ämmäkoski O/Y:n ja Uitto O/Y:n.

Raahe O/Y:n työmailla päättyi lakko kesäkuun 4 p:nä ja toisilla työmailla kesäk. 14 p:nä. Tämä lakko päättyi työläisten osittaisella voitolla. 3: 25 tuntipalkat korottuivat 4: 50.

Tuloksettomia eivät palkkaesitykset olleet Perä-Pohjolassakaan, sillä sielläkin maksettiin vähän parempia palkkoja kuin lähinnä edellisinä vuosina.

Puuseppäin työehtosopimus- ja palkkaliikkeitä on ollut Hämeenlinnassa, Tampereella, Malmilla, Turussa ja Helsingissä, jotka kaikki päättyivät työläisten voitolla. Mainittava myös on, että Turun laatikkotehtaalaiset ajoivat rikkurimetallimiehet tehtaalta pois.

Työehtosopimuksia on voimassa 154 työnantajan kanssa.

Yleensä palkkaliikkeistä voidaan sanoa, että ne ovat johtaneet auttaviin tuloksiin.

Palkkaliikkeet Rakennustyöväen liiton toiminta-alueella.

Yhteisiä koko paikkakuntaa käsittäviä palkkaliikkeitä.

Jyväskylässä esittivät sikäläiset rakennustyöväen osastot 17 p:nä toukokuuta paikalliselle rakennusmestarien osastolle ehdotuksen työehtosopimukseksi, jossa määriteltiin Jyväskylässä rakennus-alalla työskenteleväin työläisten palkat ja työehdot. Työnantajat vastasivat esitykseen kielteisesti, jonka jälkeen työläiset, saatuaan liitoltaan lakkoluvan jättivät työnantajille uhkavaatimuksen, jossa vaadittiin vastausta kesäkuun 10 päivään mennessä. Vasta tällöin ryhtyivät työnantajat neuvotteluihin, joiden tuloksena olikin, että heinäkuun 7 p:nä allekirjoitettiin sopimus molemmin puolin. Sopimus on voimassa 1 päivään toukokuuta 1930 ja jatkuu edelleen vuoden kerrallaan, ellei sitä jommankumman asianomaisen taholta päättymisvuotena irtisanota viimeistään tammikuun 15 p:nä.

Työläiset saavuttivat täydellisen voiton, sillä sopimus tuli hyväksytyksi pienin poikkeuksin työläisten esittämässä muodossa.

Lappeenrannassa jätti paikallinen osasto sikäläisille yksityisille rakennustyönantajille, Lappeenrannan kaupungille, Lappeen kunnalle ja valtion rikkihappotehtaalte huhtikuun 23 p:nä ehdotuksen työehtosopimukseksi, mutta kun vastausta tähän ei saatu, jätettiin toukokuun 30 p:nä työnantajille uhkavaatimus, johon vaadittiin vastausta viikon kuluessa. Saatuaan kielteisen vastauksen esitykseensä julisti osasto paikkakunnalla olevat rakennustyöt kesäkuun 7 p:stä lakkotilaan. Lakkoon joutui 151 työläistä. Kaksipäiväisen taistelun jälkeen hyväksyi rakennusurakoitsija Salovius esitetyn sopimuksen sellaisenaan, jatkuen lakko muilta kohdiltaan sellaisena. Lokakuun 4 p:nä käytyjen neuvottelujen jälkeen allekirjoitti rakennusurakoitsija Rich. Helander sopimuksen, jonka mukaan sitoutui noudattamaan Helsingissä rakennus-alalla voimassa olevaa palkkahinnoittelua, poistamaan rikkurit ja ottamaan takaisin työhön ennen lakkoa työmaalla työssä olleet työläiset.

Sitä vastoin kieltäytyivät Lappeenrannan kaupunki, Lappeen kunta ja valtion rikkihappotehdas itsepäisesti neuvotteluista, joita heille asianomaisen liiton puolesta tarjottiin useita eri kertoja. M.m. kieltäytyi rikkihappotehtaan johto valtion välitysmies Linturin välitykselläkään ryhtymästä minkäänlaisiin neuvotteluihin. Työmaille haalittiin kaikkialta rikkurityövoimaa, ja onnistuivatkin työnantajat niiden avulla saamaan työnsä jossain määrin käyntiin. Lisäksi ryhtyivät työnantajat valheellisin ja provokatoorisin kei-

noin mustaamaan porvarislehdissä taisteluun joutuneita työläisiä, väittäen lakon alkaneen vastoin työläisten enemmistön tahtoa.

Lokakuun 3 p:nä saatiin jälleen aikaan neuvottelut työläisten ja Lappeen kunnan edustajain välillä. Neuvotteluissa päästiinkin yksimielisyyteen taistelun lopettamisen ehdoista ja jällelle jäi vain sopimusluonnoksen puhtaaksi kirjoittaminen, joka annettiin kunnan edustajan tehtäväksi. »Puhtaaksikirjoittamista» suorittaessaan repostelivat kunnan herrat sopimuksen kuitenkin kokonaan toisenlaiseksi kuin mitä neuvotteluissa sovittiin, jonka vuoksi työläiset eivät voineet sitä enää hyväksyä, ja neuvottelut jälleen raukesivat.

Tämä pitkäaikaiseksi venynyt taistelu päättyi lokakuun 11 p:nä rikkihappotehtaan johdon ja osaston välillä tehtyyn sopimukseen, jonka mukaan lakossa olleita työläisiä otetaan töihin sikäli kun uusia työläisiä tarvitaan. Samanlaisilla ehdoilla lopetettiin lakko Lappeen kunnan ja Lappeenrannan kaupungin työmailla. Yksityisiä vastaan käyty taistelu siis voitettiin, mutta valtioon ja kuntiin kohdistunut taistelu hävittiin.

Hämeenlinnan rakennustyöväen teollisuusneuvosto jätti toukokuun 16 p:nä sikäläisille rakennustyönantajille ehdotuksen koko paikkakuntaa käsittäväksi työehtosopimukseksi, johon työnantajilta ei saatu vastausta määräajan kuluessa. Kun työnantajat heille jätetyn uhkavaatimuksenkaan jälkeen eivät halunneet ryhtyä neuvotteluihin asiassa, julistettiin rakennustyöt paikkakunnalla 10 p:stä kesäkuuta lakkotilaan, lukuunottamatta yhden työnantajan töitä, joka suostui allekirjoittamaan työehtosopimuksen. Lakko käsitti kaikkiaan noin 200 työläistä, koskien se sekä yksityisten työnantajain rakennustöitä että valtion kasarmirakennuksella esiintyneitä töitä.

Selkkauksen johdosta käytiin useita kertoja neuvotteluja m.m. valtion välitysmiehen tuomari Lehtisen ja Hämeenlinnan pormestarin Kaulenin johdolla ja suostuivat työnantajat suorittamaan työläisille vaaditut palkat, mutta kieltäytyivät työehtosopimusta allekirjoittamasta. Viimeksimainituissa pormestari Kaulenin johdolla käydyissä neuvotteluissa elokuun 4 päivänä päästiin paikallisten työnantajain ja työläisten edustajain kanssa sovintoon siitä, että molemminpuolinen työehtosopimus on tarpeellinen ja oikeudenmukainen kumpaisellekin riitapuolelle, jonka vuoksi sopimus siis tehdään. Mutta kun seuraavana päivänä jälleen kokoonnuttiin neuvotteluja jatkamaan, perääntyivätkin työnantajat edellisenä päivänä omaksumastaan kannasta, asettuen jyrkästi vastustamaan työehtosopimuksen tekoa. Tällaisen lehmänkäännöksen jälkeen neuvottelut luonnollisesti raukesivat ja lakko jatkui edelleen.

Vielä tämänkin jälkeen yritettiin aikaansaada neuvotteluja selkkauksen johdosta, mutta tuloksetta, joten taistelun jatkuminen siirtyi seuraavalle vuodelle.

Viipurin teollisuusneuvosto esitti toukokuun 14 p:nä paikalliselle rakennusmestariiliton osastolle ehdotuksen työehtosopimukseksi, pyytäen vastausta kesäkuun 12 päivään mennessä. Esitykseen

vastasivat työnantajat kielteisesti, perustellen kieltoaan sillä, että heidän järjestönsä on vain aatteellinen järjestö, joka ei voi tehdä työehtosopimusta. Viipurin rakennustyöväen teollisuusneuvosta jätti työnantajille uuden vaatimuksen, jossa huomautettiin, että ellei työnantajain puolelta anneta tyydyttävää vastausta, niin työrauha ei ole taattu ja vaadittiin vastausta kesäkuun 27 päivään mennessä. Tämän jälkeen osoittivatkin työnantajat suurempaa huomiota asialle ja neuvottelut Työnantajaliiton ja Rakennust. liiton välillä aikaansaatiin, mutta asettui työnantajaliitto näissäkin kielteiselle kannalle työehtosopimukseen nähden ja neuvottelut raukesivat.

Metalliselkkauksen tähden raukesi Viipurin rakennustyöläisten palkkaliike kuluneena vuonna.

Kuopion osastoille laadittiin Rakennust. hiton puolesta" työehtosopimusluonnos keväällä, joka sikäläisten osastojen toimesta esitettiin työnantajille. Syystä tai toisesta ei kysymystä kuitenkaan viety osastojen taholta perille, joten palkkaliike tällä kertaa raukesi.

Kemissä ja Karihaarassa jättivät sikäläiset osastot keväällä yksityisille työnantajille ehdotuksen rakennustöitä käsittäväksi työehtosopimukseksi paikkakunnalla. Eräät liikkeet kuten osuuskauppa ja virvoitusjuomatehdas hyväksyivät ehdotuksen sellaisenaan, mutta jäivät enemmän toimenpiteet muilta osiltaan avoimeksi syystä, että rakennustyöväen osastot päättivät ajaa palkkaliikkeen läpi yhdessä puutyöläisten kanssa, joilla oh myös hankkeita ryhtyä toimintaan palkkojenkorjäämiseksi. Kun puutyöläisten palkkaliike kuitenkin raukesi oli sen seurauksena myös rakennustyöläisten palkkaliikkeen raukeaminen.

Oulussa vallinneen huonon työtilanteen takia ei voitu ryhtyä perille viemään työehtospimusehdotusta.

Sortavalan rakennustyöväen puolesta jätettiin työnantajille ehdotus koko paikkakuntaa käsittäväksi työehtosopimukseksi, joka maaliskuussa joutui työnantajain käsiteltäväksi. Esitystä ei kuitenkaan ajettu loppuun asti, ja koko paikkakuntaa käsittävän työehtosopimuksen tekeminen raukesi.

Lahdessa esitti Rakennust. liiton osasto N:o 200 työnantajille keväällä koko paikkakuntaa käsittävän työehtosopimuksen, jossa vaadittiin palkkoihin huomattavia korotuksia. Esityksestä syntyi työläisten ja työnantajain keskeiset neuvottelut, johtuen neuvottelut kesäkuun 13 p:nä tulokseen, että kolme rakennuttajaa allekirjoitti työehtosopimuksen.

Sopimus on voimassa 1 päivään kesäkuuta 1928, jatkuen edelleen vuoden kerrallaan, ellei sitä jommankumman asianomaisen taholta irtisanota viimeistään kuukautta ennen sopimusajan päättymistä.

Lahden sementtivalimon kanssa ei saatu sopimusta neuvottelutietä aikaan, jonka vuoksi työläiset julistivat sanotun liikkeen työt kesäkuun 16 p:stä lakkotilaan. Lakko ei kuitenkaan muodostunut pitkäaikaiseksi, sillä jo viidentenä lakkopäivänä suostui työnantaja neuvottelemaan kysymyksestä työläisten valtuutettujen kanssa,

tuloksena oli, että liikkeen puolesta allekirjoitettiin sopimus sellaisena kuin sen toisetkin rakennuttajat olivat aikaisemmin allekirjoittaneet ja työt aloitettiin kesäkuun 22 p:nä.

Tämän palkkaliikkeen kautta saavuttivat Lahden rakennustyöläiset huomattavan voiton.

Lohjan osastot N:o 70 ja 71 esittivät huhtikuun 24 päivänä koko rakennusalaan koskevan työehtosopimusehdotuksen paikkakunnan työnantajille. Paikkakunnalla myöhemmin syntyneet suuret työtaistelut muuttivat tilanteen kuitenkin sellaiseksi, etteivät osastot katsoneet edulliseksi ryhtyä voimakeinoin ajamaan vaatimustaan lävitse ja koko rakennusalaan käsittävän työehtosopimuksen hanke tällä kertaa raukesi.

Nokian rakennustyöväen teollisuusneuvosto jätti toukokuun alussa paikkakunnalla toimiville rakennuttajille työehtosopimusehdotuksen vaatien vastausta toukokuun 9 päivään mennessä. Kun esitykseen ei työnantajilta saatu ensinkään vastausta, jätti teollisuusneuvosto esityksensä uudelleen 19 p:nä toukokuuta uhkavaatimuksen muodossa seuraaville rakennusurakoitsijoille: Tampereen Sementtivalimo ja rautabetoni O.y., Elovuori ja helsinkiläinen insinööritoimisto Palmberg. Vastausta vaadittiin 3 päivän kuluessa jolloin työnantajat ilmoittivat suostuvansa neuvottelemaan Rakennust.l. järjestöjen edustajain kanssa. Syntyneissä neuvotteluissa toukokuun 25 p:nä allekirjoitettiin Tampereen Sementtivalimo- ja Rautabetoni O.y. sopimuksen työläisten esittämässä muodossa, sitoutuen noudattamaan Tampereen rakennustöissä voimassaolevaa sopimusta. Sitävastoin kieltäytyivät Elovuori ja insinööritoimisto Palmberg sopimusta hyväksymästä, jonka johdosta heidän työmaillaan alkoi lakko 28 p:nä toukokuuta, käsitäten se noin 200 työläistä.

Pari päivää kestäneen lakon jälkeen taipui Elovuori, allekirjoittaen sopimuksen sellaisena kuin Tampereen Sementtivalimo aikaisemmin. Viikon taistelun jälkeen suostui myös insinööritoimisto Palmberg hyväksymään sopimuksen, joten työläiset saavuttivat viikon kestäneellä osittaisella taistelulla voiton, joka merkitsi heille huomattavia palkkainkorotuksia.

Nokian kumi- ja paperitehtaille jätti teollisuusneuvosto myös samanaikaisesti esityksen rakennustöitä koskevaksi työehtosopimukseksi, mutta puuttui asianomaisilta työläisiltä halua viedä asia lopulliseen voittoon, joten palkkaliike heidän osaltaan raukesi.

Helsingissä voimassaolevan työehtosopimuksen, jonka voimassaoloaika päättyy 1 p:nä maaliskuuta 1928, johdosta ryhtyi Rakennust.l:n liittotoimikunta marraskuussa toimenpiteisiin kehoittaen sopimukseen kuuluvia osastoja toimeenpanemaan äänestyksen siitä onko sopimusta jatkettava vai onko se irtisanottava korjausta varten. Äänestykseen otti osaa 437 sopimuksen alaisten osastojen jäsentä, joista 334 äänesti sopimuksen irtisanomisen puolesta ja 103 sitä vastaan. Äänestyksen tulos osoitti siis, että sopimus sääntöjen

mukaan oli irtisanottava. Enemmät toimenpiteet jäivät kuitenkin seuraavalle vuodelle.

Turussa toimitettiin niinikään äänestys työehtosopimuksen jatkamisen ja irtisanomisen välillä, jossa 290 ääntä annettiin irtisanomisen puolesta ja 17 sitä vastaan. Sopimuksen irtisanominen ja muut asiaan kuuluvat toimenpiteet siirtyivät seuraavalle vuodelle.

Tampereella toimitetussa äänestyksessä työehtosopimuksen irtisanomisesta asettui huomattava enemmistö äänestykseen osaaottaneista irtisanomisen kannalle, mutta sopimuksen mukaisesti jäi irtisanominen seuraavaan vuoteen.

Palkkaliikkeitä kivi työalalla.

Hämeenlinnan kivityöntekijät esittivät 24 p:nä helmikuuta kiviurakoitsija Heinäselle, joka oli ottanut suorittaakseen kivityöt Helsingissä rakenteilla olevaa eduskuntataloa varten, ehdotuksen työehtosopimukseksi. Sopimusehdotus sisälsi määräyksen alimmiksi tuntipalkoiksi sekä urakkahinnoittelut.

Yllämainittuna päivänä Hämeenlinnassa käydyissä neuvotteluissa työnantajain ja työläisten välillä saatiin aikaan sovinto ja työnantaja allekirjoitti sopimusehdotuksen sellaisena kun työläiset olivat sen esittäneet. Alimmaksi tuntipalkaksi tuli sopimuksen mukaan 10: 50. Sopimus on voimassa 1 p:nä kesäkuuta 1928, jatkuen edelleen vuoden kerrallaan ellei sitä kuukautta ennen päättymisaikaa irtisanota.

Lahden kivityöntekijät esittivät maaliskuussa työnantajille ehdotuksen työehtosopimukseksi, jossa palkat ja työehdot määriteltäisiin pääasiassa Helsingissä kivityöalalla voimassaolevan työehtosopimuksen mukaisesti. Neuvotteluissa, jotka esityksen johdosta syntyivät ei päästy yksimielisyyteen, jonka vuoksi työläiset julistivat paikkakunnan kivityöt lakkotilaan. Taistelu ei kuitenkaan muodostunut pitkäaikaiseksi, sillä jo kolmipäiväisen lakon jälkeen suostuivat työnantajat työläisten esittämiin ehtoihin, ja työehtosopimus allekirjoitettiin huhtikuun puolivälissä. Työläiset saivat siis täydellisen voiton.

Tampereen kivityöntekijät sanoivat huhtikuussa irti O.y. Granitin kanssa voimassaolleen työehtosopimuksen ja ehdottivat tilalle uuden, johon sisältyi 10—15 prosentin palkkain korotus. Työnantaja suostui työläisten esitykseen ilman lakkoa ja sopimus allekirjoitettiin toukokuun 2 p:nä.

Jyväskylässä alensi kaupunki keväällä nupukivilouhimolla työskenteleväin työläisten palkkoja 50:stä 40 m:kaan neliömetriltä, eikä työläisten vaatimuksesta huolimatta suostunut korottamaan palkkoja entiselleen. Sen johdosta julistettiin sanotut työt lakkotilaan, joka alkoi toukokuun 2 p:nä. Toukokuun 20 p:nä käydyissä neuvotteluissa, saatiin aikaan sovinto, jonka mukaan nupuneliöltä maksetaan 60 mk., johon hintaan sisältyy myös kiven irtiotto. Työläisten vaatimus tuli siis hyväksytyksi.

Ruskealan marmorilouhoksella esittivät työläiset toukokuun puolivälissä työantajalle ehdotuksen työehtosopimukseksi, johon työnantaja antoi kielteisen vastauksen. Myöhemmin uudistivat työläiset vaatimuksensa, jolloin työnantaja syntyneissä neuvotteluissa suostui korottamaan työläisten palkkoja noin markalla tunnissa, joskaan työehtosopimusta ei saatu aikaan.

Helsingin kivityöntekijäin osasto esitti keväällä paikkakunnan hautakiviliikkeille työehtosopimusehdotuksen, johon työnantajat vastasivat kielteisesti. Osasto käsitteli työnantajain vastauksen jälkeen kysymystä harkiten olisiko mahdollisuuksia taistelun avulla pakoittaa työantajia sopimukseen, mutta päätti antaa kysymyksen sillä kertaa raueta.

Viipurin kivityöntekijäin osasto sanoi toukokuun 1 päivästä irti voimassaolleen työehtosopimuksen, joka koski hautakiviliikkeitä, esittäen tilalle uuden, joka sisälsi palkankorotuksia tunti- ja urakka-palkkoihin. Ennen irtisanomisajan päättymistä saatiin aikaan työnantajain ja työläisten väliset neuvottelut, jolloin työnantajat suostuivat korottamaan tuntipalkkoja 1 mk. 80 pennillä tunnissa sekä urakkahintoja noin 15 prosentilla, joihin myönnytyksiin työläiset tyytyivät. Sopimus allekirjoitettiin toukokuun 2 päivänä.

Leppävaarassa oleville kivilouhimoiden omistajille esitti Helsingin kivityöntekijäin osasto huhtikuussa työehtosopimusehdotuksen, joka oli sisällöltään sama kuin Helsingissä kivityöalalla voimassa-oleva työehtosopimus. Työnantajilta vaadittiin vastausta huhtikuun 25 päivään mennessä uhalla, että louhimot muuten tullaan julistamaan lakkotilaan. Kuusi louhimon omistajaa allekirjoittikin sopimuksen heti sellaisenaan, mutta kaksi, Riipisen ja Henrikssonin louhimot, kieltäytyivät sopimusta hyväksymästä, jonka vuoksi nämä julistettiin lakkotilaan yllämainitusta päivästä lukien. Näistä lakkautti Riipinen myöhemmin toimintansa paikkakunnalla kokonaan, mutta Henrikssonin louhimo jäi edelleen lakkoon työnantajan kieltäytyessä itsepintaisesti suostumasta työläisten esittämiin ehtoihin.

Lakko jatkui Henrikssonin louhimolla syyskuun 19 päivään asti, jolloin työnantaja ilmoitti olevansa halukas neuvottelemaan ehdoista. Neuvottelut johtivat sovintoon.

Heinäsen kiviveistämöllä Hämeenlinnassa yritti työnantaja kaikin tavoin kiertää helmikuulla voimaantullutta työehtosopimusta, jota työläiset työmaalle valitsemaansa luottamusmiesten kautta pyrkivät valvomaan sekä estämään rikkomukset. Päästäkseen eroon niistä työläisistä, jotka pitivät tiukemmin kiinni sopimuksen noudattamisesta eroitti työnantaja kesäkuun lopulla joukon työläisiä, niiden joukossa työmaan luottamusmiehen. Työläiset puolestaan eivät voineet sallia, että työnantaja sopimuksen vastaisesti ryhtyi ilmeiseen boikottiin järjestöä vastaan, vaatien että erotettu luottamusmies on otettava takaisin. Kun työnantaja ei suostunut peruuttamaan luottamusmiehen irtisanomista, erosivat kaikki veistämön työläiset luvultaan 65 työstä ja työmaa jäi seisaustilaan.

Työnantaja koetti välttää neuvotteluja asiassa. Vasta elokuun 19 p:nä saatiin Hämeenlinnassa aikaan neuvottelut, joissa työnantaja suostui ottamaan takaisin työhön erotetun luottamusmiehen ja sen jälkeen eronneet työläiset työskentelivät jatkuvilla työsuhteilla. Tämän sopimuksen perusteella aloitettiin työt jälleen elokuun 22 p:nä. Yksimielisellä esiintymisellään estivät työläiset luottamusmiehensä boikottauksen.

Helsingin eduskuntatalon rakennuksella kieltäytyivät kivityöntekijät kiinnittämästä Heinäsen kiviveistämöllä valmistettuja kiviä, koska mainittu työnantaja oli ryhtynyt rettelöimään työläistensä kanssa, ja lopettivat työnsä heinäkuun alkupuolella. Tämän johdosta haastoi Rakennustyönantajain hitto, johon Heinäsen ilmoitettiin heinäkuussa liittyneen jäseneksi S. Rakennust. liiton sovinto-oikeuteen vastaamaan sopimuksen rikkomisesta. Sovinto-oikeusjuttu kuitenkin raukesi sen jälkeen kun sovinto Hämeenlinnan veistämöllä saatiin elokuun 19 p:nä aikaan, ja kivityöt eduskuntatalolla aloitettiin jälleen, koska selkkauksen aihe oli poistunut.

Maalarien palkkaliikkeitä.

Savonlinnassa sanoivat maalarit helmikuussa irti voimassa olleen työehtosopimuksen, esittäen tilalle uuden, jonka mukaan tuntipalkat koroitettaisiin 1 markalla tunnissa. Alimpana tuntipalkkana oli siihen asti ollut 8 mk. Kun neuvottelujen kautta ei syntynyt sovintoa, julistivat työläiset paikkakunnan maalausliikkeet lakkotilaan 20 p:nä huhtikuuta ja kolmipäiväisen lakon jälkeen saatiin 23 p:nä aikaan sopimus, jonka mukaan palkat koroitettiin työläisten vaatimusten mukaisesti 9 markkaan tunnilta. Sopimus koskee noin 20—30 työläistä.

Hämeenlinnassa uusittiin maalarien työehtosopimus ilman taistelua. Sopimuksessa, joka allekirjoitettiin toukokuun 1 päivänä hyväksyttiin alimmat tuntipalkat 9—10 markkaan tunnilta, joka oli työläisten vaatimus.

Kotkassa sanoivat maalarit keväällä irti voimassaolleen työehtosopimuksen, esittäen uuden, jossa vaadittiin ammattimiehen alimmaksi tuntipalkaksi 11 markkaa tunnilta. Vastausta työnantajilta pyydettiin 1 p:vään huhtikuuta. Tyydyttävää vastausta ei kuitenkaan saatu, jonka johdosta maalaustyöt paikkakunnalla julistettiin 13 p:stä huhtikuuta lakkotilaan. 16 p:nä toukokuuta allekirjoitettiin Kotkan maalarityönantajain ja sikäläisen maalarityöntekijäin osaston välillä työehtosopimus, jossa ammattimiehen alimmaksi tuntipalkaksi määriteltiin 10: 50 tunnilta.

Sopimuksessa, joka päättyy 1 p:nä huhtikuuta 1928 ja on voimassa edelleen vuoden kerrallaan ellei sitä jommankumman osaisen taholta kuukautta ennen päättymisaikaa irtisanota, on määräys, jonka mukaan työnantaja on oikeutettu pitämään työssä ainoastaan järjestyneitä, S. Rakennustyöväen liittoon kuuluvia työläisiä.

Porin maalarit jättivät huhtikuun 9 p:nä paikkakunnan maalari-työnantajille ehdotuksen työehtosopimukseksi, joka sisälsi vaatimuksen alimman tuntipalkan määrittämisestä 10 markaksi. Sen jälkeen kehoitti Porin maalarityöntekijäin osasto työnantajia saapumaan neuvottelutilaisuuteen keskustelemaan esityksen johdosta. Neuvottelutilaisuuteen kuitenkin saapui ainoastaan kolme liikkeenharjoittajaa, jotka ilmoittivat olevansa valmiit hyväksymään sopimuksen esitetyssä muodossa.

Liikkeenharjoittajain ylimielisestä suhtautumisesta esitettyyn vaatimukseen oli seurauksena ettei työläisillä ollut muuta neuvoa kuin julistaa maalaustyöt paikkakunnalla lakkotilaan mikä tapahtui toukokuun 20 p:nä. Heti alussa hyväksyi 5 liikkeenharjoittajaa sopimuksen sellaisenaan vapautuen siten lakkotilasta sekä myöhemmin vielä yksi, joten lakkotilaan jäi edelleen kaksi liikettä, joiden liikkeessä lakko jäi jatkumaan seuraavalle vuodelle.

Helsingin maalarit sanoivat voimassaolleen työehtosopimuksen irti kesäkuun 1 päivänä, esittäen vaatimuksen, että tuntipalkat koroitettaisiin tähänastisesta 11 markasta 13 markkaan tunnilta. Työnantajain ja työläisten keskeisissä neuvotteluissa suostuivat työnantajat korottamaan tuntipalkan 12 markkaan, mikä työläisten edustajain sekä myöhemmin työläisten kokouksessa hyväksyttiin ja sopimus molemmin puolin allekirjoitettiin kesäkuun 8 p:nä.

Mikkelin maalarit sanoivat keväällä irti voimassaolleen työehtosopimuksen, esittäen tilalle uuden, jossa vaadittiin palkkoja koroitettavaksi ja erinäisiä muita parannuksia työehtoihin. Syntyneissä neuvotteluissa sovittiin molemmin puolin uudesta sopimuksesta ja huhtikuun 10 p:nä allekirjoitettiin sopimus.

Sopimus on voimassa 15 päivään toukokuuta 1928 ja on edelleen vuoden kerrallaan voimassa, ellei sitä sanota irti kuukautta ennen sen päättymistä.

Palkkaliikkeitä rakennusaineteollisuudessa.

Malmin kalkkitiilitehtaan johdolle esitettiin rakennustyö v.l. osaston N:o 187 puolesta helmikuussa ehdotus työehtosopimukseksi, joka sisälsi erinäisiä korjauksia työläisten palkka- ja työoloihin. Yhtiön johto kieltäytyi kuitenkin ryhtymästä minkäänlaisiin neuvotteluihin järjestön kanssa, ilmoittaen periaatteellisista syistä vastustavansa sopimuksia.

Tämän jälkeen ei työläisille jäänyt muuta neuvoa kuin taistelun avulla pakoittaa työnantaja suostumaan esitettyihin verrattain kohtuullisiin vaatimuksiin ja työmaa julistettiin maaliskuun 16 p:nä lakkotilaan, käsittäen taistelu noin 80 työläistä. Yli 10-viikkoisen lakon jälkeen, jossa työläiset sitkeästi ja yksimielisesti pysyivät vaatimustensa takana, saatiin aikaan sopimus toukokuun 27 p:nä, saavuttaen työläiset siis täydellisen voiton.

Paraisilla jätettiin toukokuun 23 p:nä Paraisten Kalkkivuori O.y:lle ehdotus työehtosopimukseksi, johon sisältyi palkankorotus-

vaatimus. Vastausta vaadittiin kesäkuun 10 päivään mennessä. Työnantaja ilmoitti kuitenkin olevansa halukas neuvottelemaan asiasta. Neuvotteluissa päästiinkin siihen tulokseen, että johto suostui korottamaan työläisten palkkoja sangen huomattavasti.

Työehtosopimusta ei tosin saatu aikaan, mutta tyydyttivät työnantajain tarjoamat ehdot täydellisesti työläisiä, jotka kokouksessaan ne yksimielisesti hyväksyivät. Paraisten työläiset saavuttivat siis ilman taistelua huomattavan voiton.

Jokelassa jätti sikäläinen Rakennustl. alainen osasto Kolsan tiilitehdas O.y:lle keväällä esityksen työehtosopimukseksi, joka molempipuolisten neuvottelujen jälkeen hyväksyttiin ja allekirjoitettiin toukokuun 28 p:nä. Sopimuksen mukaan kohosivat työläisten palkat 10—15 prosentilla.

Oitin tiilitehtaalla sanoi paikallinen osasto irti voimassaolevan työehtosopimuksen kesäkuun 7 päivästä, esittäen tilalle uuden, jossa vaadittiin palkkoihin 15 prosentin korjauksia. Kun neuvottelujen kautta ei päästy suotuisaan tulokseen, julistettiin työt kesäkuun 8 p:nä lakkoon, joka kuitenkin päättyi kesäkuun 10 p:nä siihen, että työnantaja suostui allekirjoittamaan työehtosopimuksen, jonka mukaan työläiset saivat palkkoihinsa noin 10 prosentin korotuksen ja eräitä muita etuisuuksia.

Jokelassa Blennertin tiilitehtaalla uusittiin voimassa ollut työehtosopimus ilman taistelua työntekijäin ja työnantajain välisillä neuvotteluilla. Uusi sopimus allekirjoitettiin kesäkuun 15 p:nä ja kohosivat työläisten palkat sen mukaan noin 10—15 prosentilla.

Juurikorven tiilitehtaan isännistölle jätettiin työehtosopimusesitys toukokuun alkupuolella sisältäen ehdotus palkankorotusvaatimuksen 5—15 prosenttiin. Työnantaja kieltäytyi ylimielisesti neuvottelemasta järjestön kanssa, ilmoittaen sopivansa työläistensä kanssa vain yksitellen. Työläiset jättivät isännistölle sen jälkeen uuden esityksen uhkavaatimuksen muodossa, vaatien vastausta toukokuun 10 p:ään mennessä, johon työnantaja vastasi edelleen kielteisesti, suostuen kuitenkin järjestön edustajain kanssa neuvottelemaan kysymyksestä. Syntyneissä neuvotteluissa toukokuun 13 p:nä lupautui tehtaan johto korottamaan palkkoja noin $\frac{3}{4}$ osalla työläisten vaatimuksesta, mutta kun neuvotteluja jatkettiin toukokuun 16 p:nä perääntyä isännistö lupauksistaan ja neuvottelut katkesivat, jonka johdosta tehdas julistettiin samana päivänä lakkotilaan, käsittäen lakko 102 työläistä.

Taistelun jatkuessa ryhtyi työnantaja häikäilemättömällä toimenpiteellä häättämään lakkolaisia asunnoistaan, pakottaakseen työläiset luopumaan taistelusta, mutta lakkolaisten rintama pysyi kaikesta huolimatta ehjänä, joka pakotti työnantajan uudelleen alistumaan neuvotteluihin järjestön edustajain kanssa. Kesäkuun 3 ja 4 p:nä käytyjen neuvottelujen jälkeen allekirjoitettiin työehtosopimus liiton osaston N:o 86:n ja Juurikorven tehtaat Oy:n välillä, nousten työläisten tunti- ja urakkapalkat 10—35 prosentilla. Sopimuksella, joka on voimassa 1 p:ään toukokuuta 1928, määri-

teltiin myös työläisten luontaisedut, oikeudet kesälomaan sekä taat-
tiin työläisille vapaa järjestäytymisoikeus y.m. Työläiset saivat
näinollen täydellisen voiton.

Lohjan kalkkivilitehdas Oy:lle kuuluvalla Ojamon kalkkikivi-
louhimolla jättivät työläiset huhtikuun 25 p:nä osastonsa kautta
isännistölle työehtosopimusehdotuksen, joka sisälsi vaatimuksen
palkkain korottamisesta 1 markalla tunnissa. Esitykseen vastasi
työnantaja jyrkän kielteisesti, ilmoittaen samalla periaatteellisista
syistä vastustavansa työehtosopimusta. Työläiset jättivät sen
jälkeen uuden esityksen uhkavaatimuksen muodossa pyytäen vas-
tausta toukokuun 14 päivään mennessä, johon työnantaja vastasi
siten, että ennen odotusajan umpeenkulumista toukokuun 13 p:nä
antoi työläisille lopputilin, ryhtyen haalimaan paikkakunnalle rik-
kurityövoimaa. Työläisille ei jäänyt muuta kuin julistaa louhimo
lakkotilaan, joka alkoi toukokuun 14 p:nä, joutuen lakkoon osalli-
seksi noin 240 työläistä.

Lakko laajeni jonkun ajan kuluttua tehtaan metallityöläisiä käsit-
täväksi sen takia kun nämä kieltäytyivät korjaamasta rikkurien
työkaluja ja kun lakkoon lähteneiden metallityöläisten tilalle haa-
littiin rikkurityövoimaa, jotka joutuivat yhtiön omistamille kalkki-
ja semenettitehtaille sekä sahalle koneita korjaamaan, kieltäytyivät
näissä työskentelevät työläiset työskentelemästä rikkurityövoiman
kanssa. Tilanne tehtaalla kärjistyi siinä määrin, että työläiset ko-
kouksessaan kesäkuun 21 p:nä päättivät julistaa kaikki Lohjan
Kalkkitehdas Oy:n työmaat lakkotilaan, jääden lakosta vapaaksi
vain voimalaitos, polttoaineiden kuljetus ja yhtiön maanviljelys-
työt. Näin laajentuneena joutui lakkoon osalliseksi noin 800 työ-
läistä.

Heti lakon laajentumisen jälkeen valmistettiin työläisten taholta
ehdotus koko tehdasta käsittäväksi työehtosopimukseksi, joka esi-
tettiin työnantajalle ja tarjottiin sen pohjalla neuvotteluja, mutta
palautti tehtaan johto ylimielisesti ehdotuksen takaisin, ilmoittaen
että sillä ei ole halua minkäänlaiseen yhteistoimintaan järjestöjen
kanssa. Neuvotteluyrityksestä ei siis tullut mitään ja lakko jäi
edelleen jatkumaan.

Sen jälkeen kun taistelu laajeni koko tehdasta käsittäväksi, ryh-
tyi tehtaan johto ympäri maata laajaan rikkuri värväykseen, onnis-
tuen houkutteluillaan saamaankin joukon olioita, jotka antautuivat
oikeuksiaan vaativain työläisten etuja polkemaan. Tehtaalle haa-
littu lakonmurtajain joukko ei kuitenkaan ole ollut ammattitai-
toista työvoimaa, jonka vuoksi huolimatta siitä, että heidän luku-
määränsä on ollut huomattavan suuri, työt tehtaalla eivät ole luista-
neet. Sensijaan on rikkurilauma hillittömällä mellastuksellaan ter-
rorisoinut koko paikkakunnan väestön, ammuskellen ja tihutöitä
tehden, jonka seurauksena Lohjan ja Virkkilan paikkakunnat kesän
aikana muistuttivat pikemmin sotaleiriä kuin rauhallista paikka-
kuntaa. Kaikesta terrorista huolimatta ovat työläiset pysyneet
taistelussaan lujina, antamatta provokationin itseensä vaikuttaa.

Neuvotteluja töihinpaluuehdoista ei tehtaan johdon kanssa saatu aikaan ja taistelu jäi jatkumaan seuraavalle vuodelle.

Ylistaron tiilitehtaaha uusittiin keväällä neuvottelujen kautta voimassa ollut työehtosopimus, jolloin työläiset saivat palkkoihinsa pienempiä korjauksia. Uusi sopimus allekirjoitettiin huhtikuun 1 p:nä ja on se voimassa 1 p:vään toukokuuta 1928.

Messukylässä esitettiin keväällä kahdelle sikäläiselle tiilitehtaalle työehtosopimusehdotus. "Näistä hyväksyi Toukolehdon tiilitehdas sopimuksen sellaisenaan ilman taistelua ja sopimus allekirjoitettiin osaston ja tehtaan isännistön välillä kesäkuussa. O.y. Näsin tiilitehdas, joka kieltäytyi sopimusta hyväksymästä julistettiin lakko-tilaan, mutta jonkun päivän lakon jälkeen saatiin sielläkin sopimus aikaan tehtaan työkunnan ja isännistön välillä.

Palkkaliikkeitä nuohousalalla.

Turussa jättivät nuohoojat osastonsa kautta paikkakunnan nuohoustyönantajille palkankorotusvaatimuksen maaliskuun alussa vaatien vastausta maaliskuun 15 päivään. Kun työnantajain vastaus ei tyydyttänyt työläisiä, julistettiin nuohoustyöt Turussa maaliskuun 19 p:stä lakkoon, joka kesti kuitenkin ainoastaan kaksi päivää, sillä 21 p:nä maaliskuuta saatiin aikaan sovinto, jonka mukaan työnantaja suostui koroittamaan työläisten palkkoja noin 100 markalla kuukaudessa. Työläisten vaatimus oli jonkun verran suurempi.

Viipurin nuohoojat esittivät 10 p:nä tammikuuta kaupungin palotoimikunnalle palkankorotusvaatimuksen, jossa vaadittiin opinsuorittaneen ammattitaitoisen nuohoojan alimmaksi palkaksi 2,000 markkaa kuukaudessa. Vastausta vaadittiin 1 p:vään helmikuuta, mutta kun työnantajalta ei saatu tyydyttävää vastausta, julisti nuohoojain osasto nuohoustyöt Viipurissa lakkoon maaliskuun 1 p:stä joutuen taisteluun 17*nuohoojaa. Taistelu venyi työnantajain härkäpäisyyden takia pitkäaikaiseksi, jatkuen seuraavalle vuodelle.

Tampereen nuohoojat jättivät kaupungin rahatoimikamarille huhtikuussa esityksen palkkain korottamisesta 1,750 markasta 2,000 markkaan kuukaudessa, mutta lykättiin voimakeinojen käyttäminen edullisempaan aikaan. Syyskuussa otettiin asia uudelleen esille ja päättivät työläiset sanoa itsensä toimestaan irti lokakuun 1 p:stä ellei palkkavaatimukseen suostuta. Lakkoa ei kuitenkaan syntynyt, sillä nuohoojain vaatimuksiin sellaisenaan suostuttiin, saaden nuohoojat tuntevan palkankoroituksen.

Eri aloja koskevia palkkaliikkeitä.

Jokelassa, Saitanlahden sahalla joutuivat sahalaitoksen työt lakkotilaan 9 p:nä helmikuuta. Neuvotteluja käytiin, mutta sovintoa ei aikaansaatu, ja laitos jäi lakkotilaan.

Vuoden loppuun mennessä ei saatu neuvotteluissa sovintoa syntymään, joten lakko jatkui vielä seuraavalle vuodelle.

Udessa kaupungissa Janhua Oy:n ja Zakariassenin sahoille ilmoitti isännistö 8 p:nä -tammikuuta, että lauantaipäivä tullaan vatedes pidentämään siten, että töitä, jotka tähän asti on lopetettu klo 2, tullaan jatkamaan klo 4:n. Työläiset asettuivat toimenpidettä vastustamaan julistaen työmaan lakkotilaan. Syntyneissä neuvotteluissa olivat työnantajat pakoitettut luopumaan yrityksestään ja lauantaityöpäivä jäi entiselleen, johon selkkaus päättyi.

Lahden kirvesmiehet esittivät 26 p:nä helmikuuta Loviisan rata oy:lle ehdotuksen työehtosopimukseksi Niemen satamassa esiintyville lotja- ja siltatöille. Yhtiö kieltäytyi ylimielisesti sopimusta hyväksymästä, jonka vuoksi työläiset julistivat sanotut työt 7 päivästä maaliskuuta lakkotilaan. Neuvoteltiin selkkauksen selvittämiseksi, mutta tuloksetta ja lakko jatkuu seuraavalle vuodelle.

Lohjalla, Lohjan vesistön Metsä oy:n saharakennuksella, jossa helsinkiläisen Kone- ja siltarakennus oy:n ja Karhulan konepajan toimesta asetettiin paikoilleen rikkurivoimalla sanotuissa metallisulun alaisissa tehtaissa valmistettuja höyrykattiloita, vaadittiin rakennustyöläisiä olemaan apuna kattiloita paikalleen asettaessa, josta työläiset kieltäytyivät. Tästä oli seuraus, että työnantaja eroitti 12 rikkurityöstä kieltäytynyttä työläistä työmaalta.

Työläiset pitivät kokouksen ja vaativat erotettuja takaisinotettavaksi, uhalli että muussa tapauksessa tulevat loputkin työläiset lopettamaan työnsä. Vastausta vaatimukseensa pyysivät työläiset heinäkuun 20 p:vään mennessä. Vastauksen antoi työnantaja siten, että naulasi työpaikalle julistuksen, jossa ilmoitettiin, että työt saharakennuksella seisautetaan ja kaikille työläisille maksetaan lopputili. Rakennustyöläiset joutuivat siis tavallaan työsulkuun, käsittäen selkkaus noin 100 työläistä.

Syyskuun 28 p:nä aikaansaatiin sopimus ja julistettiin taistelu päättyneeksi 10-viikkoisen seisauksen jälkeen ja työt aloitettiin syyskuun 26 p:nä.

Mikkelin osasto esitti paikallisille puusepäntehtaan harjoittajille keväällä työehtosopimusehdotuksen. Neljä suurempaa puusepäntehtaan liikettä allekirjoittikin käytyjen neuvottelujen jälkeen sopimuksen kesäkuun 17 päivänä sellaisenaan, mutta kolme liikettä, jotka siitä kieltäytyivät julistettiin lakkotilaan. Lyhyen taistelun jälkeen taipuivat nämäkin ja palkkaliike päättyi työläisten täydellisellä voitolla.

Kemissä, Pajusaaren massatehtaan rakennuksella yritti helsinkiläinen rakennusyhtiö Kreuger & Toll kiertää edellisenä kesänä kirvesmiesten kanssa tekemäänsä urakkasopimusta ryhtymällä mielivaltaisesti erottelemaan urakkajoukkueeseen kuuluvia työläisiä, jotka pitivät tiukasti kiinni tehdystä sopimuksesta, vaatien sen noudattamista. Puolustaakseen oikeuksiaan julistivat työläiset tammikuun lopussa kyseessäolevat teline- ja betonilaudoitustyöt

seisaustilaan, joka pakotti työnantajan ryhtymään neuvotteluihin asian johdosta. Neuvottelut johtivat helmikuun 4 p:nä sovintoon.

Oulun—Kiehimän ratarakennuksella Iinatin pysäkin luona sijaitsevalla leikkaukseha esittivät työläiset kesäkuun lopulla palkan- korotusvaatimuksen, johon saivat työnjohtajana toimineelta nuorelta suojeluskuntalaiselta röyhkeän kielteisen vastauksen, tästä ja vallitsevista nälkäpalkoista katkeroituneena lopettivat työläiset, luvultaan noin 30 työnsä kesäkuun 30 p:nä. Kolmipäiväisen työnsä jälkeen oli työnjohtaja pakotettu suostumaan työläisten vaatimuksiin ja työt aloitettiin jälleen heinäkuun 3 päivänä.

Viipurissa »Pyramid«-yhtiön rakennuksella syntyi heinäkuun loppupuolella selkkaus sen johdosta, että työnantaja mielivaltaisesti eroitti kaksi työläistä: Rakennuksen työläisten asettuessa yksimielisesti moista mielivaltaisuutta vastustamaan, oli työnantaja pakotettu ottamaan takaisin erotetut työläiset, johon selkkaus päättyi.

Turussa rakennusurakoitsija Nummelinin työmaalla esittivät työläiset 23 p:nä elokuuta sanotulle urakoitsijalle hyväksyttäväksi paikkakunnan rakennuslalla käytännössä olevan työehtosopimuksen, uhalla, että työt muuten lopetetaan syyskuun 1 p:stä. Lakkoa ei kuitenkaan syntynyt, sillä 31 p:nä elokuuta allekirjoitti työnantaja sopimuksen työläisten esittämässä muodossa.

Helsingissä Munkkiniemessä sijaitsevalla rakennuksen korjaustyömaalla yritti rakennusurakoitsija Männikkö syksyllä teettää töitä alle paikkakunnan rakennustyöläisten palkkahinnoittelun. Tätä eivät työläiset sallineet vaan esitettiin urakoitsijan allekirjoitettavaksi paikkakunnalla voimassaoleva työehtosopimus, uhalla, että muussa tapauksessa työmaalla alkaa lakko marraskuun 16 p:nä. Ensin kieltäydyttyään, oli Männikkö kuitenkin marraskuun 15 p:nä pakotettu allekirjoittamaan sopimuksen ja lakko välttyi.

Lehtoniemen konepajalla jättivät rakennustyöläiset maaliskuulla työnantajalle esityksen työehtosopimukseksi, jota työnantaja kieltäytyi hyväksymästä, eikä ryhtynyt osaston kanssa kysymyksestä neuvottelemaan. Osasto julisti sen johdosta rakennustyöt toukokuun 18 p:stä lakkotilaan, joka kesti kuitenkin ainoastaan kolme päivää, päättyen toukokuun 21 p:nä sovintoon, jonka mukaan työläisten palkkoja korotettiin 25 prosentilla. Selkkaus päättyi siis työläisten voittoon, joskin työehtosopimusta ei saatu aikaan.

Helsingissä Lemminkäisen sementti- ja asfalttiliikkeessä yritti työnantaja vuoden alussa kiertää voimassaolevaa sopimusta siten, että vaati työläisiä kantamaan tavarat kerroksiin vastoin sopimusta. Työläiset kieltäytyivät alistumasta moiseen menettelyyn, josta oli seuraus, että työnantaja asetti työmaan seisaustilaan. Työmaa oli pysähdyksissä helmikuun alkupäiviin, jolloin työnantajat pääsivät muurarien kanssa sopimukseen. Tällöin perääntyi työnantaja vaatimuksistaan, toimitti tavarat työpaikalle ja työläiset saattoivat jatkaa töitä sopimuksen edellyttämällä ehdoilla.

Tainionkoskella jättivät Rakennust.1. osastot 111 ja 112 Torna-

tor-yhtiölle esityksen, että työt yhtiön rakennustyömaalla, joka lauantaisin oli päättynyt klo 4:stä lopetettaisiin klo 2 kuten kaikkialla muuallakin, sekä että kirvesmiesten alimmaksi tuntipalkaksi määrättäisiin 6 markkaa ja sekatyömiehille 5 markkaa. Uudistetun vaatimuksen jälkeen saatiin lauantaityöpäivä lyhenemään vaatimuksen mukaiseksi, mutta palkkain korjaus tällä kertaa raukesi.

Osuusliike Elannon maatilalla Backaksessa lähellä Helsinkiä rakenteilla olleella sikalarakennuksella irtisanottiin liikkeen puolesta tammikuun 1 p:stä kaikki rakennustyöläiset, tarkoituksella ottaa tilalle uusia työläisiä. Tällainen työläisten seulominen katsottiin ilmeiseksi boikotiksi, jonka johdosta asianomainen liitto työläisten pyynnöstä puuttui asiaan.

Syntyneet neuvottelut johtivatkin siihen, että osuusliikkeen johto suostui sijoittamaan entiset työläiset uudelleen töihinsä, jonka johdosta selkkaukset katsottiin selvitettyksi.

Pietarsaaren vesijohtorakennuksella, jossa työnteettäjänä oli helsinkiläinen Yleinen Insinööritoimisto, syntyi marraskuulla selkkauksen johdosta, kun työnantaja yritti alentaa käytännössä olevia työpalkkoja. Vastatoimenpiteenä jättivät työläiset työnantajalle esityksen sopimukseksi työehdoista ja palkoista, mutta kun käydyissä neuvotteluissa ei saatu aikaan sovintoa, julistivat työläiset työmaan marraskuun 14 p:nä lakkotilaan, joutuen taisteluun noin 130 työläistä.

Viisi päivää kestäneen taistelun jälkeen ilmoitti työnantaja kuitenkin haluavansa neuvotella työläisten kanssa sovinnon ehdoista ja marraskuun 19 p:nä aikaan saatiin neuvottelut riitapuolien välillä, päättyen neuvottelut samana päivänä sovintoon sekä työehtosopimuksen hyväksymiseen.

Taistelu päättyi siis työläisten täydellisellä voitolla.

Huopalahdessa rakennusmestari Tulokkaan rakennuttamalla lastenkotirakennuksella syntyi heinäkuun loppupuolella selkkauksen johdosta, että työnantaja kieltäytyi suorittamasta työläisten palkkoja. Työläiset julistivat työmaan sen johdosta seisaustilaan, joka kestätyään 10 päivää päättyi siten, että mestari suoritti työläisille kuuluvat palkat sekä korvauksen odotusajalta.

Helsingissä kieltäytyi 5 asfalttiliikkeen omistajaa allekirjoittamasta asfalttialaa koskevaa työehtosopimusta, jonka johdosta sanottu liikkeet julistettiin H:gin asfalttityöntekijäin osaston toimesta elokuun 3 p:nä lakkotilaan. Päivän kestäneen lakon jälkeen hyväksyi neljä liikettä nim. J. N. Ojanperä, G. E. Lindman, K. Rosenberg ja H:gin sementtivalimo oy. sopimuksen sellaisenaan, vapautuen lakkotilasta. Oltuaan viikon lakkotilassa allekirjoitti myös viimeinen lakossaolleista liikkeistä A. Björkman sopimuksen, joten taistelu päättyi lyhyesti työläisten voitolla.

Mäntässä esitettiin työnantajalle keväällä työehtosopimusehdotus tarkoituksella ajaa se läpi paperityöläisten palkkaliikkeen yhteydessä. Kun paperityöläisten palkkaliike kuivui kokoon, raukesi tämäkin yritys.

Äänekoskella jättivät rakennustyöläiset keväällä paperityöntekijäin palkkaliikkeen yhteydessä työnantajille esityksen työehtosopimukseksi, jossa vaadittiin palkkoihin ja muihin työehtoihin erinäisiä korjauksia.

Työehtosopimuksen hanke tällä kertaa kuitenkin raukesi, mutta oli palkkaliikkeen tuloksena kuitenkin se, että työläiset saivat palkkoihinsa noin 10 prosentin korotuksen sekä erinäisiä parannuksia luontaisetuihin.

Kunnantyöläisten ja kuntia koskevia palkkaliikkeitä.

Jyväskylässä jätettiin keskusjärjestön puolesta kaupungille keväällä työehtosopimusehdotus, joka koski kaikkia kaupungin työläisiä. Kaupungin rahatoimikamari jätti kysymyksen eräälle jaostolleen lausunnon antamista varten valtuustolle ja vitkutteli jaosto työtään kaikenlaisin verukkein niin, että lausunto valtuustolle annettiin vasta syksyllä.

Jaoston antaman lausunnon perusteella hyväksyikin valtuusto työehtosopimuksen, jättäen sen tehtyine muutoksineen työläisten lopullisesti hyväksyttäväksi. Rahatoimikamarin jaosto oli kuitenkin tehnyt työläisten alkuperäisesti esittämään ehdotukseen sopimusta siinä määrin huonontavia muutoksia, etteivät työläiset sitä sellaisenaan voineet hyväksyä, jonka vuoksi sopimuksen teko raukesi.

Nokialla jättivät Rakennust.l:n paikalliset osastot huhtikuun 25 p:nä Pohjois-Pirkkalan kunnalle työehtosopimusehdotuksen, jossa määriteltiin kunnan rakennustöissä olevain työläisten työ- ja palkkaehdot. Kunnanvaltuusto suhtautuikin työläisten esitykseen myönteisesti, jättäen sopimuksen lopullisen laatimisen kunnallistoimikunnan ja osastojen tehtäväksi.

Monien neuvottelujen jälkeen allekirjoitettiinkin työehtosopimus elokuun 29 p:nä Pohjois-Pirkkalan kunnan ja Rakennust.l. liiton osastojen N:o 110 ja 115 välillä.

Sopimus on voimassa 1 päivään toukokuuta 1929, jatkuen edelleen vuoden kerrallaan, ellei sitä kuukautta ennen sopimusajan päättymistä asianosaisten taholta irtisanota. Sopimuksen voimaantuminen merkitsi kunnan rakennustyöläisille huomattavaa palkankorotusta.

Helsingin kaupungin töissä työskentelevät työläiset jättivät 10 p:nä elokuuta keskusneuvostonsa kautta kaupungin rahatoimikamarille ehdotuksen työehtosopimukseksi, johon rahatoimikamari määräajan kuluessa ei suvainnut lainkaan vastata. Kun vastausta työläisten taholta kiirehdittiin, saatiin kamarilta vihdoinkin vastaus, jossa ilmoitettiin, että kamari on tiedustellut asiassa puhtaanapitolaitoksen, teknillisten laitosten ja rakennuskonttorin miehipidettä. Lisäksi ilmoitti kamari, että asia vaatii perinpohjaisen valmistelun ja on kamari antanut tämän tehtävän palkkakomitealleen.

Tämä vastaus ei tyydyttänyt työläisiä sillä tosiasiaa sisältyi vastaukseen ajatus haudata työläisten esitys moniksi ajoiksi sanot-

,tuun palkkakomiteaan. Työläiset toimeenpanivat perusjärjestöissään sääntöjenmukaisen äänestyksen siitä, ryhdytäänkö lakon avulla pakoittamaan kaupunkia kiireellisimpiin toimenpiteisiin palkkojen korjaamiseksi ja äänestyksen tulos osoittikin, että valtava enemmistö työläisiä oli lakon kannalla, jonka alkamiseen työläiset saivat myös keskusjärjestöjen luvan. Lakkoa ei kuitenkaan syntynyt, sillä työläisten uhkaava esiintyminen pakoitti kaupungin herrat kiirehtimään ratkaisua ja joulukuun 14 p:nä hyväksyi kaupunginvaltuusto pienin poikkeuksien työläisten esittämässä muodossa palkkavaatimuksen, jonka mukaan työläiset saivat palkkoihinsa tuntuvia korotuksia. Työehtosopimuksen läpiajaminen tällä kertaa raukesi.

Kemin maalaiskunnalle esitti Rakennust. 1. sikäläinen osasto keväällä ehdotuksen rakennustoimintaa, koskevaksi työehtosopimukseksi. Käytyjen neuvottelujen jälkeen allekirjoitettiin sopimus molemminpuolisesti työläisten esittämässä muodossa, jonka mukaan rakennustyöläisten työ- ja palkkaolot Kemin maalaiskunnassa tulivat järjestetyiksi.

**Palkkaliikkeet ja työtaistelut Metalliteollisuus-
työntekijäin liiton toiminta-alueella,**

Vuosi 1927 muodostui S. Metalliteollisuustyöntekijäinliiton histo-
riassa suurtaisteluiden vuodeksi. Useat paikalliset palkkaliikkeet
alkoivat helmikuulla joista kuitenkin useimmat voitiin selvittää
ilman taistelua. Esim. Turussa esitettiin kaikissa metallitehtaissa
palkankorotusvaatimuksia, joista ilman taistelua suurin osa johti
10—15 % palkankorotuksiin. Sitävastoin Crichton-Vulcan Oy:n
ja Alex Sjöholm Oy:n tehtailla puhkesi lakko, joka sittemmin
oh Suomen Metalliteollisuuden Työnantajaliitolla aiheena suur-
sulun julistamiseen, kuten toisessa yhteydessä on selostettu.

S. Metalliteol.t.t.liitto oli yhteistoiminnassa Rautateidentyönteki-
jain hiton kanssa konepajojen ja varikkojen työläisten palkkaliik-
keessä. Kun Rautatiehallitus ei tehtyjen palkankorotusesitysten
johdosta ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin palkkojen korotta-
misessa, niin molemmat liitot yhteisellä kirjelmällä ilmoittivat
Rautatiehallitukselle, että ellei ennen huhtikuun 20 päivää kysy-
myksessäolevien työläisten palkkoja esityksen mukaisesti koroteta
1: 50 pennillä tunnilta, niin alkaa yleinen lakko mainittuna päivänä
klo 10 a.p. Vasta tämän jälkeen joukkotyöriitain sovittelija Leo
Ehrnroothin johdolla alettiin neuvottelut, jotka johtivat siihen,
että kaikkien valtionrautateiden konepajoissa ja varikoissa työs-
kentelevien työläisten tuntipalkat, sellaisina kuin ne olivat 20 p:nä
helmikuuta 1927, korotettiin yhdeksälläkymmenellä (90) pennillä.
Muitakin etuisuuksia saavutettiin.

Työläiset saivat siis ilman taistelua* huomattavan palkankoro-
tuksen.

S. Metalliteollisuustyöntekijäin hiton alaiset järjestöt saavutti-
vat ilman lakkoa tuntipalkkoihin korotuksia m. m. seuraavilla
paikkakunnilla:

Helsingissä.....	280	työläiselle keskimäärin	75	penniä
Turussa.....	375	»	50	»
Tampereella	250	»	40	»
Vaasassa.....	83	»	1: —	»
Oulussa.....	193	»	50	»
Mäntässä.....	106	»	60	»
Seinäjoella.....	7	»	70	»
Jyväskylässä.....	27	»	85	»
Äänekoskella.....	23	»	50	»

Joensuussa	25	työläiselle keskimäärin	1: —	pennia
Pankakoskella	26	»	»	1: — »
Sortavalassa	46	»	»	50 »
Paraisilla	73	»	»	50 »
Raumalla	96	»	»	50 »
Epilässä	29	»	»	45 »
Heinolassa	32	»	»	30 »

Eräissä paikoissa sisältyy työläisten lukumäärään myös järjestyttömät työläiset.

Oy. Putkijohto Ab:n lakko. (Helsinki). Lakko alkoi jo joulukuun 20 päivänä 1926 siitä syystä, että työnantaja oli saman kuun 14 päivänä eroittanut työstä erään työntekijän, jonka työläiset olivat valinneet luottamusmieheksi työpaikalle. Työläiset vaativat hänen takaisin ottamistaan, koska eroittaminen oli tapahtunut ilmeisesti hänen luottamustoimensa tähden. Kun työnantajan taholta väitettiin työstä erottamisen syyksi työnvähyys, eikä suostuttu erotettua takaisin ottamaan ei näin ollen työläisillä ollut muuta mahdollisuutta, kun ryhtyä lakon avulla taivuttamaan työläisten valitsemien luottamismiesten tunnustamista.

Lakon johdosta käytiin neuvotteluja S. Metalliteollisuustyönt.:n ja S. Putkijohtotyönantajain liiton välillä valtion joukkotyöriitain sovittelijan Leo Ehrnroothin johdolla, joiden lopullisena tuloksena oli m.m. sopimus, joka allekirjoitettiin 22 p:nä tammi-kuuta, ja jossa työnantaja sitoutui ottamaan takaisin työhön luottamismies L. Salakarin.

Lakko kesti tasan yhden kuukauden ja otti siihen osaa 77 työntekijää, joista 69 kuului S. M. L:toon. Lakon johdosta menettivät työläiset 2,002 työpäivää, ja avustuksiin käytettiin S. M. L:n varoja Smk. 16,355: —.

Crichton-Vulcan Oy:n lakko (Turku). Lakko alkoi maaliskuun 5 p:nä. Työläiset olivat jo helmikuun alkupuolella esittäneet palkkoihin seuraavat koroitukset: alle 6 markan tuntipalkkoihin 1: 50 pennin korotus, 6 markan ja siitä korkeampiin tuntipalkkoihin 1 markan korotus. Keskimääräinen tuntipalkka oli Smk. 5: 30. Työnantaja ei suostunut mihinkään koroituksiin, lukuunottamatta muutamien työläisten palkkojen tarkistusta. Lakkoon joutui 428 työläistä.

Lakon johdosta käytiin useita neuvotteluja, joista lähempiä selostuksia metallisulkukertomuksen yhteydessä koska ne välittömästi sisältyvät sulun alkuvaiheisiin. Lakko kesti 41 viikkoa.

Alex Sjöholmin konepaja Oy:n lakko (Turku). Lakko alkoi huhtikuun 2 p:nä ja koski 30 työläistä. Vaatimukset samat kuin Crichton-Vulcanin työläisillä. Lakko niinikään välittömästi sisältyi sulkutaisteluun ja saavutetut tulokset samoin. Lakko kesti 37 viikkoa.

Värtsilän langanveto-osaston lakko (Värtsilä). Lakko alkoi 5 p:nä toukokuuta. Syynä lakkoon oli, että työnantaja alensi

langanveto-osastolla perustuntipalkkoja 50 %:lla, sekä toimeenpani urakkatyössä uuden hinnottelun, jonka mukaan urakka-ansiokin huomattavasti aleni. Lakkoon joutui 25 työläistä. Neuvotteluja lakon johdosta käytiin ennen sulun puhkeamista, mutta sulkutaistelun alettua lakko yhdistyi siihen, joskaan siinä välityssopimuksessa jolla sulku päättyi ei kysymyksessä olevasta lakosta eri määräyksiä ollut, vaan lakossa olleiden katsottiin olevan samassa asemassa kuin sulkulaistenkin.

Lohjan kalkkitehtaan korjaustyöläisten lakko (Virkkala). Kysymyksessä olevat korjaustyöläiset joutuivat kannatuslakkoon sen tähden, että yhtiön omistamalla kivilouhimolla alkoivat kivityöläiset lakon palkankorotusvaatimuksensa johdosta, ja työnantajan hankittua lakonmurtajia kieltäytyivät metallityöläiset korjaamasta heidän särkeimiään koneita ja työkaluja. Myöhemmin laajeni S. Rakennustyöväen hiton luvalla lakko käsittämään kaikkia yhtiön työmaita. Korjaustyöläiset joutuivat lakkoon 4 p:nä kesäkuuta ja lakko jatkuu vieläkin. Metallityöläisiä joutui lakkoon 54 joista järjestyneitä 40. Kertomusvuotena myönsi S. Metallit, t.l. avustusta Smk. 55,240:—.

Hämeensaaren konepajan lakko (Hämeenlinna). Hämeenlinnan S.M.L:n teollisuusneuvosta esitti liittotoimikuntansa luvalla Hämeensaaren konepajan ja Hämeenlinnan Rautateollisuus Oy:n isännistölle työläisten tuntipalkkojen korottamista Smk. 1:50. Kun tehtyyn esitykseen ei saatu suotuisaa vastausta, niin alkoi Hämeensaaren konepajalla lakko 21 p:nä huhtikuuta. Lakko kesti vain 4 tuntia jona aikana käydyissä neuvotteluissa työnantaja suostui koroittamaan työläisten tuntipalkkoja 50 pennistä 1 markkaan, tehden korotus keskimäärin 70 penniä.

Hämeenlinnan Rautateollisuus Oy:llä korotettiin ilman lakkoa työläisten tuntipalkkoja 50 pennistä 1: 25 penniin, ollen keskimääräinen koroitus 60 penniä. Koroitus koski 15 työläistä jotka silloin Rautateollisuus Oy:llä olivat työssä.

J. Tolvasen korjauspajan lakko (Joensuu). Joensuun S.L.M:n teollisuusneuvosta esitti kesäkuun 9 p:nä kaikille kaupungissa olleille metallityönantajille, että työläisten tuntipalkkoja korotettaisiin 1 markalla. Työnantajista J. Tolvanen, saatuaan palkan koroitusesityksen, eroitti heti työstä 6 työläistä. Tämän vuoksi puhkesi lakko 14 p:nä, ja vaativat työläiset, paitsi palkankorotuksen hyväksymistä, erotettujen takaisin työhön ottamista ja työstä poissaoloajalta täyden palkan maksamista. Lakko päättyi 25 p:nä kesäkuuta. Työläiset saavuttivat täydellisen voiton, vieläpä lakkoajalta täyden palkan. Lakko koski 9 työläistä.

. Toiset sikäläiset työnantajat koroittivat palkat työläisten esityksen mukaisesti ilman lakkoa.

A. A. Ahlqvistin konepajan lakko (Tampere). A. Ahlqvistin konepajan työpaikkajärjestö esitti isännistölle palkankorotusvaatimuksen. Kun työnantaja kieltäytyi korottamasta palkkoja, niin olivat työläiset pakotettuja alkamaan lakon 10 p:nä syyskuuta.

Lakko kesti lokakuun 3 päivään, jolloin neuvottelujen jälkeen päästiin yksimielisyyteen palkankorotuksesta, sekä siitä, että kaikki lakossa olevat otetaan takaisin työhön vanhoina työläisinä. Palkat kohosivat keskimäärin 10 %:lla.

Lakossa oli 24 työläistä.

Työehtosopimuksia koskevat lakot y.m. toimenpiteet

Tampereen läkki-, pelti- ja vaskiseppien lakko. S.M.Lin antamalla luvalla esitti Tamp. teollisuusneuvoston läkki-, pelti- ja vaskiseppien Työpaikkajärjestö peltiseppäliikkeenharjoittajille ehdotuksen työehtosopimukseksi. Aikaisemmin ei ollut voimassa mitään työehtosopimusta. Kun työnantajat ei halunneet hyväksyä työläisten esitystä, niin olivat työläiset pakoitettut alkamaan lakon 10 p:nä toukokuuta. Lakko koski 60 työläistä.

Lakko päättyi suurimmalta osalta jo toukokuun 24 p:nä, kun työnantajat allekirjoittivat työehtosopimuksen ja lakkotilaan edelleen jäi Vikholmin konepaja, Sohlmanin Vaski- ja Levyseppäliike ja Vesi- ja Lämpöjohto Oy. Nämä liikkeet ovat myöhemmin kirjallisesti yhtyneet noudattamaan kysymyksessä olevaa sopimusta. Sopimus on voimassa 1 päivään joulukuuta 1928 ja ellei sitä irtisanota niin se jatkuu edelleen 1 vuoden kerrallaan.

Oulun sähkötyöläisten lakko. Oulun teollisuusneuvoston puolesta esitettiin sikäläisille sähköliikkeille työehtosopimusehdotus toukokuun 6 p:nä. Ehdotuksen mukaan olisi m.m. tuntipalkat korotettu Smk. 1: 50 siitä, kun ne olivat määrätty jo useita vuosia käytännössä olleessa palkkasopimuksessa, ollen 5: — 8:25 tunnilta. Työnantajista ainoastaan sähköUike Teho hyväksyi sopimuksen ilman lakkoa. Oulun osuuskauppa ja Hammarin sähköliike hyväksyivät sopimuksen 11 p:nä elokuuta, sekä Sähköliike Kipinä 29 p:nä elokuuta. Lakkotilaan edelleen jäivät Oulun sähkölaitos ja Puhelin Oy., joissa lakko jatkuu vuodelle 1928.

S.M.L. myönsi työtaisteluavustusta Smk. 19,294:—.

Helsingin läkki-, pelti- ja vaskiseppien työehtosopimuksen uusiminen. Maaliskuun 14 p:nä sanottiin irti voimassa ollut työehtosopimus ja samalla jätettiin sekä Helsingin pienimmän metalliteollisuuden työnantajaliitolle että kaikille yksityisille työnantajille ehdotus uudeksi sopimukseksi ja urakkahinnoitteluksi. Uusi ehdotus käsitti oppilaiden ja nuorempien työntekijäin tuntipalkkoihin 1 markan korotuksen, useita selvennyksiä sopimukseen ja urakkahinnoitteluun sekä palkkoihin että työselityksiin korjauksia.

Neuvottelujen jälkeen päästiin uudesta sopimuksesta yksimielisyyteen vasta 16 p:nä toukokuuta jolloin yllämainitun työnantajan kanssa työehtosopimus urakkahinnoitteluineen allekirjoitettiin ja senjälkeen sen allekirjoittivat työnantajajärjestöön kuulumattomat liikkeet. Sopimus tuli sisällöltään työläisten ehdotuksen mukaiseksi sekä on voimassa 1 päivään toukokuuta 1929, sekä jatkuu edelleen vuoden kerrallaan, ellei irtisanomista 1 % kk. ennen päättymistä

Liitolla on voimassa seuraavat työehtosopimukset:

							Käsittää
	Allekirj.	Päättyy	Irtis. aika	^A	^{rt}	^{0rt}	h5
Helsingissä läkki-, pelti- ja yaski-seppien työehtosopimus	16/5—27	1/5—29	1	Vt	kk-	500	60
Tampereen läkki-, pelti- ja vaski-seppien työehtosopimus	12/5—27	1/5—28	1	»		60	12
Viipurin läkki-, pelti- ja vaskiseppien työehtosopimus	16/7-27	1/6—28	2	»		100	9
Kotkan läkki-, pelti- ja vaskiseppien työehtosopimus	27/11—26	7/6—28	1			14	3
Seinäjoen läkki-, pelti- ja vaski-seppien työehtosopimus	15/5—27	15/5—28	2			18	1
Helsingin sähkötyöntekijäin työehtosopimus	23/7—26	1/5—28	2			500	58
Tampereen sähkötyöntekijäin työehtosopimus	25/11—26	1/5—28	2	»		120	3
Turun sähkötyöntekijäin työehtosopimus	17/9—27	1/9—28	2	»		86	9
Oulun sähkötyöntekijäin työehtosopimus	11/7—27	1/7—28	1	»		15	3
Helsingin putkijohtotyöntekijäin työehtosopimus	31/12—27	1/3—29	IV2	»		600	17
Jyväskylän putkijohtotyöntekijäin työehtosopimus	6/6—27	1/9—28	3	»		30	1
Helsingin Autokoritehtaiden työehtosopimus	16/5—26	1/5—28	1	V»	»	250	2
Helsingin Rakennuskonepaja Oy:n työehtosopimus	6/11—26	1/11—28	2	»		45	1

toimiteta. Sopimus käsittää noin 500 työntekijää, sekä 60 työnantajaa, joista 24 kuuluu työnantajaliittoon.

Viipurin läkki-, pelti- ja vaskiseppien työehtosopimus. Heinäkuun 16 p:nä allekirjoitettiin työehtosopimus Viipurissa olevien läkki-, pelti- ja vaskiseppäin liikkeiden kanssa. Sopimus on sisällöltään muuten samanlainen kun helsinkiläistenkin, paitsi tuntipalkat jonkunverran alemmat. Sopimus on voimassa 1 p:ään kesäkuuta 1928, mutta jatkuu vuoden kerrallaan, ellei irtisanomista toimiteta 2 kk. ennen päättymistä. Sopimus käsittää noin 100 työläistä jotka työskentelevät 9 eri liikkeessä.

Turun sähkötyöntekijäin palkkasopimus. Syyskuun 17 p:nä hyväksyttiin palkkasopimus voimaan Turussa toimivia sähköliikkeitä varten. Sopimus on voimassa 1 p:ään syyskuuta 1928 ja jatkuu edelleen 1 vuoden kerrallaan ellei sitä irtisanota 2 kk. ennen päättymistä.

Jyväskylän putkityöläisten palkkasopimus. Kesäkuun 6 p:nä allekirjoitettiin Keski-Suomen Vesi- ja Lämpöjohtoliikkeen kanssa palkkasopimus, joka on voimassa 1 p:ään syyskuuta 1928 ja jatkuu 1 vuoden kerrallaan ellei sitä irtisanota 3 kk. ennen päättymisaikaa.

Helsingin putkityöntekijäin työehtosopimus. Syyskuun lopulla jätettiin S. Putkijohtoyönantajain liitolle, sekä liittoon kuulumattomille työnantajille Helsingissä, esitys työläisten tuntipalkkain korottamisesta Smk. 1: 50. Neuvottelut tästä esityksestä työntajaliiton kanssa johtivat siihen, että ryhdyttiin laatimaan putkityöläisille työehtosopimusta. Sopimuksen käsittely kesti niin kauan, että vasta 31 p:nä joulukuuta sopimus allekirjoitettiin ja astui voimaan 1 p:nä tammikuuta 1928. Sopimus on voimassa 1 p:ään maaliskuuta 1929. Se käsittää noin 600 työläistä, sekä 17 putkijohtoliikettä Helsingissä, joista 7 ei kuulu työnantajain liittoon.

Suomen metallityöläisten suurtaistelu.

Muutamia yleisiä huomautuksia.

Toukokuun 21 päivä on merkkipäivä ammattiyhdistysliikkeemme historiassa. Silloin panivat metalliherrat jo monin kerroin esitetyn sulkku-uhkauksensa täytäntöön, uhkauksen, joka merkitsi sitä, että he kylmästi heittivät 10,000 metallityöläistä nälkätaipaleelle. Ammattijärjestön, joka tarkoin seurasi tilannetta metalliteollisuudessa, asettaessa kaikki voimansa metallityöläisten käytettäväksi, ensimmäisessä metalliselkkausta koskevassa julistuksessa sanotaankin sulkku-uhkauksesta ja sen merkityksestä seuraavaa:

»Metalliteollisuuden työnantajien liitto on koko olemassa olonsa ajan aina vilkutellut samaista sulkku-uhkaansa ja myös silloin tällöin pannut sen toimeen. Milloin vaan työläiset jossakin metalliteollisuuslaitoksessa ovat uskaltaneet asettua torjumaan palkan alennuksia, tai vaatineet niitä koroitettavaksi ovat herrat tavallisesti uhanneet heittää kaikki metallityöläiset sulkkuun.

Tuo sulkku-ihanne lienee siinä määrin hurmannut metalliherroja, että he nyttemmin ovat päättäneet asettaa metalliteollisuuden sellaiseksi juntaksi jolla isketään alas kaikkien muidenkin alojen työläisten palkat ja murretaan työläisten ammatilliset järjestöt toisiltakin aloilta. Siihen viittaa ainakin se seikka, että metalliherrojen fsulkku-uhka nyt sukeltausi esiin paperityöläisten palkkaliikkeen aikana. Heitä ei nimittäin voitane pitää niin yksinkertaisina, että olisivat, kuten ovat sanoneet, Crichton Vulcanin lakon vuoksi tällä kertaa sulkujulistusta antaneet. Pikemminkin pitänee paikkansa se olettaus, että uhkaavan paperityöläisten taistelun voittamiseksi herrat panivat tuumansa yhteen, ja aikoivat panna toimeen oikean suuryrnnistyksen työväkeä vastaan koko maassa ja kaikilla aloilla. Metalliteollisuutta käsittävällä sululla on siis merkitystä paljon laajemmalti kun omaa teollisuusalaansa käsittävästi, ja siksi onkin Suomen koko työväen luokan tuettava kaikella tarmollaan ja voimallaan sulkkuun heitettyjä yli kymmentätuhatta metallityöläistä.

Työläistoverit, niin järjestyneet kuin järjestymättömätkin, sekä maalla että kaupungissa.

Metalliherrain uhmaten heittämä taisteluhaaste ei ole heitetty yksin metallityöläisille, vaan koko työväenluokalle. Siksi emme jätäkään sitä yksin metallityöläisten vastaanotettavaksi ja kannettavaksi, vaan otamme sen vastaan siinä mielessä kun se on heitettykin.»

Jättiläistyötaistelu, jossa yksinomaan 10,000 metallityöläisen tuotantoarvo merkitsi joka kuukaudessa noin 35 miljoonaa mark-

kaa, oli nyt alkanut. Taistelun alkusyitä ei tarvittane lähteä kauaksi etsimään. Kapitalistisen järjestelmän vastakohtaisuus on tässäkin maassa johtanut eri yhteiskuntaluokkien taloudellisten etukysymysten ankaraan ristiriitaan. Omistava luokka, jonka toimivamman osan muodostavat työnantajat, on kohta kymmenen vuotta onnistunut pitämään täysin mieleisensä olotilan teollisuuden y.m. tuottavan työn aloilla. Sisäpoliittisella pakkovallalla, työmailla harjoitetuilla uhkailuilla, karsimisjärjestelmällä sekä monilla muilla keinoin, ovat he koettaneet — joskin vain osittaisella ja tilapäisellä menestyksellä — estää työläisiä yhteenliittymästä. Toisella kädellään ovat he aina samanaikaisesti kiskoneet työläisten leipävarrasta yhä ylemmäs ja ylemmäs, kunnes se oli jo niin korkealla, että sen nousemiselle täytyi löytyä luonnollinen raja.

Vakava asia kaikinpuolin. Sekä rautakourille että koko työväenluokalle. Mutta järjestynyt työväestö, joka jo vuoden alusta havaitsi kuinka työnantajisto jätti työläisten palkkavaatimuksia huomioonottamatta ja antautuen yleiseen taisteluun ammatillisten järjestöjen juriidista, oikeudellista kanssamääräämisvaltaa vastaan, ei hetkeksikään lyönyt laimin velvollisuuksiaan, vaan oivalsi että tällä kertaa on kyseessä koko Suomen ammattiyhdistysliikkeen olemassaolo. Työnantajisto, joka nojasi koko porvarisluokkaan ja sen häpyä vailla olevaan sanomalehdistöön, kohtasi sentähden yksimielisen työväestön kovan vastarinnan, työväestön, jonka keskusjärjestö sekä asianomainen liitto ottivat reippain mielin vastaan metalliherrojen taisteluhausikkaan.

Tuntien Suomen työnantajiston härkäpäisyyden, oltiin täysin tietoisia siitä, että taistelu tulee kestämaan kauan ja vaatii erikoisponnistuksia kaikilta järjestöiltä sekä yksityisiltä työläisiltä.

Ammattijärjestön tuki taistelulle.

Ajoissa, ennen sulun alkamista, antoi S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitto julistuksen y.m. tiedonantoja, joissa selväpiirteisesti selostettiin mihin työnantajat sulkutoimenpiteillään pyrkivät. Taistelun puhjettua kääntyi Ammattijärjestö kaikkien alaistensa ammatilhsten osastojen sekä useiden ulkomaalaisten veljesjärjestöjen puoleen anoen moraalista ja taloudellista tukea metallityöläisillemme. Ammattijärjestön julistuksessa 23 p:ltä toukokuuta sanotaan m.m.:

»Tällä kertaa kehoitamme ammattiosastoja sekä yksityisiä järjestyneitä ja järjestymättömiä työläisiä kiinnittämään huomiota siihen, että sulku metalliteollisuudessa jo on alkanut, ja että metallityöläisten taistelu on samalla taistelua joka koskee kaikkia työtekeviä tässä maassa. Senvuoksi varustautukaa kaiken varalta; senkin varalta, että metallityöläisten suurtaistelu saattaa kysyä meiltä jokaiselta henkilökohtaistakin uhrautuvaisuutta ja aktiivista solidariteettia. Kaikkia työtekeviä yhtäkaa riistää ja sortaa pääomien ja tuotantovälineiden omistajain yhtyneet voimat. Se koh-

distaa sen lisäksi erikoishyökkäilyjään sinne missä riistovoittoa erikoisemmin tahdotaan lisätä. Tänään sinä, huomenna minä. Tällä viikolla metalliteollisuus, ehkä ensi viikolla puuteollisuus, tai joku muu ala joutuu aktiiviseen taistelun pyörteeseen. Sellainen on asema. Työnantajain tunnus on: »enemmän työtä, vähemmän leipää». Tämän tunnuksen viitteissä he myöskin toimivat toinen toistaan tukien.

Sulkuun ajettuja metallityöläisiä Ammattijärjestö tervehtää, vakuuttaen heille annettavan kaiken käytettävissä olevan tuen, siihen asti kunnes työläiset ovat taistelusta voittajina palanneet.

Kaikille Suomen työtätekeville Ammattijärjestö lähettää täten toverillisen kehoituksen:

Muistakaa, että Suomen metalliherrat ovat ajaneet sulkuun työläiset lähes kuudeltakymmeneltä työpaikalta. Valmistautukaa jokainen järjestö ja jokainen yksilö tukemaan ja auttamaan sulkuun heitettyjä.

Suuressa metalliteollisuutta käsittävässä työtaistelussa on vaara uhkaamassa koko työtätekevän kansan elinehtoja. Sellainen vaara voidaan torjua lujalla yhteisellä taistelulla. Torjukaamme se; torjukaamme metalliherrain hyökkäys. Osoittakaamme metalliherroille, mihin järjestynyt työväki pystyy. Viekäämme metallityöläisten taistelu samaten kuin muutkin työväen taistelut täydelliseen voittoon.»

Tunnuslauseeksi otettiin: Yhden tunnin palkka viikossa Ammattijärjestön taistelurahastoon! Kaikille ammatillisille järjestöille osoitettiin kirjelmä, jonka sanamuoto julkaistaan allaolevassa:

ARVOISA AMMATILLINEN JÄRJESTÖ

Sulussa olevia metallityöläisiä avustamaan.
Yhden-tunnin palkka viikossa Ammattijärjestön työtaistelurahastoon.

SUOMEN AMMATIJÄRJESTÖN TIEDONANTO.

Jo yli kaksi viikkoa on kulunut siitä kun metalliteollisuuden työnantajain liiton päätöksellä noin 10,000 työläistä ajettiin ulos työpaikoiltaan ja kauvan suunniteltu ja valmisteltu sulku metalliteollisuudessa pantiin toimeen. Metallityöläisillä on tässä maassa voimakkaat ammatilliset järjestöt, ja ovat he myöskin kansainvälisesti hyvin järjestyneitä. S. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton, joka työntekijäin puolesta sulkutaistelua johtaa, ei olekaan vielä näihin asti tarvinnut pyytää toisia kotimaisia veljesjärjestöjä sulkulaisia tukemaan. Mutta mitä pidemmälle taistelu jatkuu, sitä enemmän se myöskin kysyy varoja ja uhrauksia niin sulussa olevilta kuin muiltakin työläisiltä, joita sulku välittömästi taikka välillisesti koskee.

Sulku näyttää muodostuvan pitkäaikaiseksi.

Kaikki merkit viittaavat siihen, että metalliherrat aikovat sulkutilannetta jatkaa johonkin myöhäisempään ajankohtaan asti, johon mennessä he toivovat voivansa nujertaa työläiset. Mahdollisesti suunnittelee metalliteollisuuden työnantajain liitto myöhäistä syksyä tällaiseksi odotetuksi ajankohdaksi. Suomen työväen tulee nyt näyttää, etteivät metalliherrat silloin, eivätkä milloinkaan tule onnistumaan aikeissaan. Yhteisvoimin tulevat työläiset tämän hyökkäyksen kestämaan ja pitämään kunniallisesti puoliaan siihen asti kunnes he ovat taistelun täydellisesti voittaneet.

Auttava käsi on ojennettava.

Käsiteltyään nykyistä tilannetta metalliteollisuudessa, on S. Ammattijärjestö edelleen päättänyt kaikin keinoin S. Metalliteollisuustyöntekijäin hiton kautta tukea ja avustaa sulkun joutuneita. Ammattijärjestö onkin päättänyt täten kehoittaa kaikkia alaisiaan järjestöjä toimeenpanemaan yleisen jäsentenkeskeisen vapaaehtoisen avustuksen keräyksen veroituksen muodossa, joka tapahtuu siten,

että jokainen työläinen tästä lähtien luovuttaa yhden tunnin palkan viikossa Ammattijärjestön taistelurahastoon metalliteollisuudessa vallitsevan sulun johdosta kärsimään joutuneiden avustamiseksi.

Ellei kaikkia näin keräytyneitä varoja tarvita metallityöläisten avustamiseen tulee Ammattijärjestö käyttämään ne muiden työtaistelujen avustamiseen. Myöskin iltamien ja huvien toimeenpaneminen tämän tarkoituksen hyväksi on suotavaa. Keräystä tullaan jatkamaan ensin 10 viikon ajan, mutta jatketaan sitä tarpeen vaatiessa senkin jälkeen. Keräyksen kaikissa muodoissa toimeenpanevat kullakin paikkakunnalla ammattiosastot, teollisuusneuvostot ja keskusneuvostot tai muut paikalliset perusjärjestöt ja ovat keräyksessä toimivat henkilöt tilivelvolliset paikallisen järjestönsä toimikunnalle.

Kertyneet varat on lähetettävä Ammattijärjestölle.

Kaikki kertyneet varat on säännölmäisesti viikottain tilitettävä Ammattijärjestölle, osoitettuna toimistoomme Sirkuskatu N:o 5, Helsinki.

Ammatilliset järjestöt ja yksityiset toverit koko maassa!

Torjukaamme yhteisvoimin metalliherrain toimeenpanema hyökkäys. Useiden muidenkin alojen työnantajat suhtautuvat työläisten esityksiin niin härkäpäisesti, että siitä voi päätellä herroilla olevan

hyvän halun synnyttää yhä uusia, ja ehkä vielä vaikeampia työselkkauksia. Me emme saa jättää taisteluun joutuneita tovereitamme omien voimiensa varaan.

Arv. järjestö ja yksityinen toveri! Luovuttakaamme pienistäkin varoistamme taisteluun joutuneiden ja heidän perheittensä avustamiseksi se mikä kultakin suinkin joutaa.

Yksilönä olemme heikkoja, mutta yhteenliittyneinä me voitamme!

Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 1927.

Parhain tervehdyksin:

Suomen Ammattijärjestö r. y. Toimeenpaneva valiokunta,

E dv. Jokela.

V. t. puheenjohtaja.

Arvo Tuominen.

Sihteeri.

Ammattijärjestön kehoitukset eivät, kuten sanottu, kaikuneet kuuroille korville. Työväestö ryhtyi sankarillisiin ponnistuksiin metallityöläisten puolesta ja työtätekevien, niin järjestyneitten kuin järjestymättömienkin yhteinen taistelurintama pysyi ihmeteltävän ehjänä koko aikana eli kokonaista 30 viikkoa: Tällaista jättiläistyötaistelua on ehkä syytä laajemmin selostaa vuosikertomuksessamme, jonka vuoksi teemme lyhyesti selkoa niistä syistä, jotka johtivat tähän taisteluun sekä suurselkkauksen lopullisesta selvittämisestä.

Työnsulkuun johtavat syyt.

(S. Metalliteollisuuden Työnantajaliiton toimenpiteet.)

Tieto siitä, että Suomen Metalliteollisuuden Työnantajaliitto oli päättänyt toimeenpanna yleisen työnsulun jäsenetehtaissaan, saapui S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitolle 3 p:nä toukokuuta 1927 klo 2 i.p. työnantajaliiton lähettämässä kirjeessä, joka oh kokonaisuudessaan seuraava:

»Helsinki, 3 p:nä toukok. 1927. Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin Liitto, Helsinki, Sirkuskatu n:o 5.

Saamme täten kohteliaimmin ilmoittaa, että Suomen Metalliteollisuuden Työnantajaliitto kokouksessaan 30 p:nä viime huhtikuuta on, katsoen siihen, että sen mielestä Crichton-Vulcan Oy:n työmailla olevat lakot ei muulla tavoin saada selvitettyiksi, päättänyt, että työnsulku toimeenpannaan kaikkien liittoon kuuluvien työnantajain teollisuuslaitoksissa. Tiedoksianto työnsulusta julkinlautaan tehtaisiin lauantaina, kuluvan toukokuun 7 p:nä.

Kunnioittaen

Suomen Metalliteollisuuden Työnantajaliitto.»

Tässä kirjeessä ei edes mainittu, milloin sulku-uhka toteutetaan, mutta kirjeessä mainittuna toukokuun 7 p:nä naulattiin sulkujulistus 51:ssä työnantajaliittoon kuuluvassa tehtaassa, joissa ilmoitettiin työnsulku alkavaksi toukokuun 21 p:nä klo 2 i.p.

Näissä julistuksissa samoin kuin ylläolevassa kirjeessäkin vedottiin siihen, että lakkoa Crichton-Vulcan Oy:n ja Alex Sjöholm Oy:n työmailla ei saada muulla tavalla päättymään, kun siis yleisellä työnsululla, s.t.s. työläisten ja heidän järjestöjensä nujertamisella. Kysymyksenalaiset lakot, jotka erikseen on selostettu, alkoivat sen tähden, että työnantaja kieltäytyi koroittamasta työläisten tuntipalkkoja. Kun lakkojen johdosta käytiin neuvotteluja, niin näissä tuli neuvottelujen pääkysymykseksi se, että työnantajat, hittonsa tukemana, kieltäytyivät yleisestä palkankorotuksesta, jonka mukaan kaikkien työläisten tuntipalkat olisivat tulleet koroitettaviksi. Työnantajat vaativat työläisiä luopumaan esittämästään palkankorotusvaatimuksesta ja sen jälkeen heidän puoleltaan otetaan tarkistuksen alaiseksi kysymyksessä olevien työläisten palkat, ja jos havaitaan aihetta olevan niin harkinnan mukaan niitä korotetaan. Useamman kerran työnantajain edustajain taholta hyvinkin voimakkaasti korostettiin sitä, ettei vastaisuudessa joukkopaikan korotuksiin tulla missään tapauksessa suostumaan, koska siten rajoitetaan työnantajain mahdollisuuksia mielensä mukaan järjestää työväen palkkaus, joka työnantajain edustajain käsityksen mukaan on työntekijäin ja työnantajain välinen asia, eikä sivullisilla ole mitään sen asian kanssa tekemistä.

Kuten tästä siis huomataan, merkitsi työnantajain kannanotto sitä, että työväenjärjestöjen toiminta, työväestön palkka- ja työolojen parantamiseksi, tehdään merkityksettömäksi. Näinollen ei mikään sovittelu tästä asiasta voinut tulla kysymykseen, vaan asetui liittomme aivan jyrkästi sille kannalle, että yleinen palkankoroituskysymys näissä lakkoneuvotteluissa on en\$in ratkaistava ja sen jälkeen palkankorotusten määrät.

Tulkoon vielä mainituksi, että paperiteollisuustyc dessa vireillä ollut palkkaliike oli työnantajayhtymien taholla määrättyssä suhteessa metallityöläisten sulku-uhkaai^. Työnantaja-järjestöillä oh tarkoitus hyökätä Suomen ammatillisen liikkeen kimppuun, nujertaa se, ja metalliteollisuustyöläiset joutuivat käymään tämän taistelun, toisten työläisten tukeman^ kuten jälempänä mainitaan.

Toimenpiteet sulku-uhkan johdosta

Heti sen jälkeen kun edellämainittu sulku-uhkakirje saapui ryhdyttiin kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin taistelun puhkeamisen varalta. Sanomalehdissä selostettiin tilannetta, tehtiin tunnetuksi taistelu-uhkan keskeisemmät kysymykset ja kehoitettiin työväestöä kautta maan valmistautumaan tämän suurtaistelun varalta, Kansainvähselle metallityöntekijäin liitolle ja uikomaalaisille vei-

Metalliteollisuustyöläisille annettiin sanomalehtien kautta 7 p:nä toukokuuta julistus, jossa m.m. kehoitettiin työläisiä heti lopettamaan kaiken urakka- ja ylityönteon siihen saakka kunnes sulkuhka tulee poistetuksi. Teollisuusneuvostoille ja Työpaikkajärjestöille lähetettiin 7. 5. —27 kiertokirje, jossa S. Metalliteollisuustyöntekijäin liittotoimikunta antoi seuraavat määräykset.

»1. Teollisuusneuvostoja ja niiden alaisia Työpaikka-järjestöjä heti koolle kutsumaan järjestyneiden metalliteollisuustyöläisten kokouksia, kuin myöskin sulkuun joutuvien työpaikkojen työläisten yleisiä kokouksia, lausumaan mielipiteensä työnantajan hyökkäyksen johdosta.

2. Kaikissa sulkuun joutuvissa tehtaissa on heti lopetettava kaikki ylityönteko. Uusia urakkatöitä ei myöskään saa aloittaa, vaan tehtävä töitä tuntipalkoilla siihen saakka kun työnantajat sulkevat tehtaansa.

3. Kaikki työnantajain sekä heidän kätyriensä provokatsioontoiminta on paljastettava. Työnantajan mahdollisesti järjestämiin kokouksiin ja niissä toimitettaviin äänestyksiin ei yksikään työläinen saa ottaa osaa, sillä siten joutuu luokkansa petturiksi. Jokainen liittomme jäsen joka työnantajien järjestämiin kokouksiin menee tullaan heti eroittamaan hiton jäsenyydestä.

4. Teollisuusneuvostojen tulee liiton sääntöjen velvoittamana ryhtyä taistelun paikalliseen johtoon. Niin pian kuin mahdollista on lähetettävä liitolle tiedot tilanteesta ja työläisten päätöksistä, sekä tiedot sulkuun joutuvien tehtaiden työläisten lukumäärästä, kuinka monta perheenjäsentä sulku koskee ja kuinka paljon sulkuun joutuvista on järjestyneitä.

Toverit! Tärkeät hetket ovat käsissä. Kaikkien toimintatarmoa tarvitaan. Muodostukoon rintamamme teräksen lujaksi. Taistelutunnuksemme tiedoitamme myöhemmin.»

Ennen sulun alkamista annettiin sulkua koskeville työläisille julistus, joka lentolehtisinä jaettiin sekä julkaistiin sanomalehdissä ja jossa annettiin ohjeita ja määräyksiä menettelytavoista sulkuun jouduttaissa.

Valtion joukkotyöriitain sovittaja Leo Ehrnrooth yritti neuvotteluilla molempien riitapuolten kesken saada sovintoa aikaan.

Paitsi käytyjä neuvotteluja Turussa oli sulku-uhkan aikana 2 neuvottelua Helsingissä. Neuvotteluissa 6. 5. —27 teki mainittu sovittaja seuraavan välitysehdotuksen:

»1. Kaikki lakossa olevat työläiset otetaan etuoikeutettuina takaisin työhön vanhoina työläisinä sen mukaan kuin voidaan heille työtä järjestää, jos he siinä suhteessa ilmoittautuvat viikon kuluessa lakon julistettua päättyneeksi.

2. Kaikille työkykyisille työläisille, oppilaita lukuunottamatta, myönnetään tuntipalkan koroitusta, siten, että tuntipalkat keskimäärin nousevat 35 pennillä. Täysikykyisiksi ei katsota niitä työntekijöitä, jotka vanhuuden taikka kivuloisuuden takia ovat menettäneet huomattavan osan työkyvystään.

3. Lakko on heti julistettava päättyneeksi.

4. Sulkua koskeva päätös on samoin heti peruutettava.»

Tätä ehdotusta ei sellaisenaan китратепкаац puoli hyväksynyt. Seuraavassa neuvottelutilaisuudessa 20. 5. 27. teki sovittaja jälleen uuden välitysehdotuksen, joka oli seuraava:

»1) Kaikille työkykyisille työläisille myönnetään tuntipalkkojen korotus siten, että heidän tuntipalkkansa keskimäärin nousee 50 pennillä siitä määrästä, mikä kullekin maksettiin helmikuun alussa, jolloin palkankorotusvaatimus esitettiin;

2) täysikykyisiksi ei katsota niitä työntekijöitä, jotka vanhuuden tai kivuloisuuden takia ovat menettäneet huomattavan osan työkyvystään. Viimeksimainittuihin työläisiin nähden työnantaja suostuu ottamaan yksityiskohtaisesti harkittavaksi, voiko ja missä määrin heidänkin palkkojaan korottaa;

3) kaikki lakossa olevat työntekijät otetaan etuoikeutettuina takaisin työhön vanhoina työläisinä sen mukaan kuin heille voidaan työtä järjestää, jos he siinä suhteessa ilmoittautuvat työnantajalle viikon kuluessa lakon päättyneeksi julistamisestailukien. Kuitenkin he kuluvalta vuodelta ovat menettäneet lomaoikeutensa;

4) lakko on heti julistettava päättyneeksi;

5) sulkua koskeva päätös on samoin heti peruutettava; sekä

6) lakon johdosta ei saa ketään kummaltakaan puolelta vainota eikä boikoteerata.»

Ehdotus oli kuitenkin sellainen, ettei siinä tunnustettu yleistä palkankorotusta, sekä muiltakin kohdiltaan huono, joten työväestön edustajat voimatta sitä hyväksyä, tekivät vastaehdotuksen jossa mentiin niin pitkälle meneviin myönnytyksiin taistelun välttämiseksi kuin oli mahdollista.

Vastaehdotus oli seuraava:

»1. Crichton-Vulcan Oy:n ja Alex Sjöholm Oy:n lakossa olevien työntekijäin niitä tuntipalkkoja, jotka heillä pal^ankoroitusesityksiä esitettäessä olivat, korotetaan seuraavasti: (oppilaille 50 pennillä ja muiden työntekijäin 50 p.—1: 50 p. lähemmin sovittavan henkilökohtaisen luettelon mukaan.

2. Kaikki lakossaolevat työläiset otetaan etuoikeutettuina takaisin työhön vanhoina työläisinä, kun he sitä varten viikon kuluessa lakon päättymisestä ilmoittautuvat työnantajilleen.

3. Mitään vainoa tai boikoteerausta ei kummaltakaan puolelta harjoiteta

4. Värtsilä Oy:n langan veto-osastolla oleva [lakko lopetetaan edellytyksellä, että sekä työntekijäin että työnantajain edustajain puolelta todetaan paikanpäällä, etteivät työntekijäin viikkotyöansiot ole alentuneet urakkatöiden uudelleen järjestelyn vuoksi.

Tutkimukset on toimitettava viimeistään viikon kuluessa, joksi ajaksi työt kyseessäolevalla osastolla pannaan heti ensitilassa käyntiin.

5. Edellämainitut lakot julistetaan heti päättyneeksi. Samoin sulkujulistus heti peruutetaan.»

Tämän ehdotuksen työnantajaliiton edustajat kokonaisuudessaan hylkäsivät ja näinollen neuvottelut katkesivat tähän.

Työnsulun alkaminen ja laajuus.

Toukokuun 21 p:nä klo 2 i.p. alkoi täydellinen sulku kaikissa työnantajaliiton tehtaissa, paitsi Oy. Rauma Wood Ltd., joka ei ollut sulkujulistusta julkipannut ja lähetti S. Metallityönt. liitolle todisteet eroamisestaan työnantajaliitosta, vapautettiin sulun alaisuudesta. Niinikään jäivät käyntiin Pihlavan konepaja, Jokioisten tehdas ja Teijon tehtaas, joissa työnantajat olivat sulkujulistukset peruuttaneet. Osittaisesti jäivät käyntiin Fiskarsin, Billnäisten ja Värtsilä Oy:n Hämekosken tehtaas. Kesäkuun alussa vapautettiin vielä Varkauden tehdas sulkutilasta sentähden, ettei ollut mahdollisuutta laajentaa taistelua koskemaan myös korjaustöitä Oy:n muille teollisuusaloille. Korjaustyöläiset muodostivatkin huomattavan osan metallityöläisistä ja koska työnantaja sitoutui ottamaan takaisin kaikki sulkuun lähteneet ja maksamaan sulussaoloajalta palkan kesälomakorvauksena eikä sinä aikana kun sulkua kestää, ota suorittaakseen muita töitä kuin mitä omat teollisuuslaitokset tarvitsevat, niin paikalliset työläiset asettuivat työhönpaluun kannalle, jonka myös S. Metallit, t. liittokin hyväksyi. Varkauden tehtaas johto oli myös 3 päivää ennen sulun puhkeamista julkipannut sulkuperuutuksen.

Työnsulku käsitti kaikki tärkeimmät metalliteollisuustehtaas ja -konepajat. Arvioittujen tietojen mukaan taistelua käsittävissä työpaikoissa työskenteli noin 9,000 työläistä, joiden perheenjäsenten yhteinen lukumäärä nousi yli 20,000 henkeen. Liitolle saapuneet tiedot osoittivat taisteluun joutuneiden lukumäärän olevan 8,225 ja niistä taistelun alkaessa hiton jäseniä 3,616.

Sulkutaistelun paikallinen johto määrättiin teollisuusneuvostolle, jonka alaisena toimi sulkukomitea. Sulkukomitea määrättiin muodostamaan 3 jaostoa, nimittäin *yleisjaoston*, joka hoitaa sulunalaisten töiden määrittelyä y. m. yleisiä asioita, sekä pitää huolta valistustyöstä ja kokouksista, *uusien jäsenten vastaanottojaoston*, joka ottaa vastaan jäseniksi pyrkivien ilmoitukset ja tekee heidän kanssaan liittotoimikunnan kaavakkeen mukaiset sitoumukset ja *avustusjaoston*, joka avustustoiminnasta huoltaa.

Sovitteluyritykset sulun lopettamiseksi.

Ensimmäinen aloite, jonka joukkotyöriitin sovittaja teki oli se, että hän ehdotti välitystuomioistuimen asettamista, jolle kumpikin riitapuoli kokonaisuudessaan jättäisi asian lopullisesti ratkaista-

vaksi. S. Metalliteollisuustyöntekijäin liittoneuvosto kokoontui tämän ehdotuksen johdosta. Liittoneuvosto teki kokouksessaan 29 p:nä toukokuuta seuraavan päätöksen asiassa:

Ehdotuksen johdosta, että sulkukysymys jätettäisiin välitystuomioistuimen ratkaistavaksi, saamme ilmoittaa seuraavaa:

Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin Liitto ry:n Liittoneuvosto on kokouksessaan 29 p:nä toukokuuta 1927 perinpohjaisesti käsitellyt niitä kysymyksiä, jotka ovat aiheuttaneet Suomen Metalliteollisuuden Työnantajaliiton jäsenten tehtaissa työnsulun alkamisen, sekä pitää niitä kysymyksiä siksi suuriarvoisina, että ennenkuin sulkukysymys voidaan jättää välitystuomioistuimen lopullisesti ratkaistavaksi, on asianomaisten liittojen kesken tehtävä kirjallinen sopimus seuraavista ehdoista:

1) että välitystuomioistuin asetetaan Helsingissä, johon kumpikin asianomainen liitto valitsee yhtä monta jäsentä ja ellei nämä jäsenet tule yksimielisyyteen ~~puheenjohtajan~~ valinnasta, määrätköön välitystuomioistuimen puheenjohtajan sosiaaliministeri.

2) että asiaa koskevissa lakoissa ja sulussa olevat työntekijät otetaan etuoikeudella vanhoina työläisinä takaisin entisille työaloilleen;

3) että Ä.B. Crichton-Vulcan O.Y:n ja Alex Sjöholmin konepaja O.Y:n lakoissa olevien työntekijäin tuntipalkkoja koroitetaan 50 pennistä 1: 50 penniin.

Saattaen tämän Liittoneuvoston päätöksen Teidän tiedoksenne edellytyksellä, että samalla saamme Teiltä vastaanottaa kirjallisesti tiedon Suomen Metalliteollisuuden Työnantajaliiton päätöksestä merkitsemme

Kunnioittaen:

Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin Liitto r. y.

Työväestön vastaus ei siis ollut jyrkästi kielteinen, vaan siinä tahdottiin asettaa määritelty pohja välitystuomioistuimen työlle. Työnantajaliitto kieltäytyi antamasta kysymystä välitystuomioistuimelle, perustellen kantaansa seuraavasti:

Liittomme, joka antaa täyden arvon Teiden ehdotuksenne perusteelle täytyy kuitenkin katsoa, että sovitustuomiomenettelyn käyttäminen sisältäisi loukkauksen yhtä kaiken terveen teollisuustoiminnan periaatetta, nimittäin sitä vastaan, että työnantajalla yksin on oikeus lopullisesti määrätä työpalkat vallitsevien olosuhteiden ja liikeyrityksen kantokyvyn mukaisesti. Näin sitäkin suuremmalla syyllä kun ehdotettu sovintotuomioistuin, jonka puheenjohtajaksi ehkä valittaisiin joku elinkeinoelämää ei täysin tunteva henkilö, ei voi omata edellytyksiä kantokyvyn ja tuntipalkkojen siihen aiheuttaman vaikutuksen oikein arvosteleamiseen. Sitä vastoin on työnantajalla, joka paremmin kuin kukaan toinen tuntee yrityksensä taloudellisen aseman ja vastaa sen pystyssäpysymisestä, yksin edellytyksiä mahdollisten palkkojen määräämiseen. Vaatimuksesta että hän saa sen tehdä emme voi luopua.

Vastausten perusteella totesi sovittaja hänen ehdotuksensa rauenneen. Tämän jälkeen vasta heinäkuun keskivaiheilla tie-

dusteli sovittaja asianomaiselta liitolta niitä ehtoja, jotka sillä kerta tulisi olemaan työläisten puolesta sovinnonteon edellytyksenä. Siihen tiedusteluun annettiin 20 p:nä heinäkuuta seuraavat työhönpaluu ehdot:

1) Että kaikki sulkuun joutuneet ja lakoissa olevat työläiset otetaan etuoikeutettuina vanhoina työntekijöinä takaisin työhön entisiin työpaikkoihinsa niin, ettei heidän työsuhteensa ole keskeytynyt.

Samoin ne työläiset, jotka työnantajan toimesta ovat pakoitettut muuttamaan pois työnantajan omistamista asunnoista, oikeutetaan palaamaan entisillä ehdoilla joko samaan tahi sitä vastaavaan asuntoon.

2) Että kaikkien sulkuun joutuneiden niitä tuntipalkkoja, jotka heillä sulun alkaessa oli, koroitetaan seuraavasti:

Tuntipalkkoihin, jotka ovat yli 5 markan 15 % koroitus ja tuntipalkkoihin 5 markasta alaspäin 20 % koroitus, kuitenkin niin, että kaikkien tuntipalkat, jotka ovat Smk. 4: 75 ja Smk. 6: 50 välillä koroitetaan 1 markalla.

3) Että v. 1920 eräissä tehtaissa käytäntöön tullut tapa aloittaa työ pyhien aattopäivinä 15 minuuttia aikaisemmin kuin muina työpäivinä nyt käytännöstä poistetaan ja työläisille varataan puheena-olevina työpäivinä vähintään 15 minuutin kahviloma työpaikalla, jota aikaa ei varsinaisesta työajasta vähennetä.

4) Että Crichton-Vulcan Oy:n ja Alex Sjöholmin konepaja Oy:n lakkolaisten puolesta asetamme neuvottelujen pohjaksi puheena-olevain työläisten alkuperäiset vaatimukset.

Kun sovittaja nämä ehdot ilmoitti Työnantajaliitolle, niin asettui työnantajaliitto tähänkin ehdotukseen nähden kieltiselle kannalle, eikä siis mahdollisuutta neuvottelujen aloittamiselle vieläkään ollut.

Sen jälkeen lokakuun loppupuolella kutsui sovittaja molempien riitapuolien edustajat yhteisiin neuvotteluihin. Tällöin oli 2 kertaa virallinen neuvottelutilaisuus ja useampia liittojen toimihenkilöiden ja sovittajan välisiä neuvotteluja. Kaikki nämä neuvottelut osoittautuivat kuitenkin tuloksettomiksi, sillä työnantajain edustajat pitivät nyt vallinnutta syyskautta heille niin edullisena, etteivät halunneet edes kuulla puhuttavan sulkulaisia koskevasta palkan korotuksesta. Mielenpitoet olivat niin kaukana toisistaan, ettei sovittaja nähnyt mahdollisuutta välitysehdotuksen tekemiseen.

Se välitysehdotus jonka v. t. sosialiministeri Johan Helo teki ja joka molemmin puolin tuli hyväksytyksi selostetaan jällempänä.

Työnantajain toimenpiteet sulun aikana ja työläisten suhtautumisesta niihin.

Työnantajain menettelytavat sulkutaistelun aikana antoivat selvän osoituksen heidän häikäilemättömistä menettelytavoistaan ja osoituksen myös siitä, että hyökkäys oli kohdistettu järjestötoiminnan musertamiseen. Tuskin oli taistelu alkanut, kun työn-

antajat peruuttivat sulun järjestymättömiin työläisiin nähden siten, että heille tarjottiin jatkuvasti työtä, jos hyväksyivät sopimuksen, jo^a työntekijä sitoutuu olemaan liittymättä ammatillisiin järjestöihin sekä samoin olemaan antamatta avustusta oleville työläisille. Mutta verrattain huono tuk i täisistä »orjakontrahdeista». Sulkulaisista tuskin 10 % koko sulun aikana alistui työnantajain orjiksi. Sulkurikkurien enemmistön muodosti muualta haalitut »murtajat».

Yhtenä taistelukeinonaan työnantajat käyttivät sulkulaisten yleistä boikottia. Saatujen tietojen mukaan työnantajaliitto vaati kultakin työnantajalta täydellisen luettelon sulkuun joutuneista, joiden mukaan laativat n.k. mustat listat ja niitä jaettiin kaikille työnantajille. Salaisilla kiertokirjeillä kiellettiin sulkulaisia työhön ottamasta. Täten huomattavasti vaikeutettiin sulkulaisten asemaa.

Kun erällä paikkakunnilla asuivat sulkulaiset työnantajain omistamissa huoneissa, niin

alkoivat työnantajat sulun alkuaikoina häätötoimiin järjestöjen toimihenkilöihin nähden,

toisten suhteen tyydyttiin vain koroittamaan vuokria jotka useimmassa tapauksessa kohosivat huomattavasti yli paikkakunnan vallitsevaa vuokratasoa. Mutta marraskuun alus\$a työnantajaliiton määräyksestä annettiin häätökäskyt kaikille niille sulkulaisille jotka vielä työnantajain omistamissa asunnoissa asuivQt Näiden häätöjen alaisiksi joutuivat yhteensä 1,280 sulkulaisperhettä käsittäen noin 4,000 henkeä. Häädön alaisia oli eri paikkakunnilla seuraavat määrät:

Kone- ja Siltarakennus Oy. Helsinki	30	perhettä
Suomen Sähkö Oy. Gottfr. Strömberg, Pitäjänmäki	11	»
Pellava- ja Rautateollisuus Oy., Tampere	84	
Taalintehdas Oy	yli 400	
Högforssin tehdas Oy	yli 300	
Keravan Pumppu- ja Armatuuritehdas	 11	
Värtsilä Oy."	 52	
Veljekset Friisein konepaja, Ykspila	 9	
Karhulan konepaja Oy	 189	
Fiskars Oy:n Inhan tehdas	 59	
» Äminneforssin tehdas	 36	
» Skurun tehdas.	 8	
» Fiskarssin tehdas	 2	
Björkboda Kellokosken tehdas	 38	
Billnäisten tehdas	 18	ja
Pietarsaaren konepaja	 42	

Häädönalaisiksi joutuneista onnistuivat saam itselleen asunnot kaikki muut, paitsi Taalintehtaan ja Högforssin tehtaan sulkulaiset joille asuntojen hankkiminen oh paljon vaikkampaa. Ennen-

kuin sulku päättyi oli Högforssin tehdas jo ryhtynyt maaherralta hakemaan häättöuomioita ja samaa uhkailtiin myös Taalintehdasta.

Tosiasiasa työnantajat häättöuhallaan kärsivät perinpohjaisen tappion Sulkulaisten poismuutto työnantajain asunnoista olikin ratkaiseva vasta-isku sille häikäilemättömien toimenpiteiden sarjalle, joita sulkulaisia vastaan oli tähdätty.

Työnantajain toimenpiteistä mainittakoon vielä, että he julkaisivat 2 julkaisua »Minkätähden portit ovat kiinni» ja »Tosiseikat puhuvat» jotka olivat tähdätyt ammatillisten järjestöjen toimintaa vastaan.

Sulkulaisiin samoin kuin työväestöön yleensä työnantajain taistelutavat vaikuttivat vain yksimielisyyttä ja taistelutarmoa kohottavasti.

Avustustoiminta.

Taistelussa olevien avustamisessa toimittiin seuraavalla tavalla: Kahdella ensimmäisellä avustusviikolla annettiin avustukset supistettuina puoleen määrään sääntömääräisistä avustusmääristä. Kolmantena, neljäntenä ja viidentenä avustusviikkona annettiin edelleen puolen avustusta niille jäsenille, joilla ei ollut huollettavana alle 15 vuotiaita lapsia, mutta niille, joilla oli huollettavana alle 15 vuotiaita lapsia koroitettiin avustukset sääntömääräisiksi. Kuudennessa avustusviikosta alkaen koroitettiin kaikkien avustusoikeutettujen jäsenten avustukset sääntömääräisiksi. Kahdennestatoista avustusviikosta alkaen koroitettiin edelleen kaikki ne sääntömääräiset avustukset jotka ovat alle 10 markkaa päivässä, kymmeneksi markaksi päivässä, tätä korkeimpien avustusten pysyessä entisellään. Samasta ajasta alkaen päätettiin myöskin antaa järjestymättömillekin avustusta 10 markkaa päivässä, edellyttäen, että jokainen avustuksen saaja säännöllisesti leimauttaa tarkastuskorttinsa. Jo ensimmäisestä avustusviikosta alkaen annettiin alle 6 kk. jäseninä olleille ja niille jotka 2 vuoden sitoumuksella jäseniksi liittyivät alin avustus.

Edelleen päätti S. Metalliteollisuustyöntekijäin liittotoimikunta antaa 17 avustusviikosta alkaen n.k. lapsiavustusta kutakin alle 15 vuotta vanhaa lasta kohden 2 markkaa päivässä ja annettiin tämä avustus kaikille avustusta nauttiville sekä järjestyneille että järjestymättömille.

Teollisuusneuvostojen anomusten perusteella annettiin vielä ylimääräisiä kertakaikkisia avustuksia suuremmassa puutteessa oleville vuokra- y.m. avustuksina. Myöskin annettiin jokaiselle 24 avustusviikkona avustusta nauttaville n.k. kenkäräha 150 mk., sekä 30 avustusviikkona joulurahaa 250 mk. niille avustusta nauttiville, joilla oli huollettavanaan alle 15 vuotta vanhoja lapsia ja 150: — muille avustusta nauttiville.

Kun sulku virallisesti päättyi 19 p:nä joulukuuta, niin annettiin täysi avustus yhdeltä viikolta sulun päättymisen jälkeen, sekä edel-

leen tavallinen päiväavustus niille avustusoikeutetuille, jotka eivät päässeet heti työhön. Huomattava määrä sulkulaisia nautti avustusta vielä v. 1928 alussa.

Edelläselostetulla tavalla jaettiin kaikkiaan vuoden loppuun mennessä seuraavat määrät avustuksia:

Sääntömääräistä avustusta	7,537,266	25
Sulkukomiteain palkkiota .	231,184	
Kenkäävustusta	556,670	
Vuokrasahaa	304,895	
Joulurahaa	803,300	
Yhteensä Smk.	9,433,295	25

Avustettavien keskimääräinen määrä koko sulkuaikana oli 3,757, joiden yhteinen työpäivien menetys oli 670,276 ja niistä laskettu rahallinen arvo, koko maan metalliteollisuustyöntekijäin keskituntiansion mukaan tulee Smk. 32,461,248: —.

Edelläkerrotun avustustoiminnan edellytyksenä oli, että saatiin erittäin runsaasti avustuksia koti- ja ulkomaiden toverijärjestöiltä. Se oletamus, että taistelu muodostuu pitkäaikaiseksi oli oikea. Varojen myöntämiseen kuin sitä varten varojen hankkimiseen nähdessä ryhdyttiin kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin. Taistelun laajuuden ja sen syiden tunnetuksi tekeminen kohotti työväestön jakamattoman myötätunnon taisteluun joutuneita kohtaan.

Tanskan veljeshitto tarjoutui heti antamaan 50,000 Tanskan kruunun lainan jonka S. Metalliteollisuust.t. liitto miehhyväliä vastaanotti, Skandinavian veljesliitot koko taistelun ajan keskinäisen avustussopimuksen mukaisen korkeimman avustuksen ja vielä ylittäenkin sitä. Kansainvähnen Metallityöntekijäin hitto lähetti alaisilleen hitoille kehoituksen taistelumme avustamisesta. Yleisvenäläinen Metallityöntekijäin liitto antoi säännöllisesti koko taistelun aikana varsin huomattavaa avustusta, Allaolevasta selviää vuoden loppuun mennessä ulkomailta saadut avustukset muutettuina päiväkurssin mukaan S. markoiksi:

Ruotsin Metalliteollisuustyöntekijäin Liitto ...	Smk.	1,339,235: —
Norjan Rauta- ja Metallityöntekijäin Liitto *)	»	868,875: 75
Tanskan Seppien- ja konetyöntekijäin Liitto ²⁾)	»	1,120,092: 58
Yleisvenäläinen Metallityöntekijäin Liitto.	»	4,489,599: 77
Kansainvähnen Metallityöntekijäin liitto_____	»	418,888: 80
Metallit. Kansainväl. Propaganda komitea	»	39,506: —
Kanadasta suomalaisten keräysvaroja.	»	18,608: 70
Yhteensä Smk.		8,314,806: 60

Norjan veljesliitto lähetti vielä 9 tammikuuta 1928 Smk. 50,932: 35.
²⁾ Tanskan veljesliitto lähetti vielä v. 1928 ensi: mäiseltä viikolta avustusta ylläolevan lisäksi Smk. 35,000: —.

Kotimaisesta avustustoiminnasta teki S. Metalliteollisuustyönt. liitto ehdotuksen Suomen Ammattijärjestölle jäsen alaisille liitoille. Ehdotuksen johdosta antoi Ammattijärjestö jäsenilleen kehoituksen vähintään yhden tunnin palkan viikossa antamisesta sulkulaisten avustamiseksi. S. Metalliteollisuust.t. l:n liittotoimikunnan ehdotuksesta päätti Liittoneuvosto toukokuun 29 p:nä pitämässään kokouksessa asettaa liiton työssäoleville jäsenille ylimääräisen veron maksettavaksi niin kauan kuin sulkua kestää. Vero määrättiin suuruudeltaan 10 markkaa xVluokassa ja 6 markkaa B-luokassa, paitsi 5 markkaa A-luokassa ja 3 markkaa B-luokassa muutamilla erittäin pienipalkkaisilla paikkakunnilla.

Kotimaisia avustuksia saatiin seuraavat määrät:

S. Ammattijärjestöltä keräysvaroja	Smk.	558,544: 15
Muilta liitoilta ja erinäisiltä järjestöiltä avust. »		130,406: 77
S. Metallityönt. hiton omia keräysvaroja	»	<u>351,021: 95</u>
Yhteensä Smk.		1,039,972:87

Uiko- ja kotimaiset avustukset tekivät yhteensä Smk. 9,354,779: 47.

Mainitsemisen arvoista on, että työläisnaiset eri paikkakunnilla vuoden loppupuolella perustivat käsityöseuroja ja siten valmistivat sulkulaisten perheille huomattavan määrän vaatetusapua.

V.t. Sosialiministeri Johan Helon välitysehdotus, taistelun päättäminen ja toimenpiteet sen johdosta.

Joulukuun 8 p:nä jätti v.t. sosialiministeri Johan Helo sekä S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitolle että Suomen Metalliteollisuuden Työnantajaliitolle välitysehdotuksen:

«Se laaja työselkkaus, joka metalliteollisuuden alalla kaikista sovintovälitysyrytyksistä huolimatta edelleen jatkuu, aiheuttaen työseisauksen useimmissa metalliteollisuuden työnantajaliittoon yhtyneissä tehtaissa, on muuttumassa yhä vakavampiluontoiseksi ei ainoastaan asianomaisille riitapuolille itselleen, vaan myöskin yhteiskunnalle kokonaisuudessaan. Näin vakavan tilanteen jatkuminen olisi käsitettävissä jos se aiheutuisi jyrkästi ristiriitaisista periaatteellista laatua olevista erimielisyyksistä, joita sovitteluilla ei voitaisi tasoiittaa ja joiden vuoksi kumpikin riitapuoli haluaa jatkaa taistelua huolimatta siitä, kuinka suuria tappioita ehkä saatava voitto mahdollisesti tulisi aiheuttamaan. Mielestäni ei tässä selkkauksessa kuitenkaan ole tämän laatuista erimielisyyksiä. Niissä neuvotteluissa, joita selkkauksen sovittamiseksi on käyty, ei ole ilmennyt, että olisi olemassa voittamattomia vaikeuksia, joita ei pitäisi voida sovittaa kumpaakin riitapuolta tyydyttävällä tavalla. Erimielisyyttä aiheuttaneet kohdat eivät ole periaatteellista laatua; ne koskevat itse asiassa vaan palkankoroitusta, jonka tarpeellisuudesta käsitykset jo lienevät vakiintuneet, vaikka sen lähemmästä

järjestelystä onkin vielä erimielisyyttä. Kun sentähden selkkauksen edelleen jatkuminen tulisi aiheuttamaan vakavia vaikeuksia molemmille asianomaisille, paitsi suoranaisesti, myöskin vahingoittamalla metalliteollisuutta kokonaisuudessaan, sekä lisäksi häiriöitä koko yhteiskunnalle, ilman että työseisauksen jatkumiseen on pakoittavia perusteita, olen virkaatekevänä sosialiministerinä katsonut velvollisuudekseni tehdä uuden yrityksen selkkauksen sovittamiseksi. Tässä suhteessa olen tullut siihen käsitykseen, että palkkojen korotus, jota riita nykyään pääasiassa koskee, on tunnustettu oikeaksi myöskin työnantajien puolelta, ja että se on sitä enemmän paikallaan, kun myös lakonalaisissa tehtaissa toimeenpannaan palkkojen korotus, ja että toisaalta, jos kohtuullinen yleinen palkankorotus pannaan toimeen, ei myöskään työntekijäin edun mukaista ohsi antaa nykyisen tilanteen jatkua.

Esitän senvuoksi hyväksyttäväksenne oheenliitetyn sovitteluesityksen, joka samalla kertaa jätetään kummallekin asianomaiselle ja toivon kymmenen päivän kuluessa saavani tietää, katsotteko voivanne sen hyväksyä sellaisenaan. Muussa tapauksessa olen valitettavasti pakoitettu katsomaan sen tulleen hylätyksi.

Johan Helo.
V.t. sqsiahministeri.

Ehdotus

metalliteollisuuden alalla vallitsevan työselkkauksen sovittamiseksi.

1. Turun lakonalaisissa metallitehtaissa koroitetaan tuntipalkat siten, että palkat nousevat keskimäärin 75 pennillä] siitä määrästä, joka kullekin työntekijälle maksettiin tämän vuoden helmikuun alussa, ollen vähin korotus oleva 40 penniä tunnilta.

2. Sulussa olevissa tehtaissa toimeenpannaan töiden aloittamisen jälkeen yleinen palkkojen tarkistus seuraavien perusteiden mukaan: lasketaan Helsingin, Tampereen, Vaasan, Porin ja Rahden Suomen metalliteollisuuden työnantajien liittoon kuuluvissa metallitehtaissa helmikuun alussa maksetut keskituntipalkat ja todetaan, minkä verran kukin tuntipalkka niistä jää alle Crichton-Vulcanin 1) kohdan mukaan koroitettua keskituntipalkkaa. Liittoon kuuluvissa tehtaissa koroitetaan viime helmikuun alussa maksetut tuntipalkat niin, että korotus kussakin tehtaassa keskimäärin nousee samassa suhteessa kuin Crichton-Vulcanin koroiteiut palkat ovat kohonneet yli edellämainitun viiden paikkakunnan keskituntipalkkain keskiarvon. Kaikki edelläesitetyt tuntipalkkalaskelmat suoritetaan perustuen samaan suhteeseen miestyöntekijäin, naistyöntekijäin ja oppilaiden välillä kuin mikä Crichton-Vulcanin tehtaalla vallitsi. Tarkistukseen perustuva korotus on oleva loppuun suoritettu kuukauden kuluessa siitä päivästä lukien, jolloin tämä sopimus on molemmin puolin hyväksytty.

3. Kaikki lakossa tai sulussa olevat työläiset, oppilaat mukaanluettuina, otetaan etuoikeutettuina työhön entisiin työpaikkoihinsa vanhoina työläisinä (niin että entinen työsuhde jatkuu) sen mukaan kuin heille voidaan työtä järjestää, jos he kahden viikon kuluessa työseisauksen päätyttyä työhön ilmoittautuvat. Kesälomakorvausta kuluvalta vuodelta ei suoriteta.

4. Kaikki työnantajan toimesta lakkolaisiin tai sulkulaisiin kohdistuneet toimenpiteet peruutetaan ja mikäli häättöjä on jo toimeenpantu tai mainitut työläiset muuten ovat olleet pakoitettua muuttamaan pois työnantajalle kuuluvasta asunnosta, oikeutetaan he palaamaan entisillä ehdoilla joko samaan tai vastaavaan asuntoon.

5. Lakko ja sulkujulistukset peruutetaan heti ja työt aloitetaan viipymättä tämän sopimuksen tultua molemminpuolisesti hyväksytyksi.

6. Työtaistelun johdosta ei kummallakaan puolen ole oikeus keittää vainota tai boikottaa».

Kun S. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton liittotoimikunta ryhtyi käsittelemään välitysehdotusta, niin pidettiin välttämättömänä kutsua koolle neuvottelukokous 17 p:ksi joulukuuta, johon ottivat osaa asianom. liiton liittotoimikunta, sulkukomiteainpuheenjohtajat S. Metallityönt. 1. Liittoneuvoston jäsenet sekä Suomen Ammattijärjestön v.t. puheenjohtaja ja sihteeri. Tässä neuvottelukokouksessa selostettiin tilannetta ja niitä näkökohtia jotka tulevat esille välitysehdotuksen joko hylkäämisen tai hyväksymisen johdosta. Yleensä neuvottelukokous piti tehtyä välitysehdotusta hyvin epäedullisena varsinkin siltä kohdalta joka koski taistelussa olevien työläisten takaisin työhön ottamista.

Neuvottelukokouksen jälkeen S. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton liittotoimikunta ja liittoneuvosto kumpikin päättivät, että välitysehdotus, valitettavista puutteellisuuksistaan huolimatta, on hyväksyttävä. Päätös alistettiin vielä S. Ammattijärjestön t.p. valiokunnan käsiteltäväksi, *joka yksimielisesti hyväksyi S. Metallityönt. liiton kannan*. Päätöksestään ilmoitti S. Metallityönt. 1. t:ri Helolle seuraavalla kirjeellä:

»Vastaukseksi välitysehdotukseenne 8 päiväältä kuluva joulukuuta saamme ilmoittaa, että vaikka allekirjoittanut liitto ei ole tyytyväinen ehdotukseenne erinäisiin kohtiin, tahtoo se kuitenkin tehdä voitavansa tämän pitkäaikaisen ja ankaran työtaistelun selvittämiseksi ja niin ollen ilmoittaa välitysehdotuksen puolestaan hyväksytyksi. Samalla kuitenkin ilmoitamme, että ellei välitysehdotus työnantajain puolelta ole tullut hyväksytyksi ei meidän puoleltamme ilmoitus välitysehdotuksen hyväksymisestä sido liittoaamme millään tavalla nyt eikä vastaisuudessa, vaan siinä tapauksessa jo täten selitämme kaikki myönnytykset, mitä välitysehdotuksen hyväksyminen tietää, peruutetuiksi.

Edellämainittuun päätökseen on liitto tullut käsittäen, että välitysehdotuksen niiden kohtien selvittämiseksi, jotka eivät ole välitysehdotuksessa todettuja tai antavat tulkinnalle tilaa sekä eri-

naisten muiden käytännöllisten tehtävien suorittamiseksi ja niistä aiheutuvien toimenpiteiden käytäntöön saattamiseksi ja valvomiseksi muodostetaan tasapuolisesti kokoonpantu komitea.

Välitysehdotuksen 1 kohdassa taataan Turun lakonalaisissa metallitehtaissa työskenteleville 75 pennin keskimääräinen korotus tuntipalkkoihin. Tämä kohta on oikeudenmukaisuuden vaatimukset ja välitysehdotuksen sanamuodon huomioonottaen mielestämme käsitettävä niin, että palkkojen korotus todella tapahtuu tasapuolisesti loukkaamatta alempipalkkaisten työläisten oikeuksia, mikä tietää sitä, että yllämainittuun keskimääräiseen koroitukseen on päästävä alempipalkkaisten palkkoja kosittamalla.

2 kohdassa edellytetty yleinen palkankorotus kaikille sulkulaisille on käsittääksemme yllämainitun komitean tarkistuksen alainen. Se keskimääräinen korotus, joka tarkistuksessa todetaan, maksetaan tietenkin kaikille Suomen metalliteollisuustyönantajain liittoon kuuluvien työnantajain tehtaissa ennen sulkua työskennelleille työläisille siitä alkaen kuin työt aloitetaan ja niinikään korotus saman suuruisena kaikille työläisille.

Välitysehdotuksen 3 kohdan ymmärrämme edellyttävän, että kaikki lakossa ja sulussa olleet työläiset otetaan työhön 2 viikon kuluessa, jos he tämän ajan sisällä sitä varten ilmoittautuvat työnantajalleen.

Sovitteluehdotuksen 4 kohta tietenkin edellyttää, että asunnotaan pois joutuneet työläiset saavat muuttaa entisiin tai niitä vastaaviin asuntoihin heti työtaistelun päättyttyä.

Jääden odottamaan tiedonantoanne toimenpiteistänne merkitsemme

Helsingissä, 18 p:nä joulukuuta 1927.»

Samanaikaisesti ilmoitti Suomen Metalliteollisuuden Työnantajaliitto v.t. sosialiministerille myöskin välitysehdotuksen sellaisenaan hyväksyvänsä.

Nämä vastaukset saatuaan lähetti t:ri Helo kumpaisellekin riitapuolelle kirjelmän, jossa hän totesi taistelun päättyneeksi välitysehdotuksensa pohjalla. Kirjelmä oli seuraava:

»Saatuani tänään asianomaiset vastaukset 8 päivänä joulukuuta tekemääni metalliteollisuuden alalla vallitsevan työselkkauksen sovittamista tarkoittavaan sovitteluehdotukseeni, saan ilmoittaa, että kumpikin riitapuoli on sanotun ehdotuksen sellaisenaan hyväksynyt. Työntekijäin puolesta on kyllä lausuttu erinäisiä käsityksiä sovitteluehdotuksen eri kohtien sisällyksestä, asettamatta kuitenkaan sanottujen käsitysten hyväksymistä sovitteli: esityksen hyväksymisen ehdoksi. Näinollen on selkkaus katsottava päättyneeksi sovitteluehdotuksessa mainituin ehdoin. Mitä erikoisesti hyväksytyssä sovitteluehdotuksessa mainittuihin määräaikoihin tulee, on niistä voimassa seuraavaa:

1. Lakko- ja sulkujulistukset peruutetaan heti ja työt aloitetaan viipymättä.

2. Lakossa tai sulussa olevien työläisten on, tullakseen etuoikeutettuina otetuiksi entisiin työpaikkoihinsa vanhoina työläisinä sen mukaan kuin heille voidaan töitä järjestää, ilmoittauduttava työhön 2 viikon kuluessa 19 päivästä joulukuuta lukien.

3. Turun lakonalaisissa tehtaissa astuu tuntipalkkojen korotus voimaan heti. Sulussa olevissa tehtaissa toimeenpannaan korotus töiden aloittamisen jälkeen ja tulee sen olla kaikkialla loppuun suoritettu ennen 19 päivää tammikuuta 1928.

Kun hyväksytty sovitteluehdotus epäilemättä voi antaa aihetta erilaiseen tulkintaan ja käsityksiin eri kohtien sisällyksestä, on sovittelijan mielestä milloin sellaista epäselvyyttä ilmenee syytä niiden selvittämiseksi asettaa tasapuolisesti kokoonpantu selvittelykunta.

Ilmoittaen ylläolevan tietoonne pyydän liittonne ryhtyvän tarpeellisiin toimenpiteisiin töiden aloittamiseksi molemmiin puolin hyväksytyssä sovitteluehdotuksessa mainittujen ehtojen mukaisesti.

Helsingissä joulukuun 18 p:nä 1927.»

Täten siis päättyi tämä valtava taistelu 19 p:nä joulukuuta 1927, kestätyään tasan 30 viikkoa. Tämän yhteydessä päättyivät lakot Crichton-Vulkan Oy:n ja Alex Sjöholm Oy:n tehtailla, joista edellinen kesti 41 viikkoa ja jälkimmäinen 37 viikkoa.

Jälkiselvittelyt.

Hyväksytyn välitysehdotuksen edellyttämä loppuselvittely aiheutti verrattain paljon toimenpiteitä, eikä kertomusvuoden loppuun mennessä saatu läheskään täydellistä loppuselvitystä aikaan. Pitkäaikaisen taistelun jälkeen ja lisäksi huomioonottaen ajan kohdan jolloin sovinto tehtiin, ei taistelussa olleiden työläisten takaisin työhön ottaminen sujunut riittävän nopeasti. Myöskin oli useita tapauksia» että työnantajat olivat suorastaan haluttomia töitä järjestämään, vaan harjoittivat eräänlaista boikottia, jopa siinä muodossa, että vastoin sopimusta ottivat uusia työntekijöitä, vaikka etuoikeutettuja taistelussa olleita oli työhön pääsemättä. Samoin työnantajat töiden järjestelyssä monessa tapauksessa eivät sijoittaneet työläisiä entisiin töihin. Työväestön puolesta näistä sopimuksen rikkomuksista tehtiin useita muistutuksia työnantajaliitolle. Suoraan selvittelemällä eri paikkakunnilla työnantajain kanssa saatiin monissa tapauksissa työnantajat sopimusta noudattamaan. Kuitenkin vielä tammikuun lopulla 1928 oli taistelussa olleita työhön pääsemättä noin 500.

Välitysehdotuksen edellyttämän sulkulaisten yleisen palkankorotuksen johdosta aiheutui niinikään paljon jälkiselvittelyä. S. Metallityönt. l:n laskelman mukaan olisi sulkulaisten tuntipalkkain nousu keskimäärä ollut 55 penniä. Mutta työnantajaliitto laskee sen 50 penniksi. Kuten välitysehdotuksenkin tekijä, ehdotti S.

Metalliteollisuustyöntekijäin liiton liittotoimikunta selvityskomitean asettamista tai muuten neuvotteluja laskelmien tarkistamisesta, mutta työnantajaliitto suhtautui tähän kielteisesti, pitäen puolestaan kysymyksenalaisen neuvottelun tarpeettomana.

Lopullinen päätöksen teko asiassa on siirretty siihen saakka, kunnes todetaan annettujen palkankorotusten suuruus.

VIII. Loppukatsaus.

Kun tästä taistelusta lopputulos arvioidaan, niin silloin on huomioonotettava, paitsi taistelun aikana ilmenneet tapaukset, myöskin aikaisemmat Työnantajaliiton menettelytavat. Heidän puoleltaan on useat kerrat pienempienkin palkankorotusvaatimusten johdosta pelokkeena sulku-uhkaa käytetty. Tällä kertaa kuitenkin heidän uhkansa johti suurempaan työtaisteluun kuin mitä Suomessa on käyty. Ehdottomasti antoi käyty taistelu työnantajille siksi raskaita tappioita ja riittävän selvän opetuksen työväenluokan yksimielisyydestä ja taistelutarmosta, etteivät he vastaisuudessa metallityöläisiä sulku-uhkallaan uhmaa. Taistelu ei suinkaan ollut vaikuttamatta muidenkin teollisuus- ja työalojen työläisten vastaiseen toimintaan. Esimerkillisen rohkaisevasti se osoitti miten suurella yksimielisyydellä voidaan kestää raskaimmatkin kärsimykset. Tämä taistelu sangen vaikuttavalla tavalla myöskin edisti työväen keskinäistä yhteenkuuluvaisuutta ennenkaikkea maamme työväestön keskuudessa, mutta myöskin selvästi osoitti kansainvälisen solidaarisuuden olemuksen sekä välttämättömyyden taistelussa yhtynyttä kapitalistiluokkaa vastaan. Tämä onkin taistelun lopputulosta arvioitaessa merkityksellisin voitto.

Edelläoleva kertomus osoittaa, että työväestö joutui puolustus-taisteluun työnantajaliiton hyökkäystä vastaan, jonka hyökkäyksen tarkoituksena ei ainoastaan ollut se, että työnantajahitto pyrki yksipuoliseen määräämisvaltaan työläisten työpalkoista ja työehdoista, vaan samalla heidän tarkoituksensa oli kertakaikkiaan antaa ammatilliselle järjestötoiminnalle (musertava isku, johon juuri perustui heidän suhtautumisensa työläisten joukkopalkankorotusesityksiin. Mutta tältäkin kohdalta heidän hyökkäyksensä kärsi tappion. Metallityöläisten liitto on taistelun päätyttyä paljon jäsenrikkaampi ja samoin on jäsenistö luokkatietoisuudessa kehittynyt ainoastaan eteenpäin. Koko Suomen ammattiyhdistysliikkeen rintama on laajentunut.

Välitysehdotuksen puutteellisuuksista huolimatta päättyi taistelu työläisten voitoksi. Periaatteellinen voitto on ensiksikin se, että työnantajaliitto joutui hyväksymään sen lakossa että sulussa olleet työläiset otettavaksi takaisin entisien työpaikkoihin etuoikeutettuina vanhoina työläisinä, niin että entinen työsuhte jatkuu. Periaatteellinen voitto on myöskin se, että työnantajain oli pakko suostua Turun lakkolaistenkin yleiseen palkankorotukseen. Ja vielä enemmän siinä että sulkuun heitetylekin saavu-

tettiin yleinen palkankorotus, josta vaatimus tehtiin 2 kuukautta taistelun alkamisen jälkeen. Turun lakkolaisten korotus tuli V_3 suuremmaksi siitä mitä ennen sulun alkamista työnantajat olisivat vain osalle työläisistä myöntäneet. Sulkulaisten tuntipalkkain korotus oh tosin pieni, mutta kaikessa tapauksessa se merkitsi työläisten puolustustaistelun muuttumista hyökkäystaisteluksi.

Taistelun merkitys oli siis suuriarvoinen ja raskaan taistelun kestäminen oli mahdollista vain kansainvälisen työväenluokan voimakkaalla avunannolla. Velvoittakoon se työväestöä lujittamaan työväenluokan kansallisia ja kansainvälisiä siteitä.

Työ- ja palkkaliikkeet Ruljetustyöläisten liiton alueella.

Kansalaissodan aikana ja sen jälkeisinä vuosina on työnantajain häikäilemättömällä toiminnallaan ja satamatyöläisten heikon järjestäytymisen vallitessa onnistunut siirtää satamatyöt osastojen käsistä ja hävittää sopimukset miltei kaikissa satamissa. Satamatyöläisten etuja polkemaan on useihin satamiin haalittu huomattava joukko n.s. »Pihkalan kaartilaisia», jotka ovat polkeneet palkkoja ja vaikeuttaneet niiden korottamista. Rantaruhtinaiden röyhkeys ja mielivalta on paisunut sietämättömän suureksi. Järjestyneitä työläisiä ja varsinkin toimihenkilöitä boikoteerataan alinomaa. Työtaistelut yksityisissä satamissa olojen parantamiseksi ovat vain harvoin onnistuneet suurten rikkurijoukkojen tähden. Satamatyöläisten keskuudessa on yhä enempi vakiintunut se käsitys, että olosuhteet eivät korjaannu ilman ellei saada aikaan yleistä työehtosopimusta.

Siinä tarkoituksessa valmisti S. Kuljetust. l:n hittotoimikunta jo v. 1926 lopulla ehdotuksen yleistyöehtosopimukseksi, jonka asian mukaisen kirjeen ohella lähetti Suomen Lastautta; ain Työnantaja-hitolle, pyytäen siihen vastausta tammikuun 15 p:n 1927. Mainittu työnantajaliitto ei kuitenkaan määräaikaan mennessä edes vastannut mitään sille tehtyyn esitykseen puhumattakaan siitä, että ohsi ryhtynyt neuvotteluihin sopimuksesta tai hyväksynyt sitä.

Asian näin ollen ei liittotoimikunta voinut löytää muuta keinoa, kuin kehoittaa osastoja kiertokirjeellä tekemään liiton valmistamaan sopimusluonnokseen ne muutokset mitä paikalliset olosuhteet edellyttävät ja palauttamaan ne hittotoimikunnan tarkastettavaksi, jonka jälkeen ne liiton toimesta oli aikomus esittää jokaiselle lastaustyönantajalle yksityisesti hyväksyttäväksi.

Myöhemmin määräsi liittotoimikunta sopimusten työnantajille esittämispäiväksi maaliskuun 15 päivän, mutta lykättiin se sittemmin huhtikuun loppuun ja vastausta pyydettiin kesäkuun 1 päivään mennessä. Sisämaan satamien työnantajille esitettiin sopimukset osastojen välityksellä.

Näin uudistettuihin esityksiin olivat vain muutamat työnantajat vastanneet, mutta useimmat niistäkin kielteisesti. Kuitenkin oli useilla paikoin korotettu palkkoja Smk. —: 50—1: —tunnille, siten hälventääkseen työläisten halua lähteä lakkoon työehtosopimuksensa puolesta. Rinnan sen kanssa olivat työnantajat useihin satamiin haalineet kuumeisella kiireellä maaseudulta heidän ehtoihinsa tyytyväistä työväkeä, »Pihkalan kaartilaisia» ja muita sellaisia.

Kun edustajakokous kokoontui sitten kesäkuun 11 p:nä alisti liittotoimikunta sen päätettäväksi onko lähdettävä lakon avulla vaatimuksia läpiajamaan. Edustajakokous käsitteli asiaa suljetussa istunnossaan ja valiokunnan ehdottaman pitemmän perustelun jälkeen päätti 60 äänellä 3 vastaan seuraavaa:

a) että niinpian kuin kansainvälisten y.m. käytännöllisten järjestelyjen puolesta käy päinsä, julistetaan lakon-alaiseksi lastaus- ja purkaustyöt kaikissa Suomen satamissa, seuraavassa kohdassa mainituin poikkeuksin:

b) poikkeuksen yleiseen lakkotilanteeseen saa tehdä niihin satamiin nähden, jotka paikallisen S. Kuljetustyöläisten liiton osaston ja työnantajain välisellä sopimuksella on kirjallisesti määriteltä tai suorittavat työläiset työn ilman välikäsiä muunlaisilla sopimuksilla sekä muut vastaavat työt kaikissa satamissa, mutta tulee liittotoimikunnan näissä tapauksissa palata asiaan niin pian kuin aihetta siihen ilmaantuu.

Heti edustajakokouksen jälkeen tehtiin asianomaisen liittotoimikunnan taholta Kansainväliselle Kuljetustyöläisten hitolle, Kuljetustyöläisten Skandinaaviselle Federationille ja Suomen Ammattijärjestölle selvää tilanteesta, edustajakokouksen päätöksestä ja pyydettiin heiltä lakkolupaa sekä kaikkea moraalista ja taloudellista tukea. Silloin jo tiedettiin ettei Kansainvälinen Kuljetustyöläisten hitto voinut järjestää enempi taloudellista kuin muutakaan tukea kuin aikaisintaan kolmen viikon kuluttua.

Ammattijärjestön suuressa toimikunnassa joutui asia lopullisesti ratkaistavaksi kesäkuun 22 p:nä pidetyssä kokouksessa. Asian ratkaisun siellä teki tavallista vaikeammaksi metallisulun puhkeaminen, joka tapahtui toukok. 21 p:nä ja sen todennäköinen pitkälle jatkuminen. Se aiheuttikin että Ammattijärjestö kielsi satamatyöläisiltä lakkoonlähtö oikeuden.

Asian nyt saama käänne selostettiin sitten yksityiskohtaisesti osastoille kiertokirjeellä. Niinikään oli vielä jotain toivoa, että metallisulku päättyisi niin ajoissa, että satamatyöläisillä olisi vielä jotenkuten mahdollisuutta taisteluun lähteä.

Metallisulun jatkuessa koko kesän lykkääntyi kuitenkin satamatyöläisten työtaistelu kokonaan tulevaisuudesta riippuvaksi. Se aiheutti tietysti jonkun verran lamaannusta satamatyöläisten keskuudessa, mutta vuoden loppuun mennessä alkoi se jo olla jotenkin voitettu ja metalliteollisuussulun niinkin edullinen päättymisen lie-nee ainakin jonkinlaisena lohdutuksena myöskin sen aiheuttamista tappioista satamatyöläisille.

Merimiesten palkkaliike.

S. Merimiesten ja Lämmittäjäin Unionin taholta oli aina vuosittain lähetetty laivanvarustajille ehdotus työehtosopimukseksi, jossa

samalla oli pyydetty palkkoja korotettavaksi. Aina olivat laivanvarustajat ylimielisesti jättäneet esityksen huomioonottamatta, ja merimiesten taloudellinen asema jatkuvasti huonontunut. Syksyllä 1926 oh jälleen uudistettu samantapainen esitys ja jonkun ajan perästä uudistettu. Kahteen ensimmäiseen esitykseen eivät laivanvarustajat antaneet mitään vastausta.

Vuoden 1927 alkupuolella oli kuitenkin merimiesten järjestäytyminen parantunut huomattavasti ja työehtosopimuksen aikaansaamisen varjolla käytiin voimakasta agitationia uusien jäsenten hankkimiseksi ja niiden saamiseksi myötämielisiksi työehtosopimusvaatimuksen läpiviemiseksi lakon avulla. Kun sitten vihdoinkin maaliskuulla antoivat laivanvarustajat vastauksensa olivat niistä useimmat kielteisiä.

Sen jälkeen lähetti Merimiesten ja Lämmittäjien Unioni merimiehille kiertokirjeen, jolla kehoitti heitä varustautumaan laksoon 15 p:nä huhtikuuta ja sitä varten ajoissa sanoutumaan irti työstä varoittaen samalla tekemästä korotetuillakaan palkoilla yksityis-sopimuksia ennenkuin yleinen palkka- ja sopimusliike on ratkennut. Tilanne näytti suotuisalta. Jäsenet tuntuivat olevan yksimielisiä sopimuksen välttämättömyydestä ja myöskin siitä, että Unionin vaatimuksen takana on jokaisen seistävä. Ja sitä mukaa kun Unionin laivanvarustajille lähettämien kirjeiden sävy muuttui uhkaavammaksi ja merimiesten tiedettiin olevan niiden takana, muuttui laivanvarustajainkin ajattelutapa Unionista. Lopulta ryhtyi valtion välitysmies pormestari Ehrnroth esittämään neuvotteluja, mikä ehdotus hyväksyttiin molemmin puolin. Käytyjen neuvottelujen lopputuloksena oh työehtosopimus, joka tosin ei ollut sellainen kun merimiehet ohvat ajatelleet, mutta koska tilanne muutamien muiden uhkaavien työriitojen tähden oli toisaalta muuttunut taas epäedullisemmaksi, otettiin sekin mikä saatavissa oli, joka kuitenkin on niinkin hyvä etteivät merimiehet ilman hyvää järjestäytymistä olisi sellaisiakaan etuja saavuttaneet mitkä nyt saavutettiin vielä ilman lakkoa. Sopimus astui voimaan 15 p:ijä huhtikuuta ja on noudatettava 15 päivään elokuuta 1929. Merimiesten palkat nousivat heti sopimuksen voimaantulua keskimäärin 25 %.

Kemin seudun rannikkopurjehtijain yritys työehtosopimuksen aikaansaamiseksi. Oulun rannikkopurjehtijain osastoon kuuluivat vielä kertomusvuonna myöskin Kemin rannikkopurjehtijat. Sen alaiseksi vahttiin vuoden alussa Kemiin paikallinen toimikunta, jonka tehtävänä oh hoitaa Kemin rannikkolaivamiesten asioita ja olla edustajiensa kautta osaston kokouksissa, sekä hoitaa paikallisia asioita. Osasto laati tälle vuodelle työehtosopimuksen, jonka liitto hyväksyi. Se esitettiin keväällä työnantajille Kemissä. Esille-tulleista syistä päätettiin, että luovutaan tällä kertaa työtaisteluun lähtemästä, jätetään yritys siten toistaiseksi.

Muita palkkaliikkeitä.

Kalajoen ja Himangan sopimukset. Huhtikuun alussa antoi liittotoimikunta Kalajoen osastolle luvan työehtosopimuksen esittämiseen. Sopimus saatiinkin aikaaan Brahestad Stevedoring Oy. ja Ab. Santaholma Oy. kanssa purjehduskauden ajaksi ja sen kautta jotenkin siedettävät työehdot. Osasto on myöskin pysynyt melkoisen hyvässä kunnossa.

Himangan satamatyöläiset saivat niinikään jotenkin tyydyttävillä palkkaehdoilla sopimuksen työnantajainsa kanssa purjehduskauden ajaksi, mutta ei se kuitenkaan ole osaston nimessä, joskin osaston jäsenet asiallisesti ovat voineet säilyttää työt käsissään, eikä sellainen mielivalta työnantajain puolelta ole ollut mahdollista kuin eräillä muilla paikkakunnilla.

Metallisulku ja Turun automiesten työselkkaus. Huhtikuulla syntyi Turussa Oy. A. E. Erikssonin autonkuljettajani työselkkaus senjohdosta, että liikkeen autonkuljettajia oli pakoitettu kuljettamaan Crichton-Vulcanin lakonalaisia tavaroita. Paikallisen osaston esityksestä hyväksyi liittotoimikunta julistettavaksi sanotut työt saartotilaan, joka saarto vähän myöhemmin muutettiin avoimeksi lakoksi senjohdosta, että työnantajan oli onnistunut saada joitain saarron murtajia, joten lakon avulla oli aikomus vaatia entisten työläisten takaisin ottamista. Lakkolaiset eivät tarvinneet vallan kauan olla työttöminä kun pääsivät sijoittumaan muihin töihin. Lakko kuitenkin jatkui aina siihen asti kuin metallisulku päättyi, jonka jälkeen se tuloksettomana lopetettiin.

Turun lautatarhatyöläisten lakko. Huhtikuun 28 p:nä 1927 sanottiin S. Kuljetustyöläisten Liiton Turun osaston N:o 20 taholta liiton luvalla irti palkkasopimukset O.Y. Vienti Export l.m.d., K. E. Blombergin, O.Y. Akkas ja Puutavara O.Y. Hakasen lautatarhoilla Turun satamassa, koska voimassaolevan sopimuksen aika päättyi kesäkuun ensimmäiseen päivään. Samalla ehdotettiin, uutta työehtosopimusta missä muun muassa vaadittiin noin 10 % koroitusta voimassa oleviin palkkoihin. Ehdotuksesta neuvoteltiin, mutta ei päästy yksimielisyyteen, joten lautatarhan työläiset toukokuun 30 p:nä pitämässään kokouksessa hiton luvalla päättivät kolmea ääntä lukuun ottamatta julistaa yllämainitut työmaat lakkotilaan kesäkuun 1 päivästä kello 8 aamulla alkaen. Lakko jatkui kunnes liikkeistä pienimmän, joka käsittää vain 8 työläistä, nim. O.Y. Hakasen

- kanssa kesäkuun 4 p:nä sovittiin siten, että yhtiö hyväksyi liiton ehdotuksen väliaikaisesti, kunnes sopimukset muiden työnantajain kanssa lopullisesti allekirjoitetaan johon hän myöskin yhtyy. Lakko päättyi tältä osaltaan. Tämän jälkeen käytiin neuvotteluja toisten työnantajain kanssa, mutta tuloksetta, kunnes heinäkuun 9 p:nä molemmin puolin myöntyen päästiin yksimielisyyteen, jonka johdosta työläiset jo samana päivänä kokouksessaan päättivät yksimielisesti lopettaa lakon. Lakko sujui rauhallisesti yksimiehenä ja hyvin järjestettynä, josta saatiin tunnustus myöskin työnanta-

jilta ja otti siihen osaa 112 järjestynyttä ja 17 järjestymätöntä, Yhtään petturia ei ilmaantunut, vaikka lakko vei aikaa yhteensä 3,300 työpäivää.

Haapajärven osasto N:o 53 sopimukset. Keväillä esitti osasto 9:lle lastauttajalle työehtosopimukset, vaan am-oastaan Kaarlo Enqvistin ja Filemon Saveniuksen kanssa tuli sopimus aikaan, Toiset eivät viitsineet vastatakkaan. Saadut sopimukset vaikuttivat kuitenkin sen verran toisiin työnantajiin, että palkat jossain määrin kohosivat entisestään, joka oh tietenkin järjestötoiminnan ansio.

Haukiputaan satamatyöläisten sopimushanke. Haukiputaan osasto N:o 24 esitti keväällä liittotoimikunnan luvalla O. Y. Santaholmalle työehtosopimuksen, joka erinäisten neuvottelujen jälkeen tuli hyväksytyksi. Sopimus pohjautui v. 1925 sopimukseen ja tehdään sen mukaan työ urakalla.

Jyväskylän osaston palkkaliikkeet. Tammikuun 9 p:nä jätti sikäl. paik. osasto palkankorotusvaatimuksen kaupungin rahatoimikamarille, kaupungin kivimäessä toimivien kuorma-ajurien puolesta, johon saatiin kielteinen vastaus.

Neuvottelemalla kaupungin insinöörin kanssa, suostui rahatoimikamari koroittamaan urakkapalkkoja 25 % ja tuntipalkkoja 10 %.

Huhtikuulla jätti osasto työehtosopimus- ja palkankorotusvaatimuksen kaikille paikkakunnan työnantajille, samoin kaupungin rahatoimikamarille kaikkien kaupungin töissä olevien kuormaajureiden puolesta, johon myöskin saatiin kielteinen vastaus.

Nyt päätti osasto muodostaa yhteisen taistelurintaman paikkakunnan rakennustyöväen osastojen kanssa ja päätettiin yhdessä ajaa vaatimukset läpi työtaistelun avulla, josta seuraus oli se, että neuvottelujen jälkeen paikallisten rakennustyönantajain edustajat allekirjoittivat työehtosopimuksen ja palkkatariffin, 7. 7. —27, jossa palkat jonkun verran kohosivat ja ajurien tuntipalkaksi tuli Smk. 11: — ja 12: — tunti.

Kaupungin rahatoimikamarin kanssa jäi työehtosopimus tekemättä kaupungin herrain vitkastelun takia, vaan kesäkuussa lupasi kaupungin insinööri koroittaa palkkoja ajureille 1Q %, mikä myöskin tapahtui.

Lahden ajurit taistelivat itselleen työehtosopimuksen. Lahden ajurit ohvat aina v. 1927 kevätkuukausiin asti olleet järjestymätöntä joukkoa. Vasta nyt kevätkesästä perustivat he osaston, joka heinäkuun alusta hittyi S. Kuljetust. liittoon. Tämä osasto ryhtyi heti toimintansa alettua, hiton avustamana puuhaamaan työehtosopimusta. Työnantajat suhtautuivat aluksi tähän osaston sopimusehdotukseen hyvin kylmäkiskoisesti. Ensimmäiseen esitykseen eivät vastanneetkaan mitään. Vasta uudistettujen esitysten jälkeen antautuivat he neuvotteluihin, mutta neuvottelut eivät kuitenkaan johtaneet mihinkään tuloksiin. Sentähden puhkesi lakko heinäkuun 8 päivänä.

Lakon alussa hyväksyi kuitenkin 3 työnantajaa sopimusehdotuksen muuttumattomana. Toiset tietysti luottivat siihen, että Lahden ajurit ovat kai samaa hajanaista joukkoa kuin ennenkin ja tulevat pian työhön. Mutta siinä luulossa työnantajat pettyivät.

Seuraavat neuvottelut olivatkin sitten jo työnantajain aloitteesta 11.7. 1927. Näissä neuvotteluissa suostuivat kaupungin huomattavimmat työnantajat korottamaan tavallisissa ajoissa ajurien palkan 2 markalla 50 pennillä eli 12: 50 tunnilta ja kiven ja kalkin ajossa 14 markkaan tunnilta, josta aikaisemmin ei ollut erotusta määrätty. Samoin suostuivat työnantajat hyväksymään työläisten esittämän työehtosopimuksen muilta kohdilta osaston esittämässä muodossa, joka myös allekirjoitettiin. Lisäksi kirjoitettiin sopimuksen ulkopuolelle välikirja, jolla sovittiin, että lakko allekirjoittaneiden työnantajain työpaikoilla lopetetaan heti ja että entisillä työläisillä on etuoikeus päästä työpaikkoihinsa, eikä lakkoon osanoton johdosta saa ketään boikoteerata.

Seuraavana päivänä hyväksyi jälleen 4 työnantajaa työehtosopimuksen, ja myöhemmin loput, 2 vähempiarvoista lukuunottamatta. Lahden kaupungin kanssa tosin ei saatu työehtosopimusta mutta nousivat palkat kuitenkin 1: 50 tunnille.

Sopimus koskee 60 ajuria, joista järjestyneitä noin 45.

Lahden ajurien voitto on kaunis todistus yhteenliittymisen hyödystä.

OTK:n lakko Helsingissä. Jo vuoden 1926 loppupuolella esittivät Osuustukkukaupan (OTK) kuljetustyöläiset S. Liiketyöntekijäin hiton os. N:o -l:lle, että se sanoisi irti OTKin kanssa voimassa olevan sopimuksensa, ja yhdessä Kuljet, liiton osastojen N:o 3 ja 44 kanssa ryhtyisi laatimaan uutta, myöskin S. Kuljetust. L kuulumia käsittävää, nykyisestään parannettua työehtosopimusta. Neuvotteluja järjestöjen kesken tästä aloitteesta käytiinkin, mutta kun Liiketyöntekijäin hiton osasto ei ollut halukas sopimustaan irtisanomaan, eikä asia ollut muulla tavoin järjestettävissä, esittivät mainitut osastot 3 ja 44 yhteisen työehtosopimuksen työnantajalle. Samanaikaisesti esitti myöskin osasto N:o 2 samalle työnantajalle ehdotuksen työehtosopimukseksi, joka käsittäisi lastaus- ja purkaustyöt jotka tehdään Helsingissä ja Hangossa.

Kun neuvottelut eivät parhaista yrityksistä huolimatta johtaneet rauhallista tietä sovintoon, julistivat edellämainitut osastot liiton ja Ammattijärjestön luvalla kesäkuun 1 päivästä lakkotilaan kaikki OTK:n ne varasto- ja kuljetus- sekä lastaus- ja purkaustyöt, jotka olivat edellämainittujen osastojen jäsenten suoritettavana.

Lakon kestäessä koetettiin niinkään neuvotteluja useampaan kertaan saada aikaan, ja käytiinkin niitä, mutta huonolla menestyksellä. Vasta kesäk. 27 päivä käydyissä neuvotteluissa päästiin tuloksiin, jotka samana päivänä pidetty lakkolaisten kokous hyväksyi ja työt aloitettiin seuraavana aamuna. Tehty kirjallinen työehtosopimus astui voimaan kesäkuun 29 päivänä 1927 ollen voimassa tammikuun 1 p:n 1928, jatkuen vuoden kerrallaan, ellei sitä kahta

kuukautta ennen sopimusajan päättymistä jommalta kummalta puolen kirjallisesti irtisanota. Joka sopimuksen irtisanoo, on velvolinen irtisanomisen yhteydessä vastapuolelle jättämään kirjallisen ehdotuksen uudeksi työehtosopimukseksi. Ellei niin menetellä, on irtisanominen mitätön.

Tämä sopimus muodostui kuitenkin lyhytikäiseksi, sillä se sanottiin työläisten puolelta irti päättymään tammik. 1 p:nä 1928 jätätä kirjoitettaessa oh jo huomattavasti parannettu sopimus molemmin puolin allekirjoitettu, josta lähempi kertominen muluu kuitenkin vasta seuraavaan toimintakertomukseen.

Pietarsaaren satamatyöläisten työehtosopimus. Työläisten valitseman ryhmän ja Stewedoring yhtiöiden kesken 1926 syyskesällä allekirjoitetun työ- ja palkkasopimuksen loputtua vuoden vaihteessa olivat työolot Alholman satamassa alkukesän ajan olleet perin epämääräiset. Federation Stewedoring-yhtiöt jo keväällä kieltäytyivät ottamasta ketään kaupunkilaisia tai entisiä lastaustyöläisiä ja varsinkaan metallisulkulaisia työhön ja samoin pyrkivät menettelemään toisetkin lastauttajat. Tilanteen kehittyessä perin sietämättömäksi kutsuivat työläiset yleisen kokouksen koolle 8. 7. —27. Kokous päätti yksimielisesti ryhtyä tarmokkaiisiin toimenpiteisiin tilanteen selvittämiseksi ja esittää mainitulle lastauttajalle työ- ja palkkasopimuksen. Asiasta käytiinkin neuvotteluja jo seuraavana päivänä. Saman kuun 14 p:nä nuvoteltiin asiasta uudelleen ja tuloksena oh, että allekirjoitettiin lastauttaja V. Kackurssin ja Kuljetustyöläisten liiton os. 16:n kesken kirjallinen palkka- ja työehtosopimus, jossa määritellään yksityiskohtaisesti työ- ja palkkausehdot.

Sopimus Oulun Osuuskaupan kanssa. Keväällä esitti Oulun osasto N:o 50 liiton luvalla ehdotuksen työehtosopimukseksi Oulun Osuuskaupalle, varasto- ja ajomiehiä varten. Sopimuksen johdosta käytiin neuvotteluja. Neuvottelujen tuloksena olikin ilman lakkoa saavutettu sopimus, jonka kautta työläisten palkat nousivat eri ryhmille melkoisen huomattavasti.

Helsingin kaupungin puhtaanapitolaitoksen työl. osasto N:o 29 työehtosopimushanke. Jo aikaisin keväällä valmistettiin liiton ja osaston toimesta yksissä neuvoin ehdotus työehtosopimukseksi kaupungille esittämistä varten. Liittotoimikunnan luvalla se myöskin esitettiin. Saatu vastaus oli kuitenkin kielteinen itse työehtosopimukseen, mutta palkka-asia annettiin jonkun palkkakomitean pohdittavaksi, joka ei myöskään silloin johtanut tuloksiin ennenkuin myöhemmin erinäisten muiden toimenpiteiden jälkeen. Osasto ei silloin kuitenkaan ryhtynyt lakon avulla vaatimustaan läpiajamaan, koska oh käynyt selville, että toisillakin kaupungin työläisryhmillä oli suunnitelman alaisena yhteisneuvoin työehtosopimuksen kaupungille esittäminen. Sellainen valmistettiin sitten kesäaikana ja Kunnantyöntekijäin Keskusneuvoston

10 p:nä lähetettiin rahatoimikamarille. Vastausta pyydettiin saman kuun 24 päivään.

Vaikka K.t.t.-keskusneuvoston puolesta oli jo kiirehdittykin asian käsittelyä rahatoimikamarissa, ei vastausta tullut vielä ennenkuin syyskuun 20 pidetyn kaupungin työläisten 500 henkeä käsittävän kokouksen nimessä esitettiin sellainen uhkavaatimus, että ellei mitään vastausta työehtosopimusehdotukseen syyskuun aikana tule niin lokak. 1 p:nä seisautetaan työt kaupungin työmailla, niin saapui rahatoimikamarilta vastaus, jossa ilmoitettiin asiaa käsiteltävän kiireellisesti, jonka jälkeen annetaan täydellisempi vastaus.

Rahatoimikamari asetti keskuudestaan komitean asiaa käsittelemään. Sen ja rahatoimikamarin ehdotusten mukaisesti sitten kaupungin valtuusto hylkäsi esityksen työehtosopimuksen tekemisestä. Kuitenkin ehdotti mainittu komitea melkoisia koroituksia työläisten palkkoihin, puhtaanapitolaitoksen työläisten palkkoihin jotenkin niin suuria koroituksia kuin työläiset olivat pyytäneetkin. Näihin korotusehdotuksiin kannusti herroja osittain sekin, että kaupungin viranpitäjäin palkkojen korotuksen piti tulla myöskin samalla kertaa ratkaistavaksi ja ellei työläisille olisi ehdotettu koroituksia, olisivat herrojenkin palkat saattaneet jäädä korottamatta.

Joulukuun 14 p:nä pidetyssä kokouksessa sitten kaupungin valtuusto vahvisti uuden työntekijäin palkkaussäännön.

Kannatuslakot Uuraassa ja Karppilassa. Sen johdosta, että keväällä puhkesi Puuteolhsuustyöväen liiton alainen lakko eräillä Lappeenrannan lähiseudun sahoilla ja kun siellä työnantajat hankkivat rikkureita sekä koettivat sahattua tavaraa kuljettaa lastattavaksi Uuraassa ja Tervajoen Karppilassa, kieltäytyivät liittomme jäsenet niitä lastaamasta laivoihin. Työnantajat hankkivat rikkurivoimaa töitä suorittamaan, joten lakko jatkui heinäkuun 2 päivästä elokuun 24 päivään, jolloin se päättyi ilman tulosta erinäisten sovittelujen jälkeen.

Saha- ja lastaustyöläisten lakko Raahessa. Jo v. 1926 syksyllä puhkesi Puuteollisuustyöläisten liiton luvalla Raahen saha- ja lautatarhatyöläisten lakko, johon joutui eräitä kuljetustyöläisiäkin, jatkuen kertomusvuoden kesäkuulle, jolloin se päättyi jonkunlaiseen tappiosopimukseen.

Pieni palkkaselkkaus Tampereen varikolla. Keväällä oli Tampereen varikon halkopihalla työskenteleväin hiton jäsenten puolesta sikäläinen Kuljetustyöläisten osasto N:o 37 esittänyt varikon isännistölle vaatimuksen palkkojen korottamisesta 1 mk:lla tunnille. Myöhemmin saatiin aikaan vielä eräitä korjauksia työoloihin.

Työehtosopimus Osuusliike Tarmolan kuljetustyöläisille Turussa. Turun Kuljetustyöläisten osasto n:o 20 sai kesällä neuvottelutietä Osuusliike Tarmolan kanssa aikaan työehtosopimuksen, joka astui voimaan elokuun alusta ja on noudatettavana vuoden ja edelleenkin vuoden kerrallaan ellei sitä kuukautta ennen sopimuksen päättymisaikaa irtisanota.

01. Voiman sopimusuudistus Tampereella. Keväällä sanottiin Liiketyöntekijäin liiton Tampereen osaston puolesta irti 01. Voiman kanssa voimassa ollut liiketyöläisten, sekä varasto- ja kulje-

tustyöläisten palkka- ja työehtosopimus. Samalla esitettiin ehdotus uudeksi työehtosopimukseksi kaikkia näitä ryhmiä varten: liiketyöntekijöille erikseen ja varasto- ja kuljetustyöläisille taas erikseen. Nämä ohvat ennen yhdessä ja oli viimemainitussa myöskin sopimusosalhsena työläisten puolesta hiton Tampereen autonkuljettajani osasto n:o 69, johon automiehet kuuluvat.

Neuvottelut sopimuksen johdosta olivat aluksi sujuneet perin hitaasti ja oli jo syyskuun loppu käsillä eikä oltu vielä varasto- ja automiesten sopimuksesta päästy juuri missään kohdassa yksimielisyyteen.

30 p:nä syysk. kokoontuivat sitten jälleen kuljetustyöläisten liittoon kuuluvan Tampereen autonkuljettajani osaston sekä Liiketyöntekijäin liiton Varastotyöntekijäin osaston edustajat Osuusliike Voiman edustajain kanssa jatkamaan neuvotteluja ja tällä kertaa paremmilla tuloksilla.

Neuvottelijain kesken päästiin yksimielisyyteen työehtosopimuksesta muutoin, mutta palkoista lopullisten päätösten tekemiseen ei ohut kummallakaan puolella täysiä valtuuksia. Työehtosopimuksenkin työläisten puolelta lopullhnen hyväksyminen jäi osastojen päätöksistä riippumaan. Tehdyt palkkatarjoukset eivät olleet liikkeen puolelta lopullisia eivätkä niitä työläisten edustajakaan täysin hyväksyneet, mutta lupasivat ne esittää osastoilleen.

Osastojen käsiteltä asia ja Voiman johtokunnan edustajain saatua lisävaltuuksia, pidettiin uusi neuvottelukokous 6/10, jossa todettiin työehtosopimuksessa saavutetun yksimielisyys muuten, mutta palkoissa ei ollut vielä kummallakaan puolen valtuuksia lopullisesti sopia. Senjälkeen yrittivät paikalliset neuvottelijat jonkun kerran ilman hiton edustajan läsnäoloa neuvotella palkoista, mutta yksimielisyyteen ei päästy. Voiman taholta tahdottiin siten käsittää asia siten, kuin yksimielisyyttä ei saavutettaisikaan ja siirsi sentähden asian K.K:n ja liittojen yllillä sovittavaksi.

Neuvottelujen näin venyessä sanoutuivat jo työläiset työstä irti eikä sovinnosta näyttänyt olevan tietoa. Asia ratkaistiin sitten kuitenkin Tampereella marraskuun 9 p:nä pidetyissä neuvotteluissa. Sopimus allekirjoitettiin marraskuun 10 p:nä ja astui voimaan saman kuun 15 p:nä, ollen voimassa vuoden, ja edelleenkin vuoden kerrallaan, ellei sitä kahta kuukautta ennen päättymisaikaa irtisanota.

Linja-autojen kuljettajat Tampereella saaneet työehtosopimuksen ilman lakkoa. N. s. Petsamo-Pyynikin linjan autoliikkeen (Omistaja V. A. Koskinen) autonkuljettajat esittivät marraskuun alussa S. Kuljetustyöläisten hiton osasto N:o 69 kautta liittonsa luvalla ja myötävaikutuksena työnantajalleen työehtosopimusehdotuksen hyväksyttäväksi. Ehdotuksen johdosta ryhdyttiin neuvotteluihin, joiden tuloksena oh, että marraskuun lopulla allekirjoitettiin molemmin puolin työehtosopimus.

Työehtosopimus astuu voimaan 1 p:nä joulukuuta ja noudatetaan huhtikuun loppuun 1928 ja jatkuu vuoden kerrallaan tämänkin

jälkeen ellei sitä jommalta kummalta puolen irtisanota päättymisvuonna ennen maaliskuun 15 päivää.

Kertomusvuoden ajalla esiintyi siis liiton toimialueella 22 palkka- ja työehtoriitaa. Niistä johti lakkoon 6 palkkaliikettä, joista 3 päättyi osittaiseen tai täydelliseen voittoon. Ilman lakkoa saavutettiin sopimus tai muita parannuksia 14 tapauksessa, koskien ainakin 5,000 työläistä.

Palkkaliikkeet S. Muurarien liiton alueella.

Vakavampia, avonaisiksi työtaisteluiksi kehittyneitä riitoja ei S. Muurarien liiton toiminnassa kertomusvuonna ilmennyt. Sitävastoin ilmeni heti vuoden alussa, kun jäsenistö päätöksen mukaan ryhtyi noudattamaan uutta hinnoittelua työnantajain taholta vastustusta, joka aiheutti osittain työtaisteluluontoisen tilanteen syntymisen Helsingissä, Tampereella ja Turussa.

Helsingissä kieltäytyivät työnantajat maksamasta uusien työehtojen mukaisia työpalkkoja jo joulukuussa, jolloin ne Helsingissä rapparien päätöksen mukaan otettiin käytäntöön. Syntyi työnseisaus joulukuusta, joka jatkui, aina tammikuun loppuun saakka, kunnes neuvottelujen perusteella työsuhteet järjestettiin molemminpuolin allekirjoitetuilla työehto- ja palkkasopimuksilla.

Turussa aiheutui muuraustyössä yhdellä rakennuksella töiden keskeytyminen. Myöskin Turussa päättyivät neuvottelut työnantajain kanssa tehtyyn sopimukseen.

Tampereella niinikään aiheutui työehtosopimusneuvottelujen yhteydessä lyhytaikainen työnteon keskeytyminen.

Työläiset nimittäin helmikuun 13 päivänä pitätnässään kokouksessa ilmoittivat työnantajille, että he olivat kiinteästi päättäneet ryhtyä parantamaan työehtojaan. Kun tiistaina, 15 päivänä helmikuuta työnantajilta ei saapunutkaan, odotettua vastausta, lopettivat kaikki työläiset työnsä keskiviikkoamulla. Helmikuun 17 päivänä saapui työnantajien kirjelmä, jossa he ehdottivat neuvotteluja työehtosopimuksen tekemisestä. Neuvottelut aloitettiin ja johtivat ne työehtosopimukseen. Työt päätettiin alkaa heti eli 18 päivän aamulla, oltuaan kaksi päivästä pysähdyksissä.

Varkauden tehtaalla, jossa muurareille oh maksettu tuntipalkkana 13 mk. tunnilta, ilmoitettiin 18 päivänä maaliskuuta, että palkat lasketaan siitä alkaen 10 markkaan tunnilta. Kun työläisten päätöksen mukaan alin tuntipalkka oli 13 mk. tunnilta, lopettivat muurarit, yhteensä 16 heti työnsä. Kun muuraustyöt tehtaalla silloin olivat melkein loppuun suoritettut ei sikäläiselle muurarien osastolle ilmennyt mahdollisuuksia ryhtyä ratkaisevampiin toimenpiteisiin vaatimuksensa puolesta.

Pietarsaaressa työväenyhdistyksen uudisrakennuksella, jota rakennutti Vaasan Rautabetoni Oy. syntyi tyytymättömyyttä sentähden, ettei urakoitsija tahtonut maksaa muurareille sopimuksen mukaista odotusajan palkkaa. Kun työntekijät uhkasivat lakolla, taipui yhtiön johto kyseellisen palkan suorittamaan.

Kesäkuussa ilmoitti *Viipurin* Uunintekijäin osasto hitolle, että Viipurin sotilaskasarmirakennuksilla, joissa työt kuoritetaan puo-

lustusministeriön laskuun, eivät paikalliset työnjohtajat suostu peltiuneista maksamaan työehtojen mukaisia työpalkkoja.

Kyseelliset uunityöt juhstettiin lakkotilaan. Lakkoa ei kuitenkaan tarvinnut toimeenpanna, sillä puolustusministeriön edustaja ilmoitti Viipurin muurarien osaston edustajille, että kyseelhsistä töistä maksetaan S. Muurarien liiton työehtojen mukaiset työpalkat.

Paitsi edellämainittuja palkkariitoja joutuivat S. Muurarien liiton jäsenet tavalla tai toisella osallistumaan useisiin muiden rakennustyöläisten toimeenpanemiin palkkaliikkeisiin. Varsinkin Lappeenrannassa ja Hämeenhnassa vallinneiden pitkäaikaisten rakennustyöväen lakkojen johdosta, aiheutui useille paikallisille muurareille pitkäaikaista työttömyyttä. Lahdessa ja Pietarsaaressa niinikään aiheuttivat muiden rakennustyöläisten palkkaliikkeet jonkun verran työnseisausta muurareille.

Palkkaliikkeet S. Vaatetustyöntekijäin liiton alueella.

Palkkaliikkeistä vaatetusteollisuudessa mainittakoon seuraavaa:
Lahti. Osasto n:o 14 r. y. esitti tammikuulla paikkakunnan työnantajain yhdistykselle, että voimassa oleva palkka- ja työehtosopimus uusittaisiin vuodeksi eteenpäin ilman mi kuun 10 p:nä saapuikin ehdotukseen myönteinen vastaus, joten työrauha saatiin jatkumaan vuodeksi eteenpäin.

Iisalmi. Osasto n:o 33 r. y. esitti tammikui ehdotuksen uudeksi palkka- ja työehtosopimukseksi, koska tähänastinen palkkaus, kuin työehdotkin olivat jääneet siinä määrin ajasta jäieile, että niillä ehdoin työskentely pitemmälle olisi ollut sangen vaikea. Ehdotukseen saapunut vastaus oli suurelta osalta kielteinen, ainakin mikäli se koski työehtosopimUsta.

Ennenkuin irtisanominen päättyi onnistuttiin saamaan neuvottelut käyntiin, joiden tuloksena oli sopimus, joka on voimassa 1 p:stä huhtik. 1927 1 p:n huhtik. 1929 ja jatkuu senjälkeen aina vuoden kerrallaan ellei sitä yhtä kuukautta enneU jommalta kummalta puolen kirjallisesti irtisanota. Sopimuksen mukaan kohosi työntekijäin palkat 11 %:lla. Oppilaiden palk jotka tähän asti olivat kokonaan työnantajain ^anelemat, tulivat sopimuksella järjestetyiksi. Työehtosopimus tuh hyväksytyksi työntekijäin ehdottamassa muodossa.

Näin tuh työnseisaus vältetyksi ja työntekijät saavuttivat huomattavia parannuksia ilman suurempia vaikeuksia.

Helsinki. Gutwert & Perlmanin kauppaliikkeessä syntyi selkaus 3 p:nä maaliskuuta sen johdosta, että työnantaja A. Takoja oh vastoin parempaa tietoaan levittänyt eräästä työhuonekunnan jäsenestä loukkaavia juttuja ja kun työläiset tästä vaativat häneltä sehtystä, hyökkäsi hän erään työläisen kimppuun alkaen rusikoida häntä, uhaten samalla tappaa jokaisen joka uskaltaa suutaan häntä vastaan avata. Työläisen vapauduttua tämän raakalaisen kynsistä pakeni hän heti pois työpaikalta toisten jäädessä sinne. Kaikki työläiset ilmoittivat tämän johdosta liikkeen omistajalle lopettavansa heti työt, ellei työnjohtajaa eroiteta. Työnantaja ei siihen suostunut, vaan vaati työläisiä olemaani työssä irtisanomisajan ja ilmoitti samalla asian valtion vähtysmiehelle pormestari L. Ehrnroothille ja liiton toimitsijalle. Nämä molemmat koontuivatkin yhteisestä sopimuksesta asiasta neuvottelemaan. Neuvottelujen tuloksena eritettiin työnantajalle vaatimus, että:

Työnjohtaja A. Takoja on heti ilman muuta eroitettava ja työläisille varattava tilaisuus palata takaisin työhön. Työnantaja ilmoitti tuomioon tyytyvänsä ja työläiset palasivat heti työhön voittaneina.

Turku. Osasto n:o 56 r. y. (Pukutehtaalaisten) esitti maaliskuulla ehdotuksen palkka- ja työehtosopimukseksi L. & M. Klinischeffskij Oyrille Kappatyöosastoa varten. Työnantajan kieltäytyttyä sitä hyväksymästä, oli työläiset, luvultaan 90, pakoitettut sanoutumaan irti työstä. Ennen irtisanomisajan päättymistä tarjottiin asiassa liiton taholta työnantajalle neuvotteluja. Neuvottelujen alettua päästiinkin sopimukseen, jossa työntekijäin vaatimukset tuli alkuperäisinä hyväksytyiksi. Sopimuksen mukaan kohosivat työntekijäin palkat 20 %:lla ja on sopimus voimassa vuoden kerrallaan, ellei sitä kahta kuukautta ennen sen päättymistä, jommalta kummalta puolen kirjallisesti irtisanota. Joukkosopimusta ei tätä ennen mainitussa työpaikassa ollut.

Hämeenlinna. Osasto n:o 34 r.y. esitti työnantajille maaliskuulla pyynnön käytännössä olleiden työpalkkojen koroittamisesta. Ainoastaan kaksi työnantajaa, jotka eivät kuulu työnantajaliittoon, hyväksyivät työntekijäin pyynnön. Kaikki toiset vastasivat yhteisesti järjestönsä välityksellä kielteisesti. Työläiset sanoutuivat irti työpaikoistaan. Mutta ennen irtisanomisajan päättymistä tarjottiin neuvotteluja työnantajille. Neuvottelut jatkuivat yli irtisanomisajan, joten lakko alkoi kaikissa työnantajaliittoon kuuluvissa liikkeissä ja 4 tuntia kestätyään, päättyi se työläisten voitoksi. Työpalkat kohosivat 10 %:lla entisestään. Sopimus on voimassa 1 vuoden ja jatkuu saman ajan eteenpäin, ellei sitä kahta kuukautta ennen sen päättymistä jommalta kummalta puolen kirjallisesti irtisanota.

Osasto n:o 34 r. y. esitti Armeijan Pukimolle palkka- ja työehtosopimuksen syyskuun 6 p:nä, pyytäen siihen vastausta saman kuun 22 päivään mennessä. Määräajan viimeisenä päivänä saapui myös vastaus.

Vastaus ei tyydyttänyt työläisiä, vaan alkoivat he osoittaa tyytymättömyyttään yksityisesti, käymällä jokainen vuorotellen tehtaan johtajan luona pyytämässä palkanylennystä. Tästä hermostuneena johtaja kehoitti työläisiä valitsemaan neuvottelijat, vaan työläiset ilmoittivat, että on parempi ilmoittaa asiasta työläisten järjestölle. Johtaja ilmoittikin puhelimella S. Vaatetusta liiton toimistoon, että neuvottelut voitaisiin asiasta alkaa. Uudet neuvottelut alettiin 29 p:nä syyskuuta. Neuvotteluissa käytiin ehdotus kaikilta kohdiltaan lävitse, tullen hyväksytyksi pääasiassa työntekijäin sanelemassa muodossa. Palkkasopimusehdotukseen tulivat huomattavat muutokset. Työnantajan vaatimuksesta lähetettiin sopimusluonnos Puolustusministeriön tarkastettavaksi. Työehtosopimus palautui muutoksella, että sana: Sosiahministeriö haluttiin muuttaa: Hämeenlinnan Maistraatti. Palkkasopimukseen sen sijaan haluttiin pienempiä muutoksia useille työnumeroille. Loka-

kuun 12 p:nä jatkettiin jälleen neuvotteluja. Yksimielisyyteen päästyä palautettiin ne taas uudelleen asianomaiseen ministeriöön saamaan lopullisen hyväksymisen. Muutama päivä sen jälkeen tiedusteltiin asiaa puolustusministeri K. Heinoselta, josta vastasi, että palkkasopimusta sellaisena kuin työläiset haluavat, ei voida hyväksyä, vaan halutaan siitä vielä tinkiä. Työehtosopimukseen on otettava yksi lisäpykälä. Kun tiedusteltiin minkä sisältöinen se lisäpykälä tulisi olemaan, vastasi ministeri, että sopimuksen pitää saada määräys, että liikekannalle panon aikana voidaan työläiset velvoittaa työskentelemään 2- ja 3-vuoroisessa työssä.

Tämän takia ilmoitettiin ministeri Heinoselle, että palkkasopimus allekirjoitetaan, vaan ei työehtosopimusta. Tällä perusteella palkkasopimus hyväksyttiin 24 p:nä lokakuuta 1927 jonka mukaan työläisten palkat kohosivat 11 %:lla entisestään.

Mikkeli. Osasto n:o 27 r. y. jolla jälkeen vuoden 1918 ei ollut minikäänlaista kirjallista sopimusta palkoista, eikä muistakaan työehtoista, esitti paikkakunnan työnantajille ehdotuksen palkka- ja työehtosopimukseksi. Työnantajain vastaehdotus oli, että käytännössä olleita työpalkkoja alennettaisiin 5 %:lla. Työntekijät sanoutuivat irti työstä ja oli lakon määrä alkaa huhtikuun 19 p:nä. Sitä ennen saatiin kumminkin sopimus aikaan. Työehtosopimus tuli työntekijäin ehdottamassa muodossa hyväksytyksi. Ensimmäisessä ja toisessa maksuluokassa vakiinnutettiin käytännössä olleet palkat, kolmannessa luokassa ne kohosivat 16%: a. Sopimus on voimassa kaksi vuotta allekirjoituspäivästä lukien, jatkuen aina edelleen ellei sitä kahta kuukautta ennen sen päättymistä jommalta kummalta puolen kirjallisesti irtisanota.

Salo. Osasto n:o 18 r. y. esitti helmikuulla paikkakunnan työnantajille ehdotuksen palkka- ja työehtosopimuksen parannuksista. Neuvotteluissa pääsivät molemmat sopimuspuolet tuloksiin, jotka allekirjoitettiin sopimukseksi 15 p:nä huhtikuuta.

Kokkola. Osasto n:o 22 r. y. esitti paikkakunnan työnantajille pyynnön työpalkkojen korotuksesta. Työnantajat eivät tätä pyyntöä hyväksyneet, ennen kuin työntekijät sanoutuivat työstään irti ja määräajan kuluttua alkoivat lakon, joka kesti kaksi päivää. Sen jälkeen tuli sopimus, jonka mukaan työläisten palkat kohosivat 10 %:lla entisestään. Sopimus tuli voimaan huhtikuun alusta,

Tampere. Osasto n:o 9 r. y. oli toimessa saada esittää paikkakunnan Pukutehtailijoille kirjallisen palkka- ja työehtosopimuksen hyväksyttäväksi maaliskuulla. Mutta työläisten heikon järjestäytymisen vuoksi siitä peräännyttiin.

Syyskuulla Heikkilä & Kestilän ja Vaatetusosakeyhtiön Pukutehtaissa kieltäytyivät työläiset valmistamasta suojeuskuntalaisten housuja työnantajain tarjoamilla hinnoilla. Neuvottelujen kautta saatiin sopimus Heikkilä & Kestilän kanssa marraskuun 25 p:nä. Vaatetusosakeyhtiöllä suostui työnantaja maksamaan pyydettyt palkat jouluk. 10 p:stä alkaen. Sopimus allekirjoitettiin saman kuun 31 p:nä.

Palkkaliikkeet Nahkateollisuustyöntekijäin liiton toiminta-alueella.

Vuoden 1926 viimeisinä päivinä esitti *Tampereen osasto N:o 16* työehtosopimukset Tampereen kääntökenkätehtaille, johon esitykseen pyydettiin työnantajain vastausta helmikuun 15 päivään 1927 mennessä. Määräajan kuluessa työnantajat vastasivatkin, mutta oli heidän vastauksensa jyrkän kielteinen. Kielteistä kantaansa perustelivat työnantajat sillä, että v. 1923 tehty sopimus on edelleenkin voimassa, jota heidän mielestään on edelleenkin noudatettava ja kieltäytyivät kaikista uuden sopimuksen neuvotteluista. Osaston ja S. Nahkateollisuust. hiton puolesta vastattiin näihin väitteisiin ja osoitettiin, että kysymyksessä olevat vanhat sopimukset ovat menettäneet merkityksensä sen kautta, että se ammattiosasto, joka ne oli allekirjoittanut on lakkauttanut toimintansa, joten työläisten puolesta ei ole kantajaa eikä vastaajaa kysymyksessä oleviin vanhoihin sopimuksiin nähden, eivätkä ne siis millään tavalla sido sitä osastoa, joka uudet työehtosopimukset oli esittänyt työnantajille. Työnantajat eivät kumminkaan taipuneet ilman taistelua mihinkään sovitteluihin, joten syntyi lakko, joka alkoi 1 p:nä maaliskuuta. Lakon kestäessä antoivat työnantajat sitten haasteen toimintansa lopettaneen osaston johtokunnan jäsenille saapua Tampereen Raastuvanoikeuteen vastaamaan, muka laittomasta menettelystä työnantajia kohtaan, vaatien samalla suuria korvauksia lakkautetun osaston tai sen yksityisten johtokunnan jäsenten maksettavaksi. Asia oli kerran Raastuvanoikeuden käsiteltävänä ja kumosi oikeus asian jo siltä kohdalta, mikäli syyte koski lakkautettua osastoa, aiheettomana, mutta siirsi yksityisten johtokunnan jäsenten vastuunalaisuutta koskevalta osaltaan asian käsittelyn toiseen kertaan. Ennen asian uudelleen joutumista oikeuden käsiteltäväksi, loppui lakko ja siitä tehdyssä sopimuksessa lopetettiin myöskin koko oikeusjuttu, sillä liiton ja osaston puolesta ei sopimuksia allekirjoitettu, ennenkuin työnantajat luopuivat koko aiheettomasta oikeusjutustaan. Laken kestäessä ryhtyi valtion asettama työriitain sovittelija tuomari Lehtinen lakkoa sovittelemaan ja toimi hän siinä tehtävässä niin kauan kuin sovinto saatiin aikaan. Sopimukset ahekirjoitettiin 29 päivänä maaliskuuta ja lakko lopetettiin työläisten voitolla samana päivänä, kestäen siis lakko 29 päivää. Lakkoon otti osaa 491 työläistä ja kohosivat palkat keskimäärin 18 % käsittäen 13 tehdasta. Sopimus on voimassa 1 p:ään helmikuuta 1928 ja siitä aina vuoden kerrallaan, ellei sitä yhtä kuukautta ennen päättymisaikaa kummaltakaan puolen irtisanota.

Tästä Tampereen lakosta oli myöskin seurauksena että *Helsingissä* kääntökenkätehtaissa kohosivat palkat huomattavasti, sillä v. 1926 Helsingissä tehty sopimus edellytti sen, että jos Tampereella tulee voimaan uusi sopimus tällä alalla, niin nousovat Helsingissä palkat automaattisesti 12 % Tampereen sopimuksesta, mutta muuten tulivat sopimukset yhtäläisiksi kummallakin paikkakunnalla. Tämä toimenpide käsitti 96:tta työläistä ja kolmea tehdasta.

Helsingin osasto N:o 1:den puolesta esitettiin palkkojen korotuspyyntö Fennian Nahkatehtaalte huhtikuun viimeisinä päivinä ja pyydettiin vastausta toukokuun 1 päivään. Työnantaja kumminkin kieltäytyi palkkoja koroittamasta, joten syntyi lakko joka kesti viisi päivää ja päättyi siten, että työläisten palkkoja koroitettiin 1: — a 1:25 tunnilta ja työläiset saivat palkan myöskin lakkopäiviltä. Työehtosopimusta ei tässä tapauksessa alkuaankaan vaadittu.

Turun osasto N:o 6 esitti sikäläisille kääntökenkäteollisuudenharjoittajille työehtosopimukset ja saikin osasto ne voimaan pienempien selkkausten jälkeen, kohoten työläisten palkat jonkun verran, mutta ei siinä määrin kuin työläiset olivat esittäneet vaatimukset, johtuen se työläisten heikosta järjestäytymisessä, ettei parempaan tulokseen päästy, mutta tulivatkin sopimukset voimaan, jotka ainakin rajoittavat työnantajain miehvaltaa työläisiin nähden ja tukevat työläisille sopimuksessa määrityht oikeudet. Sopimusten alaisena työskentelee 25—30 työläistä.

Savion osasto N:o 20 joutui taisteluun Savion Kumitehdasta vastaan siitä syystä, kun tehdas erotti työstä kalossiosastolla työskenteleviä työläisiä 149. Erottaminen johtui siitä, että xyöläiset pyysivät palkkoihinsa parannuksia, koska työläisille ei maksettu mitään palkkaa n.s. sekunda kalosseista ja sen mikä on sekundaa ja mikä priimaa määritteliivät tehtaan johtajat yksipuolisesti. Pääasiassa tätä epäkohtaa pyysivät työläiset poistettavaksi ja siis palkkaa myöskin noiden sekunda kalossien valmistamisesta. Tähän työläisten pyyntöön ei kuitenkaan tehtaan puolesta suostuttu, vaan annettiin työläisille lopputili toukokuun 19 päivänä, Nyt ei jäänyt enää muita keinoja noiden mahtavien herrojen taivuttamiseksi kuin julistaa koko tehdas lakkotilaan. Koko tehdasta käsittävä taistelu alkoi toukokuun 21 päivänä. Taistelu kyllä muodostui sitkeäksi, sillä työnantajain puolesta käytettiin kaikki mahdollisuudet lakon murtamiseksi, mutta kaikista ponnistuksistaan huolimatta oh tehtaan johdon ryhdyttävä asianomaisen likon ja osaston kanssa neuvotteluihin ja siten saatiin sovinto syntymään ja työehtosopimus voimaan, joka allekirjoitettiin elokuun 4 päivänä. Lakko lopetettiin työläisten voitolla 5 päivänä elokuuta, kestäen taistelu 11 viikkoa ja otti siihen osaa 249 työläistä.

Kristiinan osasto N:o 35:den puolesta esitettiin heinäkuun 14 päivänä sopimusehdotus, sikäläiselle Suupohjan Nahkatehtaalte, johon osasto vaati työnantajain vastausta saman kuun 15 päivään ja tehtiin esitys uhkavaatimuksen muodossa. Sopimuksesta päästiin kumminkin sovintoon ilman taistelua ja kohosivat työläisten

palkat jonkun verran; sopimus käsittää tehtaalla työskenteleviä jäikinetöläisiä. Palkat ja muut työolot olivat ennen sopimuksen saamista tälläkin tehtaalla perin huonot. Työpäivä oli 12—14 tuntinen, johtuen tuo työpäivä pienistä palkoista, joita koetettiin parantaa työpäivän pituudella. Palkkaliike käsitti noin 25 työläistä ja yhtä työnantajaa.

Oulun osasto N:o 2:den toimenpiteestä vaativat sikäläisen Pohjan Nahkatehtaan työläiset noin yhden markan palkankorotusta tunnille jokaiselle tehtaan työläiselle. Vaatimus johti siihen, että työläisten palkkoja koroitettiin jotakuinkin siihen määrään mitä työläisten puolesta oli vaadittu ja saatiin tämä palkkaliike selvitettyä ilman lakkoa. Se käsitti 15 työläistä.

Sen sijaan syntyi joulukuulla *Oulussa* työnselkkaus Vesan jalkine-
liikkeessä palkkakysymyksestä, joka johti 5 päivää kestäneeseen työnseisaukseen. Työntekijäin puolesta vaadittiin eräästä työläistä 75 pennin korotusta, mihin työnantaja ei suostunut ilman lakkoa. Lakko kumminkin päättyi työläisten voitolla siten, ettei heidän enää tarvitse kysymyksessä olevaa työtä suorittaa, vaan tekee sen mestari itse.

Myöskin Äström'in tehtaan työläisten palkkoihin pyydettiin korotuksia kesäkuulla ja seurauksena oli, että noin 50 pennillä tunnille koroitettiin suurimmalle osalle tehtaan työläisten palkkoja. Tämä palkkaliike vaikutti edullisesti myöskin tämän tehtaan työläisten järjestäytymiseen nähden, sillä mainitulla tehtaalla työskentelevien työläisten keskuudessa on järjestäytyminen ollut perin heikkoa jo pitemmän ajan, mistä on ollut seurauksena kovin alhaiset palkat, joita nyt kumminkin saatiin vähän korjatuksi tällä palkkaliikkeellä, sekä järjestäytyminen edistymään. Tämä palkkaliike käsitti noin 300 työläistä.

Pietarsaaren osasto N:o 11 puolesta esitettiin syyskuulla työehtosopimukset sikäläisille käsiliikkeenharjoittajille liittotoimikunnan luvalla ja saatiinkin sopimukset voimaan ilman lakkoa. Palkat kohosivat keskimäärin 10—15 %. Palkkaliike käsitti noin 20 työläistä ja ovat sopimukset voimassa yhden vuoden kerrallaan kuukauden irtisanomisella.

Lapuan osaston N:o 45:den toimesta ryhdyttiin työehtosopimuksen laatimiseen syyskuulla, sikäläistä Niskalan Nahka-, Remmi- ja Valjastehdasta varten, mutta kun tehtailija Niskala oli saanut tietää, että osaston puolesta oli ryhdytty sopimuksen laatimiseen hänen tehdastaan varten, ryhtyi Niskala vastatoimenpiteisiin ja eroitti työstä eräitä osaston toimihenkilöitä ja jäseniä. Tästä erotuksesta oli seurauksena, että tehtaan työläiset pitivät työhuonekunnan kokouksen ja julistivat tehtaan laksoon, vaatien eroitettujen työläisten takaisin ottamista, koska heidät oli työstä erotettu työväen järjestötoiminnan takia. Niskala ei kuitenkaan työläisten vaatimukseen suostunut, vaan vaati, että lakko on lopetettava ilman mitään ehtoja. Asiallisiin neuvotteluihin ei Niskala ryhtynyt, vaan sensijaan haalimaan rikkureita lakonmurtajiksi työpaikalleen.

Niskala onnistuikin rikkureita jonkun verran haalimaan paikkakunnan viranomaisten suosiollisella avulla. Tämän ammattitaidotto man rikkurivoiman avulla on sitten edelleenkin taistellut, eikä lakkoa vuoden loppuun mennessäkään saatu loppumaan Niskalan härkäpäisyyden takia, vaan jäi lakko jatkumaan kuluvalle vuodelle. Lakkoon ryhtyi 51 työläistä, mutta on lakon kestäessä suurin osa lakkolaisista siirtynyt toisille paikkakunnille töihin, osan saadessa työtä paikkakunnalta.

Saman osaston toimesta saatiin sopimus voimaan Lapuan Nahkatehtaaseen, vähän ennen edelläselostetun lakon alkamista ja käsittää tämä sopimus noin 30 työläistä ja päästiin tässä sovintoon ilman taistelua.

Sortavalan osasto N:o 9 toimesta esitettiin työehtosopimus Oy. G. Jokisen tehtaalle syyskuussa. Tehtaan johto ku:

tyi kaikista neuvotteluista järjestöjen kanssa, niitä tarjottaessa, joten neuvotteluja ei saatu. Eikä työläisillä ollut siinä määrin halua lähteä taisteluun vaatimustensa puolesta, voitu alkaa, sillä lähes puolet tehtaan työläisistä alkamista, joten lakon avulla vaatimusten voittoon viemisestä oli luovuttava ja tyydyttävä niihin pieniin palkkojen koroituksiin ja lupauksiin, joita tehtaan johdon puolesta annettiin palkkojen koroitukseksi. Tämä palkkaliike käsitti 36 työläistä.

Nokian osasto N:o 46 puolesta tehtiin marräskuulla Suomen Gummitehdas Oy:n johtokunnalle esitys Nokian gummitehtaan työläisten palkkojen koroituksesta, johon esitykseen mainittu johtokunta vastasi ja lupasi palkkoja korottaa joulukuun 1 päivästä. Palkkoja koroitettiin, mutta pääsi koroitetuista palkoista osalliseksi vain noin 300 työläistä 800:sta tehtaan työläisestä. Saadut palkkojen koroitukset eivät tyydyttäneet työläisiä, vaan päättivät he ryhtyä toimenpiteisiin työehtosopimuksen voimaan saamiseksi tehtaalle ja osaston toimesta laadittiin työehtosopimus, jonka liiton johto puolestaan hyväksyi tehtaan johdolle esitettäväksi. Enem mät toimenpiteet siirtyivät kuitenkin seuraavalle Vuodelle.

S. Nahkateollisuustyöväen liitolla oli kertomusvuoden kuluessa yhteensä 14 eri palkkaliikettä, osallistuen niihin 2,170 työläistä.

I'

Palkkaliikkeet Paperiteollisuustyöväen liiton alueella.

Helmikuun 21 p:nä jättivät S. Paperiteollisuustyöväen liiton 40 osastoa 42 työnantajalle kirjeen, jossa vaadittiin koroitusta työ-palkkoihin 25—50 prosenttia, ja että miesten alimmat palkat on koroitettava 4 markkaan ja naisten alimmat palkat 3 markkaan tunnilta. Kaikkien paperi-, selluloosa- ja kartonkikoneiden hoitajain pohjapalkat vaadittiin koroitettaviksi 25 prosentilla kuitenkin siten, että alimmat kuukausipalkat on koroitettava 1,200 markkaan ja tuntipalkat samassa suhteessa ja että kaikilla työläisillä pysytään edelleen asunto- y.m. luontaisedut ja tuotantopalkkiot entisellään. Työntekijäin ja työnantajain liittojen kesken vaadittiin tehtäväksi koko maata käsittävä työehtosopimus, jossa palkat y.m. työehdot lähemmin määritellään. Kaikki osastojen työnantajilleen jättämät kirjeet olivat samansisältöisiä ja pyydettiin niissä jättämään vastaus paperityönantajain liiton kautta paperityöntekijäin liitolle maaliskuun 18 p:ään mennessä.

Maaliskuun 18 p:nä jättivät työnantajat niille henkilöille, jotka vaatimuskirjeet jättivät työnantajille osastojen edustajina, vastauskirjeet, joissa ilmoitettiin, että S. Paperi- ja Puumassateollisuuden harjoittajain liitto on päättänyt ettei työpalkkoja koroiteta ja että työehtosopimus on tarpeeton, koska työnantajain ja työntekijäin väliset suhteet ovat onnellisimmat kun ne edelleen järjestetään kuten tähänkin asti, nim. että työnantaja järjestää ne yksin mielensä mukaisesti — ottamatta huomioon työläisten etuja ja mielipiteitä.

Maaliskuun 19 p:nä pitämässään kokouksessa päätti asianomainen liittotoimikunta ehdottaa osastoille, että vaatimus jätettäisiin liiton toimesta paperityönantajain liitolle uudelleen uhalla, että jos työnantajat pysyvät edelleen kielteisellä kannalla, niin alkaa lakko paperityönantajain liittoon kuuluvissa tehtaissa toukokuun 1 p:nä. Siinä tapauksessa jos osastot päättävät, että vaatimus jätetään uudelleen lakon uhalla, päätettiin pyytää osastoilta liitolle valtuudet uhkavaatimuksen jättämistä varten.

Liiton osastojen kokoukset pidettiin maalisk. 25 p:nä ja tehtyjen päätösten perusteella lähetti 31 osastoa liitolle valtuudet uhkavaatimuksen jättämiseksi paperityönantajain hitolle. Neljästä osastosta ilmoitettiin, että äänestykseen osaanottajain enemmistö on kyllä kannattanut uhkavaatimuksen jättämistä, mutta kun on ollut myöskin vastustajia, niin eivät johtokunnat anna liitolle valtuutta uhkavaatimuksen jättämiseen. Kun 31 osastoa, edustaen 33 työnantajan tehtaita, valtuutti liittotoimikunnan jättämään uhka-

vaatimuksen niin jättikin sitten S. Paperiteollisuust. liittotoimikunta huhtikuun 4 p:nä S. Paperi- ja Puumassateollisuuden harjoittajain hitolle seuraavan kirjeen:

»Liittoomme kuuluvat paikalliset ammattiosastot jättivät helmi-kuun 21 p:nä hittoon kuuluville paperiteollisuuden harjoittajille kirjeen, jossa esitettiin seuraavaa:

1) että kaikkien Suomen paperiteollisuudessa työskentelevien työläisten pohjapalkkoja koroitetaan ensi huhtik. 1 p:stä alkaen 25—50 prosentilla, kuitenkin siten, että naisten ahmmat palkat koroitetaan 3 markkaan ja miesten 4 markkaan tunnilta sekä urakkatyöpalkat 25 prosentilla ja että käytännössä olevat asunto- y.m. luontaisedut ja tuotantopalkkio pysytetään entisellään;

2) että kaikkien paperi-, selluloosa- ja kartonkikoneiden hoitajain pohjapalkat koroitetaan 25 prosentilla kuitenkin niin, että alin palkka koroitetaan 1,200 markkaan kuukaudelta sekä tuntipalkka samassa suhteessa ja että käytännössä olevat asunto- y.m. luontaisedut sekä tuotantopalkkio pysytetään entisellään;

3) että työntekijäin ja työnantajain liittojen kesken tehdään koko maata käsittävä työehtosopimus, jossa lähemmin määritellään työ- ja palkkaehdot.

Edelläolevan osastojemme esityksen johdosta ovat paperiteollisuuden harjoittajat maaliskuun 18 p:nä ilmoittaneet asianomaisille työläisilleen, että Suomen Paperi- ja Puumassateollisuuden Harjoittajain hitto, jossa työpalkkojen koroittamista koskeva esitys on käsitelty, on asettunut yleiseen työpalkkojen koroittamiseen nähden kielteiselle kannalle ja ettei koko maata koskeva työehtosopimus olisi tarkoitustaan vastaava.

Mutta kun paperiteollisuudessa ovat työpalkat niin tavattoman alhaiset, että suuren joukon työläisiä täytyy kieltää itseltään kunnollinen ravinto ja vaatetus y.m. inhimilliseen elämään kuuluvat välttämättömät tarvikkeet, niin eivät asianomaiset työläiset katso voivansa työskennellä nykyään käytännössä olevilla palkkoilla, vaan on niihin saatava ne kohtuulliset koroitukset, jotka hittomme osastot ovat työnantajilleen jättämissään kirjeissään esittäneet. Sitäpaitsi pitävät työläiset välttämättömänä, että työpalkat y.m. sellaiset työehdot, joista työväen suojeluslaeissa ei ole määräyksiä tai joita ei muuten noudateta, säännöstellään kirjallisella työehtosopimuksella.

Tämän johdosta uudistamme edelläolevan osastojemme työnantajilleen jättämän esityksen ja asianomaisten ammattiosastojemme valtuuttamina ilmoitamme, että jos hitto pysyy edelleen kielteisellä kannalla eikä sovintoa saada aikaan, niin alkaa paperiteollisuudessa lakko ensi toukokuun 1 p:nä keho 6 aamulla.

Oheellisena seuraa työehtosopimus-ehdotuksemme, jonka pohjalla olemme valmiit keskustelemaan arv. hittonne edustajain kanssa.»

Edelläolevien vaatimusten johdosta saapui puunjalostusteollisuuden työnantajain liitolta S. Paperiteollisuustyöväen hitolle huhtikuun 14 p:nä seuraava vastauskirjelmä:

»Tämän kuun 4 päivänä on Suomen Paperi- ja puumassateollisuuden harjoittajain hitolle liitoltanne saapunut kirjelmä, jossa liiton uudistaa osastojenne aikanaan tekemät vaatimukset palkkojen koroittamisesta ja yleisen työehtosopimuksen solmiamisesta. Kun mainittu kirjelmä on siirretty allekirjoittaneen järjestön käsiteltäväksi, saamme sen johdosta lausua seuraavaa:

»Jäsenemme katsovat edelleen että yleinen työehtosopimus ei ole meidän oloissamme tarkoituksenmukainen, vaan että päinvastoin välitön suhde tehtaiden johdon ja työläisten kesken on työläisillekin edullisempi, ja haluavat sen vuoksi, kuten he aikaisemmin ovat työntekijöilleen ilmoittaneet, kukin tehtaallaan yksissäneuvoin työntekijäinsä kanssa itse järjestää työsuhteesta johtuvat palkka- y.m. kysymykset.

Näin ollen ei ole olemassa edellytyksiä ehdottamiinne neuvotteluihin.»

Vaikka työnantajat ilmoittivatkin, etteivät he suostu työpalkkoja koroittamaan, niin sen jälkeen kuin uhkavaatimus jätettiin, myönnettiin koroituksia pitkin linjaa muutamia tehtaita lukuunottamatta. Koroitukset ohvat kuitenkin suhteettomia, sillä työnantajalla oli tarkoitus vaikuttaa työläisiin masentavasti uhkaavaan tilanteeseen nähden ja epäilemättä työnantajat siinä osittain onnistuivatkin. Samalla aikaa kun työpalkkoja koroitettiin järjestettiin työnantajan toimesta työläisten keskuudessa myöskin äänestyksiä siitä kannattavatko vai vastustavatko työläiset lakkoon lähtemistä. Tämä toimenpide kylläkin epäonnistui, mutta oli sillä kuitenkin muutamilla paikkakunnilla, työläisten taisteluinnostukseen nähden, heikentävä vaikutus.

Lakon alkamisajan yhä lähetessä ilmoitettiin ammattijärjestöstä, että työriitojen sovittelija haluaa keskustella liittomme edustajan kanssa. Kun hiton luottamusmies oli tällöin ulkomailla, niin matkusti liittotoimikunnan varapuheenjohtaja E. Lindfors Helsinkiin ja oli huhtikuun 20 p:nä alustavissa keskusteluissa välitysmiehen kanssa. Ammattijärjestön sihteeri A. Tuominen otti myöskin osaa näihin keskusteluihin. Huhtikuun 24 p:nä pidetyssä liittotoimikunnan kokouksessa ilmoitti ammattijärjestön sihteeri, että valtion välitysmies t:ri Leo Ehrnrooth on ryhtynyt toimenpiteisiin ilmenneen työriidan sovittamiseksi ja vaatinut liittomme edustajia Helsinkiin neuvottelujen aloittamista varten. Neuvotteluihin päätettiin ottaa osaa ja valittiin neuvottelijoiksi liiton luottamusmies S.J. Mäkinen ja liiton varapuheenjohtaja E. Lindfors.

Liittomme edustajat sekä ammattijärjestön sihteeri Arvo Tuominen olivatkin sitten useina päivinä keskusteluissa välitysmiehen

kanssa ja ilmoitti hän olevansa keskusteluissa myöskin työnantajain edustajain kanssa.

Tri Ehrnrooth kutsui huhtikuun 28 päiväksi molempien riitapuolten edustajat yhteiseen neuvottelukokoukseen ja oh hänellä aikomus jättää välitysehdotus samana päivänä sekä työläisten että työnantajain edustajille. Mutta kun työnantajat kieltäytyivät yhteisiin neuvotteluihin saapumasta, niin katsoi välitysmies neuvottelut rauenneiksi ja ilmoitti sosialiministeriön, että hän työnantajain kielteisen kannan vuoksi luopuu sovitteluyrityksestään.

Kun neuvottelut näin raukesivat ja kun työnantajat ilmoittivat, että he ovat työpalkkoja koroittaneet jo enemmän kuin työläiset ovat vaatineet, niin jätti sosialiministeri tri Helo huhtik. 29 p:nä liitolle ehdotuksen, että lakon alkaminen siirrettäisiin pari viikkoa eteenpäin, jotta päästäisiin selville ovatko työnantajat koroittaneet työpalkkoja ilmoituksensa mukaisesti. Kun liittotoimikunta oli tietoinen siitä etteivät läheskään kaikki työnantajain liittoon kuuluvat tehtaot tule lakkoon, m.m. Kymiyhtiön suuret tehtaot olisivat jääneet käyntiin ja kun useilla tehtailla työpalkkojen koroittamiset olivat vaikuttaneet taisteluinnostukseen heikentävästi päätti liittotoimikunta huhtik. 29 päivänä pitämässään kokouksessa hyväksyä sosiahministerin ehdotuksen ja päätti lakon alkamisen siirtää pari viikkoa eteenpäin. Tämä päätös tehtiin äänestyksen jälkeen. Toukok. 15 p:nä pidetyssä liittotoimikunnan kokouksessa otettiin lakkoon lähteminen lopullisesti ratkaistavaksi. Kuluneen kahden viikon aikana hiton edustajain kautta saatu selvyys tilanteesta osottautui sellaiseksi, että lakkoon lähdetäessä olisi voitu joutua häviölle, sillä työväestön rintama oli huomattavasti heikontunut siitä mitä se oli huhtik. lopulla. Tämän vuoksi, ottaen huomioon myöskin työnantajain julistamaan sulun metalliteollisuudessa päätti liittotoimikunta ettei lakkoon voida lähteä koska mitään voiton varmuutta ei ole olemassa.

Tämä päätös osoittautuikin oikeaksi, sillä metalliteollisuudessa kehittyi ankara voimien mittely työntekijäin ja työnantajain välillä, kestäen vuoden viimeiselle kuukaudelle asti. Nyt vuoden päättyessä näyttää siltä, että paperityöläisten lakkoon lähteminen olisi muodostunut häviöksi, ei ainoastaan paperityöläisille, mutta mahdollisesti myöskin metallityöläisille ja sen vuoksi oh parempi että heikommat taistelujoukot vetäytyivät takaisin ja annettiin vahvempien joukkojen taistella ja voittaa.

Työpalkkoja koroitettiin kuluneen vuoden aikana 10 pennistä 1: 70 tunnille ja kuukausipalkkoja 50 markasta 350 markkaan kuukautta kohden kaikilla muilla tehtailla paitsi seuraavilla: Pellava-tehtaan puuhiomolla Tampereella, Kotkassa Gutzeit yhtiön, Hovinsaaren ja Hallan selluloosatehtailla, Hovinmaan ja Läskelän tehtailla. Useilla tehtailla koroitettiin vain muutamille ryhmille kun taasen muutamilla tehtailla kaikille työläisille.

Mitään muita palkkaliikkeitä ei kuluneen vuoden aikana ollut liiton alueella, paitsi Tainionkosken selluloosapuiden nostajain

työmaan julisti liiton Tainionkosken osasto n.s. saartoon toukokuun alkupuolella. Saarto johtui siitä, kun mainitulla työmaalla käytäntöön otetun uuden työjärjestyksen tähden olisivat työpalkat entisestään alentuneet. Saartoon otti osaa 15 miestä ja päättyi se laihaan sovintoon heinäkuun alussa.

Työehtosopimukset ja palkkaliikkeet S. Ravinto- ja nautintoainetyöväen liiton toiminta-alueella.

Palkkaliikkeitä on kuluneen toimintavuoden aikana ollut entistä enemmän. S. Ravinto- ja nautintoainetyöväen liiton työaloilla. Useita palkankorotusvaatimuksia esitettiin asianomaisen liiton taholta työnantajille ja eri paikkakunnilla voimassaolleita sopimuksia uusittiin. Lisäksi saatiin sopimuksia sellaisille paikkakunnille, missä ei aikaisemmin ole S. Ravinto- ja nautinto-ainetyöväen hiton piiriin kuuluvilla työaloilla sopimuksia ollut. Niinpä saatiin

leipomotyöalalla

Vaasassa sopimus hyväksytyksi huhtikuun 25 p:nä. Se oli ensimmäinen sopimus sillä alalla Vaasassa. Sopimuksen allekirjoitti 22 paikkakunnan leipomoliikkeenharjoittajaa.

Jyväskylässä hyväksyi huhtikuussa paikkakunnalla voimassa olleen sopimuksen leipomoliikkeen harjoittaja R. Tammivuori.

Enson ja Imatran osaston puolesta esitettiin paikkakunnan leipomoliikkeen harjoittajille sopimusehdotus kesällä, josta käytiin ensin neuvotteluja paikan päällä, mutta lykättiin neuvottelujen jatkaminen Helsinkiin käytäväksi S. Ravinto- ja nautintoainet. liiton ja KK:n välillä. Sopimus saatiin hyväksytyksi marraskuun 28 p:nä tullen se voimaan joulukuun 1 p:nä 1927. Tämän sopimuksen teon yhteydessä tuli ensi kerran esille kysymys uuden leipomolain edellyttämästä työajasta, mutta saatiin kuitenkin työaika määräytyksi entisen lain mukaiseksi.

Kajaanin osaston puolesta sanottiin viime kesänä irti voimassaohut leipomo- ja juomateollisuustyöalan yhteinen sopimus. Samalla esitettiin työnantajille uusi sopimusehdotus, joka käsitti lisäksi myös makkaratyöalan sopimuksen. Pitkien neuvottelujen jälkeen saatiin sopimus hyväksytyksi, tullen se voimaan syyskuun 1 p:nä.

Makkaratyöalalla.

Helsingin makkaratyöläisten ammattiosaston puolesta sanottiin viime marraskuun lopussa voimassaollut työehtosopimus irti, päättyen se siten joulukuun 31 p:nä. Samalla kun sopimus irtisanottiin, esitettiin osaston puolesta työnantajille ehdotus uudeksi sopimukseksi, missä esitettiin niin palkkoihin kuin eräisiin muihinkin työehtomääräyksiin tarpeellisia parannuksia. Sopimus saatiinkin neuvottelujen kautta hyväksytyksi, tullen se voimaan tammikuun 1

p. 1928. Alimmiksi palkoiksi määrättiin: Opinkäyneille työntekijöille 465: —, erikoistyöläisille 530: —, oppilaille ensi vuotena 245: —, toisena vuotena 300: — ja kolmantena vuotena 380: — sekä naisille suoli- ja siivoustöissä 250: — viikossa.

Porissa ja Mikkelissä on myös tehty makkaratyöalan sopimukset sikäl. osuushikkeitten kanssa.

Ravintolatyöälalla

on myös tehty useita sopimuksia. Niistä mainittakoon Kymnlaakson osuusliikkeen, Kotkassa; Tampereen työv.yhdistyksen, Osuusliike Voiman, Tampereella; Oulun ravintolatyöläisten, Oulussa; Osuusliike Elannon, Helsingissä; Karihaaran työväenyhdistyksen, Enson Osuusliikkeen ja työväenyhdistyksen sekä Sörnäisten työväenyhdistyksen ravintolatyöläisten sopimukset.

Kaikissa näissä sopimuksissa on saatu työläisten peruspalkkoja kohoamaan, kesälomaetuja paranemaan y.m. työläisille edullisia työehtomääräyksiä.

Sokerityöälalla.

S. Ravinto- ja nautintoainet. liiton puolesta jätettiin lokakuun 7 päivänä Suomen Sokeri-Osakeyhtiön johtokunnalle yhtiön eri tehtaissa työskenteleväin työläisten ammattiosastojen valtuuttamana sokerityöalan työläisiä koskeva palkka- ja työehtosopimus ehdotus.

Yhtiön johtaja ilmoitti että yhtiö asettuu kielteiselle kannalle periaatteellisista syistä sopimukseen nähden, eikä tule sitä tekemään. Samalla hän ilmoitti, että palkkoja tullaan koroittamaan eri tehtaissa keskimäärin 50 pennillä tunnilta.

Sen jälkeen kun sopimus jätettiin yhtiön johdolle, niin kiirehtikin johto palkkoja vähän koroittamaan.

Tämän pienen palkankoroituksen antoi yhtiö työläisille siinä mielessä, että se saisi vaimennetuksi työläisten vaatimuksen työehtosopimuksen aikaansaamisesta.

Kun tilanne huonon työajan ja metalliteollisuudessa silloin olevan sulun vuoksi oli epäedullinen työläisille ajaa sopimusta läpi, niin päättivät työläiset jättää sopimuksen läpiajamisen tuonnetemmaksi.

Tupakkatyöälalla.

Helsingiläisen tupakkatehdas *Fennian* ja *Itämaisen Paperossi-tehdas Oy:n* työläiset lähettivät joulukuun alussa isännistölleen palkankorotusvaatimuksen, joka oli 1 mk. tunnilta kaikille työläisille. Lisäksi vaativat Fennian tehtaän työläiset kesäloma-ajan, joka on viime vuosina ollut 10 päivää, 14 vuorokaudeksi sekä miespuolisille työläisille työmekot. — Kummassakin tehtaassa korotettiin työläisten palkkoja 50 pennillä tunti. Lisäksi myönsi Fennian tehdas työläisilleen 14 vuorokauden kesäloman ja miehille työmekot. Työläiset tyytyivät myönnettyyn palkankorotukseen ja

tulivat ne voimaan Itämaisessa tehtaassa toukokuun 19 p:stä ja Fennian tehtaassa 21 p:stä alkaen.

Pietarsaaressa toimivan *Strengberg Oy:n* työläiset jättivät kesäkuussa tehtaan isännistölle palkankorotusvaatimuksen, esittäen että niiden työläisten palkat, jotka ovat alle 4 mk. tunnilta, korotettaisiin 50 %:lla; niiden työläisten, joiden palkat ovat 4—6 mk. koroitettaisiin 25 %:lla; ja niiden, joiden palkat ovat yli 6 mk., koroitettaisiin 15 %:lla. Tähän pyyntöön saivat työläiset suulhsen kielteisen vastauksen.

Asiasta on käyty monenlaisia keskusteluja ja kirjelmiä lähetetty, mutta todennäköiseltä tätä kirjoitettaessa näyttää, että työläisten on tämän vuoden keväällä jätettävä uusi palkankorotusvaatimus, jollei työnantaja tarkista myönnettyjä palkankorotuksia siten, että kaikkien työläisten palkkoja korotetaan työläisten vaatimuk-sien mukaisesti.

Rettigin tupakkatehtaan työläiset Turussa työskentelevät yleensä urakkapalkkajärjestelmän mukaan. Pieni osa työläisistä on tuntipalkkoilla. Viime keväänä pyysivät tupakkakoneen osaston työläiset palkankorotusta. Seurauksena tästä oli, että kaikkien työ-läisten palkkoja hiukan koroitettiin, ollen korotus eri osastoilla erilainen.

Juomateollisuusalalla.

Osuusliike Elannon Helsingissä kalja- ja vesitehtaan työläiset esit-tivät maahskuun 30 p:nä liittotoimikunnan välityksellä liikkeen johtokunnalle palkankorotuspyynnön. Lisäksi oli eräitä muita pienempiä vaatimuksia. Kun hikkeen johto pitkitti vastauksen antamistakin yh määrääjan, niin sanoutuivat kaikki työläiset irti työstään. Toukokuun 6 p:nä antoi sitten hikkeen johto lopulta vastauksensa. Neuvottelujen kautta saatiin palkat, joskaan ei tyydyttävästi, kohoamaan. Koroitettut palkat maksettiin toukokuun 1 päivästä alkaen.

Työntekijät pitämässään kokouksessa päättivät lippuäänestyk-sellä hyväksyä tällä kertaa hikkeen tarjouksen, joten uhkaava lakko tuli siten vältetyksi.

Työselkkaukseen

johti *Tampereen kaupungin teurastuslaitoksen työläisten* palkanko-rotusvaatimus, joka jätettiin jo edellisen vuoden syksyllä kaupun-gin rahatoimikamarille ja pyydettiin siihen vastausta määräpäi-vään. Vastausta ei kuitenkaan tullut. Möyhemmin tuli juttu esille kaupungin valtuustossa ja oh se siellä pari eri kertaa. Mutta porva-rilliset edustajat suhtautuivat siihen aivan yhmielisesti. Kun ei mitään sellaista selvyyttä, joka olisi tietänyt työläisten vaatimus-ten tyydyttämistä, näyttänyt tulevan, niin sanoivat laitoksen työ-läiset itsensä irti työstään ja lakko alkoi mainitulla työlaitoksella maaliskuun 5 päivänä. Siihen otti osaa 12 teurastuslaitoksen työ-läistä.

Kun kaupungin valtaherrat eivät ryhtyneet riitaa sovittamaan, vaan valtuuston porvariston puolelta puuhailtiin teurastuslaitoksen vuokraamista yksityiselle yhtymällekin, ja kun lisäksi läänin maaherra antoi määräyksen teurastamon tarkastuslaitoksen avaamisesta, niin näytti asema muodostuvan sellaiseksi, että ennenkuin herrat pääsevät vehkeilyllään lakkolaisten asiaa pilaamaan, niin olisi se saatava sovituksi siten, että siitä tulisi työläisille hyötyä.

Valtuuston puolesta asetettiin komitea, johon kuului myös työläisten valtuuttamat edustajat. Tämän komitean ehdotuksen sitten valtuusto hyväksyi ja lakko lopetettiin. Työt alkoivat uudelleen huhtikuun 8 päivänä. Lakko kesti 1 kk. 3 päivää. — Työläiset saivat siinä osittaisen voiton.

Seinäjoella toimivan »Itikan» makkaratehtaassa syntyi viime heinäkuun 30 p:nä sulkua ja lakko. Tämä työrettelö jatkuu edelleen.

Seuraavalle vuodelle siirtyneitä työsopimusasioita.

Viime syyskuun 21 p:nä jätettiin *valtion margariinitehtaan* johtokunnalle S. Ravinto- ja nautintoainet. 1. Helsingin osasto n:o 17 puolesta palkka- ja työehtosopimusehdotus, koskeva mainitun tehtaan työläisten palkka- ja työehtojen määräämistä keskinäisellä sopimuksella. Vastausta tähän ehdotukseen pyydettiin lokakuun 5 päivään mennessä.

Pitkän odotuksen jälkeen saapui vihdoinkin tehtaan johtokunnalta lokakuun 28 päivänä vastaus, joka oli kielteinen. Asia siirtyi seuraavalle vuodelle.

Helsingin kylvettäjäin kokouksessa oli myös viime vuoden aikana esillä kysymys sopimuksen uudistamisesta. Sopimuksen irtisanominen jätettiin kuitenkin vielä erinäisten vakavain syitten perusteella ensi syksyyn, jolloin asia otetaan uudelleen pohdittavaksi.

Voimassaolevat palkka- ja työehtosopimukset.

S. Ravinto- ja nautintoainetyöläisten liiton piiriin kuuluvilla eri työaloilla oli kuluneen vuoden aikana voimassa 39 eri palkka- ja työehtosopimusta, jotka käsittivät palkka- ja työolojen järjestämisestä eri puolilla maata sopimuksilla seuraavilla aloilla: Leipomo-, makkara-, mylly-, ravintola-, virvoitusjuoma-, kylvettäjä- ja karamellityöaloilla.

Sopimukset ovat voimassa — yhtä sopimusta lukuunottamatta — vuoden kerrallaan ja jatkuvat aina vuoden eteenpäin, ellei niitä jommalta kummalta puolen sanota irti sopimuksissa määrättyinä aikoina.

Palkkaliikkeet Suomen Liiketyöntekijäin liiton alueella v. 1927.

Helsingissä jättivät Puhelinyhdistyksen työntekijät työnantajalle ehdotuksen palkka- ja työehtosopimukseksi. Kun tähän ehdotukseen saatiin kielteinen vastaus, sanoutuivat työntekijät irti toimistaan ja sanotun hikkeen linjarakennustyöt julistettiin lakkotilaan.

Muutamaa päivää ennen lakon puhkeamista puuttui asiaan kuitenkin valtion sovittelija hra Leo Ehrnrooth, kutsuen molempien riitapuolien edustajat neuvotteluihin sovinnollisen ratkaisun saamiseksi.

Neuvotteluissa päästiinkin tulokseen, kun työnantajien puolesta oli tehty uusi ehdotus, joka oli melkoista parempi kuin alkujaan esitetty. Tämä ehdotus tuli työntekijäin puolesta hyväksyttyä muutamia pienemmillä korjauksilla.

Hiitolassa allekirjoitettiin elok. 1 p:stä voimaan astuva työehtosopimus, jolla määritellään Keski-Karjalan Osuusliikkeen konttori-, myymälä- ja varastohenkilökunnan- työ- ja palkkaehdot. Palkkamääräyksien vuoksi oli entinen sopimus työntekijäin toimesta irtisanottu.

Tampereella käytiin 01. Voiman ja sikäläisten osastojen välillä pitemmän aikaa neuvotteluja mainitun hikkeen henkilökunnan palkka- ja työehtosopimuksesta. Liike- ja konttorityöntekijäin työehtosopimuksesta päästiin sovintoon ilman selkkauksen uhkaa.

Työehtosopimuslain määräämät hyvityssakkomääräykset on sopimuksesta poistettu.

Sopimus tulee voimaan lokakuun 15 p:nä 1927 jatkuen aina vuoden kerrallaan, ehei sitä jommalta kummalta puolelta 3 kuukautta ennen määräpäivää kirjallisesti irtisanota.

Varasto- ja kuljetustyöläisten sopimuksen aikaansaaminen oli paljon vaikeampaa ja kun neuvottelijain puheenjohtajan välitysehdotus tuli molemminpuohsesti hylättyä, uhkasi varasto- ja kuljetustyöaloilla puhjeta lakko. Vähää ennen lakon puhkeamista saatiin kuitenkin Tampereen kaupungin sosiaalilautakunnan puheenjohtajan välityksellä aikaan sovinnollnen ratkaisu.

Oulussa on Oulun Osuuskaupan ja sanotun liikkeen myymälä-, konttori- sekä ajo- ja varastohenkilökunnan välille solmittu työehtosopimus.

Sopimus astui voimaan tammik. 1 p:nä 1928 jatkuen vuoden kerrallaan ellei sitä jommalta kummalta puolen irtisanota.

Hyväksytyn sopimuksen perusteella tulevat työntekijäin palkat, varsinkin nuorempien naistyöntekijäin, jonkun verran — keskimäärin n. 10 % — kohoamaan.

Helsingissä sanottiin irti Osuustukkukaupan varasto- ja kuljetustyöläisiä käsittävä työehtosopimus. Uudesta sopimuksesta syntyi pitkällisiä neuvotteluja, jotka vasta valtion kahden välitysmiehen neuvotteluihin osalhstumisen jälkeen johtivat sopimuksen allekirjoittamiseen. Allekirjoittamisen toimittivat työntekijäin puolesta yhteisesti Liiketyöntekijäin ja Kuljetustyöläisten liitot.

Sopimus tuli voimaan v. 1928 tammikuun alusta, jatkuen aina vuoden kerrallaan, ellei sitä jommalta kummalta puolen kahta kuukautta ennen päättymispäivää irtisanota ja käsittää se n. 80 työntekijää.

Myymäläin mittatappiokysymys.

Kertomusvuoden aikana on Liiketyöntekijäin liitossa jatkuvasti ilmennyt selkkauksia myymäläin mittatappion enimmäisrajan määräämiskysymyksessä. Kulutusosuuskuntien Keskusliitto sekä useat siihen kuuluvat osuuskaupat pyrkivät alentamaan sallittavan rajan mahdollisimman alas, kun taas vastuussa olevat myymälänhoitajat, katsovat liian alhaisen sallitun rajan johtavan ostavan yleisön etujen vastaiseen alipunnitsemiseen. Pisimmälle meni riita mittatappion korkeimmasta rajasta Kyminlaakson Osuusliikkeessä Kotkassa, jossa liikkeen taholta asetettiin eräitä myymälänhoitajia, joiden mittatappio ylitti 1 % rajan erotusuhkan eteen.

Tilanne näytti siten muodostuvan myymälänhoitajille, varsinkin erotusuhkan alaisille, sangen vaikeaksi ja asemaansa puolustaakseen päättivät myymälänhoitajat lopettaa työsuhteen, koska katsoivat 1 %:n rajan ylivoimaiseksi saavuttaa. Marraskuun 25 p:nä jättämälläan kirjelmällä liikkeen palveluksessa olevat myymälänhoitajat, paria lukuunottamatta, irtisanoutuivatkin toimistaan.

Nyt yritti liikkeen johto, samoin kuin K. K:kin tehdä sellaisen taktillisen vedon, että irtisanoutuminen olisi katsottava työehtosopimuksen ja työehtosopimuslain vastaiseksi työtaistelutoimenpiteeksi.

Työnseisaus näytti jo aivan ilmeiseltä, kun valtion välitysmies puuttui asiaan, kutsuen Kulutusosuuskuntien Keskusliiton ja Suomen Liiketyöntekijäin liiton edustajat neuvotteluihin.

Neuvottelujen tuloksena oli väliaikainen sopimus, jonka mukaan mittatappion enimmäisrajaksi vahvistettiin kuluvan vuoden loppuun saakka 1.25 % ja työnantaja selitti luopuvansa kaikesta painostuksesta. Työntekijäin puolelta taas irtisanomiset peruutettiin.

Itse riitakysymys annettiin ratkaistavaksi sovinto-oikeudelle.

Seinäjoella syntyi sikäläisen Työväen Osuuskaupan ja liikkeen myymälätyöntekijäin välillä selkkauksia kassain tarkkailujärjestel-

män soveltamisesta. Liike vaati työntekijöiltä kirjallisia takauksia täsmällisestä kassasta, vaikka tarkkailuvälineet olivat siksi puutteellisia, ettei ehdottoman tarkka kontrolli ollut niiden avulla mahdollinen.

Kun työntekijät eivät voineet hyväksyä hikkeen vaatimia sitoumuksia ilman tarpeellisia selvennyksiä, sanottiin osa työntekijöistä toimistaan irti, jällelle jääneen osan itse irtisanoutuessa ja hikkeen siten joutuessa lakkotilaan.

Viime hetkessä ennen lakon alkamista liike kuitenkin peruutti irtisanomisensa, jonka jälkeen tarkkailuperusteista molemmiin puolin sovittiin..

Kulutusosuuskuntien Keskusliiton ja Liiketyöntekijäinliiton välillä on käyty neuvotteluja maatakäsittävästä työehtopimuksesta, mutta huomattavien erimielisyyksien johdosta ne kuitenkin raukesivat.

Vuoden vaihteessa oli hitolla voimassa 25 sopimusta, käsittäen ne n. 1,600 työntekijää.

Palkkaliikkeet Kutomatyöväen liiton alueella.

Palkkataisteluja ei Kutomateollisuustyöväenliitolla ole kulu-
neen vuoden ajalla ollut. Avonaiseen työtaisteluun ei ole ollut
tilaisuutta. On tuettu Norjan veljesjärjestön ja maamme metal-
lityöläisten taisteluja. Minkäänlaisia työehtopimuksia ei kutoma-
työläisten ja työnantajien välillä ole saatu aikaan. Kutomatyö-
läisten on täytynyt tyytyä niihin työehtoihin, joita työnantajat
ovat sanelleet. Palkkausjärjestelmässä vallitsee täydellinen anar-
kia. Kutomatyöläiset työskentelevät yleensä urakkatyöehtojen
alaisina. Työnantajat määräävät heille työehdot ja näin ollen on
esim. puu villakutojien keskuudessa käytännössä kaksi palkanmak-
sutapaa. Ensiksikin saavat kutojat määrätyn pohjamaksun kapp-
leen (n. 25—30 m. kangasta) kutomisesta ja sen lisäksi prosentti-
maksun, joka maksetaan siten, että esimerkiksi printerssin kutoja
saa tavallisesti 8: 90 kappaleelta. Näin ollen, jos kutoja kahden
viikon aikana saa yhdestä koneesta 11 kappaletta, niin tulee hän
silloin saamaan jokaisen kappaleen kutomisesta 11: 10. Mutta jos
kutoja ei saavuta tätä määrää, ei hän saa muuta kuin mainitun
8: 90. Sama suhde vallitsee kaikkien muidenkin laatujen kudon-
nassa, mikäli on kysymys urakkatöistä.

Päästäkseen määräämään omista työpalkoistaan, saadakseen
riittävän ansion työstään, Kutomateollisuustyöväenliitto jätti
vuoden alkupuolella työnantajain hitolle esityksen, että käytän-
nössä olevat tuntipalkat koroitetaan heti 30 % ja urakkatyön yksik-
köhinnat 15 % sekä että Suomen Kutomateollisuustyöväen ja
Suomen Kutomateollisuustyönantajain hittojen välillä ryhdytään
neuvottelemaan koko maata käsittävän työpalkkasopimuksen
aikaansaamisesta.

Työnantajain liitto hylkäsi esityksen.

Tämän jälkeen esittivät hiton osastot palkankorotusvaatimuk-
sia asianomaisille työnantajille. S. O. K:n trikootehtaan työläiset
jättivät Helsingin osaston välityksellä sanotun keskuskunnan hal-
linnolle palkankorotusesityksen, jossa vaadittiin tuntipalkkoihin
30 ja urakkapalkkoihin 15 % korotusta. Lähettämässään vastauk-
sessa huomautti S. O. K:n hallinto, että se työnantajana haluaa
itsenäisesti harkiten järjestää työväestönsä palkkausolot sillä
tavoin kuin se, vallitsevan elinkustannustason ja tehtaan kannat-
tavaisuuden perusteella pitää kohtuullisena ja mahdollisena.
Ilmoitti ylentävänsä tuntipalkkoja 10—50 pennillä ja korotta-
vansa urakkatöissä työskentelevien palkkoja 4 %:lla.

Littoisten verkatehtaan osaston vaatimuksesta ylennettiin tunti-
palkka, miehille 60 pennillä ja naistyöläisillä 25 pennillä.

Turussa Barkerin puuvillatehtaalla osaston esityksestä ylennettiin työläisten palkkoja 1—10 %:lla.

Näiden lisäksi ovat palkankorotusvaatimuksia tehneet Finlaysonin, Tampereen Puuvillateollisuus Oy:n (Lapinniemi), Tampereen Pellavatehtaan, Hyvinkään villatehtaan y. m. tehtaitten työväestöt, mutta nämät eivät vielä ole tulleet ratkaistuiksi, lukuunottamatta, että Tampereen Puuvillateollisuus Oy. (Lapinniemen) tehtaalla koroitettiin työläisten palkkoja 6—10 prosenttiin.

Virallisen tilaston mukaan oli kutomatyöläisten keskimääräinen vuosiansio vuotena 1925 Smk. 9,136: —. Palkat ovat parin viime vuoden aikana jonkun verran nousseet, mutta ei läheskään riittävästi. Vertailun vuoksi mainittakoon, että Tanskan kutomatyöläisten keskimääräinen vuosiansio on Suomen rahassa laskettuna noin 65,884 markkaa. Jos vertaa Tanskan ja Suomen elinkustannusindeksiä, niin Tanskassa ovat elinkustannukset suhteellisesti halvemmat kuin Suomessa. Se, että Tanskan kutomatyöläiset ovat saaneet työpalkkansa kohoamaan näin huomattavasti, johtuu siitä, että työläiset siellä ovat voimakkaasti järjestyneet. Tanskan kutomatyöläisistä kuuluu järjestöön nykyään 96 %.

Työtaistelut Suomen Sukeltajain liiton alueella.

Mitään suurempia työtaisteluja sukellustyöalalla ei ole kulu-neenakaan vuonna sattunut.

Alkukesällä Nokialla käydyn rakennustyöväen lakon seurauksena sukellustyöt siellä keskeytyivät. Kun tulva oli lakon aikana sär-kenyt puolivalmiin padon, ei sukellustöitä lakon päätyttyäkään voitu tulvan jatkumisen tähden heti uudelleen alkaa. Myöhem-min kesällä sukellustöiden uudelleen alettua työhön ei otettukaan enää kaikkia ennen siinä työskennelleitä sukeltajia, vaikka lakon päättyessä työnantaja oli luvannut ottaa työhön entiset sukel-tajat. Kun näytti siltä kuin työnantaja aikoisi harjoittaa boikottia, antoi asianomainen liittotoimikunta kaikille sukeltajille kehoituk-sen olla menemättä k. o. työhön ennen kuin kaikki ennen siellä työskennelleet ovat päässeet entiseen työhönsä. — Jonkun ajan kuluttua asiajärjestyi, ja työ pääsi jatkumaan häiriöittä.

Elokuun lopulla syntyi työrettelö o.y. Tolfvanin työmaalla, vedenalaisten veneitten nostotöissä Harmajan lähistöllä. Siellä työskennelleet sukeltajat olivat esittäneet työnantajalle että hei-dän palkkojaan koroitettaisiin ja työn vaarallisuuden tähden hei-dät vakuutettaisiin tapaturman varalta sen lisäksi mitä laki määrää. Kun työnantaja antoi esitykseen jyrkän kiellon, jättivät sukeltajat työmaan, ja menivät muuanne työhön.

Tolfvan koetti nyt hankkia uusia sukeltajia eronneiden tilalle, vieläpä Virosta saakka. Työläisten järjestö julisti työmaan rette-lönalaiseksi, ilmoitti asiasta Viron sukeltajain liitolle, ja tarjosi Tolfvanille neuvotteluja rettelön selvittämiseksi. Kun rettelö oli jatkunut toista viikkoa, saatiin neuvottelut käyntiin, jolloin Tolfvan myös suostui maksamaan sukeltajille alimpana palkkana 100 mk. päivältä ja lisäksi sukelluspäiviltä 100 mk. päivää kohti. (Ennen rettelöä se oli 100 ja 75.) Lisäksi Tolfvan lupautui vakuuttamaan jokaisen työssään olevan sukeltajan tapaturman varalta 50,000 markasta. Entiset sukeltajat pääsevät ennen muita takaisin enti-seen työhönsä, jos haluavat. — Rettelö julistettiin selvitetynsi.

Palkkaliikkeet Suomen Lasiteollisuustyöväen liiton alueella.

Kertomusvuotena ei S. Lasiteollisuustyöväenliitolla ole ollut varsin huomattavia palkkaliikkeitä. Luonteeltaan ovat lasityöntekijäin palkkausmuodot sellaiset, että alituisesti tulee esiin sellaisia seikkoja, joihin on puututtava. Kuitenkin on ainoastaan kahdella paikkakunnalla kertomusvuotena esiintynyt huomattavampaa liikettä palkkakysymyksen hyväksi.

Karhulassa päättivätkin talousuunin työntekijät pyrkiä kertomusvuoden ajalla työhintoihin, jotka ovat olleet jo käytännössä edellisenä vuotena Riihimäellä. Ryhdyttiin neuvotteluihin isännistön kanssa ja osittaisesti voidaan sanoa että tässä onnistuttiinkin, sillä yleensä hinnoittelussa noudatetaan nyt Riihimäen työhintoja. Ainoastaan kristallityöalalla ei päästy aivan tyydyttäviiin tuloksiin, mutta eroavat työtavat ovat kylläkin tässä tekijänä.

S. *Lasiteollisuust. l:n Ryttylän osasto N:o 5* oli myöskin joutunut palkkakysymyksessä uhkaavan lakkoliikkeen tielle. Yhtiön hallinnon toimesta oli annettu määräys puhaltimoissa lasinpuhaltajille, että tullaan muuttamaan työtapaa lääkelasien valmistuksessa. Tämä määräys pantiin myös käytäntöön. Kun käytäntöön otettu uusi työtapo myöskin osoittautui työntekijöille epä-edulliseksi, ja heidän työnansionsa pienentyivät, niin päättivät työntekijät kokouksessaan, että valmistetaan muutosta vastaava uusi työhinnasto, mikä esitetään isännistön hyväksyttäväksi. Kun isännistö antoi kielteisen vastauksen, ja esiintyvissä neuvotteluissakaan ei päästy sovintoon isännistön kanssa työhinnastosta, niin päättivät työläiset ryhtyä lakkotietä ajamaan palkkavaatimustaan lävitse.

Työläiset olivat saaneet myöskin asianmukaisen lakkoluvan liittohallinnoltaan, ja olivat valmiita toimintaan. Työläisten tekemää työehtosopimusta vaadittiin isännistön hyväksyttäväksi alkavissa neuvotteluissa. Aivan hyvin kehittyikin asiain kulku neuvottelutilaisuudessa, ja vihdoinkin päästiin lopullisesti sovintoon isännistön kanssa työhinnoista mitkä nousivatkin keskimäärin 20 %. Samoin tuli myöskin hyväksytyksi työehtosopimus jatkuvana sopimuksena aina vuoden kerrallaan, ja allekirjoitettiin molemminpuolisesti 14 p. toukokuuta 1927.

Voitollisesti selviytyivät työläiset siis tässä palkkaliikkeessään, mihin he olivat joutuneet työnantajain toimesta.

Palkkaliikkeet S. Rautateidentyöntekijäin liiton alueella.

Kulunut vuosi on S. Rautateiden työntekijäin liitolle ollut vilkkaan toiminnan vuosi. Palkkaliike, jota hiljalleen jäsenistöä lisäämällä valmisteltiin jo toista vuotta, kehittyi rautatiehallituksen kielteisten vastausten johdosta siihen pisteeseen, että Viipurin osaston ehdotuksesta liittotoimikunta kutsui hiton edustajiston kokoukseen Helsinkiin asiasta päättämään 13 ja 14 p:nä maaliskuuta. Yllämainitussa kokouksessa päätettiin lakko julistaa alettavaksi palkkakysymyksen johdosta Smk. 1: 50 tuntipalkan vaatimuksen pohjalla niin pian kuin asia voidaan järjestää. Kokouksen lähetystönä kävivät hiton puheenjohtaja ja osastojen edustaja Kulkulaitosministerin, V. Vuolijoen, luona asiaa esittämässä. Hän ei kuitenkaan vielä asian tässä vaiheessa katsonut voivansa siihen puuttua. Rautatiehallituksessa, jossa mainittu lähetystö myös kävi, ilmoitettiin, että johtajat ovat matkoilla, — todellisuudessa ei haluttu lähetystöä ottaa vastaan. Lakon puolesta toimitetussa liittoäänestyksessä annettiin lakon puolesta ääniä 1,473, ja lakkoa vastustavia ääniä 440, kaikkien lakkoaluetta koskevan alueen työläisten lukumäärän ollessa noin 2,700. Tämän äänestyksen jälkeen esitettiin rautatiehallitukselle kirjelmä, jossa ilmoitettiin, että ellei työläisten kohtuullisiin vaatimuksiin suostuta, ovat he pakotetut ryhtymään lakkoon ilman edelläkäypää irtisanomista. Samalla huomautettiin, että työväki pidättäytyy kaikesta edesvastuusta, mikä lakosta yhteiskunnalle koituu. Neuvoteltiin asiasta, kuitenkin ilman tulosta. Annettiin vaan vastauskirjelmä, jossa toivottiin luottamuksellisten välien jatkuvan, mutta ei luvattu palkkaa lisää. Nyt ei ollut työläisille muuta keinoa jälellä kuin lakon julistaminen ja niinpä annettiinkin lakko-julistus.

Lakko piti alkaa huhtik. 20 p:nä kello 10 a.p. Viisi päivää ennen lakon alkamispäivää määräsi Sosialimisteri Helo pormestari L. Ehrnroothin valtion joukkotyöriitain sovittelijana eri riitapuolten kanssa asiaa järjestämään. Vielä samana päivänä, eli 14 p:nä huhtikuuta, kutsui L. Ehrnrooth O. Saarisen alustaviin neuvotteluihin omaan kotiinsa, jossa sovittiin yleisten neuvottelujen alkamisesta lauantaina, 16 p:nä huhtikuuta maistraatissa. Samalla esitettiin pormestarille tilastoa palkoista eri paikkakunnilla y. m. asiaa valaisevia seikkoja. Neuvottelijat kokoontuivat useita kertoja ja tiistai» illaksi, 19 p:ksi, oli Helsingin konepajojen järjestyneet työläiset kutsuttu kokoukseen päättämään, jos tarjottuun 75 pennin koroi-

tukseen tyydytään. Kokous, samoin kuin myöhemmällä pidetty liittotoimikunnan kokous päättivät, että neuvotteluja yön kuluessa jatketaan 1 markan vaatimuksen pohjalla, josta viimeisessä lopussa, jos tarve vaatii, vähän helpotetaan. Kahdessa viimeisessä neuvottelussa tultiin tulokseen, että perustuntipalkkoja on koroitettava ja lopuksi r.-hallitus suostui, että palkat koroitetaan 90 pennillä tunnille jokaiselle työntekijälle V. R. konepajoilla ja varikoilla. Urakka- ja oppilaspaikat luvattiin järjestää erikseen. 20 p:nä huhtikuuta klo 8 aamulla kokoontuivat työntekijäin edustajat asiasta lopullisesti päättämään ja hyväksyttiin edellämainittu 90 pennin perustuntipalkan korotus ja lakkojulistus päätettiin sähkösanomilla peruuttaa. Tulloon tässä myös mainituksi, että sähkölennätinkonttorin virheen takia, jättämällä nimet alta pois, alkoi Viipurissa lakko, joka kesti 2 tuntia, jolla ajalla lennätinkonttori korjasi virheensä. Siis viipurilaiset ovat rautateillä antaneet kenraahnäytöksen lakon tekemisessä. Myöhemmällä urakkatöitä järjesteltäessä on joittenkin ryhmien palkkoja koroitettu enemmänkin kuin sovittiin, ollen korkein korotus Smk. 1:40 tunnille. Työläiset olivat palkka-asiansa puolesta kiitettävän yksimiehiä, valmiina puolustamaan sitä lakonkin avulla.

Palkka- ja työehtosopimukset Maatyöväen liiton alueella.

Raahessa Juseliuksen sahan lakkoon, joka lakko jatkui edelliseltä vuodelta, osallistui 14 Maatyöväen liiton Sälöisten osaston jäsentä.

Sievin Kiiskilänkylän osasto esitti Keski-Pohjanmaan Saha- ja Myllyosakeyhtiölle palkka- ja työehtosopimuksen hyväksyttäväksi, jossa määritellään uittotoissa suoritettavat palkat ja työehdot. Kun työnantaja ei ollut halukas tätä hyväksymään, niin juhsti osasto mainitun yhtiön uittotyöt lakkotilaan 9 p:nä toukokuuta. Yhden päivän kestäneen lakon jälkeen oli työnantaja taipuvainen kirjoittamaan alle tämän palkka- ja työehtosopimuksen osaston hyväksymässä muodossa. Lakkoon osallistui noin 350 työläistä. Työpäivä lyheni tällä sopimuksella 2 tuntia päivässä ja palkka kohosi 1 markalla tunnissa. Sopimus on voimassa uittokauden.

Kempeleen osasto esitti toukokuun alussa Kempeleen tiilitehtaan isännistölle työ- ja palkkasopimusluonnoksen. Isännistö ei määrääjähän antanut vastausta tähän kirjelmään. Osasto julisti tiilitehtaan työt lakkotilaan. Yhden päivän kestäneen lakon jälkeen oli isännistö valmis hyväksymään osaston esittämän sopimusluonnoksen sellaisenaan. Lakkoon osallistui, ja sopimuksen alaiseksi tuli 40—45 työläistä. Sopimus on voimassa 1:n vuoden.

Rantaperkiön osasto esitti maaliskuulla Tampereen kaupungin omistamalle, Hatanpään kartanon hoitokunnalle palkka- ja työehtosopimusluonnoksen. Kartanon hoitokunta ei ottanut kuitenkaan tätä järjestön esittämää sopimusluonnosta käsiteltäväkseen. Osasto esitti tämän jälkeen sopimuksen Tampereen kaupungin valtuustolle. Valtuusto otti asian esille, ja asetti puolestaan kaksi jäsentä yhdessä työntekijäin kanssa neuvottelemaan sopimuksesta. Neuvottelut johtivat tulokseen, ja esittivät neuvottelijat nyt yksimielisyyteen päästyään sopimuksen uudelleen kaupungin valtuustolle, joka hyväksyi sen sellaisenaan, ja velvoitti kartanon hoitokhnnan kirjoittamaan sen alle yhdessä työntekijäin järjestön kanssa. Sopimus astui voimaan 1 päivä marraskuuta ja kestää 1:seen päivään marraskuuta 1928 sekä jatkuu edelleen vuoden kerrallaan, ellei sitä kummaltakaan puolen irtisanota kahta kuukautta ennen päättymisaikaa.

Tehdyllä sopimuksella kohosi työntekijäin palkka- ja luontaisedut huomattavasti sekä säännöstellään työpäivän pituus kunakin vuoden aikana, ollen keskimääräinen työpäivän pituus 8 y₂ tuntia.

Helsingin pitäjän Backaksen osastolla on ollut voimassa palkka- ja työehtosopimus jo useita vuosia Osuusliike Elannon kanssa. Osasto esitti tänäkin vuotena sopimuksen uusittavaksi ja työntekijäin rahapalkkaa korotettavaksi 25 markalla kuukaudessa, sekä lomapäivien, joita aikaisemmin on ollut 10, lisäämistä kahdella vuodessa, ja lisäksi erinäisiä luontaisetuja parannettavaksi. Samaten esitettiin eläinten hoidossa työskenteleville työläisille annettavaksi yksi vapaapäivä viikossa. Käydyissä neuvotteluissa saatiin kuukausipalkkaan pyydetty lisä sekä luontaiseluihin parannuksia. Eläinhoidossa työskenteleville saatiin yksi vapaapäivä joka toinen viikko, jota ei aikaisemmin ole ollut lainkaan. Kun molemmien puolin hyväksyttiin neuvottelijain korjaama sopimus, kirjoitettiin se alle 30 p:vä lokakuuta ja kestää 1 p:nä marraskuuta 1928.

Marraskuulla syntyi erimielisyyttä sikojen hoidossa työskentelevien työläisten ja työnantajan välillä työpäivän pituudesta. Työntekijät vaativat otettavaksi käytäntöön myös eläinten hoidossa työskenteleville työläisille saman työpäivän, mikä on voimassa kartanon muillakin työläisillä, tai on määriteltävä se luku, kuinkapaljon kunkin hoitajan tulee osaltaan hoitaa. Riita- tästä asiasta kehittyi niin pitkälle, että osasto liittotoimikunnan luvalla päätti julistaa kaikki sikojen hoitoa koskevat työt lakkotilaan 1:stä p:västä joulukuuta, ellei siihen mennessä saada asialle tyydyttävää ratkaisua. Asian johdosta käydyissä neuvotteluissa järjestettiin sikojen hoito siten, että jokaista hoitajaa kohti on sika- lassa 110 sikaa, jos luku ylittää 25:llä yli yhteisen lasketun määrän otetaan aina yksi hoitaja lisää, ja sikojen luvun laskiessa 25:n yhteisesti hoidettavalta luvulta, voidaan ottaa hoitaja pois, jotenka tämä luku on liikkuvana lukuna molemmin puolin. Työntekijät saivat täten täydellisesti tahtonsa lävitse ajetuksi ilman lakkoa. Sopimus tästä sikojen hoitamisesta lisättiin liitteenä voimassaolevaan palkka- ja työehtosopimukseen.

Valistus- ja järjestelytyötä.

Yleinen suunta.

Ammattijärjestön jäsenmäärän kasvaessa on tietysti valistus- työkin laajentunut ja käynyt monimutkaisemmaksi. Perusjärjestöissä on ylipäänsä harrastus ammatillista liikettä kohtaan kohonnut, etenkin mikä se koskee syvempää valistustyön suorittamista ammatillisten kurssien muodossa. Ammattijärjestö onkin kuluvana vuotena kehittänyt kurssitoimintaansa, suosien erikoisesti käytännöllisiä opastuskursseja, joissa mahdollisimman monipuolisesti on otettu huomioon ammattiyhdistyshikkeessä esiintyvät käytännölliset tehtävät. Ammattiyhdistysliikkeen teoreettista selvittelyä ei silti ole unohdettu, vaan on kaikilla toimeenpannuilla kurseilla varattu kylliksi monta tuntia ammattiyhdistysliikkeen historian ja työväenliikkeen kuvaamiselle. Kokemus on

kuitenkin osoittanut, että Ammattijärjestön työ olisi saatava vakinaiselle kannalle. Nykyään voi Ammattijärjestö kiinnittää palvelukseensa kenttämiehiä vain määräajaksi. Tästä on seurauksena että valistustyöntekijät usein vaihtuvat kun miehistöä on uusittava melkein kokonaisuudessaan joka syksy. Tämä ei vastaa sanan varsinaisessa merkityksessä tarkoitusta, sillä valistustyön, ollakseen tehokasta, täytyy tapahtua yhtämittaisessa jaksossa. Siihen olisi ainakin vastaisuudessa pyrittävä. Eikä se ole mahdotonta, jos Ammattijärjestömme saa rauhassa toimia sisäisesti sekä ulko- naisesti kasvaa jäsenmääräänsä ynnä rahavaroihin nähden.

Valistus- ja järjestelytyötä varten on Ammattijärjestön palveluksessa ollut: *J. E. Savenius* koko vuoden, *Villiam Tanner* toukokuun 1 päivään, *Matti Väisänen* maaliskuun loppuun. *Karl Henriksson* on hoitanut ruotsinkielistä valistustyötä Vi—³¹/₃ ja Vi o—³¹/₁₂ välisenä aikana.

Lokakuun 1 p:nä astuivat Ammattijärjestön palvelukseen: *Frans Hiilos* ja *K. F. Christiansson* toimien suomalaisina järjestäjinä.

Käytännölliset opastuskurssit.

Kevättoimintakaudella 1. 1—19. 4. pidettiin ammatillisia opastuskursseja seuraavilla paikkakunnilla. Lappeenrannassa, Vaasassa, Jyväskylässä, Kuopiossa, Kotkassa, Paraisilla, Ensossa ja Joensuussa.

Luentoja pidettiin näillä kursseilla m. m. seuraavista aineista: tuotannon kehityksestä, talousopista, järjestötehtävistä, ammattiyhdistysliikkeen menettelytavoista, puhumisesta, itseopiskelusta, sanomalehtikirjeenvaihdosta, kansainvälisyyskysymyksestä, järjestömuodoista, avustustoiminnasta, työehtosopimuksista, työväenlainsäädännöstä, tilastotyöstä, nuorten työläisten kysymyksestä y. m.

Ammattijärjestö on kuluneena vuotena ollut yhteistoiminnassa edistysmielisen osuustoiminnallisen aatteellisen keskusjärjestön, K. K:n kanssa. K. K:n puhujia kävi kevättoimintakaudella, sihteeri Onni Toivonen Lappeenrannassa sekä Lauritsalassa ja K. Järvinen Vaasassa luennoimassa osuustoiminnasta. Työväen Sivistysliiton luennoitsija A. Hautamäki luennoi myös Vaasassa sivistystyöstä.

Ylläkosketetuilla kursseilla luennoitiin kaikkiaan 320 tuntia. Osanottajia kurseilla oli 414 henkilöä, niistä 96 naista.

Opiskelijoista kuuluivat eri järjestöihin:

Puuteolhsuustyöväen hittoon.....	98
Rakennustyöv. liittoon.....	77
Liiketyöntekijäin liittoon.....	5
Paperiteollisuust. hittoon.....	38
Metalliteollisuust. t. hittoon.....	48
S. V. R. Konepajatyönt. hittoon.....	3

Kuljetustyöntekijäin liittoon	47
Ravinto- ja nautintoainet. liittoon	14
Kutomateollisuust. liittoon	7
Nahkateollisuust. liittoon	10
Vaatetustyöntekijäin liittoon	11
Muurarien liittoon	4
Kirjatyöntekijäin liittoon	1
Muihin työv. järjestöihin	41
Järjestymättömiä	9
Varsinaisia kaikkiaan	414 henkilöä
Ylimääräisiä kuuntelijoita kursseilla	164
Yhteensä	578 henkilöä

Ikänsä puolesta jakaantuivat kurssilaiset (varsinaiset) seuraavasti:

Nuoria työläisiä (15—25 v.)	129
Keski-ikäisiä työläisiä (26—40 v.)	212
Yli 40 vuotta	71
Ikä tuntematon	2
Yhteensä	414

Ammattijärjestön toimesta tehtiin lisäksi kevättoimintakaudella hyökkäysmatkoja seuraaviin paikkoihin: (tammi- ja helmikuussa) Mikkeli, Mikkehn Rautakylä, Otava, Mäntyharju, Kissakoski, Läsäkoski, Kangasniemi, Löytö, Hiirola, Kalvitsa, Montola, Haukivuori, Pieksämäki, Haapakoski, Kolma, Joroinen, Rautalampi ja huhtikuussa Akkaharju, Sorjo, Parikkala, Simpele, Syväno, Ehsenvaara, Hiitola, Käkisalmi, Inkilä, Sairala, Antrea ja Enso.

Näissä agitationitilaisuuksissa pidettiin 34 puhetta ja perustettiin useita uusia ammattiosastoja.

Ammattijärjestön kenttämiehet kävivät kevätkaudella lisäksi puhumassa eri ammatillisten järjestöjen y. m. työväenjuhlissa, joissa kuuntelijain lukumäärä nousi yli 10,000.

S. Ammattijärjestön naisjärjestäjä, *Katri Järvinen*, teki 15.3—1. 5. matkoja allaoleviin paikkoihin: Turku, Littoinen, Forssa, Nokia, Pori, Orivesi, Hirsilä, Korkeakoski, Mänttä, Vaasa, Pietarsaari, Kemi, Oulu, Varkaus, Jyväskylä, Riihimäki, Lahti, Voikka, Kymi, Kuusankoski, Kotka, Viipuri, Enso, Leppäkoski, Hämekoski ja Savonlinna. Järjestetyissä tilaisuuksissa puhui naisjärjestäjä noin 1,800 henkilölle.

Syystoimintakaudella lokakuun 1:stä—jouluk. jatkettiin kurssi-toimintaa pääasiallisesti samoilla perusteilla kuin kevätkaudella. Opastuskursseja pidettiin Helsingissä, Riihimäellä, Lahdessa, Porissa ja Nokialla.

Osanottajia oli n. 235. * (Helsingin kursseista puuttuvat tiedot.) Poriin nähden on tehtävä huomautus, että Pori on yksi Suomen suurimpia teollisuuskeskuksia ja näinollen sen myöskin pitäisi olla voimakkaan järjestötoiminnan keskus, mutta järjestötoiminta on kuitenkin surkuteltavan heikkoa kaikilla tuotantoaloilla. Jäsenmäärän laskun järjestöissä sehtävät he alkaneen v:sta 1921, eikä kohoamisen merkkejä vieläkään näy. Heikoin on S. Puuteollisuus-työväenliiton toimintapiirissä, sillä mainitulla hitolla on vain kaksi osastoa, joissa jäseniä vähän toistasataa. Puuteollisuusalan tuotantolaitoksia on noin 10 ja niissä työskentelee parhaimpina aikoina lähes 3,000 työläistä. — Syyskaudella suorittivat kenttämiehet vielä eräitä järjestely- y. m. tilapäismatkoja puhuen työnsä ohella lukuisissa työväen juhhissa. Muut tilastolliset tiedot ovat suunnilleen yhtäpitäviä edellisten kanssa, joten eritteleminen on tässä tarpeeton.

Syys- ja lokakuun ajalla työnskenteli Ammattijärjestön järjestäjä J. E. Savenius seka- ja maatyöläisten keskuudessa harjoit- taen n. s. lentävää valistustyötä.

Kirjallinen valistustyö ja kustannustoiminta.

Ammattijärjestö-lehden levikki on edelleen pysynyt alhaisena. Valistusviikon johdosta se ilmestyi erikoisnumerona samoin myös- kin vappuna.

Työnjuhliin, elokuun ensimmäisenä päivänä, julaistiin juhla- julkaisu »Työnjuhla», jonka painos oh sangen huomattava. Juhla- julkaisu oli järjestyksessään XVI.

»Suomen Työväen Joulu» niminen joululehti ilmestyi jouluksi. Ensimmäinen, painos loppui kesken. Toinenkin painos myytiin melkein loppuun.

S. Ammattijärjestö täytti huhtikuun 15 p:nä 20 vuotta. Merkki- päivän johdosta ilmestyi juhla- julkaisu: »S. Ammattijärjestö 1907—1927.»

Vappujuhlat työväen yhteisiksi juhliksi.

Suomen Ammattijärjestön viimeinen edustajakokous päätti, että Ammattijärjestön toimikunnan olisi neuvoteltava työväen molempia poliittisia suuntia edustavien järjestöjen kanssa sopi- muksen aikaansaamiseksi yhteisen vappumielenosoituksen vie- tosta ja siinä tapauksessa, ettei edellytettyä sopimusta aikaansaa- taisi, velvoitti edustajakokous toimikunnan antamaan kehoituk- sen ammatillisille järjestöille vappumielenosoitusten järjestämisestä. Tämän päätöksen velvoittamana päätti A. J:n tp. valiokunta maaliskuun 18 p:nä pitämässään kokouksessa kääntyä Sosialisti- sen työväen- ja pienviljelijäin eduskuntaryhmän ja Sosialidemo- kraattisen puolueen puoluetoimikunnan puoleen esityksellä, että nämä valitsisivat kaksi edustajaa neuvottelemaan yllämainitusta

kysymyksestä yhdessä Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan valitsemien edustajien kanssa. Neuvottelutilaisuuteen, joka pidettiin maaliskuun 23 p:nä Ammattijärjestön toimistossa, olivat saapuneet Sos.-dem. puolueen sihteeri K. H. Wiik ja järjestösihteeri E. Sallila, jotka edustivat sos.-dem. puoluetoimikuntaa, kansanedustajat M. Rosenberg ja K. Kulmala, jotka edustivat Sos. työv. ja pienviljelijäin eduskuntaryhmää sekä A. J:n varapuheenjohtaja E. Jokela ja sihteeri A. Tuominen edustaen S. Ammattijärjestön tp. valiokuntaa.

Koska tämä neuvottelukokous on pidettävä sangen tärkeänä on syytä selostaa kokouksessa käytyä keskusteluakin. Vastaukseksi varapuheenjohtajan E. Jokelan kysymykseen ovatko neuvottelijain edustamat järjestöt halukkaat järjestämään työväen yhteisiä vappumielenosoituksia, lausui puoluesihteeri Wiik, että Sosialidemokraattisen puolueen puolueenuevosto viimeisessä kokouksessaan päätti periaatteessa asettua kannattamaan työväen yhteisten vappumielenosoitusten järjestämistä, pitäen suotavana, että työväen eri suuntaryhmien välisistä erimielisyyksistä huolimatta ilmaistaan yhteisesti ne tärkeät vaatimukset, joista työväki on yksimielinen. Samalla valtuutti puolueenuevosto puoluetoimikunnan sopimaan niistä ehdoista, joilla yhteiset vappumielenosoitukset voitaisiin järjestää.

Tärkeimpänä ehtona — selosti *Wiik* edelleen — pitää sos.-dem. puoluetoimikunta, että mielenosoituksissa noudatetaan lojaalisuutta toista sopimuskumppania kohtaan, jotta ne eivät, porvariston iloksi, muodostuisi samanlaisiksi surullisen koomillisiksi eri suuntien välisiksi sanatappeluiksi kuin muutamia vuosia sitten pidetyt. Olisi siis sovittava siitä, että keskinäistä arvostelua ei harjoiteta. Etualalle olisi pantava sellaiset suuret «kysymykset, joiden suhteen työväen edut ja käsitykset, suuntariidoista huolimatta, ovat yhteisiä. Samaa lojaalisuutta olisi myös vappua koskevissa julistuksissa ja kirjoituksissa noudatettava.

Puheaiheista, niiden jakamisesta eri suuntia edustavien puhujien kesken ynnä muista käytännöllisistä seikoista ohjelman järjestämisessä, kuten taloudellisten tulosten tasapuhsesta jakamisesta ohsi niin ikään etukäteen sovittava.

Edustaja *Rosenberg* selitti, että he eivät edusta mitään erikoista puoluetta, vaan ainoastaan sosialistisen työväen- ja pienviljelijäin eduskuntaryhmää, mutta katsovat he siitä huolimatta olevansa oikeutetut neuvottelemaan esilläolevasta asiasta, varsinkin kun vasemmistotyöväellä ei tällä kertaa ole mitään sosialidemokraattisen puolueen puoluetoimikuntaa vastaavaa elintä. Ilmoitti, että vasemmistotyöväestö on erittäin halukas yhteiseen vapunviettoon niinkuin ennenkin, huomauttaen, että parin viime vuoden käytäntöhän on jo osoittanutkin, että työväki haluaa viettää yhteistä työväen juhlapäivää siitä huolimatta, että sos.-dem. puolueen taholta on sitä joka kerta yritetty jarruttaa. Mutta vasemmistotyöläisten taholta ei voida yhtyä sellaiseen sopimukseen, mikä tie-

täisi kaiken arvosteluoikeuden menettämistä esim. sosialidemokraattisen hallituksen ja sos.-dem. puolueen johdon edesottamisiin nähden. Erikoisesti hän painosti sitä, ettei yhteisrintaman varjollakaan ole oikeutta työläisiltä riistää arvosteluoikeutta niihin tekoihin nähden, joita sos.-dem. hallitus jatkuvasti hallituksessa ollessaan on tehnyt ja että tällaisen esityksen tekeminen sos.-dem. puolueen johdon taholta on vain manööveri, joka ei osoita todellista halua työväen yhteisrintamaan, kun ennakkosensuuria käyttäen tahdottaisiin kieltää arvostelu hallitustoiminnassa olevista sosiaidemokraattisista ministereistäkin.

Kun molemmat neuvottelijaryhmän edustajat eivät voineet sopia yhteisestä esiintymisestä kyseessä olevassa kysymyksessä, niin ehdotti A. J:n sihteeri Arvo Tuominen, että kummaltakin puolelta jätettäisiin kirjallinen ehdotus A. J:n toimeenpanevalle valiokunnalle, joka näiden esitysten pohjalla käsittelisi asiaa ja antaisi siitä oman lausuntonsa, minkä jälkeen kutsuttaisiin vielä yhteinen neuvottelukokous asiasta lopullisesti päättämään.

Tämä ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti ja seuraava neuvottelukokous päätettiin pitää maanantaina maahskuun 28 p:nä klo 2 i.p.

Määräajan sisällä jättivätkin asianomaiset ryhmät A. J:n tp. valiokunnalle kirjalliset ehdotukset. Sos.-dem. puoluetuomikunnan vastaus, sihteeri K. H. Wiikin allekirjoittama, oli seuraava:

»Arv. ehdotuksenne johdosta, että maamme työväen keskuudessa ilmenevät molemmat suunnat järjestäisivät tänä vuonna yhteiset vappumielenosoitukset, ilmoitan sos.-dem. puolueuuvoston päätöksen mukaisesti, että puolueemme periaatteessa suostuu tähän, pitäen toivottavana, että työväen eri suuntaryhmien välisistä erimielisyyksistä huolimatta ilmaistaan yhteisesti ne tärkeät vaatimukset, joista työväki on yksimielinen. Puolueuuvosto valtuutti puoluetuomikunnan sopimaan niistä ehdoista, joilla yhteiset vappumielenosoitukset voitaisiin järjestää.

Tärkeimpänä ehtona pitää puoluetuomikunta, että mielenosoituksissa noudatetaan lojaalisuutta toista sopimuskumppania kohtaan, jotta ne eivät, yhteisten vastustajain iloksi, muodostuisi samanlaisiksi surullisen koomillisiksi, eri suuntien välisiksi sanatappehuksi kuin muutamia vuosia sitten pidetyt. Olisi siis sovitava siitä, että keskinäistä arvostelua ei harjoiteta. Etualalle olisi pantava sellaiset suuret kysymykset, joiden suhteen työväen edut ja käsitykset, suuntariidoista huolimatta, ovat yhteisiä. Samaa lojaalisuutta olisi noudatettava myös vappua koskeissa julistuksissa.

Puheaiheista, niiden jakamisesta eri suuntien edustavien puhujien kesken ynnä muista käytännöllisistä seikoista voineen myös olla hyödyllistä sopia, mutta en pidä tarpeellisenä asian tässä vaiheessa lähemmin siihen puuttua.»

Sos. työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmän vastaus taas kuului:

»Sen jälkeen, kun Suomen Ammattijärjestön kutsusta pidetty yhteinen neuvottelukokous päätti velvoittaa kummankin puolueen edustajat kirjallisesti ilmoittamaan Ammattijärjestön Toimeenpanevalle Valiokunnalle ehtonsa, joilla yhteinen Vapunvieto voitaisiin järjestää, saamme sen johdosta ilmoittaa seuraavaa:

Lähtien siitä, jo neuvottelujen aikana ilmaisemastamme käsituksesta, että viimeksi kuluneiden vuosien aikana työläisten yhteinen taistelurintama suureksi osaksi jo on joukkojen omalta taholta toteutettu, uskomme, että kyseessä oleva joukkojen luokkataisteluun yhtyminen parhaiten edistyy samaa tietä kulkemalla. Näin ollen ehdotamme ensiksikin, että yhteiset vappumielenosoitukset ja juhlat järjestetään ja että neuvottelujen pohjaksi asetetaan se ehto, että lopulliset järjestelyt eri paikkakunnilla jää työläisjärjestöjen tehtäväksi.

Mitä sitten neuvottelujen aikana sosialidemokraattisten edustajain asettamiin ehtoihin tulee niin tahtoisimme omasta puolestamme huomauttaa että kysymys puheoikeuden rajoittamisesta ja artikkeleiden sisällöstä on kohtuuton ja suorastaan häikäilemätön, joka heneekin tehty siinä mielessä, että yhteinen vapunvieto tällä tavalla ajettaisiin karille. Tällainen vaatimus on työväen näkökannalta katsoen mahdoton hyväksyä syystä, että nykyinen poliittinen tilanne ja sosialidemokraattien hallituksessa olo ja teot suorastaan pakottaa koskettelemaan erinäisiä päiväntapah-tumia, joihin sosialidemokraateilla on oma osuutensa. Viittaamme tässä suhteessa hallituksen päätökseen kahden vedenalaisen rakentamisesta, raittiusmäärärahojen jakoon, kahdeksantunnin työpäivälakiin myönnetty poikkeukset ja aivan tuoreeseen sisäministerin kiertokirjeeseen ohranan sensuorioikeudesta, monista muista puhumattakaan. Mitä artikkelien sisältöön tulee on itsestään selviö, ettei meillä eduskuntaryhmän jäsenenä ole minkäänlaista oikeutta määrätä työväen sanomalehtien sisällöstä.

Yllämainituista syistä emme myöskään voi sitoutua rajoittamaan vasemmistotyöväen puhujien puheiden sisältöä vielä vähemmän kieltää heiltä arvostelu-oikeutta tärkeissä päivänsymyksissä. Ehdotamme tässä kohden

ettei puheille eikä artikkeleille minkäänlaisia ennakkoehtoja aseteta.

Mitä lopuksi taloudellisen puolen järjestelyyn tulee niin luulimme tässä suhteessa asian parhaiten järjestyvän siten, että juhlia toimeenpaneavat paikalliset järjestöt itse lähemmin määräävät mahdollisesti kertyvien voittojen jaosta.

Helsingissä, maahskuun 23 päivä 1927.

K. Kulmala.

Mauritz F. Rosenberg.»

Neuvottelijat kokoontuivat uudelleen neuvottelemaan asiasta. Eduskuntatalolla maaliskuun 28 p:nä. Ammattijärjestön tp. valiokunta oli sitä ennen käsitellyt neuvottelijaryhmäin lähettä-

miä kirjallisia ehdotuksia ja nojautuen Ammattijärjestön viimeisen edustajakokouksen asiaa koskevaan päätökseen jätti tälle neuvottelukokoukselle seuraavan välitysehdotuksen:

Harkittuaan ylläesitettyjä sos.-dem, puolueen puoluetoimikunnan ja sosial. työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmän edustajain esittämiä vaatimuksia ja asettamia ehtoja on Ammattijärjestön tp. valiokunta tullut siihen tulokseen, että työväen yhteiset vappumielenosoitukset voidaan tänä vuonna järjestää siten, että Ammatilliset keskusneuvostot puolueettomina, keskeisinä järjestöinä ottavat kysymyksessä aloitteen ja asettuvat yhteistoiminnan johtoon. Näin ollen A.J:n tp. valiokunta päättää:

1) että Ammatilliset keskusneuvostot tekevät paikkakunnillaan aloitteen yhteisen vappumielenosoituksen viettämisestä kutsumalla kaikkien paikkakunnalla toimivien työväen ammatillisten, poliittisten, raittius-, nuoris-, urheilu- ja sivistysjärjestöjen edustajat yhteiseen kokoukseen, joka kokous päättää paikkakunnalla toimeenpantavan yhteisen vappumielenosoituksen järjestämisestä. Niillä paikkakunnilla, missä ammatillisia keskusneuvostoja ei ole, tekevät yllämainitun aloitteen ammatilliset perusjärjestöt;

2) että edellämainittu kokous tai sen asettama toimikunta järjestää vappuohjelman paikallisia oloja silmälläpitäen, varaamalla, mikäli mahdollista, molempien suuntien edustajille tilaisuuden ohjelman suoritukseen;

3) että vappumielenosoituksissa pidettävissä puheissa, päätös- ja julkilausumissa on päähuomio kiinnitettävä sekä oman maan että koko maailman politiikan tärkeimpiin päivän kysymyksiin. Sellaisia ovat: sodan ja sodanvarustusten vastustaminen, ammatillisen hikkeen yhtenäistyttäminen sekä kansallisessa että kansainvälisessä mittakaavassa, 8-tunnin työpäivän säilyttäminen ja laajentaminen, työväen palkkatason parantaminen ja yleensä työväen työehto- ja palkkataistelujen tukeminen, työväenjärjestöjen vainon lopettaminen, valtiollisten vankien vapauttaminen ja kansalaisoikeutensa menettäneiden oikeuksien palauttaminen, fascistien vehkeily- ja kaappausyritysten vastustaminen, työväen huolto- ja suojeluslakien kehittäminen ja toteuttaminen, työttömien avustaminen ja tyttömyyskurjuuden poistaminen, työläisten verokuorman huojentaminen j.n.e.

Uudessa neuvottelukokouksessa perusteli A.J:n sihteeri A. Tuominen tp. valiokunnan kantaa seuraavalla tavalla:

»Kun jo t.k. 23 p:nä pidetyssä kokouksessa kävi ilmeiseksi, että ei asiassa päästä mihinkään yksimielisyyteen asettumalla toisen tai toisen poliittisen suunnan edustajain esittämien vaatimusten kannalle sellaisenaan, ei A.J:n tp. valiokunnalle jäänyt muuta mahdollisuutta kuin ottaa A.J:n edustajakokouksen määräämä edelläesitettyssä välitysehdotuksessa esiintyvä kanta. Mikäli Ammattijärjestölle on tullut tietoja ovat ammatilliset järjestöt jo monella paikkakunnalla oma-aloitteisesti ryhtyneet järjestelemään vappujuhlien viettoa tämän suunnitelman mukaan. Kaikesta päättäen päästään

tältä pohjalta lähtien verrattain hyviin tuloksiin, joskaan kaikilla paikkakunnilla ei vielä tänä vuonna päästäisikään täydelliseen yhteisrintamaan.» Hän toivoi, että kokouksessa hyväksyttäisiin ehdotus sellaisenaan. Asiasta syntyi vilkas keskustelu, jolloin puoluesihteerin Wiik totesi, että »esitetty päätöslauselma on A.J:n edustajakokouksen päätöksen mukainen. Missä määrin se johtaa tarkoitettuun tulokseen on vaikea sanoa, koska se edelleen riippuu siitä, missä määrin paikalliset järjestöt voivat sopia ehdoista.»

Sos.-dem. puoluetöimikunnan valtuutetut eivät kuitenkaan hyväksyneet A.J:n päätöslauselmaa sellaisenaan vaan olisivat toivoneet siihen lisättävän aikaisemmin mainitut ehdot. Loppulausunnossaan ilmoitti Wiik:

Meidän puolueemme taholta ei kuitenkaan tulla vastustamaan A.J:n ohjelman mukaista vapunvieron järjestelyä, eikä panna toimeen erilisiä esiintymisiä niillä paikkakunnilla, missä yhteistoiminta edelläesitetyllä pohjalla on mahdollinen. Kuitenkin pidämme me itsellemme oikeuden järjestää omat vappumielenosoituksemme niillä paikkakunnilla, missä yhteisten tilaisuuksien järjestämisellä ei ole edellytyksiä. Samalla ilmoitti Wiik, ettei puoluetöimikunta ole antanut heille täysiä valtuuksia, mutta lupasi hän puoluetöimikunnalle esittää, että se hyväksyisi A.J:n ehdotuksen edellämainituin edellytyksin. Edustajat Rosenberg ja Kulmala selittivät sosiaalistisen työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmän puolesta, että he yhtyvät A.J:n tp. valiokunnan päätökseen huomautuksella, että he neuvotteluissa esittämän kantansa mukaisesti pidättävät itselleen vapauden vappujulistuksiin, puheisiin ja tunnuslauseihin nähden.

Neuvottelukokouksen päätökseksi tuli:

»Samalla kun neuvottelukokous totesi, että neuvottelut eivät tällä kertaa ole johtaneet täydelliseen yksimielisyyteen tänä vuonna järjestettävien vappumielenosoitusten järjestelyssä, päätti se yksimielisesti asettua pääpiirteissään kannattamaan A.J:n tp. valiokunnan tekemää ehdotusta, kuitenkin huomioonottaen ne seikat, joihin nähden kummankin poliittisen suunnan edustajain taholta keskustelun kuluessa oli pidätetty vapaat kädet.

A.J:n edustajat ilmoittivat, että A.J:n tp. valiokunta tulee nämä ollen antamaan ammatillisille järjestöille keskustelun pohjalla olleen tp. valiokunnan välitysehdotuksen mukaisen kehoituksen vappumielenosoitusten järjestämisestä sekä lausuivat toivomuksen, että molempien poliittisten suuntien edustajat vaikuttaisivat edustamiinsa järjestöihin, että nämä kaikki keinoin tukisivat tätä ohjelmaa, josta nyt käydyissä neuvotteluissa on pääkohdissaan sovittu.»

Edelläselostetun perusteella päätti Ammattijärjestön toimeenp. valiokunta maaliskuun 29 p:nä pitämässään kokouksessa:

1) että ammatilliset keskusneuvostot tekevät paikkakunnallaan alotteen yhteisen vappumielenosoituksen viettämisestä kutsumalla kaikkien paikkakunnalla toimivien työväen ammatillisten, poliittisten, raittius-, nuoriso-, urheilu- ja sivistysjärjestöjen edustajat

yhteiseen kokoukseen, joka kokous päättää paikkakunnalla toimeenpantavan yhteisen vappumielenosoituksen järjestämisestä. Niillä paikkakunnilla, missä ammatillisia keskusneuvostoja ei ole, tekevät yllämainitun aloitteen ammatilliset perusjärjestöt ja niillä paikkakunnilla, missä ei mitään ammatillisia järjestöjä ole, jää järjestely muiden työväenjärjestöjen tehtäväksi;

2) että edellämainittu kokous tai sen asettama toimikunta järjestää vappuohjelman paikallisia oloja silmällä pitäen, avaamalla, mikäh mahdollista, molempien suuntien edustajille tilaisuuden ohjelman suoritukseen.

Toivottavaa on, että Ammattijärjestön tekemä aloite tulee vuosi vuodelta johtamaan yhä kiinteämpiin tuloksiin vappujuhliin nähdessä.

Vappu- ja työnjuhlat.

Kuten muina vuosinakin on ollut tapana kehoitti Ammattijärjestö kertomusvuotena Suomen työväestöä lähtemään vappuna köyhälistön kansainvälisenä päivänä liikkeelle. Vappujuhlat muodostuivatkin valtaviksi mielenosoitusjuhliksi, joihin työväestö koontui useissa kymmenissä tuhansissa. Vappujuhlissa käytettiin m.m. seuraavia tunnuslauseita: *Imperialistien sotavarusteluja ja sotia vastaan, ammatillisen yhtenäisyyden, parempien palkkojen, 8-tuntisen työpäivän puolesta, valtiollisten vankien vapauttamisen ja poliittisista syistä kansalaisoikeutensa menettäneiden oikeuksien puolesta, kieltolain puolesta, työväen valtiollisten oikeuksien ja vapauksien puolesta, sortoa, riistoa ja fascistisia vehkeilyjä ja kaappausyrityksiä vastaan. Kaikkien maiden proletaarit liittykää yhteen!*

Erikoisesti alleviivattiin Ammattijärjestön vappujulistuksessa, että työläisten on tuettava paperityöläisiä, jotka silloin olivat avonaisen taistelun kynnyksellä.

Tavanmukaiset työnjuhlat onnistuivat myös yli odotusten. Työnjuhlat vietettiin taistelun merkeissä. Työnjuhlat ovat erinomaisia agitatsioonitilaisuuksia. Niitä pidetään nykyään kaikkialla, maaseudun syrjäkylissä ja kaikissa teollisuuskeskuksissa.

Ammatillinen valistusviikko.

Ammatillisesta valistusviikosta on muodostunut ammatillisten järjestöjen yleisvahstusjuhla, jolloin S. Ammattijärjestö panee kaikki voimansa liikkeelle laajentaakseen rivistönsä, kohottaakseen joukkojen tietoisuutta ammattiyhdistysliikkeen suuresta ja tärkeästä merkityksestä. Ammatillisesta valistusviikosta onkin tullut viikkojen viikko. Sen valmistelu vaatii aivan erikoisponnistuksia. Yhdessä perusliittojen ja paikallisten keskusjärjestöjen kanssa on järjestettävä puhujia satoihin eri paikkoihin. Julistuksia sekä muita valistuskirjasia kirjoitettava. Niinpä valistusviikolla jaettavaksi valmistettiin ja perusjärjestöihin lähetettiin seuraavat lentokirjaset ja lentolehtiset: »Taisteluun itsesi ja luokkasi puolesta»,

»Vilken väg? — Genom facklig organisation till välstånd och frigörelse från kapitalismen», »Työväitekevän luokan naisille» ja »Toveri, Työväitekevä nainen —» Useat hitot julkaisivat lisäksi omia lentokirjasia. Ammattijärjestö uhrasi myös paljon varoja moniväristen reklaamiplakaattien valmistamiseen. Niitä postitettiin maksutta kaikille perusjärjestöille.

Paikalliset perusjärjestöt sekä keskusneuvostot seurasivat Ammattijärjestöä ja puuhasivat innokkaasti ammatillisen valistusviikon onnistumiseksi omilla paikkakunnillaan. Seuraus tästä huolellisesta valmistuksesta oli, että juhla- ynnä valistustilaisuudet suurrynnistyksen aikana onnistuivat verrattain hyvin. Esimerkiksi Oulussa järjestettiin kokonaista 9 eri tilaisuutta valistusviikolla, joissa tilaisuuksissa kävi yli 7,000 henkilöä. Yksistään Helsingissä oli 55 valistusjuhlaa. Monet maaseutukaupungit — kuten Tampere, Vaasa, Turku, Viipuri ja Kemi y.m. — järjestivät huomattavan paljon tuona aikana. Ammattijärjestölle saapuneitten tietojen mukaan vietettiin koko maassa kaikkiaan noin 370 valistusjuhlaa.

Voidaankin sanoa, että aatteellisessa mielessä kyntivät valistusjuhlat syvän vaon tämän maan ammattiyhdistyshikkeen varsin ohdakkeisessa pellossa. Yli puolisensataatuhatta henkilöä sainäissä juhlatilaisuuksissa tutustua puheiden y.m. ohjelman muodossa ammattiyhdistysliikkeen kehitykseen maassamme.

Tulokseen myötävaikutti työväen sanomalehdistö, joka varasi tilaa Ammattijärjestön kiertoartikkeleille, julistuksille j.n.e., sekä harjoittamalla voimakasta, vapaaehtoista propagandaa ammattiyhdistysliikkeen hyväksi.

Valistusviikkona ei tosin kertomusvuotena liittynyt uusia jäseniä ammattiosastoihin niin runsaassa määrässä kuin edellisenä vuotena, mutta joka tapauksessa saamme olla tyytyväisiä valistusviikolla saavutettuihin tuloksiin.

Ottamalla huomioon, että Suomen järjestyneen työväestön oli kestävä metallityöläisten työtaistelu ynnä lukuisia muita palkkaliikkeitä, saamme tyydytyksellä todeta, että Ammattijärjestön, liittojen, keskusneuvostojen ja perusjärjestöjen yhteistyöllä on päästy varmalle pohjalle valistustyön jaossakin. Työ on käynyt entistä tarkoituksenmukaisemmaksi. Poistamalla lopulliset puutteellisuudet järjestelytyössämme tulemme agitationi- ja valistus työn alalla saavuttamaan täydellisen voiton, joka merkitsee, että ensi vuoden aikana Ammattijärjestöömme kuuluu satatuhatta jäsentä.

Saccon ja Vanzettin sankarikuolema.

Harvoin on mikään muu asia herättänyt sellaista maailmankuohuntaa kuin Saccon ja Vanzettin kuolema. Saccoa ja Vanzettia, kahta italialaista työläistä, pidettiin dollarivallan taholta seitsemän vuotta syyttömästi vangittuna ja loppujen lopuksi murhattiin

heidät — sähköllä. Seitsemän vuotta yritti koko maailman työväestö sekä suurin osa n.s. sivistyneestä maailmasta painostaa Yhdysvaltain hallitusta, jotta se vapauttaisi nämä syyttömästi kuolemaan tuomitut työläiset. *Yli 50 miljoonaa* ihmistä lausui julki inhonsa nykyisen rahamaailman raaimmille edustajille, Yhdysvaltain dollariherroille, mutta ei mikään auttanut. Tämä Amerikan kapitalistien toimeenpanema himomurha aiheutti sen, että, Vanzettin ja Saccon sankarilhsen kuoleman jälkeenkin työväestö kaikissa maissa, Europassa, Amerikassa, Aasiassa ja Australiassa, ryhtyi monella tavalla taisteluun ihmisyyden puolesta Amerikan rahavaltaa vastaan. Toimeenpantiin mielenosoituksia, protestikokouksia, työlakkoja ja Yhdysvaltain tavarain boikottia. Tähän mahtavaan kansainväliseen työväenluokan liikehtimiseen osallistuivat miljoonat työläiset. Protestiliikkeen etunenässä kulki järjestynyt työväestö.

S. Ammattijärjestö järjesti myös Sacco—Vanzettin kamppailun antamalla seuraavan juhstuksen:

Kaikille Suomen työläisille! Ihmisyyden ja oikeuden puoltajille!

Raaka rikos työväenluokkaa ja koko ihmiskuntaa vastaan on tapahtunut:

Sacco ja Vanzetti on teloitettu kapitalisteille vastenmielisinä henkilöinä.

Marttyyrien kuolo velvoittaa vastatoimenpiteisiin:

Suomen Ammattijärjestö juhstaa boikottitilaan kaikki Yhdysvalloissa valmistetut ja Yhdysvalloista tuoduista raaka-aineista valmistetut tuotteet, sekä kehoittaa ensitilassa toimeenpanemaan mielenosoituskokouksia ja kulkueita Saccon ja Vanzettin tappamisen johdosta!

Vuonna 1920 toimeenpani Amerikan Yhdysvaltain oikeusministeri hurjan hyökkäyksen vallankumouksellista, etenkin syndikalistista liikettä vastaan. Yli 3,000 henkilöä vangittiin, niistä suurin osa Chigagossa ja New Yorkissa. Vangittujen joukossa oli kaksi italia-laista Salsedo ja Eha, jotka olivat erään bostonilaisen anarkistisen lehden toimittajia. Heitä pidettiin vangittuna kaksi kuukautta ilman, että olisivat saaneet minkäänlaista yhteyttä muun maailman kanssa taikka tilaisuutta puolustaa itseään. Toukokuun 3 päivänä 1920 joutui Salsedo New Yorkissa oikeusministeriön talossa poliisi-kuulusteluun, joka päättyi siten, että Salsedo »putosi» 15:ssä kerroksessa sijaitsevan kuulusteluhuoneen ikkunasta kadulle murskautuen kuoliaaksi.

Salsedon vangitsemisen tapahduttua ryhtyivät hänen ystävänsä toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena oli saada hänen asiansa oikeuden käsiteltäväksi. Bartelomeo Vanzetti oli sen lehden avustaja, jota Salsedo toimitti. Vanzetti oli puhujana useissa kokouksissa,

joissa toimeenpantiin rahankeräyksiä puolustusasianajajan hankkimiseksi Salsedolle. Pari päivää myöhemmin kun Salsedo oli kuulteluissa kuollut, sai Vanzetti siitä tiedon. Samana päivänä menivät Vanzetti ja Sacco yhdessä italialaisten toveriensa luo keskustelemaan. Päätettiin, että toukokuun 9 päivänä pidetään vastalausekokous Bostonissa. Vanzettin piti olla pääpuhujana tässä kokouksessa, mutta illalla 5 päivänä toukokuuta 1920 Sacco ja Vanzetti vangittiin.

Ketkä ovat Sacco ja Vanzetti?

Sacco ja Vanzetti ottivat osaa jo ennen maailmansotaa Amerikan anarko-syndikahstiseen liikkeeseen.

Lawrencen suuressa lakossa vuonna 1912 oli Vanzetti yksi tämän taistelun johtajista. Hän joutui tämän takia työnantajain mustalle listalle. Ryhtyi sittemmin kalakauppiaaksi Plymothissa.

Vuonna 1917 agiteerasivat Sacco ja Vanzetti Amerikan osanottoa vastaan maailmansotaan. Kun Amerikka yhtyi suursotaan, matkustivat Sacco ja Vanzetti Meksikoon välttääkseen joutumasta armeijaan. Sodan päättymisen jälkeen saapuivat he takaisin Yhdysvaltoihin. Päivää sen jälkeen kun Sacco ja Vanzetti, vangittiin myöskin eräs italialainen, Oriciani, epäiltynä siitä, että hän olisi suorittanut erään ryöstön South Braintreessä huhtikuun 15 p:nä. Oriciani kykeni todistamaan syyttömyytensä ja päästettiin vapaalle jalalle. Poliisi ryhtyi nyt syyttämään Saccoa ja Vanzettia tästä ryöstöstä. Ensimmäin syytettiin Vanzettia erästä toisesta ryöstöryityksestä, mutta myöhemmin Saccoa ja Vanzettia kaksoismurhasta South Braintreessä.

Oikeudenkäynti.

Syyte Vanzettia vastaan »Bridgewaterin ryöstöryityksestä» nostettiin kesäkuussa v. 1920 Bedhamissa. 20 italialaista todisti Vanzettin syyttömyyden. He todistivat että Vanzetti 23 p:nä joulukuuta, jolloin rikos oli tapahtunut, oli käynyt lukuisten italialaisten luona Plymothissa, josta on Bridgewateriin 30 engl, penikulmaa.

Murhajuttu.

Vuotta myöhemmin, eli v. 1921 kesäkuussa nostettiin Saccoa ja Vanzettia vastaan oikeudenkäynti siitä, että he olivat tehneet attentaatin ja murhan South Braintreessä. Saccolla ja Vanzettilla oli paljon todistajia, jotka kykenivät näyttämään toteen sen, että he olivat nähneet Vanzettin kotona samana aikana kun ryöstö tehtiin. Sacco taas oli Italian konsulaatissa hakemassa passia itselleen Italian matkaa varten. Henkilöt, jotka olivat nähneet ryöstäjät läheltä, todistivat, etteivät ne olleet Saccon ja Vanzettin näköisiä.

Valamiesoikeutta kokoonpantaessa hylkäsi tuomari 250 henkilöä, jotka kuuluivat n.s. valamiehistöön. Valamiesoikeuden jäseniksi otettiin toisia henkilöitä. »Tämä »valamiesoikeus» tuomitsi Saccon ja Vanzettin sähkötuoliin. Tuomio langetettiin 15 p:nä kesäkuuta vuonna 1921.

Celestino Madeiros ilmoittaa tehneensä murhan, josta Saccoa ja Vanzettiä syytettiin.

Syntyi myrsky tämän tuomion johdosta ja sitä ei uskallettu panna täytäntöön. Tuomion täytäntöönpano lykättiin vuodesta toiseen. Otaksuttiin, että asia otetaan uudestaan esille oikeudessa.

Vuonna 1925 marraskuun 18 p:nä ilmoitti eräs kuolemaan tuomittu rikoksellinen, Celestino Madeiros, että hän oli suorittanut murhan South Brantreessä. Murhaa oli suunnitellut Morellin kuuluisa rikosjoukko, johon kuului vain portugalilaisia. Mutta pyövelituomari Webster Thayer sanoi kylmästi: »Tunnustus, jonka tekee joku muu kuin syytetyt, ei anna aihetta ottaa asiaa uudelleen käsiteltäväksi.»

Koko maailman työväenluokka, puoluesuuntiin katsomatta, vieläpä ne porvaritkin joilla ihmistunteita ja oikeudentuntoa hitusenkaan on jäljellä, ovat tarmokkaasti taistelleet Saccon ja Vanzettin pelastamiseksi. Vastalauseita on amerikkalaisille viranomaisille satamalla satanut kaikilta maailman ääriä. Oikeusmurhaa vastaan noussut suuttumuksen myrsky ei kuitenkaan kyennyt estämään verenhimoisen dollarimahdin tekemästä inhoittavaa kostomurhaa, jonka toimenpiteen kärki on tähdätty taistelevaa työväenluokkaa vastaan. Ainoastaan niin paljon hätkähtivät murhaajat, että he viime tingassa lykkäsivät murhateon suorittamisen muutamilla päivillä. Senkin tekivät he nähtävästi vain siksi, että ehtivät mobilisoimaan liikekannalle kaikki poliisit ja asekaartinsa, koska pelättiin, että ihmiskunnan oikeudentunnon verinen loukkaus saattaa aiheuttaa sellaisen suuttumuksen myrskyn, jota dollarit ja kuularuiskut eivät kykene taltuttamaan.

Oikeusmurha on kuitenkin tapahtunut. Samana yönä teloitettiin se henkilö, joka teki murhan josta Saccoa ja Vanzettiä keinoitekoisesti syytettiin, kuin myöskin syyttömät henkilöt Sacco ja Vanzetti.

Ihmiskuntaa vastaan oli taas tehty raskas rikos, harkittu raaka himomurha.

Sacco ja Vanzetti kuolivat ihmisyyden ja oikeuden marttyyreina.

Amerikkalainen kapitalismi ei tyytynyt ainoastaan Saccon ja Vanzettin vereen. Katalan suunnitelman mukaan tahtoivat he tahrata myöskin heidän muistonsa, murhaamalla heidät mukana ryöstömurhaan osallisina. Siinä dollarimiljonäärit kuitenkin surkeasti erehtyivät, sillä toimeenpanemanaan oikeusmurhalla tahrauskin amerikkalainen kapitalismi lähtemättömästi itsensä, eikä ainoastaan itsensä vaan kapitalismin kaikkialla. Loukattu ihmisyyden ei ikinä tule unohtamaan sitä himomurhaa, joka Saccon ja Vanzettin verellä on lähtemättömästi kirjoitettu amerikkalaisen kapitalismin historiaan, todistamaan ihmiskunnalle sitä syvää kuilua, joka tällä ajankohdalla on vallitsemassa kapitalistien ja työtätekevien välillä,

sekä sitä minkälaisia keinoja kapitalismi käyttää työväenluokkaa ja sen yksityisiä jäseniä vastaan.

Suomen työväki on lukuisissa kokouksissaan pannut vastalauseensa tätä barbaarista raakalaistekoa vastaan. Vaadittiin syyttömien työväenmiesten vapauttamista. Luultiinkin jo oikeuden pääsevän voitolle. Erehdyimme, kuten erehtyivät kaikki ne miljoonat ihmiset, jotka tässä asiassa ovat ihmisyyden nimessä Saccon ja Vanzettin puolesta taistelleet. Verinen sanoma saapui:

Sacco ja Vanzetti teloitettu yhdessä murhamiehen kanssa!

Kapitalismi on tällä teolla vienyt ihmiskuntaa parituhatta vuotta taaksepäin. Tekniikan kehitys vaan on muuttanut ristinpuun sähkötuoliksi.

S. Ammattijärjestön r. y. toimeenpanevan valiokunnan päätös:

»Toverit!

Työväenluokka on kaikissa maissa jo kyllin selvästi varoittanut amerikkalaista kapitalismia toimeenpanemasta nyt tapahtunutta oikeusmurhaa. Suomen työväki on, ihmisyyden voittoon luottaen, tähän asti tyytynyt suullisiin ja kirjallisiin vastalauseisiin. Mikään ei auttanut. Murha kuitenkin toimeenpantiin. Tyytyisimmekö me nyt tyyneesti telotustiedon vastaanottamiseen? Ei. Tuhhat kertaa ei! Sitä emme voi tehdä. Sitäkään suuremmalla syyllä emme voi sitä tehdä, koska tiedämme, että Sacco ja Vanzetti teloitettiin dollarin painosta, kostoksi heidän taistelutoiminnastaan, työväen asian ajamisesta, joka sellaisenaan on ristiriidassa kapitalistien etujen kanssa.

Meidän on vastattava amerikkalaiseen dollaribarbarismiin sillä tavoin, että se tuntuu itse dollariin, koska dollareja omistaviin kapitalisteihin ei vastalauseemme mitään vaikuttaneet.

Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta on tänään pitämässään kokouksessa käsitellyt tätä asiaa, ja on päättänyt antaa kaikille työtätekeville kehoituksen, että toistaiseksi ei kukaan osta eikä käytä mitään sellaista tuotetta, joka on Yhdysvalloissa valmistettu, tai muualla valmistettu yhdysvaltalaisesta raaka-aineesta, taikka tuotteita, joita puheenaolevan valtion liikkeet täällä myyvät. S.t. pannaan toimeen täydellinen boikotti kaikelle, joka on Yhdysvalloista kotoisin, paitsi ei koneita ja hikennevälineitä, jotka ennen tämän julistuksen antamista ovat Suomeen tuodut ja käytäntöön joutuneet. Niitä elokuvateattereita, jotka esittävät Yhdysvalloissa valmistettuja filmejä on jmyöskin boikotettava.

Tämän lisäksi kehoittaa Ammattijärjestö työväenjärjestöjä koko maassa toimeenpanemaan mielenosoituskokouksia ja kulkueita Saccon ja Vanzettin teloituksen johdosta niinpian kun se kullakin paikkakunnalla on mahdollista, sekä lähettämään selostukset kokouksista heti Ammattijärjestölle.

Toverit! Tästälähtien varokaa tarkasti ostamasta mitään, joka on peräisin Yhdysvalloista, sillä me emme tahdo olla tekemisissä sellaisten tuotteiden kanssa, joita tänne myytäväksi taikka nähtä-

vaksi lähettää kapitalistiluokka, joka on koko maailman työläisten vastalauseista huolimatta julkeasti tahrannut itsensä syyttömien miesten vereen.

Kokoontukaa tuhatlukuisina sanomaan mielipiteenne barbaarista himomurhasta!

Ihmiskuntaa vastaan on tehty raaka rikos! Koko ihmiskunnan tulee nousta barbarismia vastaan, pääoman hirmuhalhtusta vastaan. Ihmisyyden ja oikeuden puolesta.

Vastalausekokouksiin ensitilassa!

Ei yhtään suomalaista penniä veriselle dollarivallalle!

Helsingissä 23 päivänä elokuuta 1927.

Tervehtien:

Suomen Ammattijärjestö r. y.

Toimeenpaneva valiokunta».

Ammattijärjestön kehoituksesta alkoikin heti kaikkialla maassa voimakas vastalauseliike. Monilla paikkakunnilla kokoontui työväestö kuten vappuna mielenosoituskokouksiin. Pietarsaaressa puhkesi tunnin kestävä vastalauseelakkokin. Tämä oli ainutlaatuisen tapahtuma tuona protestiaikana.

Se tarkoitus, mihin Ammattijärjestö julistuksellaan oli pyrkinyt, saavutettiin. Suomen työläisten huomio tuli kiinnitetyksi tuohon kapitalistien toimeenpanemaan raakaan teloitukseen. Suurin joukoin olivat työläiset nousseet taistelemaan sähkötuoli-menettelyä vastaan, tuomiten amerikkalaisten pääomanomistajain työläismurhat jotka olivat tähdätyt ei yksin näitä kahta syytöntä työläistä, vaan koko työväenluokkaa vastaan. Sacco-Vanzetti-kamppailu päättyi marraskuun 15 p:nä jolloin Ammattijärjestön toimeenpaneva vahokunta julisti amerikkalaisten tavarain boikotin, joka oli tarkoitettu voimassapidettäväksi vain lyhyen ajan, lopetetuksi.

Sacco-Vanzetti-kamppailu on kunniakas sivu kansainvälisessä työväenhikkeessä ja sillä sivulla löytyy myös S. Ammattijärjestön nimi.

Työttömyyskyseminen.

Työttömyys on käynyt alati uudistuvaksi kaikissa kapitalistisissa maissa. Niin myöskin Suomessa. Kertomusvuotena ei tosin kyllä työläisten työnsaantimahdollisuudet olleet niin huonot kuin edellisenä vuotena. Voidaan sanoa, että työttömyys oli normaali, lukuunottamatta sitä seikkaa, että yli 10,000 metallityöläistä metalliherrain röyhkeän sulkujulistuksen johdosta joutui työttömäksi. Ammattijärjestön velvollisuudeksi jäikin ensikädessä ryhtyä toimenpiteisiin työttömien metallityöläisten auttamiseksi. Ottaen myös huomioon työtilanteen n. s. vaihtuvilla työmarkkinoina avautui S. Ammattijärjestölle tilaisuus esittää valtioneuvostolle tilasto-

y.m. ennakkotietoja maassamme esiintyvistä kroonillisesta työttömyystilanteesta. Lokakuun 12 p:nä lähetti Sosialiministeriö S. Ammattijärjestölle seuraavan kirjelmän:

»Saadakseen yleiskatsauksen siihen, minkälaisiksi maan työmarkkinat ensi talvena tulevat muodostumaan, pyytää sosiahministeriö Suomen Ammattijärjestöä alaistensa työntekijäliittojen kautta hankkimaan ja mikäli mahdollista ennen ensi marraskuun 15 päivää ministeriölle lähettämään ne tätä asiaa koskevat tiedot, jotka siihen mennessä ovat saatavissa.

Erityisesti pyydetään vastausta seuraaviin kysymyksiin:

1. Minkälaisiksi työolot yleensä näyttävät kullakin työmaalla muodostuvan? ja

2. Tuleeko työttömyyttä mahdollisesti joillakin työaloilla esiintymään ja, jos tulee, millä työaloilla, mistä syystä ja minkä laajuissena sitä silloin näyttää olevan odotettavissa.

Osastopäällikkö,

Esittelijäneuvos: Einar Böök.

Työvälistarkastaja: Eino Kuusi.»

Tämä oli ensi kerta jolloin valtioneuvoston taholta tiedusteltiin Ammattijärjestöltä tällaisia asioita. A. j. lähettikin alaisilleen hittoille kirjelmän, kehoittaen heitä ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin. Ammattijärjestön sosialiministeriölle sittemmin lähettämässä vastauksessa esitettiin m.m. seuraavaa:

Kutomateollisuustyöväen liiton arvion mukaan ei siinä teollisuudessa ollut odotettavissa mitään suurempaa työttömyyttä. Lasi-teollisuustyöväen hiton toimialalta tuli samanlainen arvio. Rautateiden työntekijäin hitto mainitsi, että konepajoissa ei ollut odotettavissa suurempaa työttömyyttä, mutta kun vanhojen ratojen korjausta ei voida tehdä talvikuukausina, niin ovat niissä töissä työskennelleet joutuneet pois töistä. Sukellustyöt vähenevät talvisin useista syistä. Tänä talvena lienee työttömyys sillä alalla tavallista suurempi. Työttöminä tulee olemaan ehkä 40—50. Liiketyöntekijäin liiton ilmoituksen mukaan kärsivät tällä alalla varsinkin nuoremmat liike- ja konttoriapulaiset työn puutetta. Varastotyöalalla on työttömyyttä vähemmän.

Paperiteollisuudessa on muodostunut säännölliseksi ilmiöksi, että osa rakennus- ja sekatyöläisistä erotetaan työstä marras-joulukuulla ja niihin töihin otetaan työläisiä taas vasta huhtikuulla. — Eräällä puuhiomolla Tampereella oli marras- ja joulukuulla käytännössä supistettu työviikko, mutta vuoden lopulla taas täysi. On sattunut eräitä muitakin pienempiä järkytyksiä. Liitto ilmoitti kuitenkin, että sen alueella ei ole tämän talven kuluessa odotettavissa suurempaa työttömyyttä.

Puuteollisuustyöväen liitto on ilmoittanut tarkkoja arvioita 54 seudulta. Niiden mukaan olisi tai tulisi olemaan huomattavan paljon työn puutetta. Useilla seuduilla olisi työttömien määrä

alle 100, toisilla 101—200, 201—300 j. n. e. 400 on arvioitu talvi-työttömiä karttuvan Mikkelin ja Käkisalmen sahateollisuudessa sekä Sodankylän, ja Kuolajärven metsätoissa. Sitä suurempia arvioita ovat: Varkauden sahoilla 700, Maksilahden lastaus- y. m. töissä 600, Hyrynsalmen metsätoissa 700 ja Kuusamon metsätoissa 700. — Näiden työttömyysarvioiden yhteyteen on hitto liittänyt erittäin huomattavat arviot työn puutteen kestävydestä. Parissa tapauksessa on kestävyysaika 3 kuukautta, yhdessä 2, 19 tapauksessa 4 kk., 2:ssa koko talven ja yhdessä tapauksessa on työläisten vähentämisen syynä toisen ja yhdessä kolmannen työvuoron lakkauttaminen.

Kuljetustyöläisten liitolle oli tullut arvioilmoituksia 42 seudulta. 28 seudulla oli arvioitu työttömien määrä 50—100, 4:llä 101—250, 8:lla 300—400, Viipurissa 500, Uuraassa 1,000 ja Kotkassa 1,000 sekä Helsingissä 1,500. Liiton osastojen toimipaikoilla tulee työttömiä yhteensä noin 9,000, joissa satamatyöläisiä tai muita lastaajia ja purkajia noin 8,000. Muut työttömät laivamiehiä, ajureita, autojen kuljettajia y. m. Talviajan työttömissä on naisia noin 20 %.

-Rakennustyön alalta on hitto antanut selostuksen:

»Varsinaisen huonerakennustoiminnan alalta on perin vaikea esittää ehdottoman tarkkoja laskelmia mahdollisesti esiintyvän työttömyyden laajuudesta, sillä seikka, missä mittakaavassa rakennustoiminta voi talven kuluessa jatkua, riippuu suuressa määrin vallitsevista sääsuhteista. Ankaran sään, kovien pakkasten j.n. e. sattuessa saattaa rakennustoiminta supistua hyvinkin vähäiseksi, josta tietenkin on seurauksena laajempi työttömyys, kun taas leudompien ilmojen vallitessa rakennustoiminnalla on suurempia mahdollisuuksia ja tällöin muodostuu työttömyyshätään joutuvien työläisten lukumäärä vastaavassa määrässä pienemmäksi. Mahdollisesti esitettävät arviolaskelmat huonerakennusalalla eivät näinollen voi perustua täysin päteviin faktoihin, vaan on ne tehtävä summittaisesti, keskinkertaista tilannetta silmälläpitäen:

Ottaen huomioon, että rakennustoiminta talven aikana on aina enemmän tai vähemmän pysähdyksissä, jopa useasti siinä määrin, että noin 75 % siitä joutuu seisaukseen, olemme laske-malla mahdollisen työttömyyden huonerakennusalalla 40 % joulu-, tammi- ja helmikuun aikana, joka mielestämme ei ole liian korkea arviointi, tulleet seuraaviin tuloksiin.

Huonerakennustyöläisiä maassa liitomme toimialalla on kaikkiaan noin 16,000. Näistä joutuu työttömiksi joulu-, tammi- ja helmikuun aikana noin 40 % eli 6,700.

Tärkeimpien paikkakuntien osalle jakautuu työttömyys seuraavasti:

Helsingissä, jossa on rakennustyöläisiä, muurarit ja rapparit poisluettuina noin 7,300, joutuu arvion mukaan sanottuna aikana työttömäksi 2,920. *Turussa* ovat vastaavat luvut: 2,300—1,000.

Tampereella: 650—300. *Viipurissa:* 400—200. Muilla paikkakunnilla yhteensä: 5,750—2,300.

Tiilitehtaat, joissa työskentelee noin 2,500 työläistä, joutuvat marras-, joul-, tammi-, helmi-, maalisk- ja osittain huhtikuun ajan miltei täydelleen olemaan seisauksissa, joten yllämainitusta työläisjoukosta sanottuna aikana joutuu työttömäksi marraskuun alusta huhtikuun loppuun mennessä noin 1,500 työläistä.

Rautatierakennuksilla, joissa lokakuun aikana työskenteli noin 3,000 työläistä, joutuu töiden valmistuttua, maan jäätymisen ja tarkoitukseen myönnettyjen määrärahojen loppumisen takia noin 1,400 työläistä työttömäksi. Kun näistä noin 405 on maataloustyöväkeä, jotka jälleen mahdollisesti palaavat sanotun alan töihin, voidaan työttömiksi joutuvain rautatierakennustyöläisten lukumäärä joul-, tammi- ja helmikuun aikana arvioida noin 800 työläiseksi.

Talven kuluessa työttömiksi joutuvien työläisten lukumäärä liittomme toimialueella arvioidaan siis kaikkiaan noin 8,000 työläiseksi.»

Muurarien liitto on arvioinut, että 14 paikkakunnalla tulee olemaan työttömiä 5—60, Viipurissa 155 ja Helsingissä 500.

Vaikka tilasto ei ole aivan täydellinen, sillä edellä olevasta arviosta puuttuu useita työaloja, niin puhuvat joka tapauksessa numerotkin selvää kieltä ja kuvastavat Suomenkin työmarkkinain häilyväisyyttä.

Työttömyyden lieventäminen.

Valtioneuvosto oh lokakuun 26 p:nä v. 1925 päätöksellään antanut S. Ammattijärjestölle luvan toimeenpanna julkisen rahanke-
räyksen työttömyyden lieventämiseksi, myymällä nimeltään mai-
nittua työttömyyskukkaa 2 mkn. hinnasta kappaleelta. Sitä
varten muodostettiin erikoinen S. A.j:n Työttömyysavustustoimi-
kunta, johon Helsingin kaupungin ja määrättyt valtion laitokset
myös valitsivat edustajat. Työttömyyskukasta oli edelliseltä
toimintavuodelta jäänyt varoja 68,641:28. Koska toimikunta
kertomusvuotena lopetti toimintansa, niin esittämme tässä

Loppukertomuksen

5. *Ammattijärjestön työttömyystoimikunnalta ajalta 1 (10—26—
31 jV—27.*

Vuonna 1926 lokakuun 1 p:nä päivätyistä toimeksiantajillemme ja viranomaisille jätetystä kertomuksesta käy selville, että toimikunnalle jäi vastaista työttömiin avustamista varten varoja juoksevalle tilille Työväen Säästöpankkiin 65,711: 20 ja saatavia 540: — eli yhteensä Mk. 66,251: 20. Kuluneella toimintakaudella ei ole ollut muita tuloja kuin juoksevantihn korot 2,390: 08, jota paitsi saatavat 540: — perittiin. Käytettävissä oli siis varoja Mk. 68,641:28.

Varat jaettiin järjestyneille ja järjestymättömille työläisille. Liittojen välityksellä maaseuduille ja kaupunkeihin, paitsi Helsingissä jakoi avustukset Helsingin työttömäin komitea. Avustusta jaettiin 55 paikkakunnalle 1,088 avustuksen pyytäjälle, joista liittojen jakamasta avustuksesta (58,000: —) tuh osalliseksi perheenjäsenet mukaan luettuna 1,654 henkeä. Helsingin työttömäinkomitean jakamasta avustuksesta (10,000: —) saadaan tiedot myöhemmin, jos niitä vaaditaan. (Komitealla oli muitakin tuloja joten meidän antamamme avustus oli vain siihen lisänä.) Avustuksina jaettiin yht. 68,000: —.

Miten komitean jakamat varat jakaantuivat käy selville seuraavasta tiliotteesta:

Varat:

Jäännös edelliseltä tilikaudelta	66,251: 20
Saatu korkoja	2,390: 08
	<u>Mk. 68,641:28</u>

Menot:

Jaettu avustusta	Rakennust.	hiton kautta	23,000
»	»	Kuljetustyö!	» .15,000
»	»	Puuteol. t.	» .7,500
»	»	Vaatetust.	» .7,500
»	»	Metallit, t.	» .5,000
»	»	H:gin tyött. komitean	» .10,000
Kulunkeja			<u>641:28</u>
			Mk. 68,641 28

Kun toimikunta nyt lopettaa toimintansa, saa se tämän loppukertomuksen yhteydessä toimeksiantajilleen ja niille viranomaisille, jotka 4)vat valinneet jäseniä toimikuntaan, ilmoittaa, että jäsenet ovat ottaneet toimikunnan kokouksiin osaa seuraavasti: S. Ammattijärjestön valitsemina Antti Räsänen 7, Aatu Halme 7, Heikki Moisio 7, Antti Luostarinen 5 ja Artturi Virta 7 kertaa. Helsingin Sosialilautakunnan valitsemana ministeri Matti Paasivuori 7 kertaa, Helsingin kaupungin Köyhäinhoitolautakunnan valitsemana A. E. Leino 6 kertaa ja Helsingin kunnan Työnvälitystoimiston johtokunnan valitsemana Veikko Huuskonen 6 kertaa, sekä Suomen Ammattijärjestön sihteeri Arvo Tuominen 5 kertaa.

Puheenjohtajana on toiminut Antti Räsänen, sihteerinä Artturi Virta ja rahastonhoitajana Aatu Halme.
Helsingissä, toukokuun 31 p:nä 1927.

Antti Räsänen.
Puheenjohtaja.

Artturi Virta.
Sihteeri.

A. Halme.
Rahastonhoitaja.

TILINTARKASTUSLAUSUNTO.

Olemme tänään tarkastaneet S. Ammattijärjestön työttömyystoimikunnan tilit ajalta 1 p:stä marraskuuta 1926—31 p:n toukokuuta 1927 ja tuloksena saamme mainita:

että tulot ja menot olivat hyväksyttävien todisteiden mukaan oikein kirjatut, ja tilinpäätös oikein tehty.

Ehdotamme asianomaisille tilivelvollisille tili- ja vastuuvapautta edellämäinitulta ajalta.

Helsingissä, 7 p:nä kesäkuuta 1927.

Saima Kiviranta.

F. Heinonen.

Muut toimenpiteet työttömyyskysymyksessä jäivät seuraavalle vuodelle.

Ammattijärjestön työläisvaltuuskunnan käynti Neuvostoliitossa.

Suomen ammatillisesti järjestyneellä työväellä on jo pitkän aikaa ollut tarkoitus lähettää edustajansa Neuvostoliittoon tutustumaan maan oloihin ja ammattiyhdistysliikkeeseen.

Toissa syksynä oltiin jo niin pitkällä, että henkilöt oli valtuuskuntaan valittu, puuttui vain passia ja matkalle lähtöä. Passin saanti evättiin kuitenkin silloin valtuuskunnalta, joten matkasta täytyi luopua. Matka-ajatus ei ole kuitenkaan työläisten mielestä jäänyt. Asiaa kehitettiin edelleen kunnes S. Ammattijärjestö ryhtyi uusiin puuhiin valtuuskunnan lähettämiseksi Neuvostoliittoon.

Mutta moniaita vaikeuksia oli Ammattijärjestöllä valtuuskunnan jäsenten passin saannissa. Ensin evättiin kahdelta valtuuskunnan jäseneltä, Harjunpäältä ja Laineelta oikeus yhteiseen joukkopassiin. Näiden henkilöiden haettua sitten yksityispassia eväsivät Turun ja Vaasan läänien maaherrat sen heiltä. Laineen valitettua tästä sisäasiain ministerille sai hän sittemmin passin.

Valtuuskunta matkusti toukokuun 23 p:nä kello 10.15 i.p. Rajajokea kohti saapuen Leningradiin seuraavana päivänä. Valtuuskuntaan kuuluivat seuraavat henkilöt: Mikko Ampuja, Vilho Toivari, Saima Raunio, J. H. Sihvola ja T. Pöyry Helsingistä, Isak Heikka, Kauno Sevander ja Greta Hiltunen Oulusta, Kalle Selin Vaasasta, Eino Laine Porista, F. V. Salonen Tampereelta, Rich. Koivuluoma Ilmajoelta ja Emil Turunen Viipurista.

Valtuuskunnan puheenjohtajana toimi kansanedustaja *Mikko Ampuja* ja sihteerinä Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön sihteeri *Isak Heikka*.

Valtuuskunta oleskeli Neuvostoliitossa kuukauden päivät käyden lukuisissa tehdas- y. m. laitoksissa eri paikkakunnilla Venäjällä. Matka oli kaikin puolin kiintoisa ja tuloksia tuottava. Valtuuskunnalla oli mahdollisuuksia tutustua sangen seikkaperäisesti Neuvostoliiton sekä talous- että ammattiyhdistyselämään.

Ennen lähtöään Neuvostohitosta julkaisi valtuuskunta kaikkien jäsenten allekirjoittamana avoimen kirjeen Neuvostoliiton työläisille. Kirje oli seuraavasisältöinen:

Jo kaksi vuotta vireillä ollut Suomen työtätekeyän luokan haras pyrkimys päästä tutustumaan Neuvostoliiton sosialistiseen rakennustyöhön on vihdoinkin toteutunut. Kuukauden päivät ovat Suomen työväenluokan edustajat olleet tilaisuudessa tekemään verrattain laajoja tutkimuksia taloudellisen, yhteiskunnallisen, valtiollisen ja sivistyksellisen elämän aloilta. Kaiken nyt näkemänsä ja kokemansa perusteella pyytää Suomen Ammattijärjestön Valtuuskunta tällä avoimella kirjeellään saattaa Neuvostoliiton proletariaatin tietoon toverillisesti seuraavaa:

Tultuamme rajan yli kuluneen toukokuun 24 p:nä, elähyttivät meitä ne tunnukset, joilla Suomen työväenluokan viralliset edustajat ensi kerran vastaan otettiin. Nuo tunnukset: »Tervetuloa Neuvosto-Venäjän maahan», »Eläköön Suomen työväenluokka» ja »Eläköön työväen yhteinen rintama kapitalismia vastaan», ovat toistuneet meille jokainen päivä. Kaikkialla, tehtaissa ja muissa laitoksissa, sekä elimissä, joissa olemme käyneet, ovat työläiset, ammatillisten ja muiden järjestöjen edustajat ottaneet meidät toverillisesti ja ystävällisesti vastaan. Vapaasti olemme saaneet käydä, missä olemme halunneet, kysellä ja keskustella työläisten kanssa tehtaissa, työpaikoilla, klubeissa ja tehdaskomiteoissa. Monilta eri aloilta olemme saaneet tyhjentäviä tietoja ammatillisista, osuustoiminnallisista, taloudellisista ja hallinnollisista keskustelimestä. Parhaan ymmärryksemme mukaan olemme pyrkineet tutustumaan oloihin ja elämään, työhön ja saavutuksiin, vaikeuksiin ja puutteellisuuksiin. Rauhan rakkautenne olemme todenneet, mutta myöskin taisteluvalmiutenne vallankumouksen saavutuksien puolustamiseksi. Olemme käyneet Moskovassa, Harjkoissa, Sevastopolissa, Jaltassa, Novorossiskissa, Tihoretskassa, Salskissa, Rostovissa, Artemovskissa, Konstantinovkassa, Gorlovkassa, Krasnogorskissa, Leningradissa, Petroskoissa y. m. Tutkimuksemme nyt päätyttyä pidämme velvollisuutenamme todeta tällä lyhyellä kirjelmällä näkemämme ja kuulemamme.

Taloudellinen rakennustyönne tsarismiin, imperiahstisten ja kansalaissotien synnyttämille raunioille on kohonnut asteelle, jota rohkeinkaan meistä ei ollut osannut kuvitellakaan. Teollisuustoiminta on täydessä käynnissä. Uusia tehtaita, kaivoksia, satalaitteita, vesijohtoja, koneita, parantoloita ja asuinrakennuksia rakennetaan, vanhoja korjataan ja parannetaan. Tuotannollinen elämä ja toiminta on kohonnut ja kohoaa joka päivä. Vallankumouksenne kymmenvuotispäivänä voitte monet uudet tehtaot, laitokset ja rakennukset vihkiä tarkoituksiinsa.

Erikoinen huomiomme on kiintynyt siihen seikkaan, että työläiset itse ottavat tarmokkaasti osaa tuotannon suunnitteluun ja johtoon. Työväen vallan käsissä on suurtuotanto, liikenne-välineet, ulkomaankauppa, maa- ja metsäomaisuudet, siis tärkeim-

mät taloudelliset tekijät. Tuotteiden jaosta huolehtivat osuustoiminnalliset yritykset aina kasvavalla suuruudella. Työläiset ja talonpojat ovat neuvostovallan kannalla, puolustavat sitä ja ovat harrastuksellaan mukana sosialistisessa rakennustyössä. Vaikeuksiaan eivät työläiset ole kieltäneet, mutta eivät myöskään näytä niitä pelkäävän, vaan toimivat vaikeuksien voittamiseksi. Työläisillä ja talonpojilla on valta niin taloudessa kuin valtionhallinnossakin omien järjestöjensä ja elimiensä kautta.

Suuri merkityksellinen kulttuuritoiminta ja kansan terveydenhoito ovat mieltämme kiinnostaneet. Ammatilliset y. m. järjestöt tekevät monipuolista valistus- ja kasvatustyötä laajojen joukkojen keskuudessa. Lukuisat parantolat ja lepokodit ovat avatut työtätekevän luokan jäsenille. Lasten ja nuorison huolto sekä kasvatustönsä on mallikelpoisesti järjestetty.

Tutustuessamme Neuvostoliiton ammatilliseen järjestötoimintaan, sen pyrkimyksiin ja saavutuksiin, on siinä erikoisesti mieltämme kiinnittänyt ammatillisen liikkeen eheys ja yhtenäisyys. Ammatillisen liikkeen eheyden ja yhtenäisyyden säilyttäminen on myöskin Suomen työväenluokan hartaana pyrkimyksenä, sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Suomen ammatillisesti järjestynyt työväestö on mielenkiinnolla seurannut Neuvostoliiton ammatillisten järjestöjen toimintaa ammatillisen yhtenäisyyden saavuttamiseksi koko maailmassa. Yhtenäisyyden puolesta toimii ja taistelee Suomenkin ammatillisesti järjestynyt työväestö järjestöineen.

Toverit. Me olemme nähneet kapitalistisen maailman sanomalehdissä syytettävän Teitä, Neuvostoliiton työläisiä, talonpoikia ja Teidän neuvostovaltaanne sotaisista pyrkimyksistä. Onpa puhuttu »punaisesta militarismista», jopa »punaisesta imperialismista». Tällaisiin puheisiin me emme kyllä olleet uskoneet, sillä ymmärsimme, että työväenluokka, joka koko maailmassa kannattaa rauhan ja kansojen veljellistä yhteistyötä, ei valtaaan päästyäänkään tästä kannasta voi luopua, vaan päinvastoin pyrkii sitä toteuttamaan. Täällä näkemämme on tätä vakaumustamme yhä vahvistanut. Me voimme nyt täydellä varmuudella Suomen työläisille ja talonpojille vakuuttaa, että Te, Neuvostoliiton työläiset ja talonpojat olette hallituksenne johdolla kokonaisuudessaan rauhan kannalla ja että teidän koko pyrkimyksenne tähtää siihen, että saisitte rauhassa jatkaa taloutenne kohottamista ja sosialismin rakentamista, jota ette tee vain omaksi onneksenne, vaan hyödyksi koko maailman työtätekevälle kansalle. Me olemme vahvasti vakuutettut siitä ja tahdomme sen myöskin kertoa tovereillemme Suomessa, että Teidän Punainen armeijanne ei ole militaristinen armeija, jonka tarkoituksena olisi palvella valloituspyrkimyksiä ja toisten kansojen sortamista. Armeijanne on kokoonpantu työläisistä ja talonpojista. Työläisiä ja talonpoikia on myös sen päällystö, eikä Teillä niinollen ole mitään eristettyä fascistista upseerikastia, mikä antaa leimansa kapitalistimaiden armeijoille. Punaisessa armeijassa olemme nähneet työläisten ja talonpoikain saavan soti-

laskasvatuksen lisäksi yleissivistystä, valtiollista ja yhteiskunnallista tietoisuutta. Tämä on osotuksena siitä, että sitä armeijaa ei voida käyttää työtätekeville vieraisiin tarkoituksiin.

Kun nyt, kuten jo kotoa lähtiessämme tiesimme, maailman imperialistit punovat sotajuoniaan, jopa ovat sotaissä toimissakin, kuten esim. Kiinan vapautteen pyrkivää kansaa vastaan, niin haluamme Teille toverit sanoa, että tulemme entistä suuremmalla tarmolla toimimaan uhkaavaa maailmanpaloa vastaan ja että tässä toiminnassa on mukana yksimielisesti koko työtätekevä luokka Suomessa.

Jättäessämme nyt Neuvostoliiton, tervehdimme Suomen työtätekevän luokan nimessä koko Neuvostoliiton proletariaattia ja toivomme parhaita menestystä rauhallisessa rakennustyössänne sosialismin toteuttamiseksi.

Eläköön sosialistinen rakennustyönne!

Eläköön kansainvälinen ammatillinen yhteisrintama!

Eläköön maailman rauha!

Leningrad, 19. 6. 1927.

Toverillisesti:

Suomen Ammattijärjestön Valtuuskunta.

Valtuuskunnan eri jäsenet, varsinkin valtuuskunnan puheenjohtaja Ampuja ja sihteeri Heikka, selostivat kotiuduttaan matkavaintojaan monissa työläiskokouksissa eri puolilla maata.

Kertomus Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön toiminnasta v. 1927.

(Piirijärjestön Toimeenpanevan valiokunnan laatima toimintakertomus.)

Vuosi 1927 on ollut Suomen ammattiyhdistysliikkeessä suurten taistelujen vuosi. Jo vuoden 1927 alkaessa oli tämän maan ammatillisesti järjestyneiden työläisten edessä huomattavia työ- ja palkkaliikkeitä. Paperiteollisuudessa työskentelevät työläiset valmistautuivat taisteluun, antaen sitten keväämpänä avoimen taistelujulistuksen, josta kuitenkin myöhemmin perääntyivät. Kuljetustyöläiset (satamatyöläiset) valmistautuivat ajamaan läpi koko maata käsittävät palkka- ja työehtosopimuksensa. Sahateollisuudessa kautta maan valmisteltiin niinikään esiintymistä palkka- ja työehtosopimuksien puolesta. Nämät varsin huomattavat palkka- ja työehtosopimusvalmistelut teki kuitenkin tyhjäksi toukokuussa alkanut metallisulku, joka pani pitkäaikaiseen taisteluun noin 10,000 metallityöläistä.

Kun metallityöläisten taistelu, joka käsitti yli 10,000 työläistä oli puhjennut ja lisäksi noin 3,000 muilla aloilla työskentelevää työläistä oli joutunut taisteluun, niin päätti Ammattijärjestön suuri toimikunta 27 p:nä kesäkuuta pitämässään kokouksessa, »että satamatyöläisten taistelua, sen paremmin kuin mitään muuta-

kaan suurempaa työtaistelua ei tällä hetkellä saa aloittaa, vaan on niiden aloittaminen siirrettävä siksi kunnes nykyisessä taistelutilanteessa on tapahtunut ratkaisu, tai kunnes Ammattijärjestön toimikunnan taholta toisin tiedoitetaan». Kun tämä päätös tehtiin, oh taistelu metallityöalalla kestänyt jo yli kuukauden, eikä sen päättymisestä ollut tietoakaan.

Metallityöläisten pitkäaikainen taistelu muodostuikin koko maan ammatillisesti järjestyneiden työläisten yhteiseksi taisteluksi. Kaikki järjestyneet työläiset käsittivät, että metallityöläisten taistelu oli yhteistä taistelua ja että metallityöläisten voitto on kaikkien työläisten voitto ja tappio kaikkien työläisten tappio. Järjestyneiden työläisten solidaarisuus ja taisteluväljeys metallityöläisten taistelua kohtaan tuli niin yleiseksi, että muiden työalojen työläiset luopuivat, joskin katkerin mielin, aloittamasta suunnittelemiaan työ- ja palkkataisteluja, siirtäen ne suotuisampiin aikoihin.

Metallityöläisten sitkeä taistelu, jota kesti yli puolen vuoden, osoitti tämän maan ammatillisesti järjestyneen työväestön omaavan yksimielisyyttä ja tarmoa suuriinkin taisteluihin jouduttaessa. Muiden alojen työläiset uhrasivat ehkä hyvinkin edulliselta näyttäviä taistelutilanteita metallityöläisten taistelun hyväksi ja kuriin, sekä järjestöpäätöksiin tottuneina alistuivat Ammattijärjestön suuren toimikunnan tekemään päätökseen.

Huolimatta pitkäaikaisesta ja uhrauksia kysyvistä taistelusta metallityön alalla, on Suomen ammatillisesti järjestyneiden työläisten lukumäärä kuluneen vuoden aikana huomattavasti lisääntynyt. Tällä hetkellä voimme merkitä noin 75,000 ammatillisesti järjestynyttä työläistä olevan riveissämme. Ei koskaan normaalisissa oloissa ole jäsenmäärämme kohonnut niin korkeaksi, kuin se on nykyisin. Tämä osoittaa, että Ammattijärjestömme kulkema tie ja sen toiminta tyydyttää laajoja palkkatyöläiskerroksia.

Ammatillinen järjestötoiminta kuluneen vuoden aikana Pohjolessa on entisestään elpynyt ja voimmepa sanoa edistynyt huomattavammin, kuin koskaan aikaisemmin. Voimme merkitä paikkakuntia, joissa järjestyneisyys yltää jo 90 prosenttia. Edelleen voimme osoittaa paikkakuntia, joissa ammatillisen järjestäytymisen lisäys voidaan merkitä sadoissa prosenteissa kuluneen vuoden aikana. Tämä viimeksi mainittu seikka koskee varsinkin etäisintä Perä-Pohjolaa ja Lappia, jossa väestö on rientänyt jäseneksi ammatillisiin järjestöihin.

Avoimet työ- ja palkkataistelut Pohjolessa kuluneen vuoden aikana ovat olleet vähäiset. Suuremmat työläisjoukot eivät ole taisteluihin osallistuneet, joten siinä suhteessa on kulunut vuosi ollut »rauhan vuosi». Että näin on ollut, johtuu juuri edellä mainitusta metalhsulusta.

Kuluneen vuoden yksityiskohtaisempi toiminta selviää seuraavasta:

Piirineuvosto.

Vuosi sitten pidetyssä piirijärjestön vuosikokouksessa valittiin piirineuvoston jäseniksi seuraavat toverit: K. O. Iivonen Rovaniemeltä, E. Kekkonen ja Hj. Rantanen Kemistä, V. Niiranen Haukiputaalta, J. E. Moilander, E. Viitanen, A. Kivari ja A. Sänkiaho Oulusta, S. Suomela Raahesta, A. Ranta Limingasta, A. Mäenpää Ykspihlajasta ja Y. Tuominen Pietarsaaresta, sekä varalle O. Jaspi Röytästä, A. Kinnunen Iistä, A. Valkonen ja A. Ahmala Oulusta, K. Luoto Kalajoelta ja K. Kyhälä Sievistä.

Piirineuvosto on kokoontunut ainoastaan yhden kerran vuosi-*kokouksen yhteydessä, valiten tällöin piirineuvoston toimeenpanevan valiokunnan puheenjohtajaksi A. Sänkiahon, sihteeriksi I. Heikan, rahastonhoitajaksi J. E. Moilanderin ja jäseniksi E. Viitasen ja A. Kivarin, oikeuttaen samalla varajäseniksi valitut A. Ahmalan ja A. Valkosen ottamaan osaa valiokunnan kokouksiin täysivaltaisina jäseninä.

Kun mitään erikoisia kysymyksiä, jotka olisivat vaatineet piirineuvoston kokoon kutsumista, ei ole ilmennyt, niin ei piirineuvostoa ole koolle kutsuttu kuluneen toimintavuoden aikana.

~~MEI~~

Toimeenpaneva valiokunta.

Kertomusvuoden aikana on t. p. valiokunta pitänyt 15 kokousta, joissa pöytäkirjaan on merkitty 176 pykälää. Valiokunnan jäsenet ovat ottaneet kokouksiin osaa seuraavasti: Moilander, Ahmala, Kivari ja Heikka 15 kertaa, Viitanen 13, Sänkiaho 11 ja Brander-vainaja 3 kertaa.

Kirjeenvaihto ja tiedonannot.

Kirjeenvaihto kuluneen vuoden aikana on muodostunut verrattain laajaksi. Niinpä toimintavuoden aikana on toimistosta lähetetty 594 kirjettä, korttia y. m. postilähetystä. Saapunut on toimistoon ilman arvolähetystä 414 postilähetystä. (Vastaavat luvut edellisenä vuotena 391 ja 260.)

Lukuista määrä kiertokirjeitä y. m. tiedonantoja on julaisu Pohjan Voimassa ja Työn Äänessä. Muutamissa erikoiskysymyksissä, kuten esim. työttömyyskysymyksessä on käännytty kiertokirjeinä suoraan perusjärjestöjen puoleen. Maatyöväen hiton alaisille osastoille on lähetetty painettuna erikoiskiortokirje.

Valistus- ja järjestelytyö.

Ammatillisen valistustyön tehostamiseen piirijärjestön alueella on t. p. valiokunta kiinnittänyt vakavaa huomiota. Paitsi kurssi-toimintaa, on tilapäispuheiden muodossa pyritty varsin huomattavissa määrin täyttämään perusjärjestöjen toivomukset puhujain saantiin nähden. Paitsi sihteerä, jonka matkapäivät piirillä tekevät

yhteensä 141 päivää, on järjestäjänä pidetty tov. K. Vuokilaa ja erinäisissä tilaisuuksissa käytetty muita tovereita.

Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä oli sihteerillä 17 puhetilaisuutta, joissa kuulijoita yhteensä 3,170. Tämän lisäksi oh sihteerin mukana Raahessa Jusehuksen sahan lakkolaisten kokouksessa sekä kävi selvittämässä Karihaaran Pajusaarella sattunutta kirvesmiesten työselkkausta. Edelleen on sihteerin ottanut osaa S. P. t. liiton Karihaaran, Laitakarin ja Röytän osastojen johtokuntain yhteiseen kokoukseen parikin kertaa, sekä kaikkien Kemin seutujen ammattiosastojen johtokuntain yhteiseen kokoukseen yhden kerran. S. P. t. hiton Sievin osaston tiliasiat kävi sihteerin selvittämässä myöskin vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana.

Vuoden toisella neljänneksellä oh sihteerillä 13 puhe- ja esitelmätilaisuutta, joissa kuulijoita 2,565. Tämän neljänneksen aikana kävi sihteerin S. Ammattijärjestön valtuuskunnan jäsenenä Neuvostoliitossa.

Kolmannen neljänneksen aikana oli sihteerillä 21 puhe- ja esitelmätilaisuutta juhlissa ja mielenosoituskokouksissa, joissa kuulijoita 9,075 henkeä. Tämän lisäksi selvitettiin Pateniemen sahan hiilimöllä sattunut selkkaus.

Vuoden viime neljänneksellä puhui sihteerin 23 iltama- ja kokouksittaisuudessa, joissa kuulijoita 4,730. Yhteensä on sihteerillä ollut kurssitoiminnan ohella 74 puhe- ja esitelmätilaisuutta, nousten kuulijain lukumäärä noin 19,540 henkeen. Pienempiin kokouksiin osanotto ei sisälly tähän luetteloon.

Työväen sanomalehdistössä on verrattain ahkerasti selosteltu sihteerin toimesta erinäisiä kysymyksiä ja kirjoitettu ammattiyhdistysliikettä koskevia kirjoituksia. Varsinkin sanomalehti Pohjan Voima on ollut piirijärjestöllä vapaasti käytettävissä. Ammattiyhdistysliikettä käsittävää kirjallisuutta on myyty ja levitetty piirijärjestön toimesta.

S. Puuteolhsuustyöväen liiton avustamana oli tov. K. Vuokila piirijärjestön palveluksessa helmikuun 15 p:stä alkaen kahden kuukauden ajan saha- ja puutyöläisten erikoisjärjestäjänä. Tov. Vuokila, joka aloitti matkansa Martinniementä, kulki radanvarsilla olevilla sahalaitoksilla y. m. paikkakunnilla Pietarsaareen saakka, palaten sieltä Ylivieskan-lisalmen radan varsille, päättyen matka lialmella. Yhteensä järjestettiin Vuokilalle 45 puhe- ja esitelmätilaisuutta. Tämän lisäksi on Vuokila ollut pariinkin otteeseen Kemin ammatillisen Keskusneuvoston palveluksessa.

Edellä mainitun lisäksi ovat useiden eri hittojen järjestäjät liikkuneet piirijärjestön alueella.

Luento- ja opastuskurssit.

Kuluneen toimintavuoden aikana on piirijärjestö yhdessä Keskusneuvostojen, osastojen ja Pohjolan metsä- ja uittotyöläisten si-

teeristön kanssa järjestänyt viidet luento- ja opastuskurssit seuraavilla paikkakunnilla:

Oulussa tammikuun 16 p:stä 27 p:vään. Luento- ja opastustunteja 29, joista Rosenbergillä 8 ja Heikalla 21. Osanottajia keskimäärin 13 henkeä.

Kuusiluodossa 22 p:stä maaliskuuta 31 p:vään maaliskuuta. Luento- ja opastustunteja 35. Osanottajia 17 naista ja 40 miestä, yht. 57.

Kuolajärvellä huhtikuun 27 p:stä toukokuun 2 p:vään. Luento- tunteja 11. Osanottajia keskimäärin 95 henkeä.

Rovaniemellä järjestettiin kurssit yhdessä Pohjolan metsä- ja uittotyöläisten sihteeristön kanssa ja alkoivat ne lokakuun 12 p:nä ja päättyivät saman kuun 22 p:nä. Kurssit olivat sekä päivisin että iltaisin ja oli niillä osanottajia 14 perusjärjestöstä ympäri Perä-Pohjolaa, aina Petsamosta saakka. Päivisin oli kursseilla mukana 20 osanottajaa ja iltaisin seurasi luentoja noin 40 henkeä. Yhteensä luento- ja opastustunteja 95. Luennoitsijoina ja opastajina toimivat I. Heikka, K. Ö. Iivonen, E. Jokela, Fr. Hautala ja E. Tainio.

Muhoksella alkoivat kurssit 17 p:nä marraskuuta ja päättyivät 30 p:nä. Osanottajia 44, joista naisia 17 ja miehiä 27. Luento- ja opastustunteja 39.

Yhteensä on kursseille osallistunut 249 henkilöä, nousten kursseilla käytetty tuntimäärä 209.

Ammatillinen valistusviikko.

Ammatillisen vahistusviikon ennakkojärjestelyihin ryhtyi t. p. valiokunta hyvissä ajoin. Lokakuun 27 p:nä julaistiin puhujaluettelo koko Valistusviikon ajaksi, jossa oli määrätty 67 eri puhe- tilaisuutta. Edelleen julaistiin lehdessä päivittäin puhujaluettelo. Piirijärjestön käytettävänä valistusviikon aikana olivat seuraavat toverit: H. Ahmala, L. Lagerbom, U. Väre, I. Sormunen, I. Heikka, A. Sänkiaho, K. Vuokila, K. Sevander, H. Uksila, K. O. Iivonen, J. Forsman, J. Enqvist, P. Kauranen, O. H. Rautiainen, S. J. Rahikainen, O. H. Kekäläinen, K. Kyhälä, L. Kokkare, V. Aalto, E. Tainio, E. Pyttynen, F. Savenius, J. Lienes ja Siina Urpilainen.

Seuraavat toverit ovat piirijärjestölle jättäneet selostuksen puhe- tilaisuuksistaan valistusviikon ajalta:

J. Enqvist	2	puhetilaisuutta, joissa kuulijoita	660	henk.
U. Väre	4	»	»	» 1,550
I. Sormunen	8	»	»	» 920
H. Ahmala	6	»	»	» 1,850
I. Heikka	8	»	»	» 2,315
V. Aalto	1	»	»	» 150
S. Urpilainen	1	»	»	» 250
L. Lagerbom	8	»	»	» 1,717

K. O. Iivonen...	2	puhetilaisuutta, joissa kuulijoita	300	henk.
E. Tainio.....	4	»	»	360
K. Kyhälä.....	3	»	»	256
F. Savenius.....	1	»	»	50
A. Sänkiaho.....	5	»	»	1,870
J. Forsman.....	3	»	»	660

Yht. ilmoitett. 56 puhetilaisuutta, joissa kuulijoita 12,908 henk.

Saapuneista selostuksista päättäen oh nyt vietetty ammatillinen valistusviikko edellistä onnistuneempi. Eri paikkakunnilta saapuneiden selostuksien perusteella voidaan mainita, että esim. Oulussa järjestettiin 9 ohjelmallista tilaisuutta, joissa kävi yli 7,000 henkeä ja uusia jäseniä liittyi 125. Raahen ammatillinen Keskusneuvosto järjesti 2 valistustilaisuutta, joissa puheita pidettiin 3, 400 kuulijalle. Uusia jäseniä liittyi 7. Iin ja Haukiputaan Keskusneuvosto järjesti Haukiputaalla 3 tilaisuutta, joissa yleisöä 720 henkeä. Puheita pidettiin 4 ja uusia jäseniä liittyi 23. Kokkolan Keskusneuvosto järjesti kaksi tilaisuutta. Puheita pidettiin kaksi. Kuulijoita 500. Jäseniä liittyi 42. Kemin Keskusneuvoston alueella järjestettiin 20 valistustilaisuutta, joissa yleisöä noin 4,000 henkeä. Puheita pidettiin 21. Jäseniä liittyi 118. Rovaniemellä oli neljä tilaisuutta, jossa liittyi 36 uutta jäsentä. Kempeleessä liittyi valistusviikolla 14 uutta jäsentä, Vaalassa 41, Koskelankylässä 12, Vihannissa 10, Pateniemessä 10, Sodankylässä 30, Sievin Kiiskilässä 4 j. n.e.

Ammatilliset piirijuhlat.

Ammatillisia piirijuhla on t. p. valiokunta järjestänyt Oulussa, Raahessa ja Kemissä, joista varsinkin Kemissä järjestetyt juhlat onnistuivat hyvin.

Mäkelin-juhlat.

Jo hyvissä ajoin kehoitti t. p. valiokunta parilla kiertokirjeellään perusjärjestöjä Mäkelinin kuolinpäivää lähinnä olevana sunnuntaina järjestämään muistojuhlia, joista kertyneet varat luovutetaan piirijärjestölle sopivan muistomerkin hankkimista varten. Viime syksynä järjestettiin Mäkelin-juhla runsaammin kuin edellisinä syksyinä, karttuen rahasto jo niin suureksi, että t. p. valiokunta katsoi voivansa ryhtyä toimenpiteisiin muistomerkkihankkeen toteuttamiseksi.

Vappu- ja työnjuhlat.

Puhujien lähettäminen Vappu- ja työnjuhliin on ollut t. p. valiokunnan huolena. Niinpä lähetti valiokunta vappupuhujia 33 eri paikkakunnalle. N. s. rukoussunnuntain takia häiriintyi työnjuhlien vietto jossain määrin, koska monin paikoin täytyi

luopua juhlan järjestämisestä elokuun ensimmäisenä sunnuntaina. Tästä huolimatta onnistuttiin täyttämään pyydetty puhujapaikat. Toimeenpanevan valiokunnan jäsenet ovat tehneet lyhempiä järjestelymatkoja piirillä.

Metsä- ja uittotyöläisten ammatillinen järjestäytyminen.

Viimeksi pidetyn piirijärjestön vuosikokouksen tekemän päätöksen mukaisesti ryhtyi t. p. valiokunta toimenpiteisiin metsä- ja uittotyöläisten ammatillisen järjestötoiminnan elvyttämiseksi. Tässä tarkoituksessa kutsuttiin Perä-Pohjolan ja Lapin metsä- ja uittotyöläisten edustajat neuvottelukokoukseen huhtikuun 24—25 p:ksi Kemijärven työväentalolle. Kokouksessa edusti S. Puuteollisuustyöväen hittoa E. A. Metsäranta ja piirijärjestöä I. Heikka. Edustettuna olivat kokouksessa seuraavat Puuteollisuustyöväen hiton alaiset perusjärjestöt: Kuolajärven Saijan os. N:o 193, Sodankylän Sattasen osasto N:o 180, Kuolajärven k. k. osasto N:o 184, Sodankylän Lokan os. N:o 199, Rovaniemen os. N:o 95, Kuolajärven Kotalankylän, Kittilän k. k., Pelkosenniemen Saunavaaran ja Kemijärven k. k. työhuonekunnat. Sitä paitsi oli kokouksessa lukuisasti läsnä eri puolilta Pohjolaa saapuneita metsä- ja uittotyöläisiä, jotka järjestäytymiskysymykseen innostuneina olivat lähteneet seuraamaan kokouksen kulkua.

Kokouksessa käsiteltiin useita metsä- ja uittotyöläisille tärkeitä kysymyksiä, kuten esim. työpäiväkysymys, palkkakysymys, asuntokysymys, terveydenhoito, postikysymys, työttömyyskysymys, järjestäytymiskysymys, Pohjolan metsä- ja uittotyöläisten sihteeristön perustamiskysymys, passipakkokysymys, valistustyö y. m. kysymyksiä.

Emme ryhdy tässä tarkemmin selostamaan niitä monia kysymyksiä, jotka olivat kokouksen käsiteltävänä, se veisi liian pitkälle. Tyydymme vain mainitsemaan järjestäytymiskysymyksestä tehdystä päätöksestä. Kokous hyväksyi ne toimenpiteet, joihin Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestö oli kysymyksessä ryhtynyt, pitäen parhaimpana järjestömuotona sitä, että jokaiseen Perä-Pohjolan kuntaan perustetaan itsenäisesti toimivat osastot. Kokouksessa päätettiin myöskin perustaa väliaikainen Pohjolan metsä- ja uittotyöläisten sihteeristö, kotipaikkana Rovaniemi, toimimaan yhdyssiteenä liiton, piirijärjestön ja Perä-Pohjolassa toimivien perusjärjestöjen kesken. Sihteeristön toimitsijaksi valittiin yksimielisesti K. O. Iivonen. Kuten tunnettua, vakinaistutettiin sihteeristön toiminta syyskuussa pidetyssä Puuteollisuustyöväen hiton edustajakokouksessa ja päätettiin ryhtyä tukemaan Smk:lla 30,000: — vuosittain sihteeristön toimintaa, jota siihen mennessä olivat ylläpitäneet Perä-Pohjolassa toimivat S. Puuteollisuustyöväen liiton alaiset perusjärjestöt.

Kemijärvellä pidetyn neuvottelukokouksen jälkeen alkoi ammatillinen järjestötoiminta elpyä ripein askelin metsä- ja uitto-

työläisten keskuudessa. Työhuonekunnat muutettiin osastoiksi ja uusia perusjärjestöjä syntyi. Kun vielä vuosi sitten oli koko Perä-Pohjolassa ja Lapissa ainoastaan yksi, Rovaniemen osasto, jonka alaisia työhuonekuntia oli 13, niin jo vuoden vaihteessa oli osastoja 22 ja 8 työhuonekuntaa, siis yht. 30 perusjärjestöä. Jäsenmäärä, joka vielä vuosi sitten oli koko Perä-Pohjolassa alle 200, osoittaa liitolle tehdyn kolmannen neljänneksen tilityksessä olevan 657, vaikkakaan Petsamon osasto ei tilitystä ollut tehnyt. Vuoden vaihteessa arvioidaan jäsenmäärän kohonneen noin 1,200, merkiten siis yh 1,000 jäsenen nousua kuluneen vuoden aikana. Muutoinkin osoittaa toiminta vakiintumista ja keskittymistä.

Kemijärvellä pidetyn kokouksen päätöksiä perusteella on sihteeristö jättänyt valtioneuvostolle kaksi anomusta. Ensimmäisessä anomuksessa pyydetään Perä-Pohjolan ja Lapin eri pitäjien alueilla voimassa olevan ja työläisille monia hankaluuksia, jopa taloudellista vahinkoakin tuottavan passipakon poistamista. Toinen anomus koski sitä, että valtioneuvosto ei enään myöntäisi metsä- ja uittoliikkeiden harjoittajille poikkeuksia 8 tunnin työaikalakiin. Jätettyjä anomuksia ei valtioneuvosto ole ottanut huomionsa.

Sihteeristön alaiset perusjärjestöt on t. p. valiokunta vapauttanut piiriveron suorituksista.

Kemijärvellä pidetyn neuvottelukokouksen jälkeen teki sihteeri matkan Kuolajärvelle, luennoiden siellä useampina päivinä, sekä tehden selkoa siellä oleville metsä- ja uittotyöläisille Kemijärven kokouksen päätöksistä.

Metsä- ja uittotyöläisten olojen tutkiminen.

Vuoden loppupuolella ryhtyi t. p. valiokunta toimeenpiteisiin metsä- ja uittotyöläisten olojen selville saamiseksi. Tätä tarkoitusta varten painettiin kyselykaavakkeita, joita tuhansin kappalein on levitetty metsä- ja uittotyöläisten itsensä täydennettäväksi. Kyselykaavakkeet jäljennetään, sekä lähetetään niiden kautta saadut tiedot Ammattijärjestölle ja Puuteollisuustyöväen liitolle. Kun tämä toimenpide siirtyi alkaneelle toimintavuodelle, niin ei tässä yhteydessä kysymykseen voida kiinnittää enempää huomiota.

Työttömyyskysymys.

Viimeksi pidetty piirijärjestön vuosikokous kiinnitti sangen vakavan huomion työttömyyskysymykseen, hyväksyen kysymyksestä päätöslauselman toiminnasta kysymyksen hyväksi järjestöjen sisällä, sekä myöskin toimenpiteistä ulospäin. Piirijärjestön t. p. vahokunta velvoitettiin laatimaan perusteltu selostus työttömyystilanteesta ja saattamaan se, kuin myöskin kokouksen päätös hallituksen tietoon. Päätöksen johdosta ryhtyikin t. p. valiokunta

kiireellisiin toimenpiteisiin työttömyyskysymystä valaisevan aineiston saamiseksi. Käännyttiin kiertokirjeellä perusjärjestöjen puoleen ja pyydettiin tietoja kullakin paikkakunnalla vallitsevasta työttömyystilanteesta määräjän kuluessa. Pyydetty tiedot saatiin ainoastaan Kuolajärveltä, Sodankylän Sattasesta, Kemin ravinto- ja nautintoainetyöläisten osastolta Oulun nahkateollisuustyöntekijäin osastolta ja Oulun nuorisoklubilta. Näiden, ynnä sanomalehdistä saatujen tietojen perusteella laati valiokunta seikka-peräisen kirjelmän, mikä maaliskuun 21 p:nä lähetettiin Ammattijärjestölle pyynnöllä, että Ammattijärjestö jättäisi kirjelmän valtioneuvostolle. Paria päivää myöhemmin jättikin Ammattijärjestö kirjelmän valtioneuvostolle. Kirjelmässä vaadittiin valtiovaltaa ryhtymään kiireellisiin toimenpiteisiin työttömyyden poistamiseksi Pohjolasta, sekä selostettiin kärjistynyttä työttömyystilannetta eri puolilla Pohjolaa. Kirjelmä ei liene aiheuttanut toimenpiteitä hallituksen taholta, joskin kysymykseen luvattiin kiinnittää huomiota. Kirjelmä kokonaisuudessaan julaistiin useimmissa työväen sanomalehdissä.

Kun työttömyystilanne Kuolajärvellä osoittautui olevan erikoisen vakava, niin teki sihteeri huhti-toukokuun vaiheessa matkan Kuolajärvelle, tutustuakseen siellä vallitsevaan tilanteeseen. Yleisessä työväen kokouksessa todettiinkin tilanne vakavaksi ja pohdittiin keinoja tilanteen korjaamiseksi. Päätettiin ryhtyä erinäisiin toimenpiteisiin, m. m. anomalla maantierakennustöiden aloittamista. Sihteerin mukana lähetettiin maaherran virastoon osoitettu anomus Kuolajärven—Tuutijärven maantierakennukselle myönnettäväksi noin puolenmiljoonan markan määrärahasi.

Piirijärjestön toimesta selostettiin sanomalehdissä Kuolajärvellä valitsevaa hädänalaista asemaa. Tästä oli m. m. seurauksena, että maaherra tiedusteli Kuolajärven kunnan viranomaisilta tilannetta ja saatuaan yhdenmukaiset tiedot tilanteesta, vaikutti nähtävästi niin, että Kuolajärvelle myönnettiin kiireellisenä Smk. 100,000: — käytettäväksi työttömyyden torjumiseksi.

Syksyn tullen kiinnitti t. p. valiokunta perusjärjestöjen huomiota työttömyyskysymykseen useilla kiertokirjeillään. Kun paikoin vaadittiin koko Pohjolaa käsittävän työttömäin edustajakokouksen koolle kutsumista, niin teki valiokunta päätöksen, että piirin edustajakokous kutsutaan työttömyyskysymyksen takia koolle helmikuun alkupäivinä, jotta säästytettäisiin niiltä kuluilta, joita työttömäin edustajakokouksen koolle kutsuminen olisi perusjärjestöille tuottanut. Muut seikat olisivat edellyttäneet vuosikokouksen kokoontumisajaksi helmikuun loppupäivät.

Oulun työttömäin toiminnassa on valiokunta ollut mukana koko talven. Useimmat Oulun työttömäin kirjelmät eri virastoihin on laadittu piiritoimistossa. Valiokunnan edustajat ovat ottaneet osaa työttömäin kokouksiin.

Työ- ja palkkaliikkeet.

Kuluneen toimintavuoden aikana on piirijärjestön alueella tapahtunut seuraavat työ- ja palkkaliikkeet, joista on ilmoitus tehty t. p. valiokunnalle.

Tammikuun loppupäivinä tuli t. p. valiokunnan tietoon, että työselkkaus oli syntynyt Kreuger & Toll'in työmaalla Karihaaran Pajusaarella työskennelleillä kirvesmiehillä. Rakennustyöntekijäin liiton toivomuksesta ja t. p. valiokunnan määräyksestä matkusti sihteeri helmikuun 1 p:nä Karihaaraan yrittämään sovintoa. Saman päivän iltana pidettiin Karihaaran työväentalolla rakennustyöläisten kokous, johon osallistui noin parisen sktaa työläistä, mukana selkkaukseen osallistuneita kirvesmiehiä, sekä lisäksi työnantajan edustajat. Kokouksessa selostettiin riitajutun vaiheita molemmin puolin, sekä lopuksi päätettiin kehoittaa riitapuolia jättämään riidan ratkaisemisen sovinto-oikeudelle.

Seuraavana päivänä pidettiin asianomaisen kirvesmiesryhmän kokous, jossa päätettiin asia jättää sovintolautakunnan ratkaistavaksi seuraavilla ehdoilla:

»1) että sovintolautakunta kokoontuu 14 vrk. kuluttua siitä, kun tämä päätös työnantajan tietoon saatetaan;

2) että sovintolautakuntaan valitaan työläisten nimeämät kaksi henkilöä;

3) että työryhmälle maksetaan riidan aikana tehdyt työt;

4) että työryhmä katsoo työsuhteensa jatkuvaksi työnseisauksesta huolimatta; sekä

5) että kirvesmiesryhmä selittää näillä ehdoilla työnseisauksen heti päättyneeksi.»

Tällä pohjalla ryhdyttiin neuvotteluihin ja ilmoittikin työnantaja suostuvansa muihin vaatimuksiin, paitsi vaatimuksessa olevaa kolmatta kohtaa. Tämäkin kohta hyväksyttiin neuvotteluissa molemmin puolin tehdyillä myönnytyksillä. Selkkaus päättyi sovintoon ja työt aloitettiin helmikuun 4 p:nä.

Raahen Juseliuksen sahatyöläisten taistelu, joka alkoi edelhsen vuoden lokakuun 3 p:nä, päättyi kesäkuun 15 p:nä allekirjoitetulla sopimuksella, kestäen siis yli 8 kuukautta. Palkat saatiin jonkun verran kohoamaan ja sopimus edellytti, että lakkolaiset ovat oikeutetut palaamaan töihin sitä mukaa, kuin heitä voidaan töihin sijoittaa. Boikoteerausta puolin tai toisin ei saa harjoittaa. Sopimus on voimassa marraskuun 1 p:vään 1928. Kiertokirjeillä kehoitti t. p. valiokunta avustamaan Raahen lakkolaisia. Samoin käännyttiin kirjelmillä edistysmielisten osuuskauppojen puoleen Pohjolassa ja pyydettiin avustusta lakkolaisille.

Kun S. Puuteollisuustyöväen liiton Kuusiluodon osasto aikoi kevättalvella ryhtyä toimenpiteisiin palkkojen parantamiseksi, niin kohotti työnantaja oma-alotteisesti maaliskuun 28 p:nä sahankäynnistä riippuvain työntekijöiden palkkoja 5—8 prosenttiin.

S. Maateollisuustyöväen liiton Kempeleen osasto esitti huhtikuulla Kempeleen tiilitehtaalte työehto- ja palkkasopimuksen, sanoen samalla irti v. 1923 tehdyn sopimuksen. Työehtosopimus tuh hyväksytyksi ja tunti, sekä urakkapalkat kohosivat.

Huhtikuussa esitti S. Kuljetustyöntekijäin hiton Oulun osasto N:o 50 työehtosopimuksen Oulun Osuuskaupalle, mikä koski autonkuljettajia, ajomiehiä y. m. Jätetty ehdotus hyväksyttiin.

Helmikuun 20 p:nä pidettiin Kemissä S. Puuteollisuustyöväen hiton Karihaaran, Laitakarin ja Röytän osastojen johtokuntain yhteinen kokous, jossa päätettiin irtisanottavaksi Kemiyhtiön kanssa edellisenä kesänä tehty palkkasopimus. Irtisanomispäiväksi määrättiin maaliskuun 15 päivä ja irtisanomisajan päättymisajaksi kesäkuun 15 päivä. Osastojen johtokunnat velvoitettiin alueillaan valmistamaan yksityiskohtaiset muutosehdotukset voimassa olevaan palkkahinnoitteluun," joiden tarkistamista ja tasoittamista varten päätettiin seuraava kokous pidettäväksi maaliskuun 5 p:nä. Seuraavaksi, eli maaliskuun 6 p:si päätettiin kutsua kaikki Tornion-Simoniemen välillä toimivat Puu-, Paperi-, Rakennus-, Kuljetus- ja Metallityöntekijäin liittojen alaisten osastojen edustajat yhteiseen kokoukseen, jossa Kemiyhtiön sahatyöläisten aloite tehdään tunnetuksi, sekä keskustellaan ja päätetään mahdollisesti ilmenevistä seikoista.

Maahskuun 5 p:nä pidetyssä kokouksessa käytiin läpi Laitakarin, Karihaaran ja Röytän sahojen palkkahinnoittelut ja esitettiin ne muutokset, minkä kunkin sahan työläiset olivat tehneet. Verrattain useita, mutta kohtuullisia muutoksia esitettiin ja hyväksyttiin. Suurimmat muutokset tulivat naisten ja nuorten työntekijäin palkkaukseen, nim. vaatimus 75 pennin tuntikoroituksesta. Yleensä pyrittiin tekemään korjauksia huonoimmin palkattujen palkkaukseen. Työehtosopimus, josta luonnos hyväksyttiin, päätettiin niinkään esitettäväksi.

Maaliskuun 6 p:nä pidetyssä kokouksessa oli edustettuna 12 osastoa, Kemin Keskusneuvosto ja samoin piirijärjestö. Kokoukselle tehtiin tunnetuksi Kemiyhtiön sahatyöläisten alote palkkasopimuksen uusimisesta ja työehtosopimuksen jättämisestä. Pyydettiin selostusta toisten saha-alueiden työläisten mielipiteistä ja mahdollisista toimenpiteistä palkkojensa parantamiseksi. Samoin tiedusteltiin muiden työalojen työläisten pyrkimyksistä palkkojensa parantamiseksi. Veitsiluodon edustajat ilmoittivat siellä ryhdytyn toimenpiteisiin palkkojen parantamiseksi. Kuusiluodon edustajat ilmoittivat työläisten mielipiteenä olevan, että parannuksia palkkoihin on saatava, samoin työehtosopimus. Mansikkaniemen edustajat ilmoittivat, että edellisenä kesänä tehty sopimus esitetään työnantajalle uusitussa muodossa. Rakennustyöläisten puolesta ilmoitettiin, että he tulevat kevään kuluessa jättämään palkka- ja työehtosopimusvaatimuksensa. Kuljetustyöntekijäin taholta tehtiin tunnetuksi ne toimenpiteet, joihin heidän hittonsa on ryhtynyt lähestyvää purjehduskautta varten.

Kuultujen selostuksien jälkeen päätti kokous, että kaikkien alojen työntekijäin on nyt alunperin sovittava yhteisestä menettelytavasta ja että kaikkien, jotka nyt aikovat tehdä palkka- ja työehtosopimusvaatimuksia työnantajilleen, on se tehtävä niin hyvissä ajoin, että vastaukset on saatava kesäkuun 15 p:vään mennessä, koska silloin päättyy Kemiyhtiön sahatyöläisten sopimuksen irtisanominen.

Kun irtisanominen työläisten taholta oli toimitettu, niin kutsui Kemiyhtiö työläisten järjestöjen edustajat neuvotteluihin huhtikuun 16 p:si. Neuvotteluissa käytiin läpi ne ehdotukset palkkahinnoitteluiksi, joita asianomaiset osastot olivat ehdottaneet. Työehtosopimusta eivät sitä vastoin Kemiyhtiön edustajat suostuneet ottamaan käsittelyn alaiseksi. Lopputulos oli, että jatkoneuvottelut päätettiin aloittaa huhtikuun 25 p:nä, johon mennessä tehdään muutamia korjauksia esitettyihin hinnoitteluihin. Maaliskuun 25 p:nä katkesivat neuvottelut, sillä Kemiyhtiö kieltäytyi hyväksymästä työehtosopimusta ja allekirjoittamasta palkkaushinnoittelua.

Neuvottelujen katkeamisen jälkeen pitivät työläiset kokouksia, joissa päättivät taistelun kautta ajaa vaatimuksensa läpi. Puhjennut metallityöläisten taistelu sai aikaan kumminkin sen, että taisteluun ei voitu lähteä ja näin menetettiin ehkä hyvinkin edullinen taistelutilanne.

Samanaikaisesti Kemiyhtiön sahatyöläisten kanssa esitti S. P. t. liiton Veitsiluodon osasto Metsähallitukselle palkankorotusvaatimuksen, sekä ehdotuksen työehtosopimukseksi. Neuvotteluja käytiin useampaankin otteeseen ja johtivat ne lopuksi siihen, että työntekijäin niin urakka- kuin tuntipalkkojakin jonkun verran koroitettiin.

A. B. Uleå O. Y:n sahatyöläiset ryhtyivät vuoden alussa toimenpiteisiin palkkojen parantamiseksi. Kun työläiset aikoivat juuri esittää vaatimuksensa, niin ehätti työnantaja maaliskuun 1 p:nä koroittamaan työpalkkoja keskimäärin 10 prosentilla. Tämä hajoitti luonnollisesti työläisten rintaman siinä määrin, että vaatimuksia ei katsottu voitavan enään esittää.

Raahen O. Y:n sahalaitoksella Martinniemenellä saatiin viime kesänä neuvotteluteitä palkkoja nousemaan 5—15 $\frac{1}{2}$ prosentiin, sekä suullinen lupaus siitä, että palkkoja ei alenneta ainakaan yhteen vuoteen.

Sievin Kiiskilän kylässä puhkesi työlakko uittotöissä toukokuun 9 p:nä ja päättyi jo seuraavana päivänä työläisten voitolla. Lakon syynä: boikotti, alhaiset työpalkat ja pitkä työpäivä. Taisteluun osallistui 31 järjestynyttä ja 220 järjestymätöntä työläistä.

Kemijärvellä pidetty metsä- ja uittotyöläisten neuvottelukokous velvoitti valitun sihteeristön jättämään uittohikkeiden harjoittajille vaatimuksen 8 tuntisen työpäivän noudattamisesta, työpalkkain koroittamisesta, sekä asunto-olojen ja terveyshoidon järjestämisestä paremmalle kannalle. Vaatimukset jätettiin sihteeristön taholta kaikille uittoliikkeiden harjoittajille Rovaniemenellä.

y. m. Kaiken kaikkiaan jätettiin vaatimukset 51 uittoliikkeen harjoittajalle ja vaadittiin vastausta toukokuun 15 p: vään mennessä. Jätettyihin vaatimuksiin ei vastannut yksikään työnantaja. Nyt jätettiin kysymyksestä enempien toimenpiteiden päättäminen perusjärjestöille ja pyydettiin liiton ja piirijärjestön lausuntoa. Tultiin yksimieliseksi siitä, että tilanne ei ole edullinen suuremmalle palkkaliikkeelle, varsinkin, kun alkutoimenpiteisiin oli voitu ryhtyä vasta töiden jo alkaessa. Näin ollen ei yleisempää palkkaliikettä uittotyömailla syntynyt. Ainoastaan Paatsjoen uittotyöläisillä puhkesi lakko norjalaisten uittotyöläisten aloitteesta ja kun suomalaiset uittotyöläiset ryhtyivät lakkoa kannattamaan, niin päättyi se työläisten täydellisellä voitolla*.

Uittotyöläisten palkkaliike valmistelut Perä-Pohjolassa vaikuttivat kuitenkin sen, että työnantajain suunnittelemaa palkkojen laskua ei tapahtunut, vaan päinvastoin, kuten esim. koillis-Lapissa tapahtui, pientä nousua. Myöskin palkkaliike valmistelut vaikuttivat ammatilliseen järjestäytymiseen edullisesti.

Kesäkuun 16 p:nä puhkesi metalli- ja sähkötyömiesten lakko Oulussa. Metallityöläisten työnseisaus kesti ainoastaan puoli päivää, jonka jälkeen vaatimuksiin suostuttiin. Sensijaan jäi jatkumaan sähkö- ja puhelintyöläisten lakko, jossa myöhemmin saatiin sovinto yksityisliikkeissä aikaan, näiden hyväksyessä työntekijäin vaatimukset. Oulun kaupungin sähkö- ja puhelinlaitoksilla jatkuu lakko edelleenkin.

Heinäkuulla oli lakkohanke Pohjolan Nahkatehtaalla Oulussa. Kun työläisten palkat kohosivat tuntitöissä 50 pennillä ja urakkatöissä noin 5:llä prosentilla, niin välttyttiin taisteluun lähtemästä.

Äströmin nahkatehtaalla toimivat työläiset palkkojensa koroittamisen hyväksi, saaden nousua osalle tuntipalkkalaisista 1 markan. Valjastehtaalla nousivat urakkahinnat noin 15 prosentilla.

Paperiteollisuudessa alkavaksi ilmoitetun taistelun edellä kävi t. p. valiokunnan edustaja Karihaaran paperiteollisuustyöläisten kokouksessa Ammattijärjestön määräyksestä. Järjestettiin kaksikin massatehtaan työläisten kokousta, joissa 60 äänen enemmistöllä päätettiin taisteluun yhdyttäväksi. Kokoukset pidettiin huhtikuun 10 ja 11 p:nä.

Elokuun 14 p:nä pitämässään kokouksessa päättivät Patenien hiilimön työläiset, noin 80 luvultaan, esittää isännistölle vaatimuksen, että hiilimön työnjohtaja eroitettaisiin toimestaan röyhkeän ja työläisiin nähden sopimattoman käytöksen takia. Vastausta vaadittiin saman kuun 20 p: vään mennessä. Kun isännistö ei vastannut työläisten kirjelmään, niin pidettiin uusi kokous elokuun 27 p:nä ja päätettiin, että työt hiilimöllä tullaan keskeyttämään elokuun 31 p:nä klo 6 aamulla, ellei vaatimukseen suostuta. Piirijärjestö ryhtyi välittämään sovintoa ja saatiinkin työläisiä tyydyttävät ehdot vielä samana päivänä, joten työt, jotka olivat olleet keskeytyksissä 12 tuntia, alkoivat elokuun 31 p: vän iltana klo 8.

Joulukuun 9 p:nä puhkesi työselkkaus Vesan jalkineliikkeessä Oulussa. Työntekijäin vaatimukset tulivat hyväksytyiksi ja työt aloitettiin 14 p:nä.

Oulun osuuskaupan liike-varasto- ja*konttorihenkilökunnan työehtosopimus tuli hyväksytyksi joulukuussa ja astui se voimaan 1/1 28. Palkat kohosivat noin 10 prosentilla.

Kuten edellä olevasta selviää, on piirijärjestön alueella ollut verrattain useita työ- ja palkkaliikkeitä, joista useimmat ovat päättäneet joko osittain tai täydellisellä työntekijäin voitolla. Kuitenkin ovat nämä palkkaliikkeet olleet pieniä, sillä suurempiin työ- ja palkkaliikkeisiin ei voitu lähteä metalliteollisuudessa vallinneen sulun takia.

Toimenpiteet valtuuskunnan lähettämiseksi Neuvosto-Venäjälle.

Heti vuoden alussa kääntyi valiokunta kirjelmällä Ammattijärjestön puoleen, kehoittaen Ammattijärjestöä ryhtymään toimenpiteisiin valtuuskunnan lähettämiseksi Neuvostoliittoon. Tämän toimenpiteen hyväksyi viimeksi pidetty piirijärjestön vuosikokous. Kehoitusta noudattaen ryhtyikin Ammattijärjestö valmisteluihin valtuuskunnan lähettämiseksi, valiten puolestaan valtuuskuntaan 7 jäsentä, niiden joukossa piirin sihteerin. Toukokuun 23 p:nä pääsi valtuuskunta, jota oli täydennetty 3 osuustoimintaväen, 2 nuorten työläisten edustajalla ja yhdellä naisten edustajalla, matkalle, viipyen Neuvostoliitossa kuukauden päivät. Valtuuskunnan jäsenistä oli kolme piirin alueelta valittua. Myöskin osallistui valiokunnan jäsen J. E. Moilander Venäjän vallankumouksen 10-vuotisjuhliin, ollen Oulun osuuskaupan lähettämänä.

Karjalan pakolaisia koskevat toimenpiteet.

Kun oli huomattu, että n. s. Karjalan pakolaiset työskentelevät lakon- y. m. riidanalaisissa töissä, niin kääntyi vahokunta Ammattijärjestön puoleen kirjelmällä, kehoittaen Ammattijärjestöä tekemään hallitukselle esityksen pakolaisten siirtämiseksi pois riidan alaisilta työpaikoilta ja jopa koko maastakin.

Valistusvaroja pyydetään.

Viimeksi pidetyn vuosikokouksen tekemän päätöksen mukaisesti kääntyi tp. valiokunta Ammattijärjestön, sekä Kuljetus-, Rakennus-, Metall- ja Puuteollisuustyöväen liittojen puoleen pyynnöllä saada vahustusvaroja käytettäväksi Pohjolaa varten. Pyyntö johdosta myönsi Puuteollisuustyöväen hitto Smk. 5,000: — ja Rakennustyöväen liitto myöhemmin Smk. 4,000: —, joka erä jäi kuitenkin käyttämättä kuluneen vuoden aikana.

Radanrakennustyöläisten toiminta.

Oulun-Kiehimän radanrakennustyöläisten ammatillisen järjestötoiminnan kohottamiseksi järjestettiin n. s. hnjakokous Muhok-

sella elokuun 21 p:nä. Tässä kokouksessa, jossa t. p. valiokunta oli edustettuna, käsiteltiin sangen monia radanrakennustyöläisiä koskevia kysymyksiä. Kun rakennustyöläisten Muhoksen ammattiosaston toimihenkilö Tynkkynen eroitettiin työpaikastaan, niin käännettiin sen johdosta piiri-insinöörin puoleen, joka lupautuikin peruuttamaan irtisanomisen." Samoin on jätetty radanrakennustyöläisten puolesta kesäloman palkkaa koskevasta asiasta vaatimus virastoihin.

Rannikkolaivamiehet

valmistautuivat keväällä esittämään palkka- ja työehtosopimusvaatimuksiaan. Tämä toimenpide aiheutti m. m. sen, että valtion Veitsiluodon sahalta eroitettiin muutamia osaston toimihenkilöitä, eikä eroitusta peruutettu, huolimatta siitä, että keskusjärjestökin puuttuivat asiaan.

Perä-Pohjolan työttömäin lähetystö.

Perä-Pohjolassa ja Lapissa toimivat perusjärjestöt lähettivät joulukuun alkupäivinä työttömyyslähetyksen Helsinkiin selostamaan hallitukselle ja eduskuntaryhmille Pohjolassa vallitsevaa työttömyystilannetta. Lähetystön jäsenet poikkesivat matkallaan valiokunnan luo ja yhteisessä kokouksessa pohdittiin työttömyyskysymystä. Valiokunta puolestaan valitsi lähetystön jäseneksi kansanedustaja E. Tabellin. Lähetystön matkan ansiona voidaan pitää sitä, että valtioneuvosto myönsi vielä jälellä olevaa vuotta varten työttömyysmäärärahoja Petsamoon Smk. 200,000: —, Inariin Smk. 100,000: — ja Sodankylään Smk. 100,000: —. Myöskin hennee lähetystön käynti aiheuttanut lähinnä sen, että eduskunta koroitti valtionvarainvaliokunnan ehdottaman Smk. 5 milj. työttömyysmäärärahan, Smk 10 miljoonaan.

Jäsenmäärän lisäys eri osastoissa.

Kun t. p. valiokunnan toimesta ensi kerran lähetettiin n. s. vuositilastokaavakkeet perusjärjestöjen täydennettäväksi, niin voidaan niiden perusteella esittää tarkemmat tilastotiedot jäsenmäärän lisäyksistä osastoissa kuluneen toimintavuoden aikana. Tämä tilasto seuraa liitteenä tätä toimintakertomusta. Samoin on vuositilastokaavakkeiden avulla saatu muitakin järjestötoiminnassa ilmenneitä seikkoja piirijärjestön tietoon.

Paul Branderin kuolema.

Kuluneen vuoden huhtikuun 15 p:nä kuoli Oulussa piirijärjestön monivuotinen puheenjohtaja ja rahastonhoitaja tov. Paul Bränder.

Sacco-Vanzettin teloituspäivänä

järjesti t. p. valiokunta yhdessä Oulun ammatillisen Keskusneuvoston kanssa suuren mielenosoituskulkueen ja vastalausekokouksen kaupungin kauppatorilla. Mielenosoituskulkueeseen ja kokoukseen osallistui arviolta noin 4,000 henkeä.

Loppulause.

Kulunut vuosi on ollut ammatillisen työväenliikkeen tasaisen kehityksen ja ripeän nousun vuosi Pohjolassa. Erikoisesti on mainittava siitä nousukaudesta, mikä on valhennut metsä- ja uittotyöläisten keskuudessa. Tämä työläisaines, samoin kuin yleensä maaseutuköyhälistö, on saatava pysymään järjestöissä ja oikeaan osuneella vahstus- ja järjestämistyöllä lisääntymään. Järjestövoimiemme kasvaessa ja toimintamme vakiintuessa voimme entistään varmemmin tuntein aloittaa uuden, ehkä suuriakin työ- ja palkkataistelulta kysyvän toimintavuoden.

Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön r. y. t. p. valiokunta.

Edustus kansainvälisessä työkonferenssissa.

Sosiaaliministeriö oli tänäkin vuonna lähettänyt Ammattijärjestölle kehoituksen, että Ammattijärjestö esittäisi ehdokkaita työväen edustajiksi Kansainvälisen Työtoimiston X:teen konferenssiin.

Sosiahministeriön kirjelmä oli Ammattijärjestön toimikunnan kokouksessa maaliskuun 30 p:nä esillä ja päätettiin t. p. valiokunnan ehdotuksen mukaisesti, että Ammattijärjestö valitsee edustajan kuten viimeinen edustajakokouksen päätös edellyttää ja että esitetään vaan *yksi* edustajaehdoka. Äänestyksen jälkeen vahttiin edustaja-ehdokkaaksi Vaatetustyöntekijäin liiton sihteeri Antti Luostarinen.

Hallitus nimittikin Luostarisen työväestön edustajaksi ja hänen tulkkinaan toimi S. Merimiesten ja Lämmittäjien Unionin puheenjohtaja K. Ahonen.

Tämän vuoden Työtoimiston vuosikonferenssi pidettiin Genevessä, alkaen toukokuun 25 p:nä ja päättyen kesäkuun 16 p:nä, seuraavalla työjärjestyksellä:

1. Sairausvakuutus.
2. Yhdistymisvapaus.
3. Menetelmät kiinteistä alimmista tuntipalkoista ja kotityö.

Konferenssissa oli edustettuina 42 valtiota 139 vakinaisen ja 184 varaedustajan ja asiantuntijan välityksellä.

Konferenssista palattuaan antoi Luostarinen selostuksen konferenssista ja sen tekemistä päätöksistä.

Selostus konferenssin tvöstä on »Ammattijärjestö»-lehdessä 1927 sivuiha 189—196.

Ammattijärjestön kansainväliset suhteet.

Ammattijärjestö ei tänä vuonna ole ollut mukana missään konferenssissa, jossa kansainvälistä järjestäytymistä olisi käsitelty. Toiminta tässä mielessä on rajoittunut muutamiin kirjelmiin, joita on vastaanotettu ja lähetetty.

Kansainväliseltä Ammattijärjestöjen liitolta saatiin keväällä kutsukirje, jossa pyydetään S. Ammattijärjestöä ottamaan *vieraana* osaa mainitun järjestön edustajakokoukseen Parisissa elokuun 1v-6 p:nä. Kirjelmään vastattiin, ettei Ammattijärjestö ole tilaisuudessa lähettämään ketään vieraaksi mainittuun kongressiin.

Toinen kirje mainitulta internatsionalelta saatiin syksyllä ja tässä esilletuotiin kysymys, olisiko mahdollisuutta tuoda S. Ammattijärjestö Ammattijärjestöjen internationaaleen. Tähän on vastattu viimeisen edustajakokouksen päätöksen mukaisesti, ettei siihen ole mahdollisuutta.

Norjan Työväen Ammattijärjestön sihteeristöä saatiin joulukuussa seuraava kirje:

»Norjan Työväen Ammattijärjestö piti 12 vakinaisen kongressinsa Oslossa joulukuun 4—15 p:nä 1927.

Kongressi teki kansainvälisistä suhteista seuraavan päätöksen:

1) Ammattijärjestön kongressissa 1925 tehty päätös pidetään voimassa: että maailman ammatillisesti järjestyneiden työläisten liittäminen yhteen ammatilliseen internatsionaleen on merkitsevän tarpeellista. Sellainen kokoomus on kuitenkin vain siten mahdollinen, että Amsterdamin internatsionaleen tai Punaiseen ammatilliseen internatsionaleen liittyneet ammattijärjestöt ja vapaina olevat ammattijärjestöt liitetään yhdeksi maailman järjestöksi. Norjan ammattijärjestö, joka edelleen asettuu riitelevien internationalien ulkopuolelle, tahtoo sentähden kaikin voimin kannattaa kansainvälisiä koko omispyrintöjä.

Jos kongressikautena onnistutaan pääsemään niin pitkälle, että saadaan yhteinen ammatillinen internatsionale, tullaan kysymys ammattijärjestön ilmoittautumisesta siihen esittämään jäsenten äänestyksellä ratkaistavaksi.

2) Kongressi valtuuttaa sihteeristön rupeamaan järjestölliseen yhteyteen Tanskan, Ruotsin ja Suomen sekä myös Venäjän ja muiden maiden kanssa, jotta saadaan tehdyksi keskinäisiä sopimuksia. Sopimukset tehdään kuitenkin erikseen maajärjestöjen kanssa sitä myöten kuin päästään niistä yksimieheksi. Kongressi kehoittaa liittojakin tekemään sellaisia keskinäisiä sopimuksia.

Kongressi kehoittaa liittoja sen lisäksi vaikuttamaan niin, että venäläiset liitot otetaan kansainvälisiin hittoihin.

3) Kongressi valtuuttaa sihteeristön asettamaan kansainvälisen valiokunnan, joka välittää yhteistyötä muiden maiden kanssa. Kaikki ratkaisut kuuluvat sihteeristölle sen ollessa vastuussa edustajistolle ja ammattijärjestön tulevalle kongressille.

Kongressi velvoittaa sihteeristön mitä pikemmin kutsumaan Venäjän ja Suomen ammattijärjestöt konferenssiin neuvottelemaan, miten keskinäiset sopimukset järjestetään ja missä muodossa tehdään yhteistyötä kansainvälisen ammatillisen yhteyden hyväksi.

Sihteeristö on valinnut kansainvälisen valiokunnan jäseniksi Halvard Olsenin, Martin Tranmaelin, Sigurd Forbordin, Elis Volanin ja Alfred Madsenin. Valiokunnan puheenjohtajana on Tranmael ja sihteerinä Madsen.

Kansainvälisellä valiokunnalla oli joulukuun 17 p:nä kokous kongressissa olleiden Venäjän ammattijärjestön edustajien Evreinovin, Gingburgin ja Milano van kanssa.

Keskusteltiin Ammattijärjestömme kongressin päättämän konferenssin pitämisestä Venäjän, Suomen ja Norjan ammattijärjestöjen edustajien kesken.

Sellaisen konferenssin pitopaikaksi suositeltiin ensi sijalla Tukholmaa, toisella Berliiniä.

Samalla suositeltiin, että yritettäisiin pitää konferenssi noin helmikuun puolivälissä 1928.

Suunniteltiin konferenssin ohjelman pääpiirteitä ja päätettiin suositella täksi kertaa seuraava ohjelma:

1. a. Ammatillisen liikkeen kansainvälinen yhtenäisyys. Selostus tilasta.
- b. Mitä voidaan tehdä eheyttämistyön edistämiseksi.
2. Keskinäiset sopimukset.
3. Sodan vaara.

Vielä keskustellaan mahdollisten keskinäisten sopimusten muodosta ja sisällöstä. Päästiin yksimieliseksi siitä, että valmistetaan keskinäisten sopimusten suunnitelmat ja esitetään ne konferenssille.

Keskusteltiin myös venäläisten liittojen ottamisesta vastaan kansainvälisiin liittoihin ja päätettiin annettavaksi tätä asiaa koskevaa ainehistoa konferenssin käsiteltäväksi.

Rohkenemme ilmoittaa tämän Teidän tiedoksenne samalla kun toivomme, että kunnioitettu järjestönne ilmoittaa meille käsityksensä konferenssin pitämisestä, mistä meidän kongressimme teki päätöksen, sekä sellaisen konferenssin ohjelmasta y. m.

Samoin kuuluva kirje on lähetetty Venäjän ammattijärjestölle.

Solidarinen tervehdys:

Työväen Ammattijärjestön sihteeristö.

Halvard Olsen.»

Asia joutui t. p. valiokunnan käsiteltäväksi joulukuun 30 p:nä. Kirjelmän johdosta syntyneessä keskustelussa ehdotti Tuominen, että t. p. valiokunta hyväksyisi Norjan Aj. sihteeristön ehdotuksen ja päättäisi ottaa osaa kirjelmässä esitettyyn konferenssiin sekä, että valiokunta asettaisi joko 3 tai 5 henkisen jaoston lähemmin seuraamaan 'ammatillisen liikkeen kansainvälisyyskysymystä, ja

että tämä jaosto saisi samalla oikeuden edustaa S. Ammattijärjestöä suunnitellussa konferenssissa.

Huttunen lausui, että suunnitellulla konferenssilla ei hänen mielestään saavuteta mitään tulosta ja olisi niin ollen parasta, että S. Ammattijärjestö ei ottaisi siihen osaa.

Fagerholm katsoi, että olisi ollut parempi pitää vain norjalaisten ja suomalaisten välinen konferenssi, koska nämä molemmat maat ovat riippumattomia, mutta kun tällainen esitys nyt on tehty Norjan Aj:n taholta olisi yritettävä ottaa osaa tähän konferenssiin, edellyttäen, että ohjelman suhteen ei tehdä mitään sitovaa päätöstä.

Käydyn keskustelun jälkeen päätti t. p. valiokunta Ammattijärjestön viimeiseen kongressin päätökseen vedoten, että S. Ammattijärjestö ottaa osaa Norjan Aj. sihteeristön ehdottamaan helmik. puohvälissä pidettäväksi suunniteltuun konferenssiin. Samalla päätettiin asettaa erityinen 3 henkinen komitea seuraamaan ja valmistelemaan ammatillisen hikkeen kansainvälisyyskysymystä ja annettiin tälle komitealle samalla valtuus edustaa S. Ammattijärjestöä yllämainitussa konferenssissa. Komiteaan valittiin K. Fagerholm, E. Pekkala ja A. Tuominen. Konferenssin ohjelmasta ei t. p. valiokunta katsonut tällä kertaa olevan syytä lähemmin keskustella eikä päättää, koska tämä ensimmäinen konferenssi kaiken todennäköisyyden mukaan tulee olemaan vain valmistelevaa laatua. Konferenssin pitämisaian ja paikan suhteen hyväksyttiin Norjan Aj. sihteeristön ehdotus.

Käytännölliset toimenpiteet asian suhteen siirtyivät seuraavalle vuodelle.

Loppulausunto.

Edelläoleva toimintakertomus jätetään täten Ammattijärjestön toimikunnan kokouksen hyväksyttäväksi. v

Ammattijärjestön taloudellinen asema selviää jälempänä olevasta tilikertomuksesta ja tilintarkastajien lausunnoista.

Vuosikertomukseen liittyy myös tavanmukaiset tilastolliset taulukot.

Helsingissä, toukokuulla 1928.

Suomen Ammattijärjestön 2. y. Toimeenpaneva Valiokunta.

TIETOJA

Suomen Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen jäsenistä, jäsenten
tuntipalkoista, liittojen ja osastojen varoista, yhdisteltynä
ja eriteltynä, liittojen pääkassojen ja työttömyys- ja
matka-apukassojen tuloista ja menoista sekä
varoista vuodelta 1927.

Taulukko N:o 1.

Tietoja S. Ammattijärjestön jäsenistä v. 1927 lopussa.

N:o	Liiton nimi	Jäseniä vuoden 1926 lopussa	Vuoden kuluessa liittyi uusia	Vuoden kuluessa erosi ja erotettiin	Jäsenluku vuoden 1927 lopussa	Lisäys + Vähennys —	Sukupuoleensa nähden jakau- tuivat jäsenet vuoden lopussa		Jäsenmaksuista oli vapautettu						
							Miehiä	Naisia	Työttömyyden tähden	Sairauden tähden	Vanhuuden tähden	Asevelvollisuu- den tähden	Muiden syiden	Yhteensä	
1	Lasiteollisuusyöv. liitto	394	111	134	371	—	23	352	19	—	3	2	5	—	10
2	Puuteollisuusyöv. liitto	9 473	5 136	1 782	12 827	—	335	11 295	1 532	367	172	81	209	667	1 496
3	Sukeltajan liitto	54	16	*)	70	—	16	—	—	—	1	8	1	—	10
4	Kuljetustyöntekijäin liitto	6 438	5 092	4 467	7 063	—	625	6 415	648	1 378	115	80	52	70	1 695
5	Paperteollisuusyöv. liitto.....	3 445	2 131	1 551	4 025	—	580	2 844	1 181	122	67	48	43	9	289
6	Jalometallityönt. liitto	280	25	29	276	—	4	217	59	3	3	—	7	—	13
7	Ravinto- ja Nautintotyönt. liitto	2 799	1 487	774	3 512	—	713	1 331	2 181	39	35	3	24	261	362
8	Rakennusyöv. liitto	11 300	11 503	6 541	16 262	—	4 962	14 511	1 751	368	191	462	82	264	1 367
9	Kutomateollisuusyöv. liitto	3 543	918	966	3 495	—	48	1 030	2 465	33	143	43	28	40	287
10	Metalliteollisuusyöv. liitto	10 305	2 210	902	11 613	—	1 308	11 175	438	169	120	37	173	3 281	3 780
11	Kirjatyönt. liitto	3 010	427	307	3 130	—	120	2 225	905	120	130	—	40	—	290
12	Muurarien liitto	2 326	594	*)	2 920	—	594	2 920	—	—	53	—	47	—	100
13	Nahkateollisuusyöv. liitto	2 537	1 611	1 113	3 035	—	498	1 350	1 685	154	32	33	20	125	374
14	Vaatetustyönt. liitto	1 579	790	206	2 163	—	584	643	1 520	90	38	33	1	1	163
15	Rautateidentyönt. liitto	1 013	417	154	1 266	—	253	1 208	58	—	—	—	—	—	54
16	Liiketyöntekijäin liitto	2 345	493	209	2 629	—	284	1 289	1 340	9	10	29	—	20	68
17	Maatyöväen liitto	1 132	300	243	1 189	—	57	954	235	60	12	—	15	—	87
18	Rautatie. amm.	85	—	85	Yhtynyt Rautateiden työntekijäin liittoon.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä		62 058	33 261	19 473	75 846	+	13 788	59 829	16 017	2 912	1 125	884	776	4 738	10 435

*) Ei ilmoittanut liittyneiden ja eronneiden lukua. Liittyneiksi merkittiin tilitysten mukainen jäsenluvun lisäys.

Taulukko N:o 2.

Tietoja S. Ammattijärjestön jäsenten tuntipalkoista v. 1927 lopussa, osastojen antamien tietojen mukaan, sekä vertailua keskimääräisistä tuntipalkoista v. 1920 alkaen.

No	Liiton nimi	Jäsenten tuntipalkat ovat								
		miehillä:					naisilla:			
		aln		korkein		keski-	aln		korkein	keski-
		mk.	p.	mk.	p.	maar.	mk.	p.	mk.	p.
1	Lasiteollisuustyöväen liitto	4	—	12	—	7 51	—	—	—	—
2	Puuteollisuustyöväen liitto	2 50	14	—	—	5 23	—	—	—	—
3	Kuljetustyöntekijäin liitto	2 50	12 50	6	42	2	—	7	—	4 33
4	Paperiteollisuustyöväen liitto	2 87	12	—	—	4 92	1 18	4 80	2	77
5	Jalometallityöntekijäin liitto	4 50	12	—	—	7 52	2 75	6	—	5 50
6	Ravinto- ja nautintoainetyöv. liitto.....	4	—	12 50	7	92	1	—	7	4 20
7	Rakennustyöväen liitto	3 25	14	—	—	6 66	2	—	10 35	5 16
8	Kutomateollisuustyöväen liitto	2 70	10	—	—	4 59	1 50	6	—	3
9	Metalliteollisuustyöväen liitto	2 50	12 50	5	43	1 25	6	—	2	99
10	Kirjatyöntekijäin liitto	7 30	14	—	11	—	4 50	11	—	8
11	Muurarien liitto	6	—	16	—	11 70	—	—	—	—
12	Vaatetustyöntekijäin liitto	6 50	10 50	7	82	1 50	6	—	4	84
13	Rautateidentyöntekijäin liitto	4 50	8 40	6	39	—	—	—	—	—
		—	—	—	—	7 16	—	—	—	4 53

Keskimääräiset tuntipalkat ovat olleet:

	Miehillä.	Naisilla.	Miespuolisilla oppilailla.
V. 1920	4: 82		2: 67
V. 1921	5: 63	3: 15	3: —
V. 1922	5: 94	3: 19	3: 25
V. 1923	6: 29	3: 58	3: 85
V. 1924	6: 73	3: 55	—
V. 1925	6: 65	3: 45	3: 63
V. 1926	7: 07	3: 47	4: 03
V. 1927	7: 16	4: 53	—

Taulukko N:o 3.

S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen pääkassojen tulot ja menot v. 1927.

H O	Liiton nimi	Tulot		Menot	
		Mk.	P-	Mk.	P-
1	Lasiteollisuustyöväen liitto	27 238	64	13 639	75
2	Puuteollisuustyöväen liitto	1 043 978	34	967 306	63
3	Sukeltajain liitto	-	-	-	-
4	Kuljetustyöntekijäin liitto	678 981	71	792 411	80
5	Paperiteollisuustyöväen liitto	429 134	16	321 015	75
6	Jalometallityöntekijäin liitto	103 133	41	35 373	85
7	Ravinto- ja nautintoainetyöväen liitto	213 907	04	150 991	80
8	Rakennustyöväen liitto	1 534 613	40	1210 046	45
9	Kutomateollisuustyöväen liitto	250 580	57	214 684	55
10	Metalliteollisuustyöväen liitto	12 266 783	23	10 486 703	55
11	Kirjatyöntekijäin liitto	416 068	62	369 177	26
12	Muurarien liitto	457 120	65	286 182	80
13	Nahkateollisuustyöväten liitto	168 835	06	213 618	80
14	Vaatetustyöntekijäin liitto	170 267	57	152 556	72
15	Rautatientyöntekijäin liitto	146 587	53	73 147	70
16	Liiketyöntekijäin liitto	134 183	58	159 114	65
17	Maatyöväen liitto	-	-	-	-
	Yht. Smk.	18 041 413	51	15 445 972	06

*) Ei saatu tietoja.

Taulukko N:o 4.

Tietoja S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen maksamista avustuksista v. 1927.

N:o	Liiton nimi	Vuoden kuluessa maksettiin														Avustuksia yhteensä			
		Työriitojen avustusta		Sairaus-avustusta		Hautaus-avustusta		Oikeus-avustusta		Muuta avustuksia									
		Jäse-nelle	mk.	p.	Jäse-nelle	mk.	p.	Jäse-nelle	mk.	p.	Jäse-nelle	mk.	p.	Jäse-nelle	mk.	p.	Smk.	p.	
1	Lasiteollisuusyövæn liitto	—	1 427	—	1	200	—	2	500	—	—	—	—	—	—	2 127	—		
2	Puuteollisuusyövæn liitto	975	146 518	25	381	59 797	50	34	7 525	—	4	2 627	65	—	1 275	217 743	40		
3	Sukeltajain liitto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
4	Kuljetustyövæn liitto	311	56 119	50	275	54 958	50	18	7 200	—	9	8 511	25	—	32 000	158 789	25		
5	Paperiteollisuusyövæn liitto	17	4 934	25	188	23 466	—	29	6 200	—	8	1 567	—	45	19 718	55 905	25		
6	Jalometallityöntekijäin liitto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28 087	10	28 087		
7	Ravinto- ja nautintoainetyönt. liitto	12	1 912	—	—	—	—	—	—	—	—	3 775	—	—	6 715	75	12 402		
8	Rakennustyövæn liitto	652	241 173	25	418	62 867	—	89	23 240	—	—	—	—	—	3 540	330 820	25		
9	Kutomateollisuusyövæn liitto	1	1 740	—	—	11 080	50	3	1 500	—	1	1 449	50	—	—	15 770	—		
10	Metaliteollisuusyövæn liitto	4 616	9 628 828	25	419	94 891	—	66	58 500	—	73	50 017	60	32	14 350	15	9 846 587		
11	Kirjatyöntekijäin liitto	—	—	—	—	37 650	25	—	18 021	—	—	—	—	—	—	55 671	25		
12	Muurarien liitto	9	1 256	—	107	31 048	—	27	16 950	—	—	—	—	—	—	49 254	—		
13	Nahkateollisuusyövæn liitto	794	66 121	50	37	5 967	—	14	4 200	—	—	1 012	—	3	1 215	78 515	50		
14	Vaatetustyöntekijäin liitto	7	5 934	—	60	19 428	—	13	5 550	—	1	200	—	—	—	31 112	—		
15	Rautatientyöntekijäin liitto	—	—	—	—	10 741	—	—	1 800	—	—	—	—	—	396	12 937	—		
16	Liiketyöntekijäin liitto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 100	—	—		
17	Maatyövæn liitto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Yht.		7 394	10 155 984	—	1 886 412	094 75	—	295	151 186	—	96	69 160	—	87	112 397	10 900 821	75		

Taulukko N:o 5.

Tietoja S. Ammattijärjestön kuuluvien liittojen pääkassojen varoista v. 1927.

N:o	Liiton nimi	V a r o j a																Velkoja		Puhdas omaisuus	
		Rahaa kassassa		Rahaa pankissa		Saatavia		Osakkeita		Kaluston arvo		Kirjas-ton arvo		Muuta omaisuutta		Omaisuutta yhteensä					
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.		
1	Lasiteollisuustyöv. liitto	543 24		36 081 97				750						2 000		39 375 21			39 375 21		
2	Puuteollisuustyöv. »	267 902 71	*	128 426 84	187 002 25			17 397 82		47 608 60	2 427 50					650 765 72	2 625 60		648 140 12		
3	Sukeltajain																				
4	Kuljetustustyönt. »	73 543 15		43 780 76	11 500			16 407 50		30 816 08	3 454 87			15 810 62		195 312 98			195 312 98		
5	Paperiteollisuustyöv »	56 495 13		130 664 89	1 900			2 540		6 300	1 920			9 656 80		209 476 82	1 672 40		207 804 42		
6	Jalometallityönt. »	4 647 77		65 335 34	5 000			50		2 757 50						77 790 61	10 000		67 790 61		
7	Ravinto- ja nautintv. »	48 580 83		76 866 58	18 651 80					16 000						160 099 21	34 518 24		125 580 97		
8	Rakennustyöväen »	202 267 82		957 674 21	105 000			4 000		40 000	1 000			31 246		1 341 188 03			1 341 188 63		
9	Kutomateollisuustv. »	21 798 39		71 575 05				1 400		4 652				7 315 90	106 741 34	9 168 40			97 572 94		
10	Metalliteollisuustyöv. »	674 239 33		2 186 149 33	145 211			86 092 82	24 437 65					430 50 3	116 560 63	530 532		2 586 028 63			
11	Kirjatyöntekijäin »	4 844 86		239 988 41	145 000			650		1				201 727 66	592 211 93				592 211 93		
12	Muurarien	64 963 64		525 768 08	200			350		1				11 628 40	602 612 12				602 612 12		
13	Nahkateollisuustv. »	30 728 11		2 548 84	10 485 34			1 485		11 580	409			1 840 20	59 076 49	61 150					
14	Vaatetustyöntekijäin »	47 360 39		32 418 41	50 355			2 660		14 592 15				2 434 15	149 820 10	172 768 24					
15	Rautateid. työntek. »	23 179 77		109 752 43	2 600			200		112 40				315		136 159 60			136 159 60		
16	Liiketyöntekijäin »			5 276 02	45 148 50			3 620		10 009 67	1			10 920		76 088 08	47 261 90		28 826 18		
17	Maatyöväen »	*																			
Yht. Smk.		1 520 908 03	4 612 307 16	728 053 89	137 603 14	208 868 05	9 213 37	295 325	23 7 513 279	07	869 696 78	6 668 064 34									

*) Ei saatu tietoja.

Taulukko N:o 6.

Tietoja S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen ammattios. tai teollisuusneuv. varoista v. 1927.

N:o	Liiton nimi	V a r o j a																Velkoja		Puhdas omaisuus		Tietoja antaneiden osastojen luku
		Rahaa kassassa		Rahaa pankissa		Saatavia		Osakkeita		Kaluston arvo		Kirjaston arvo		Muuta omaisuutta		Omaisuu-tta yhteensä						
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.			
1	Lasiteollisuusyöv. l.	8 719	72	10 403	40	1 750	—	—	931	—	1 830	—	—	—	—	23 634	12	—	—	23 634	12	5
2	Puuteollisuusyöv l.	88 145	26	189 235	28	94 792	11	113 939	50	78 454	47	8 036	03	141 951	38	714 554	03	56 310	52	658 243	51	150
3	Sukeltajain liitto ... ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Kuljetusyönt. liitto	73 407	35	298 157	70	543 956	90	74 314	—	299 682	26	13 429	45	481 816	33	1 784 763	99	193 865	14	1 590 898	85	66
5	Paperiteollisuust. l.	17 007	51	58 536	87	16 976	45	11 881	—	30 397	37	1 055	40	12 887	06	148 741	66	7 334	80	141 406	86	44
6	Jalometallityönt. l.	4 171	91	30 886	66	2 430	—	2 625	—	832	—	345	—	—	—	41 290	57	191	—	41 099	57	5
7	Ravinto- ja naut. l.	30 570	97	183 814	79	31 693	18	22 190	50	8 887	70	280	—	442	47	277 879	61	1 200	—	276 679	61	45
8	Rakennusyöv. liitto	88 183	27	451 058	02	142 553	80	95 728	—	54 261	18	4 924	05	51 915	01	888 623	33	36 627	86	851 995	47	129
9	Kutomateollisuust. l.	4 623	28	84 174	09	10 464	80	10 050	—	10 403	07	2 142	50	18 348	50	140 206	24	543	26	139 662	98	16
10	Metalliteollisuust. l.	137 317	34	173 165	01	165 774	52	51 701	—	60 876	92	4 667	60	56 349	37	649 851	76	173 137	28	476 714	48	72
11	Kirjatyöntekijäin l. ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	394 667	30	394 667	30	—	—	—	—	—
12	Muurarien liitto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	394 667	30	35
13	Nahkateollisuust. l.	20 689	72	45 929	11	24 679	75	17 905	—	11 237	84	5 843	45	6 866	60	133 151	47	5 121	—	128 030	47	36
14	Vaateustyönt. liitto	25 836	98	110 796	86	16 228	—	17 719	—	6 425	26	97	25	555	05	177 658	40	12	40	177 646	—	34
15	Rautat. työntekij. l.	5 974	03	42 314	64	6 568	50	5 545	—	3 764	65	314	—	2 947	—	67 427	82	1 130	—	66 297	82	5
16	Liiketyöntekijäin l.	11 594	94	50 263	42	1 300	—	13 535	—	4 830	85	603	—	1 352	—	83 479	21	3 115	—	80 364	21	39
17	Maatyöväen liitto ...	8 320	41	9 917	96	14 712	—	925	—	17 583	35	1 664	—	205 141	79	258 264	51	31 548	70	226 715	81	20
Yht. Smk.		524 562	69	1 738 653	81	1 073 880	01	498 989	—	582 466	92	43 401	73	1 375 239	86	5 784 194	02	510 136	96	5 274 066	06	707

¹⁾ Ei ole saatu tietoja.

Taulukko N:o 7.

Yhdistelmä liittojen pääkassojen ja osastojen hoidossa olevasta omaisuudesta sekä työttömyys- ja matka-apukassojen varoista v. 1927 lopussa.

N:o	Liiton nimi	Liittojen pää-kassoissa oleva omaisuus		Osastojen hoidossa oleva omaisuus		Työttömyys- ja matka-apukassojen varat		Yhteensä		Keskimäärin jokaista jäsentä kohti	
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.
1	Lasiteollisuustyöväen liitto	39 375 21	—	23 643 12	—	—	—	63 018 33	—	169 86	—
2	Puuteollisuustyöväen liitto	648 140 12	—	658 243 51	—	553 678 71	—	1 860 062 34	—	145 01	—
3	Sukeltajain liitto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Kuljetustyöntekijäin liitto	195 312 98	—	1 590 898 85	—	—	—	1 786 211 83	—	252 89	—
5	Paperteollisuustyöväen liitto	207 804 42	—	141 406 86	—	123 202 97	—	472 414 25	—	117 37	—
6	Jalometallityöntekijäin liitto	67 790 61	—	41 099 57	—	—	—	108 890 18	—	394 53	—
7	Ravinto- ja nautintoainetyöväen liitto	125 580 97	—	276 679 61	—	112 918 60	—	515 179 18	—	146 69	—
8	Rakennustyöväen liitto	1 341 188 03	—	851 995 47	—	778 026 40	—	2 971 209 90	—	182 70	—
9	Kutomateollisuustyöväen liitto	97 572 94	—	139 662 98	—	145 404 02	—	382 639 94	—	109 48	—
10	Metalliteollisuustyöväen liitto	2 586 028 63	—	476 714 48	—	209 599 45	—	3 272 342 56	—	281 78	—
11	Kirjatyöntekijäin liitto	592 211 93	—	—	—	183 082 79	—	775 294 72	—	247 70	—
12	Muurarien liitto	602 612 12	—	394 667 30	—	—	—	997 279 42	—	341 53	—
13	Nahkateollisuustyöväen liitto	—	—	128 030 47	—	50 256 10	—	178 286 57	—	58 86	—
14	Vaatetustyöntekijäin liitto	—	—	177 646	—	—	—	177 646	—	82 13	—
15	Rautatien työntekijäin liitto	136 159 60	—	66 297 82	—	—	—	202 457 42	—	158 33	—
16	Liiketyöntekijäin liitto	28 826 18	—	80 364 21	—	62 157 42	—	171 347 81	—	65 17	—
17	Maatyöväen liitto	—	—	226 715 81	—	—	—	226 715 81	—	190 67	—
		6 668 603 74	—	5 274 066 06	—	2 218 326 46	—	14 160 996 26	—	186 63	—
Ammattijärjestön hoidossa oleva omaisuus		2 199 949 23	—	—	—	—	—	2 199 949 23	—	—	—
Yht. Smk.		8 868 552 97	—	5 274 066 06	—	2 218 326 46	—	16 360 945 49	—	215 71	—

Taulukko n:o 8.

Valtion avustusta nauttivien työttömyys- ja matka-apukassojen tulot ja menot v. 1927.

N:o	Kassan nimi	T u l o t						M e n o t													
		Osakas- maksuja		Valtiolta		Korkoja		Muuta tuloja		Yhteensä		Työttömyys- avustusta		Matka- avustusta		Hoitokus- tannuksia v. m. menoja		Yhteensä			
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	jäs.	mk.	jäs.	mk.	p.	mk.		p.		
1	Rakennustyöväen l. kassa ...	253 472	75	43 792	20	33 568	27	—	—	330 833	22	476	87 960	50	28	2 196	—	15 050	—	105 206	50
2	Puuteollisuustyöväen l. kassa ...	223 586	23	16 508	16	27 898	82	—	—	267 992	21	199	31 299	—	39	3 764	—	24 000	—	59 063	—
3	Metalliteollisuustyöväen l. kassa	173 351	65	71 165	63	10 658	62	—	—	255 175	90	478	109 197	—	285	34 779	50	35 984	—	179 960	50
4	Paperiteollisuustyöväen l. kassa	52 828	85	19 502	65	8 140	65	—	—	80 472	15	177	46 827	—	71	7 538	—	16 588	—	70 953	—
5	Kutomateollisuust. l. kassa	35 818	20	—	—	8 003	93	—	—	43 822	13	—	1 702	—	—	—	—	19 017	—	33 719	—
6	Kirjatyöntekijäin l. kassa ...	93 842	50	25 383	70	—	—	—	—	119 226	20	—	47 651	25	—	2 484	25	18 380	—	68 515	50
7	Nahkateollisuust. l. kassa ...	27 598	04	2 240	10	2 155	89	—	—	31 994	03	18	2 650	—	18	1 875	—	6 005	—	10 530	—
8	Liiketyöntekijäin l. kassa ...	13 510	—	3 221	—	3 292	45	—	—	20 023	45	9	2 914	—	1	126	—	12 117	—	15 157	—
9	Ravinto- ja nautintot. l. kassa	52 431	31	4 252	83	5 826	—	—	—	62 510	14	—	5 405	—	—	977	20	16 228	50	22 610	70
	Yht. Smk.	926 439	53	186 066	27	99 544	63	—	—	1 212 049	43	1 357	335 605	75	442	53 739	95	163 369	50	565 715	20

Taulukko n:o 9.

Valtion avustusta nauttivien työttömyys- ja matka-apukassojen varat ja velat v. 1927 lopussa.

N:o	K a s s a n n i m i	V a r a t						V e l a t				Kassan osakasten luku	Varoja keskim. osak. kohden	
		Rahaa kassassa		Talletuksia pankissa		Sastavia ja muuta omaisuutta		Yhteensä		Velkoja			Puhdas omaisuus	
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.		mk.	p.
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.		mk.	p.
1	Rakennust. l. Tyött. ja matka-apukassa	171 144	60	606 881	80	—	—	778 026	40	—	—	778 026	40	47 85
2	Puuteollisuust. l. Tyött. ja matka-apuk.	30 969	23	522 659	48	—	50	553 678	71	—	—	553 678	71	43 16
3	Metalliteollisuust. l. Tyött. ja matk.ap.k.	58 722	28	150 877	17	—	—	209 599	45	—	—	209 599	45	18 05
4	Paperiteollisuust.l.Tyött. ja matka-apuk.	1 434	82	121 768	15	—	—	123 202	97	—	—	123 202	97	30 60
5	Kutomateollisuust.l. Tyött. ja matk.ap.k.	7 315	42	134 605	60	3 483	—	145 404	02	—	—	145 404	02	41 82
6	Kirjatyönt. l. Työttömyys- ja matka-ap.k.	131	45	182 951	34	—	—	183 082	79	—	—	183 082	79	58 50
7	Nahkateollisuust. l. Tyött. ja matk.ap.k.	4 661	55	45 594	55	—	—	50 256	10	—	—	50 256	10	16 55
8	Liiketoimiteijäin l. Tyött. ja matk.ap.k.	6 244	07	55 913	35	—	—	62 157	42	—	—	62 157	42	23 64
9	Rav.- ja nautint.t.l. Tyött. ja matk.ap.k.	11 495	16	101 423	50	—	—	112 918	60	—	—	112 918	60	32 15
Yht. Smk.		292 118	58	1 922 674	94	3 533	—	2 218 326	46	—	—	2 218 326	46	36 64

Vertailua edellisten vuosien tilastoihin.

Vertaillen edellisten vuosien tilastoja v. 1927 tilastoon, havaitaan, että osastot antoivat nyt tietoja vähän paremmin kuin aikaisemmin, mutta puutteellisuudet eivät niistä vieläkään poistuneet, joten eräitä taulukoita täytyi, kuten aikaisemminkin, puutteellisten tietojen vuoksi jättää tekemättä. V. 1927 lopussa oli Ammattijärjestöön kuuluvissa liitoissa yhteensä 978 osastoa, joista kyselylomakkeet palautti liitoilleen 707, joten tiedot puuttuvat 271 osastolta. Tilasto vuodelta 1927 osoittaa, sekä ehdottomasti että suhteellisesti Ammattijärjestön huomattavasti vahvistuneen taloudellisesti ja jäsenlukuunsaakin nähden. Jäsenluku lisääntyi 13,788:lla ja kaikkien liittojen ja Ammattijärjestön sekä työttömyys- ja matka-apukassojen yhteinen omaisuus 6.5 miljoonalla markalla. Yhteinen omaisuus joka v. 1926 lopussa oli 158: 89 jokaista jäsentä kohden, nousi v. 1927 lopussa 215: 71. Jäsenten tuntipalkat osoittavat tilaston mukaan pientä nousua, mutta täysin luotettava ei palkkatilasto vieläkään ole.

Vastaisen varalle on huomautettava, että tiedot vuositilastoon on saatava aikanaan. Tähän tilastoon saatiin viimeisiltä liitoilta tiedot vasta kuluvan toukokuun loppupuolella.

Helsingissä 29. 5. —28.

A. Halme.

KERTOMUS

SUOMEN AMMATTIJÄRJESTÖN
TILEISTÄ

VUODELTA

19 2 7

Kertomus

S. Ammattijärjestön tileistä tilivuodelta 1927.

Kuten järempänä olevasta kokonaistulojen ja-menojen yksityiskohtaisesta kertomuksesta, sekä Tase- ja Tulostilistä lähemmin selviää, on kulunut vuosi ollut Ammattijärjestölle taloudellisesti edullinen. Ammattijärjestön varat ovat lisääntyneet yhteensä *Smk.* 1,865,924: 25. Varojen lisäyksestä tulee yleiselle rahastolle 248,481: 40 ja työriitojen avustusrahastolle 1,617,442:85. Työriitojen avustusrahaston lisäys johtuu siitä, että metallisulkulaisten y.m. avustamiseksi toimeenpannusta vapaaehtoisesta veroituksesta joka tuotti 2,026,388: 15, sittenkuin siitä oli maksettu avustuksia eri hitoille yhteensä 620,345: 30, jäi säästöä 1,406,042: 85. Rahastoon lahjoitti Norjan Ammattijärjestö (20,000 Kruunua), 211,400:— joten rahasto lisääntyi yhteensä 1,617,442: 85. Kun rahastossa oli vuodelta 1926 säästöä 22,335: 55, niin ovat rahaston varat tilinpäätöksessä, kuten Tasetilin vastattava puoli osoittaa 1,639,778:40. Yleisen rahaston lisäys taas johtuu pääasiassa kustannusliikkeen tuottamasta ylijäämästä, mikä on julkaisuista ja vappumerkeistä yhteensä 169,267: 15. Sitäpaitsi on korkotulot tilivuoden loppupuolella huomattavasti lisääntyneet. Mainittakoon vielä, että toimintansa lopettaneen entisen Lahden t.y:n varat, joista oli rahaa 201: 30, yksi ent. sos. puolueen velkakirja 400: — ja loput osakkeita, sekä entisten Juurikorven ja Huopalahden nuoriso-osastojen varat, yht. 1,020: 10, ovat langenneet Amm.järjestön omaisuudeksi. Samoin vankien kirjaston jäännösvarat on siirretty Amm.järjestolle, joten ne rahastot ovat lopetetut. Niinikään kuoleentui n.s. Venäjän matkarahasto, jossa oli jäännöstä 2,781: —. Kun tutkimusmatka maksoi 28,688: 55, oli Amm. järjestön yleisistä varoista maksettava, kuten Tulostilin tappiupuoli osoittaa, 25,907: 55.

Poistoista, paitsi tavallisista kaluston (10,349: —) ja kirjaston (5,986: 15) arvojen alennusta, on mainittava, että saatavista tehtiin poistoja yht. 15,586: 15. Tästä määrästä tulee entisen toimintansa lopettaneen Nuorisoliiton osalle 13,906: 75, josta pääomasaatavaa 10,000: — ja maksamattomia korkoja 3,906: 75. Niinikään poistettiin ent. Lahden työv. yhdistykseltä siirtynyt entiseltä sos. puolueelta oleva velkakirjasaatava 400: — ja loput vanhoja ilmoitus- ja tilaus-saatavia. Näitä saatavia koetetaan vielä mahdollisuuden mukaan periä.

Kokonaistulot ja -menot, sekä tiliasema käy selville seuraavasta:

Tulot:

Kassajäännös vuodelta 1926	134,218:	33
Vakinaisia veroja	611,928:	50
Vapaaehtoisia veroja	2,026,388:	15
Lahjoitus*Norjan Ammattijärjestöltä	211,400:	—
Vappumerkeistä	133,726:	50
Työnjuhlaulkaisusta	67,542:	40
20-vuotisjulkaisusta	104,608:	30
Joululehdestä	92,244:	90
Muusta kirjallisuudesta	9,864:	15
Ammattijärjestö-lehdestä	36,697:	30
Juhlista, (Työnjuhlat)	70,028:	95
Vappujuhlista	848:	—
Velallistililtä	61,750:	25
Välitystililtä	1,323:	50
Korkoja	35,326:	95
Huopalahden Nuoriso-osaston varat	508:	25
Nostettu pankista	416,918:	50
Yht. Smk.	4,015,322:	93

Menot:

Avustuksiin: Metalliteollisuustyönt liit.	558,544:	30
» Rakennustyöv. hitolle	50,000:	—
» Puuteollisuustyöv. liitolle	7,801:	—
» Nahkateollisuustyöv. hit.	4,000:	—
	620,345:	30
Valistusmenot: Luennoitsijat	136,316:	95
» Pohjolan piiri	43,000:	—
» Valistusviikon menot ...	45,171:	75
» Opastuskurssit	4,923:	—
» Tilapäisluennoitsijat ...	2,628:	40
» Naisjaosto	500:	—
» Ruotsalainen sihteeristö	500:	—
» Kirjallisuus	592:	—
	233,632:	10
Vappumerkeistä	43,369:	40
Työnjuhlaulkaisusta	50,835:	60
20-vuotisjulkaisusta	82,981:	35
Joululehdestä	60,527:	80
Muusta kirjallisuudesta	1,004:	95
Ammattijärjestö-lehdestä	46,874:	05
Juhlista (Työnjuhlat)	7,254:	20
Velallistilille	58,029:	75
Välitystilille	1,323:	50
Venäjän tutkimusmatkan kulut	28,688:	55
Oikeusmenoja	4,004:	—
ValtioOe korvaus v. 1924 Vappumerkeistä	75,670:	—
Työv. Sivistysliiton verot	12,411:	60
Siirto Smk.	1,326,952:	10

	Siirto Smk. 1,326,952: 15
Vuokraan ja korjauksiin.....	45,790: 85
Kalustoon.....	9,072:—
Kirjastoon.....	4,787: 15
Vankien kirjastoon.....	1,860: 75
Palkkioita ja matkakuluja toimikunnan jäsenille ja toimitsijoille koti- ja ulkomaanmatkoista.....	23,109: —
Palkkoja.....	135,100: —
Toimintakertomusten, tilastojen y.m. sekalaisista pai- natustöistä ja konttoritarpeista y.m.....	43,083: 65
Viety pankkiin.....	2,168,799:97
Kassajäännös vuodelle 1928.....	256,767: 41
	<u>Yht. Smk. 4,015,322: 93</u>

Tulostili.**Voitoksi:**

Vakinaisten verojen tili.....	611,928: 50
Vappumerkkien tili.....	90,357: 10
Työnjuhla-julkaisun tili.....	16,706: 80
20-vuotisjulkaisun tili.....	21,626: 95
Joululehden tili.....	31,717: 10
Muun kirjallisuuden tili.....	8,859: 20
Juhlien (Työnjuhlat) tili.....	62,774: 75
Vappujuhlien tili.....	848: —
Korkotili.....	35,326:95
Vankien kirjaston tili (Siirto).....	5,111: 45
Toimintansa lop. ty. tili (Siirto).....	3,011: 30
Toimintansa lop. Nuoriso-os. tili (Siirto).....	1,020: 10
	<u>Yht. Smk. 889,288:20</u>

Tappioksi:

VaUstustili.....	233,632: 10
Valtiolle korvaus v. 1924 vappum. tili.....	75,670: —
Venäjänmatkatili.....	25,907:55
Ammattijärjestö-lehden tili.....	10,176: 75
Palkkio- ja matkatili.....	23,109: —
Palkkatili.....	135,100: —
Vuokra- ja korjaustili.....	45,790: 85
Kulunkitili.....	43,083:65
Työv. Sivistysliiton tili.....	12,411: 6C
Oikeusmenojen tili.....	4,004: —
Kaluston tili (poisto).....	10,349: —
Kirjaston tili (poisto).....	5,986: 1 f
Velallistili (poisto).....	15,586: 1 f
Pääomatili (yleisen rahaston lisäys).....	248,481: 4C
	<u>~ Yht. Smk. 889,288:2C</u>

K o k o n a i s l i s ä y s :

Pääoman (yleisen rahaston) lisäys	248,481: 40
Työriitojen avustusrahaston lisäys	1,617,442: 85
<u>Lisäys yhteensä Smk. 1,865,924: 25</u>	

Tasetili.**V a s t a a v a a :**

Kassatili	256,767: 41
Pankkitili	1,842,109:32
Velallistili	29,064: 20
Kaluston tili	25,000: —
Osakkeiden tili	38,686: —
Kirjavaraston tili	1: —
Kirjaston tili I	1: —
Kirjaston tili II (Vankienkirjasto)	8,320: 30
<u>Smk. 2,199,949:23</u>	

V a s t a t t a v a a :

Työttömäin avustusrahaston tili	43,560: 05
Työriitojen avustusrahaston tili	1,639,778:40 1,683,338:45
Pääomatili (yleinen rahasto)	516,610: 78
<u>"" Smk. 2,199,949: 23</u>	

Helsingissä 7 p:nä maaliskuuta 1928.

Suomen Ammattijärjestö r. y.

A. Halme.

Tileistä ovat tarkastajat antaneet seuraavat lausunnot:

TILINTARKASTAJAIN LAUSUNTO.

Olemme tänään tarkastaneet Suomen Ammattijärjestön tilit 1 p:stä tammikuuta 31 p:n toukokuuta 1927 ja tuloksena saamme mainita:

että tulot ja menot olivat hyväksyttävien todisteiden mukaan oikein kirjatut,

pankkikirjat asianomaisen tilin kanssa yhtäpitävät, ja kassa jonka tänään laskimme vastasi kassatilin -osoittamaa eroitusta.

Edelläolevan perusteella ehdotamme asianomaiselle tilivelvolliselle tili- ja vastuuvapautta yllämainitulta ajalta.

Helsingissä 7 p:nä kesäkuuta 1927.

F. Heinonen.

Saima Kiviranta.

TILINTARKASTAJAIN LAUSUNTO.

Valittuina tarkastamaan Suomen Ammattijärjestön tilejä olemme tarkastuksen toimittaneet kesäkuun 1 p:stä elokuun 31 p:n 1927 ja tuloksena saamme mainita:

että tulot ja menot olivat hyväksyttävien todisteiden mukaan oikein kirjoihin merkityt;

pankkikirjat asianomaisen tilin kanssa yhtäpitävät;

taloudenhoitajan elokuun 31 p:n 1927 esittämä tiliselostus kirjien mukaan oikein tehty;

sekä kassa, jonka tänään laskimme osoitti kirjojen mukaista kassasaldoa.

Edelläolevan perusteella ehdotamme asianomaisille tilivelvollisille tili- ja vastuuvapautta edellämainitulta ajalta.

Helsingissä, 11 p:nä syyskuuta 1927.

K. Karila.

F. Heinonen.

Saima Kiviranta.

TILINTARKASTUSLAUSUNTO.

Valittuina tarkastamaan Suomen Ammattijärjestön tilejä, olemme tarkastuksen toimittaneet syyskuun 1 p:stä marraskuun 30 p:n 1927 ja tuloksena saamme mainita,

että tulot ja menot olivat meille esitettyjen todisteiden mukaan oikein kirjatut,

pankkikirjat sekä käteiskassa allekirjoituspäivänä vastasivat asianomaisten tilien eroitusta.

Ehdotamme asianomaisille tilivelvollisille tili- ja vastuuvapautta yllämainitulta ajalta.

Helsingissä, 8 päivänä joulukuuta 1927.

F. Heinonen.

K. Karila.

Saima Kiviranta.

TILINTARKASTUSLAUSUNTO.

Valittuina tarkastamaan Suomen Ammattijärjestön tilejä, olemme tänään tarkastuksen loppuun suorittaneet vuodelta 1927 ja tuloksena saamme mainita:

1) tulot ja menot olivat hyväksyttävien todisteiden mukaan oikein kirjoihin merkityt;

2) arvopaperit ja pankkikirjat asianomaisten tilien kanssa yhtäpitävät;

3) tilien päätös oli oikein tehty ja siinä esiintyvät poistot hyväksyttävät, sekä

4) tänään laskemamme käteiskassa- vastasi kirjojen mukaista kassajäännöstä.

Tiliotteet vapaaehtoisista veroista on julkaistu S. Ammatti-järjestö-lehdessä kassatilin mukaisessa järjestyksessä.